

**T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
TÜRKÇE ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI**

**MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI İLKÖĞRETİM 8.SINIF TÜRKÇE DERS
KİTABINDAKİ (2009) METİNLERİN KELİME SERVETİ AÇISINDAN
İNCELENMESİ**

**(Vocabulary Study Of Ministry Of Education Elementary
8th Grade Turkish Course Book's (2009) Texts)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Abdulgani YİĞİT

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Feridun ALPER

**ERZURUM
Şubat, 2011**

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TEZ KABUL TUTANAĞI

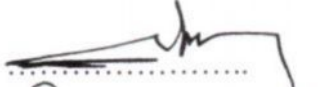

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Yrd. Doç. Dr. Feridun ALPER danışmanlığında, Abdulgani YİĞİT tarafından hazırlanan bu çalışma...../..... / ..... tarihinde aşağıdaki jüri tarafından. Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan: Yrd. Doç. Dr. Feridun ALPER

Jüri Üyesi: Yrd. Doç. Dr. Lütfi SEZEN

Jüri Üyesi: Yrd. Doç. Dr. Turhan KAYA

İmza:
İmza:
İmza:

Yukarıdaki imzalar adı geçen öğretim üyelerine aittir.

Prof. Dr. H.Ahmet KIRKKILIÇ

Enstitü Müdürü

ÖN SÖZ

Türkçe öğretiminde, ders kitapları önemli bir kaynaktır. Öğrenciler kelimeleri öğrenirken, özellikle yeni kelimeleri de ders kitaplarından öğrenir. Bu yüzden, ders kitaplarında yer alan metinlerin, öğrencilerin kelime servetinin gelişmesindeki rolü çoktur. Buna bağlı olarak, ders kitaplarındaki metinlere ve bunların seçimine özen gösterilmelidir.

Bu çalışma, 8. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan on sekiz metnin kelime servetinin incelenmesi ile ilgilidir. Türkçe Öğretimi Programı'na göre hazırlanmış Milli Eğitim Bakanlığı ilköğretim 8. sınıf Türkçe ders kitabında (Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara, 2009) yer alan metinlerin kelime serveti açısından ne gibi özellikler gösterdiği incelenmiştir.

Giriş bölümünde, araştırmanın önemi, amacı, problem durumu, problem cümlesi, evren ve örneklem, yöntem, kapsam ve sınırlılıklar yer almaktadır.

İkinci bölümde, dilin tanımı, dil öğretiminde ders kitapları ve metinlerin önemi, kelime servetinin tanımı, kelime servetinin önemi, kelime serveti açısından Türkçe öğretim programı, kelime servetini geliştirmeye yönelik etkinlikler, kelime serveti alanında yapılan çalışmalar yer almaktadır.

Üçüncü bölümde, araştırmanın yöntemi, modeli, evreni ve örneğini yer almıştır.

Dördüncü bölümde, çalışmada elde edilen bulgular ve bunların değerlendirilmeleri yer almıştır.

Beşinci bölümde ise araştırma sonuçları ortaya konulmuş ve öneriler sunulmuştur.

Çalışmam sırasında yardımlarını ve desteğini esirgemeyen değerli hocam Yrd. Doç. Dr. Feridun ALPER'e, teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca çalışmam sırasında varlıklarıyla beni güçlendiren eşim Nejla, kızım Kübra ve oğlum Ahmet Emin'e sonsuz teşekkür ederim.

ÖZET
YÜKSEK LİSANS TEZİ
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI İLKÖĞRETİM 8.SINIF TÜRKÇE DERS
KİTABINDAKİ (2009) METİNLERİN KELİME SERVETİ AÇISINDAN
İNCELENMESİ

Abdulgani YİĞİT

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Feridun ALPER
2011-SAYFA: 230+IX

Jüri: Yrd. Doç. Dr. Feridun ALPER
Yrd. Doç. Dr. Lütfi SEZEN
Yrd. Doç. Dr. Turhan KAYA

Araştırmanın amacı, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan 2008–2009 öğretim yılından başlayarak 5 yıl süreyle ders kitabı olarak kabul edilen 8. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan metinlerin Türkçenin söz varlığını ne kadar yansıttığını, öğrencilerin söz varlıklarını geliştirmeye ve zenginleştirmeye ne kadar katkı sağladığını incelemektir.

Araştırmamızda dizin ve dizinden elde edilen verilerin istatistiksel değerlendirilmesi yöntemi kullanılmıştır. Metinler ilk önce tür olarak incelendi ve kitapta yedi yazınsal türe, on bilgilendirici metin türüne yer verildiği tespit edildi. Daha sonra Türkçede kelime sınırlarının en kapsayıcısının taban olduğu düşünülerek metinlerdeki kelimeler yalın hale getirildi. Yalın hale getirilen kelimeler Türkçe araştırmalarına yardımcı olmak üzere yazılan Cibakaya 2.2. dizin programı kullanılarak kitapta bulunan kelimelerin dizini ve kullanım sıklığı tespit edildi.

Metinlerde toplam 9526 sözcük bulunmaktadır. Bu sözcüklerden 2799'u metinlerde 1 defa geçmektedir. Bazı sözcükler ise (bir 326, ve 235, bu 216) metinlerde çokça tekrar edilmiştir. Metinlerin incelenmesi yapılırken kelime serveti ögesi olarak kabul ettiğimiz, deyimler sayısının 212, ikilemelerin sayısının 31, vecizeler ve atasözlerinin sayısının 7, konuşma diline ait kullanımlar ve ünlemlerin sayısının 20, kısaltmaların sayısının 8, özel isimlerin sayısının 102, yabancı sözcüklerin sayısının 39, sayılar ve tarihlerin sayısının 34 olduğu tespit edilmiştir

İnceleme sonunda, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan 8. sınıf Türkçe ders kitabında metin başına ortalama 529 sözcüğün düştüğü, her metinde 155 yeni kelimenin öğrencilere sunulduğu ve yukarıda sayılarını verdiğimiz kelime serveti öğelerinin metinlerde az sayıda geçtiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar kelimeler: Türkçe öğretimi, metinler, kelime serveti, ders kitabı

ABSTRACT
MASTER'S THESIS
**VOCABULARY STUDY OF MINISTRY OF EDUCATION ELEMENTARY 8TH
GRADE TURKISH COURSE BOOK'S (2009) TEXTS**

Abdulgani YİĞİT

Supervisor: Asst. Prof. Feridun ALPER
2011-PAGE: 230 + IX

Jury: Asst. Prof. Feridun ALPER
Asst. Prof. Lutfi SEZEN
Asst. Prof. Turhan Kaya

The aim of the study is to examine texts in Turkish course book; prepared by the Ministry of Education and adopted as a Turkish lesson course book for 5 years starting from 2008-2009 academic year; and to determine how much it reflects Turkish word richness and contributes to students' vocabulary.

In our study, index method and statistical evaluation of data obtained from the index is used. The texts in the course book have been reviewed and seven literary genres and ten informative text types are viewed. Then, with the decision that the most descriptive of the boundaries of words in Turkish are determined by roots; words in texts were made simple words. These simple Turkish words researched by the help of Cibakaya 2.2. Index program and index and frequency of words in the book were identified.

There are a total of 9526 words in the texts. 2799 of these words were viewed only once in the texts. Some words are repeated a lot in the texts (example: "a" 326 times, "and" 235 times, "the" 216 times). During examination of the texts, we found the number of statements as 212, the number of reduplication as 31, the number of maxim and proverbs as 7, the number of colloquial usage and interjections as 20, the number of acronyms as 8, the number of proper names as 102, the number of foreign words as 39, the number of dates and numbers as 34.

At the end of the research, it is found that, at the eight grade Turkish course book prepared by the Ministry of Education, there are 529 words in average per text, and there are 155 new words in average per text. The word types are less viewed at the amount of numbers which I have given at the previous paragraph.

Key words: Turkish Language, Texts, Vocabulary of Turkish, Course book

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	i
ÖZET	ii
ABSTRACT	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
TABLolar LİSTESİ.....	vii
KISALTMALAR LİSTESİ	viii

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	2
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Araştırmanın Önemi	3
1.4. Varsayımlar.....	4
1.5. Sınırlılık	4

İKİNCİ BÖLÜM

2. DİL VE KELİME SERVETİ.....	5
2.1 Dilin Tanımı	5
2.1.1. Dil Öğretimi ve Ders Kitapları.....	9
2.1.2. Ders Kitaplarındaki Metinler	10
2.1.2.1. Yazınsal metin türleri.....	11
2.1.2.2. Öğretici metin türleri	12
2.1.3. Dil Öğretiminde Ders Kitaplarının ve Metinlerin Önemi.....	14
2.2. Kelime Serveti	17
2.2.1. Kelime Servetinin Tanımı ve Kapsamı	17
2.2.2. Kelime Servetinin İçerdiği Öğeler	19
2.2.2.1. Kelime.....	19
2.2.2.2. Deyimler.....	19
2.2.2.3. Atasözleri	21
2.2.2.4. Kalıplaşmış sözler.....	21
2.2.2.5. Terimler.....	22
2.2.2.6. Yabancı sözcükler.....	22
2.2.2.7. Konuşma diline ait sözler.....	22
2.2.3. Kelime Servetinin Önemi	23
2.2.4. Çocukta Kelime Serveti Gelişimi.....	24
2.2.5. Kelime Serveti Alanında Yapılan Çalışmalar	27
2.2.6. Türkçe Öğretim Programına Göre Kelime Serveti	32
2.2.7. Kelime Servetini Geliştirmeye Yönelik Etkinlikler	36
2.2.7.1. Son harf.....	36
2.2.7.2. Nerede ne yapalım?	37
2.2.7.3. Baş harfleri birleştir	37
2.2.7.4. Kelime tombalası.....	37
2.2.7.5. Son hece	37
2.2.7.6. Kelime türetme	37
2.2.7.7. Cümle tamamlama.....	38

2.2.7.8. Aşağı-yukarı.....	38
2.2.7.9. Atasözlerini birleştirme.....	38
2.2.7.10. Sözcük ailesi oluşturma	38
2.2.7.11. Sözlükten, yazım kılavuzundan sözcük bulma.....	39
2.2.7.12. Sözlü öykü oluşturma	40
2.2.7.13. Sözcük oluşturma, sözcük dizme.....	40

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3.YÖNTEM.....	42
3.1. Araştırmanın Modeli	42
3.2. Evren ve Örneklem.....	44
3.3. Verilerin Toplanması.....	45
3.4. Verilerin Analizi	45

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR VE DEĞERLENDİRME	46
4.1. Bulgular	46
4.1.1. 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabındaki Metinlerin Dizini	46
4.1.2. 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabındaki Metinlerin Sıklık Dizini	138
4.1.3. 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabındaki Metinlerin İçerdiği Öğeler.....	159
4.1.3.1. Metinlerde geçen deyimler.....	159
4.1.3.2. Metinlerde geçen ikilemeler.....	168
4.1.3.3. Metinlerde geçen önemli vecizeler ve atasözleri	169
4.1.3.4. Metinlerde geçen konuşma diline ait kullanımlar ve ünlemler.....	170
4.1.3.5. Metinde kullanılan kısaltmalar	171
4.1.3.6. Metinlerde geçen özel isimler	171
4.1.3.7. Metinlerde geçen yabancı sözcükler.....	176
4.1.3.8. Metinlerde geçen sayılar ve tarihler	178
4.1.3.9. Metinlerin kelime servetlerinin sayısal bulguları.....	179
4.1.3.10. Metinlerde kelime servetiyle ilgili oranlar.....	180
4.1.3.11. Metinlerde sözcüklerin kullanım sıklığı	181
4.2. Değerlendirme	181

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	184
5.1. Sonuçlar	184
5.2. Öneriler	185

KAYNAKÇA.....	187
----------------------	------------

EKLER.....	193
-------------------	------------

EK 1: Kız Kalesi	193
EK 2: Geçmiş Zaman Şiirleri	194
EK 3: Eski Ankara Evleri	196
EK 4: Atatürk'ten Anılar	197
EK 5: Onuncu Yıl Nutku.....	199
EK 6: Atatürk ve Bilim	200
EK 7: İhtiyar Çilingir	202
EK 8: Gönül Mimarlarımız	204

EK 9: Nevruz ve Birlik.....	207
EK 10: Ergenekon Destanı.....	208
EK 11: Çiğdem Der Ki.....	210
EK 12: Aşinasız.....	215
EK 13: Basından Teknoloji Haberleri.....	217
EK 14: Anadolu'nun Bahtı Açık Kara Treni.....	219
EK 15: Bilgisayar Yalnızlığı.....	221
EK 16: Hayatta Başarımın Yolları.....	223
EK 17: İki İyi İnsan.....	224
EK 18: Martı.....	227

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1. 8.Sınıf Türkçe ders kitabında yer alan metinlerin adları ve türleri	13
Tablo 2. Değişik yaşlardaki çocukların bildikleri kelimelerin ortalamaları.....	25
Tablo 3. Kelime bilgisi gelişim aşamaları.....	26
Tablo 4. Metinlerde geçen deyimler	159
Tablo 5. Metinde geçen ikilemeler.....	168
Tablo 6. Metinlerde geçen önemli vecizeler ve atasözleri	169
Tablo 7. Metinlerde geçen konuşma diline ait kullanımlar ve ünlemler.....	170
Tablo 8. Metinlerde kullanılan kısaltmalar.....	171
Tablo 9. Metinlerde geçen özel isimler	171
Tablo 10. Metinlerde geçen yabancı sözcükler	176
Tablo 11. Metinlerde geçen sayılar.....	178
Tablo 12. 8 sınıf Türkçe ders kitabındaki kelimelerin sayısal bulguları.....	179
Tablo 13. 8.sınıf Türkçe ders kitabındaki sözcüklerin oranları.....	180
Tablo 14. 8.sınıf Türkçe ders kitabındaki sözcüklerin metinlerde kullanılma sıklığı..	181

KISALTMALAR LİSTESİ

1. AB :Avrupa Birliği
2. akt :aktaran
3. Doç :Doçent
4. Dr :Doktor
5. İÜ :İstanbul Üniversitesi
6. MEB :Milli Eğitim Bakanlığı
7. Prof :Profesör
8. T.C :Türkiye cumhuriyeti
9. TBMM : Türkiye Büyük Millet Meclisi
10. TDK : Türk Dil Kurumu
11. TV :Televizyon
12. UNESCO :Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kuruluşu
13. vb. :ve benzeri
14. vd. :ve diğerleri

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ

Dil, bir milletin ifade gücü, hayat pınarıdır. Birey ve toplum, kendini dil ile ifade eder, dil ile yansıtır. Dilin ifade gücünü ise kullanılan kelimeler belirler.

Dili etkili kullanan birey, toplumda pek çok kişiyi etkileyebilir. Dilin doğru kullanılmaması sonucunda ifade eksik kalır ve istenilen mesaj yerine ulaşmaz. İstenilen mesajı doğru şekilde dinleyiciye ulaştırmak, etkili ve güzel ifade ile daha kolaydır.

Sözcükler insanın kendi varlığının farkına varmasını ve dış dünyayı anlamasını sağlamaktadır. Bildiğimiz sözcükler kadar dinler, konuşur, okur ve yazarız. İnsanların dillerini doğru kullanmaları, duygu ve düşüncelerini ifade edip edememe özellikleri kişisel söz varlığına bağlıdır.

Aynı dili kullanan insanların birbirini anlaması için ortak bir kelime servetine ihtiyaç vardır. Bu ihtiyaç, temel kelime servetinin belirlenmesini zorunlu kılmaktadır. O halde temel kelime serveti ile kastedilen kavrama dikkat çekmek, eğitim - öğretimdeki yeri ve önemini dile getirmek gerekmektedir.

Çocuğun ana dilini öğrenmeye başladığı yer aile ortamı ve çevresidir. Çocuğun gelişimiyle birlikte ihtiyaçları çeşitlenip çevresi geliştikçe sahip olduğu söz dağarcığı da genişler. Ancak sistemli ve düzenli bir ana dil eğitimi okullarda verilen eğitimle başlar. Dil becerilerini düzenleyen ana dil eğitimi ve öğretiminin kazandırılmasında Türkçe dersleri de önemli bir işleve sahiptir.

Türkçe dersinin ana materyali Türkçe ders kitaplarıdır. Bu kitaplar çeşitli metinler etrafında, ana dili kullanımını geliştirmeyi hedefler. Dolayısıyla Türkçe öğretiminde Türkçe ders kitaplarındaki metinler önemlidir.

Bu önem gereği, biz de Milli Eğitim Bakanlığı'nın hazırlattığı (MEB Yayınları, Ankara, 2009) ilköğretim 8. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan metinlerin kelime servetinin ne gibi özellikler gösterdiği inceledik.

1.1. Problem Durumu

Duygu ve düşüncelerin karşıdaki insanlara aktarımı kelimelerle olur. İnsanlar okuduklarını anlamlandırmak, düşüncelerini bir başkasına anlatmak için kelimelere ihtiyaç duyar. Bu nedenle, kelime servetinin geniş olması bireyin anlama ve anlatma temel dil becerilerini etkilemektedir.

"Her kelime ve kavram silsilesi insan için bir birikim ve tecrübe demektir. Kazanılan kelimelerin sayısı arttıkça bir servet meydana gelecek ve insanı insan yapan ve onu diğer canlılardan üstün kılan bir dil ortaya çıkacaktır" (Tosunoğlu, 1998).

"Sözlü ve yazılı iletişimde özellikle anlama ve anlatma temel dil becerilerinden olan okuma ve yazmayı, hatta dinleme ve konuşma alt dil becerilerini de etkileyen faktörler arasında kelime servetinin önemli bir yeri vardır. Anlama ve anlatma temel dil becerilerinin etkin kullanımı kelime servetine bağlıdır. Bu bağlamda öğrencilere kelime kazandırma, hem ana dili edindirme hem de onu etkin kullanmada önemli bir yere sahiptir" (Karataş, 2007: 50).

Bireyler, doğduktan sonra ilk olarak ailesinden dili öğrenir. Daha sonra, okul hayatına kadar çevresiyle kurduğu iletişim sonucunda sistemsiz bir şekilde yeni kelimeler edinir. Ancak, bireylerin bu süreçte kelime öğrenmesi sistemsizdir ve bir takım eksikliklere neden olabilir. Kelime hazinesinin asıl kazanıldığı ve geliştirildiği yer okullardır. Türkçe derslerinde ana dil becerilerinde yer alan etkinlikler sayesinde bireylerin kelime hazineleri daha sistemli bir şekilde zenginleşir. Böylece bireyler, duygu ve düşüncelerini aktarırken, kelimeleri doğru ve yerinde kullanarak etkili bir iletişim kurmuş olurlar.

Türkçe dersi kitapları aracılığıyla öğrencilere dilin kelimeleri ve kelimelerden oluşan deyim, kelime grubu gibi dil birimleri kazandırılmaya çalışılmaktadır. Ders kitabı hazırlayan ve denetleyen ilgili kurumlar ile kitap yazarlarının ortak ölçütlerinin olup olmadığı, özellikle kitaplardaki metinlerle öğrencilere kazandırılmaya çalışılan kelimelerin tespit edilmesi gerekir. Ders kitaplarında hangi tür kelimelerin ne sıklıkta geçtiği, ortak kültür ve dil edindirme politikası açısından son derece önemlidir.

Bütün bu noktalardan hareketle, Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin kelime serveti bakımından değerlendirilmesi, metinlerde kullanılan kelimelerin kullanılma sıklığının tespit edilmesi gerekmektedir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Araştırmamızın amaçları şöyle açıklanabilir:

- ❖ Millî Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan 8. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan metinlerin, Türkçenin söz varlığını ne kadar yansıttığını ve öğrencilerin söz varlıklarını geliştirmeye ve zenginleştirmeye ne kadar katkı sağladığını tespit etmek,
- ❖ 8. sınıf Türkçe ders kitabındaki metinleri söz varlığı bakımından incelemek,
- ❖ Kelimelerin dizinini oluşturmak,
- ❖ Genel kelime sayılarını belirlemek,
- ❖ Kelimelerin kullanılma sıklıklarını belirlemek,
- ❖ İçerdiği söz varlığı (kelimeleri, kelime gruplarını, atasözlerini, deyimleri, vb.) unsurlarını belirlemek,
- ❖ Bu öğelere göre metinlerin kelime servetini değerlendirmek, bu değerlere göre ders kitabının genel bir değerlendirmesini yapmak amaçlanmıştır.

Böylece, bu değerlendirmeler sonucunda; kelime serveti hakkında bilgi vermek, kelime serveti ile ilgili araştırmalara kaynaklık etmek, ilköğretim 8. sınıf öğrencilerin kelime serveti düzeyi hakkında bilgi vermek, Türkçe öğretiminde ders kitapları hakkında bilgi vermek, yeni programa göre mevcut olan kitaplar hakkında yapılacak çalışmalara kaynaklık etmek de amaçlanmıştır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Dil, bir milletin geleceğini şekillendiren en önemli husustur. Bireylere çocukluklarından itibaren kazandırılacak kelime ve kavramlar; onların düşünce dünyalarını oluşturacak, yaşayış tarzlarını sağlayacaktır. Gelişmiş ülkelerde dil çalışmaları, millî politika olarak görülmektedir. İstenilen insan tipi ile plânlanan milleti oluşturacak unsurları dil yoluyla kazandırmak mümkündür. Dil öğretiminin planlı ve programlı bir şekilde gerçekleştirilmesi de Türkçe dersleri sayesinde mümkündür.

Türkçe öğretiminde, öğrencilerin başvurabileceği en yakın kaynak ders kitabıdır. Öğrencilerin çoğu, birçok kelimeyi özellikle yeni kelimeleri ilk defa ders kitapları

yoluyla öğrenirler. Bu nedenle, ders kitabının öğrencilerin zengin kelime dağarcığına sahip olmasındaki rolü büyüktür.

Bu bakımdan, çalışma sonucunda elde edeceğimiz verilerle; ilköğretim 8. sınıf Türkçe ders kitabında (MEB Yayınları, Ankara, 2009) yer alan metinlerin kelime serveti ortaya çıkarılacak, bu metinlerde yer alan kelimeler ve kelime öbekleri tespit edilecek, kelime öğretiminde ve kelime servetinin kazanılmasında ders kitaplarında yer alan metinlerin etkililiği hakkında bilgi verilecektir.

1.4. Varsayımlar

Bu çalışmada, Milli Eğitim Bakanlığı'nın yayımladığı 8. sınıf Türkçe ders kitabındaki (2009) metinlerinin kelime serveti açısından incelenmesiyle elde edilen veriler sonucunda, Türkçe Öğretimi Programı çerçevesinde hazırlanan ders kitaplarının kelime serveti hakkında bilgi vereceği düşünülmüştür.

1.5. Sınırlılık

Araştırma, aşağıda künyesi verilen ders kitabında bulunan metinlerle sınırlandırılmıştır.

“Abdulkadir ALTAN, Serdar ARHAN, Sema BAŞAR, Gülderen ÖZTÜRKER, Derya YILMAZ, (2009), İlköğretim Türkçe 8 Ders Kitabı, MEB Devlet Kitapları, Ankara”

Künyesi verilen ders kitabında bulunan iki serbest okuma metni araştırmaya dahil edilmemiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

2. DİL VE KELİME SERVETİ

2.1 Dilin Tanımı

“İnsan sosyal bir varlık olduğu için duygu ve düşüncelerini başkalarına aktarmak ister. Bunu yaparken de dilini kullanır. Dil, insanın duygu, düşünce, hayal ve tasarılarını, amaç ve isteklerini söz veya yazı ile anlatması için daha doğmadan kazanmaya başladığı ve doğduktan sonra da çeşitli çevresel faktörlerin katkısı ile geliştirdiği bir sistemler bütünüdür” (Baysal, 2007).

Dil, TDK Türkçe Sözlükte (2005); İnsanların düşündüklerini ve duyduklarını bildirmek için kelimelerle veya işaretlerle yaptıkları anlaşma, lisan biçiminde tanımlanır. Dili pek çok dilci, edebiyatçı, dilbilimci, yazar farklı bakış açılarıyla tanımlamaya çalışmışlardır.

Ergin (2003: 3) dili, İnsanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabii bir vasıta, kendisine mahsus kanunları olan ve ancak bu kanunlar çerçevesinde gelişen canlı bir varlık, temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış bir gizli antlaşmalar sistemi, seslerden örülmüş içtimai bir müessesedir." şeklinde tanımlamıştır. Geniş anlamıyla dil, insanların anlaşmalarını çeşitli işaretlerle sağlayan bir sistemdir.

Gencan (2001: 21) ise dili; "Duygu ve dilediklerimizi anlatmaya yarayan imlerin -daha çok ses imlerinin- hepsine birden dil denir." biçiminde tanımlamaktadır.

"Dil, bir anda düşünemeyeceğimiz kadar çok yönlü, değişik açılardan bakınca başka başka nitelikleri beliren, kimi sırlarını bugün de çözemediğimiz büyüğü bir varlıktır. O gerek insan, gerek toplum, gerekse insan ve toplumdan ayrı düşünülemez olan bilim, sanat, teknik gibi bütün alanlarla ilgili bulunan, aynı zamanda onları oluşturan bir kurumdur" (Aksan, 2000: 11).

"Dil; duygu, düşünce ve isteklerin, bir toplumda ses ve anlam yönünden ortak olan öğeler ve kurallardan yararlanarak başkalarına aktarılmasını sağlayan çok yönlü gelişmiş bir dizgedir " (Güleryüz, 2001: 3).

"Dil, konuşurken çıkardığımız, duyarak algıladığımız ses örüntüleriyle anlatmak ya da kavrayıp yorumlamak istediğimiz anlam örüntüleri arasındaki ilişkiyi kuran yapısal bir sistemdir " (Sever, 2003: 27).

Tanımlardan da anlaşılacağı üzere dil, insanlar arasında iletişimi sağlayan ve insanoğlunun ihtiyaçlarını dile getirmek için kullandığı bir araçtır.

"Dil, insanların yaşamlarını düzenleyen, onları bir arada tutarak milletleşme çizgisine taşıyan, varlığın ve dış dünyanın algılanışını sağlayarak insanoğluna düşünce oluşturma, anlamlandırma ve anlamlandırdığı şeyleri de aktarma yeteneği kazandıran en etkili araçtır. Bu özellikleri bakımından dil, insanların düşünce dünyalarını, bakış açılarını ve iletişim becerilerini şekillendiren vazgeçilmez bir unsurdur" (Yalçın, 2006: 22). Dil, bu özelliklerinden dolayı insan yaşamında önemli bir role sahiptir.

"Dil için insanların düşüncelerinin yaratıcısı denilebilir. İnsanlar, var olan ve yeni öğrendikleri bilgileri, başkalarının düşüncelerini dil yoluyla edinir. İnsanlarda düşüncelerini dilde yer alan kelimelerle olgunlaştırır, düşüncelerle dile getirir. Bu düşünceleri de dilini kullanarak başkalarına aktarır. Bu da sürekli olarak düşüncenin dili, dilin de düşünceyi geliştirmesini sağlar" (Aksoy, 1975: 11). Buna göre, dil-düşünce arasında bir ilişki vardır. Dil olmadan düşüncenin gelişiminden söz edilemez.

Dil insana özgü bir yetinin her toplumda farklı simgelerle temsil edilmesidir. Bu bakımdan dil, kendi kuralları etrafında birleşen bir dil topluluğunu kurar. Bu toplumda yaşayan bireylerin iletişimde kullandıkları dilleri de toplumun milli bir eğitim anlayışına sahip olduğunu gösterir. Dilin bu yönü, eğitim ve öğretimin milli bir anlayışla yürütülmesinin temelini oluşturur.

Yaşam boyu süren eğitim sürecinde dilin işlevleri genel olarak şöyle sıralanabilir (Yalçın, 2005: 6).

- ❖ En etkili iletişim aracı olan dil, aktarılmak istenenlerin en doğru şekilde aktarılmasını sağlayarak davranış değişikliği süreci olan eğitimi ve bu eğitimin planlı uygulanış şekli olan öğretimi kolaylaştırır.
- ❖ Dil, insanlara yaşadıkları dış dünyayı algılama ve anlamlandırma gücü kazandırarak onlara mükemmel bir anlam evreni yaratır ve onlara bu anlam evreni ekseninde ortak bir düşünce ve bakış açısı kazandırır.

- ❖ Dil, insanlara kazandırdığı ortak düşünce ve anlayış yeteneği ile onları bir yığın olmaktan kurtararak milletleşme sürecine sokar.
- ❖ Dil, en etkili aktarım aracı olma vasfı ile geçmiş bilgilerimizi günümüze, günümüzde oluşturulan bilgileri de geleceğe taşıyarak bilimin, kültürün ve sanatın sürekliliğini sağlar.

“Dil eğitiminin temel amacı, kişilerin düşünce ve iletişim becerilerini geliştirmektir. Bütün ülkeler ana dil eğitimine önem vermektedir. Çünkü dil, bireyin kültürünün temel ögesidir ve insanları birbirine yaklaştıran en güçlü araçtır. Dili iyi bilmek ve düzgün kullanma hem okul başarısı için hem de hayatta başarı kazanmak için çok önemlidir” (Kavcar, 1988: 253-260 akt: Yıldız ve diğerleri, 2006: 14).

“Eğitim ve öğretim dile dayalı olarak gelişir, dil de eğitim-öğretimle gelişir. Bireylerin dil gelişimleri toplumsal gereksinim ve zihinsel gelişimlerine dayalı olarak örgün eğitim kurumlarında yapılmaktadır. Eğitim politikasının en önemli yönü, yetişen çocuk ve gençlere çağdaş uygarlığı, dil ürünleriyle edebiyat, tiyatro etkinliklerinin aktarımı, kuşakların kopmadan gelişmelerine yardımcı olan yazılı ve basılı araçlardır” (Baytekin, 1992:3).

İnsanların ihtiyaçlarını gidermek için kullandıkları araç olan dil, bireylerin ana dilidir. İnsanların duygu, düşünce ve fikirlerini anlatabilmesi, iletişim kurabilmesi için ana dillerini yeterli düzeyde öğrenebilmesi ve kullanabilmesi gerekir.

“Bilgili, kültürlü, aydın karakterli insanlardan oluşan bir toplum oluşturmanın temel şartının ana dil eğitimi olması, ana dilinin sadece bir dil eğitimi olmadığını aynı zamanda bir düşünce eğitimi olduğunu göstermektedir” (Yalçın, 2005: 9).

“Eğitim ve öğretim sürecinin en önemli aşamasının ana dili eğitimi ve öğretimi olduğu söylenebilir. Öyle ki ana dil eğitiminin aynı zamanda düşünce eğitimi olmasından ve Türkçe eğitimiyle geliştirilmeye çalışılan dinleme, konuşma, okuma, yazma gibi yaşamsal etkinliklerin, eğitim öğretimin her alanında kullanıldığından yola çıkarak, Türkçe dersinin diğer tüm derslerin temelini oluşturduğu ve diğer derslerdeki öğrenci başarısının, Türkçe dersindeki başarıyla orantılı olduğu, tartışma götürmez bir durumdur” (Kurt, 1999:4).

Çocuğun ilk dilini öğrendiği yeri aile ortamı ve çevresi oluşturmaktadır. Çocuğun gelişimiyle birlikte ihtiyaçları çeşitlenip çevresi geliştikçe sahip olduğu söz dağarcığı da genişler. Ancak sistemli ve düzenli bir ana dil eğitimi okullarda verilen eğitimle başlar. Dil becerilerini düzenleyen ana dil eğitimi ve öğretiminin kazandırılmasında Türkçe dersleri önemli bir işleve sahiptir.

“Öğrenciler, günlük hayatta karşılaştıkları, çevrelerinden, televizyondan duydukları kelimeleri dağarcıklarına katarlar. İhtiyaçları doğrultusunda başkalarıyla anlaşmak için bunları kullanırlar. Öğrenimleri sırasında karşılaştıkları kelimeler ise onların akademik ve kültürel gelişiminde oldukça etkilidir. Öğrencilerin anlamalarını ve anlatmalarını geliştirdikleri, kelimeleri ve kavramları daha sistemli bir biçimde işledikleri, kelime dağarcığına ekledikleri ders, Türkçe dersi olmalıdır. Çünkü Türkçe, ana dilini iyi bilmelerini, etkili biçimde kullanmalarını sağlayacak derstir” (Yıldız ve diğerleri, 2006: 315-316).

“Çocukların söz dağarcıkları okula gidince daha da zenginleşir. Onlar, okulda daha önce kullanmadıkları sözcükleri öğrenirken, bir yandan da yanlış ve eksik öğrendiklerini dil bilgisi kurallarına göre düzeltir, bir yandan da okumaya ve yazmaya gayret ederler” (Kutlu, 2006: 19).

“Çocuk, ana dil öğrenimi sırasında yakın çevresinden duymuş olduğu sözcükleri giderek anlamlı bir sırayla bir araya getirmeyi öğrenir. Onların bu sıralama içinde farklı anlamlar kazandığını kavrar. Daha sonra, ana dilindeki sözcüklerin sözlük anlamları dışında da değişik kavramları karşıladığını görerek bunların mecaz, terim, deyim, atasözü ve vecizeler içindeki anlamlarını hissetmeye yönelir. Böylece düşünce dünyası genişler. Dilin sadece somut kavramların karşılığı olan göstergeler dizisi olmadığını hisseder. Duygularını da bunlarla ifade etmeye başlar. Dilin; eşyalar, olaylar, düşünceler ve giderek duygularının anlatımının vazgeçilmez aracı olduğunun bilincine ulaşan çocuk, artık sadece bir kişi olmaktan çıkıp toplumun bir üyesi haline gelmiştir. Çocuğun çevresiyle kurduğu iletişim ve etkileşim onun toplumsallaşma sürecinin bir parçasıdır. Ana dilin önemi de buradan gelebilir” (Ağca, 2001: 38; Sever, 2004:2).

2.1.1. Dil Öğretimi ve Ders Kitapları

“Ders kitabı, ders konularına ait bilgileri, sıralı ve doğru bir biçimde öğrenmeleri için kullanılmak üzere, öğretim programlarına uygun biçimde ve özel bir amaç ile hazırlanmış yazılı bir metindir” (Hesapçioğlu, 1994: 298).

Ders kitabı, yazılı ve basılı materyaller arasında yer alan ve öğrencinin öğrenme yaşantılarına eşlik eden çalışma araçlarından biri ve eğitsel bir öğretme ortamıdır.

Teknolojik gelişmelere rağmen ana dili öğretiminde ders kitapları öğretim materyali olarak önemli bir yere sahiptir. Öğretmeni ve ailesi dışında öğrencinin gerektiğinde her an başvurabileceği en yakın kaynağı, ona rehberlik edecek ders kitabıdır.

“J. J. Rousseau, kitapla yapılan eğitime tepki göstererek, kitapların erdemli çocuklar yetiştirmekten çok, bilgi ve marifet aktarımını hedefledikleri için eleştirmiştir. Çocukların 12 yaşından önce kitap kullanmalarını sakıncalı gördüğünü belirten Rousseau, kitapların faydalı olup olmayışı yerine, salt yazım üslubuna bakılarak değerlendirildiğini söylerken haklıdır. Onun yaşadığı dönemde (18. yüzyıl) öğretim büyük bir çoğunlukla kitapla yapılıyor, doğanın doğrudan doğruya gözlemine izin verilmiyordu. Kitaplar ise öğrencilerin ilgisini çekmekten uzaktı” (Küken, 1996: 140-145; Aytaç, 1980:191).

“Bugün ise, çağdaş eğitim anlayışları oluşturulmuş bir ders kitabı önemli öğretim araçlarındandır. Öğretmen kitap sayesinde ders yükünü azaltmış olur. Kitabın görsel yönü, öğrencilerin sözel olarak edindiği bilgilerin, izlenimlerin pekişmesini sağlar ve onu pasif bir dinleyici olmaktan çıkararak aktif bir katılımcı olmasını sağlar. Öğrenci, öğretmene ulaşamadığı ortamlarda kitap sayesinde ders materyaline ulaşma imkânı bulur. Çünkü bir ders kitabı, bilginin özünü ve merkezi bilgi toplanmasını sağlar. Ders kitabı, öğrencinin kaynak kullanma becerisini geliştirmede etkin bir rol de oynar. Aynı zamanda içerdiği metinlerle öğrencinin birçok farklı yazar ve görüşle tanışmasını sağlar. Böylece öğrencide zamanla, farklı türlerden kitaplara ilgi artacak ve çocuk kendisi için uygun olanı seçebilecektir” (Hesapçioğlu, 1994: 302-303; Şahin ve Yıldırım, 1999: 47).

Öğrencilerin öğrenme düzeyleri, kazandırılmak istenen öğretim hedeflerine ve bilgilerin yapısal niteliklerine bağlıdır. Bu nedenle, öğrencilerde oluşturulması

planlanan istendik davranışlar, eğitim programları çerçevesinde belirlenen hedeflerle doğru orantılı olarak öğrencilere kazandırılmalıdır. Eğitim-öğretim sürecinde istenilen hedeflere ulaşmak için öğrencilere öğrenmeyi öğretecek, araştırma yapmayı, eleştirel düşünmeyi, temel kavramları anlamayı ve yorumlamayı sağlayabilecek biçimde hazırlanması gerekmektedir.

“Genel olarak bir ders kitabı, eğitim programlarına, öğrencilerin gelişim özelliklerine, ön bilgilerine uygun olmalıdır. Ders kitapları hem eğitim hem de öğretim amacıyla kullanılan temel kaynaklardır. Öğrencinin yaş ve ilgi seviyesine uygun bilişsel ve duyuşsal becerilerle donatılmış zengin metinlerden oluşan, öğretim programlarının esas aldığı ilkeler doğrultusunda hazırlanan, ihtiva ettiği bilgileri öğrenciye aktaran basılı eğitim ve öğretim materyalleridir” (Çiftçi ve Çeçen, 2007: 39).

Ana dil öğretiminde, Türkçe derslerinde kullanılan ders kitaplarının da büyük bir önemi vardır. Türkçe öğretiminde ders kitaplarında yer alan metinler Türk dilini, kültürünü, inanışlarını, yaşayışlarını da yansıtmaktadır.

Türkçe öğretimi dersinde kullanılan ders kitaplarının, öğrencilerin dili kazanmasında ve bunu kullanmasında önemli bir yeri vardır. Ders kitabında yer alan metinler aracılığı ile öğrencilerin Türkçenin kurallarını sezmeleri, bunu davranışa dönüştürmeleri ve alışkanlık haline getirmeleri sağlanır. Türk ve Dünya edebiyatından özenle seçilen metinlerin yer aldığı bir Türkçe ders kitabı öğrencilere dinleme, okuma, konuşma ve yazma alanlarında türlü beceriler kazandırır. Öğrencilerin ilgi ve seviyelerine göre hazırlanmasında özen gösterilen ders kitapları, öğretmenin dersi anlatmasında, öğrencilerde başarıyı arttırması hususunda önemli kolaylıklar getirmektedir.

2.1.2. Ders Kitaplarındaki Metinler

“Bir sanatçının duygu, düşünce veya hayalini, belirli bir dile, okuyucuya, dinleyiciye ve eleştiriciye göndermesi olan iletişimdeki araç metindir” (Erkul, 2004: 80).

"Okuyacağınız yazı ya da kitabın hangi metin öbeğinde yer aldığını bilme; anlayarak okumanın ilk adımı, ilk kuralıdır" (Özdemir, 1983: 39). Bu nedenle metin türlerini bilmek önemlidir.

"Genel olarak metin türleri "Bilimsel ve Öğretici Nitelikli" ve "Yazınsal ve Kurmaca Nitelikli" olmak üzere ikiye ayrılır. "Yazınsal ve Öğretici metin türleri kendi içinde de sınıflandırılabilirler. Öğretici metinler, dergi ve gazete yazıları (makale, fıkra, röportaj, deneme, eleştiri) ve gerçek yaşam yazıları (günlük, anı, mektup, yaşamöyküsü, öz yaşam öyküsü, gezi) olmak üzere ikiye ayrılırlar. Yazınsal bilişsel ve duyuşsal becerilerle donatılmış zengin metinlerden oluşan, öğretim programlarının esas aldığı ilkeler doğrultusunda hazırlanan, ihtiva ettiği bilgileri öğrenciye aktaran basılı eğitim ve öğretim materyalleridir" (Çiftçi ve Çeçen, 2007: 39).

Anadil öğretiminde, Türkçe derslerinde kullanılan ders kitaplarının da büyük bir önemi vardır. Türkçe öğretiminde ders kitaplarında yer alan metinler Türk dilini, kültürünü, inanışlarını, yaşayışlarını da yansıtmaktadır.

2.1.2.1. Yazınsal metin türleri

Yaşatıcı nitelikli metinler, bilgi vermekten öteye insanın yaşantısını zenginleştiren, hayal dünyasını geliştiren yazılardır. Bunlar; hikâye, roman, destan, masal, efsane, fabl, tiyatro, anı, günlük gibi yazınsal anlatı metinleridir. Yazınsal metinleri, "belli zaman ve mekânda, belli şahıs kadrosu içinde bir olay veya bir ana olaya kuvvet veren olaylar dizisinin sunulduğu anlatı" olarak tanımlamak mümkündür. Kişi, yer, zaman, olay ve hareketlilik ön plana çıkan unsurlardır. Yaşatıcı nitelikli metinlerde, olaylar ele alınır. İşlenen düşünce olaylar içindedir, her şey hareket halindedir. Olayların akışı zincirleme olarak gelişir ve hareket unsuruyla birbirine bağlanır. Bu metinlerin öğretilmesi, öğretici nitelikli metinlere göre daha kolaydır.

Çocuklar okul öncesi eğitim çağından itibaren, yazınsal metinler hakkında az da olsa bilgi sahibidir.

- ❖ Yazınsal metinler, çocukların dili kullanma bakımından gelişmelerini sağlarken, kelime hazinelerini zenginleştirir.
- ❖ Yazınsal metinler yeni kavramların kazanımında, yaşanan toplumun kültürünü aktarmada en önemli araçtır.

- ❖ Yazımsal metinler, hem işbirliğine dayalı sunum hem de diyalog becerilerini geliştirir.
- ❖ Yazımsal metinler, tahmin etme ve çıkarım becerilerini geliştirir.
- ❖ Yazımsal metinler bir düşünme, açıklama, anlatma ve hatırlatma aracı olarak önemli metinlerdir

2.1.2.2. Öğretici metin türleri

Öğretici nitelikli metinlerin başında bir bilim dalıyla ilgili anlatımları içeren düz yazılar gelir. Makale, fıkra, deneme, eleştiri, gezi yazısı, röportaj, mektup, biyografi, otobiyografi vb. Bu metinlerde en önemli unsur, "ana düşünce"dir. Daha sonra "yardımcı düşünceler" gelir. Son olarak da küçük ve özel ayrıntılar metnin akışı içinde yer alır, Öğretici nitelikli metinler, yapı bakımından yüksek düzeyli metinler olup, öğrencilere öğretilmesi ve kavratılması kolay değildir.

- ❖ Öğretici metinlerde amaç okuyucuya bilgileri, gerçekleri sunmak; bir duygu ya da düşünceyi tam olarak aktarmaktır.
- ❖ Bu metinlerde, nesnel bir anlatım egemendir. Bütün sözcükler gerçek anlamlarıyla karşımıza çıkar.
- ❖ Bilgi aktarma amaçlı metinlerde; açıklayıcı, tartışmacı anlatım biçimlerine başvurulur. Düşünceyi geliştirirken; konunun bütün yönleriyle aydınlatılabilmesi için tanımlama, karşılaştırma, örnekleme, tanık gösterme, sayısal verilerden yararlanma gibi yöntemlerden faydalanılır

Çalışmamızda incelediğimiz ilköğretim 8. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan metinlerin adları ve türleri aşağıdaki tabloda verilmiştir:

Tablo 1. 8.Sınıf Türkçe ders kitabında yer alan metinlerin adları ve türleri

Metin No	Metnin Adı	Metnin Türü
1.	Kız Kalesi	Efsane
2.	Geçmiş Zaman Şiirleri	Şiir
3.	Eski Ankara Evleri	Gezi Yazısı
4.	Atatürk'ten Anılar	Anı
5.	Atatürk ve Bilim	Makale
6.	Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi	Söylev
7.	İhtiyar Çilingir	Hikâye
8.	Gönül Mimarlarımız	Biyografi
9.	Nevruz ve Birlik	Fıkra
10.	Ergenekon Destanı	Destan
11.	Çiğdem Der ki...	Hikâye
12.	Aşinasız	Deneme
13.	Basından Teknoloji Haberleri	Haber
14.	Anadolu'nun Bahtı Açık Kara Treni	Söyleşi
15.	Bilgisayar Yalnızlığı	Deneme
16.	Hayatta Başarının Yolları	Konferans
17.	İki İyi İnsan	Hikâye
18.	Martı	Roman

Tabloya bakıldığında 8. sınıf Türkçe ders kitabında toplam 18 metin yer almaktadır. Bu metinlerinden yazınsal metin sayısının yedi, öğretici dayalı metinlerin

sayısının ise on olduğu görülmektedir. Yazınsal metinlerden 3 hikâye, 1 anı, 1 efsane, 1 roman, 1 destan örneğine; öğretici dayalı metinlerden ise 2 deneme, 1 söylev, 1 gezi yazısı, 1 makale, 1 biyografî, 1 fıkra, 1 haber, ,1 konferans, 1 söyleşi türüne örnek verilmiştir. Ayrıca kitapta bir şiire de yer verilmiştir. Tiyatro türüne ise kitapta yer verilmemiştir.

Aynı türler çok fazla tekrar edilmemiştir. Öğrencilerin farklı türleri tanımaları amaçlanmıştır. Kelime servetinin zenginleştirilmesi açısından öğretici metinlerin sayısı ile yazınsal metinlerin sayısının eşit olması daha uygun olacaktır. Çünkü yazınsal metinlerde öğrenci daha çok günlük hayatta kullandığı veya daha önce duyduğu kelimelerle karşılaşacaktır. Bu kelimeleri tekrar ederek bunları zihninde kalıcı hale getirecektir. Öğretici metinlerde ise öğrenci birçok kelimeyi ilk defa duyarak anlamaya ve kavramaya çalışacaktır. Kelime servetinin gelişimi açısından her iki duruma da eşit derecede yer verilmesi daha uygun olacaktır.

“Türkçe ders kitaplarındaki metinler, öğretim hedeflerini gerçekleştirilmesinde etkin rol oynayan kaynaklardır. Bu metinler rastgele bir şekilde değil, öğrenme ilkeleri esas alınarak ders kitaplarına konulduğunda, öğretim etkinlikleri için yararlı olur” (Şengül, 2005).

“Metinler yoluyla öğrencinin dilin tadına varması, dilin -gerek ses ve kelime gerekse söz dizimi bakımından- en güzel kullanılışlarını görerek dili en iyi şekilde edinmesi beklenir” (Çeçen ve Çiftçi, 2007: 40).

2.1.3. Dil Öğretiminde Ders Kitaplarının ve Metinlerin Önemi

“Türkçe dersi için ders kitabı önemli bir kaynaktır. Çünkü yeterince yazılı materyallerin bulunmadığı ve zengin yaşantılar geçirmiş öğretmenlerden yararlanmanın zorunlu olduğu geleneksel eğitim yaşantılarında bilgiye sahip olanın (öğretmen) merkeze alınması belki de en uygun yoldu. Fakat günümüzde yazılı materyallerin yetersizliği gibi bir durumdan söz etmek mümkün değildir. O halde artık bu noktada tartışılması zorunlu olan konu, eğitimin bilgi aktarıcı bir süreç mi yoksa öğrencinin bilgiye ulaşmasını sağlayan bir süreç mi olması gerektiği değil, hem okul öğrenmelerini destekleyecek hem de okul dışında etkili öğrenmesini mümkün kılacak yazılı materyallerin nasıl düzenlenmesi gerektiğidir” (Özbay, 2002: 537).

“Ders kitabı, özellikle Türkçe derslerinde öğrencilere temel dil becerilerini kazandırmak için önemli bir işleve sahiptir. Bu işlev, kitaplarda yer alan metinlerden kaynaklanmaktadır. Çünkü Türkçe derslerinde bütün dil becerileri (okuma, yazma, konuşma, dinleme ve dil bilgisi) bu metinlerden hareketle hazırlanan etkinlikler yoluyla kazandırılmaya çalışılmaktadır” (Çeçen ve Çiftçi, 2007: 39).

Sağır (2002: 45), dilbilgisi öğretimi hakkındaki görüşlerini ifade ederken, dilbilgisi öğretiminde metnin önemli olduğunu şu sözlerle vurgulamıştır. "Metin, dil yönünden yeterli olmalıdır. Çocuk dünyaya gözünü dil ile açar, dünyayı dil ile algılar, kavrar, dünyaya dil ile katkıda bulunur. Dil düşüncenin, düşünce dilin yaratıcısı olduğuna göre, çocuğun kişiliği de dille biçimlenmiş olacaktır. Bu yüzden, çocuğa verilecek metinlerdeki dilin; ana dilin zenginliklerini, olanaklarını yansıtacak yeterlikte olması gerekir. Metin ile ana dilin mecaz gücü, gerçekçi anlatımı, akıcılığı, yalınlığı, deyimleme gücü, düşünce ve duygu değeri tam olarak yansımalıdır. Türkçe gerek yapı yönünden, gerekse anlatım olanakları yönünden hiçbir dilden aşağı kalmaz. Olanakları zengin bir dildir. Dil yetkinliğinden yoksun, dünyayı çocuğa açmayan kuru metinlerin yerini, ancak; seçkin, yeterli metinler aldığımda çocuğun düşünce, duygu eğitimi gerçekleştirilmiş olacaktır. Bu da çocuğun anlayabileceği, çağdaş yazarların başarılı metinleriyle gerçekleştirilebilir”

“Türkçe dersi kitapları aracılığıyla öğrencilere dilin yapı taşları olan kelimeler ve kelimelerden oluşan deyim ile tamlama halindeki kelime grubu gibi dil birimleri kazandırılmaya çalışılmaktadır. Ders kitabı hazırlayan ve denetleyen ilgili kurumlar ile kitap yazarlarının ortak ölçütlerinin olup olmadığı, özellikle kitapların 'sözlük çalışmaları' kısmında geçen ve öğrencilere kazandırılmaya çalışılan kelimelerin nicelik ve nitelik açısından denklik derecesinin ne ölçüde olduğu, ders kitaplarında hangi tür kelimelerin ne sıklıkta geçtiği, ortak kültür ve dil edindirme politikası açısından son derece önemlidir” (Karatay, 2007: 50-51).

“Günümüzde metin incelenmesinde yapılan etkinliklerle öğrencilerin kelime servetinin zenginleştirilmesi amaçlanır. Metinlerin kelime yönünden zengin olması, (hedeflere uygun olarak) öğrencilerin kelime servetlerinin artmasına yardımcı olur. Bu nedenle ders kitabına konulan metinler büyük bir önem arz etmektedir” (Özer, 2005:8).

“Metinler cümle ve kelime sayımlı olmalıdır. Ders kitaplarına alınan metinlerde kullanılan kelimeler, metnin kitaba yerleştirilmesi sırasında periyodik bir artış göstermeli, her okunan yeni metinde yeni kelimelerle karşılaşılmalıdır. Bu tür bir uygulama kelime servetini arttırmak için şarttır” (Karakuş, 2000:127). Metinlerin ölçülebilir özelliklerinden olan kelime servetini kazandırmada metinler oldukça etkilidir.

Ana dil öğretiminde, öğrencilere kazandırılması hedeflenen kelimeler, kelime grupları, deyimler vb. Türkçe kitabında yer alan metinlerde doğru ve etkili olarak yer almalıdır. Öğretmenler de öğretim sırasında yararlandığı ders kitaplarıyla öğrencilerin bu hedefleri kazanmasını kolaylaştırmaktadır. Bu nedenle, öğretim sürecinde yararlanılacak ders kitapları kelime dağarcığını zenginleştirecek biçimde hazırlanmış olmalıdır.

Öğrencilere kazandırılması gereken kelimeler, kelime grupları, terimler, deyimler vb. onların günlük hayatta karşılaşılabilecekleri ve asıl önemlisi, kendi düşüncelerini, duygularını, isteklerini yaş ve düzeylerine göre ayrıntıları ile incelikleri ile anlatabilme işlerine yarayacak, kullanacakları kelimeler, kelime grupları, deyimler, terimler vb. olmalıdır. Öğretmen Türkçe kitaplarındaki parçalarda bu gruba giren kelimeleri vb.ni önceden saptamalı ve metin incelemelerinde kelime dağarcığını zenginleştirme çalışmalarını asıl bunlar üzerinde yoğunlaştırmalıdır.

Kelime dağarcığını geliştirme bakımından bir metinde olması gereken özellikler ise şu şekilde sıralanabilir (Kutlu, 2006: 83):

- ❖ Kitapta yer alacak metinler çocuğun en çok kullandığı ve anlamını bildiği sözcüklerden oluşmalıdır.
- ❖ Cümle uzunlukları ortalama 7 ile 10 sözcükten ibaret olmalıdır.
- ❖ Anlatımda çocuğun düzeyine göre, yalın, sade, yer yer Türkçenin güzelliğini sergileyecek benzetmeler ve mecazlara yer verilmelidir.
- ❖ Bütün fiil zamanları kullanılabilir.
- ❖ Birleşik cümlelere yer verilebilir.

- ❖ Metinlerde sık kullanılan sözcüklerin miktarının mümkün olduğu kadar fazla olması gerekir.

2.2. Kelime Serveti

2.2.1. Kelime Servetinin Tanımı ve Kapsamı

Literatürde; söz dağarcığı, söz varlığı, kelime hazinesi, kelime serveti terimleri aralarında çok küçük farklılıklar bulunmasına rağmen aynı anlama gelmektedir. Söz varlığı sıklıkla dil için kullanılırken; kelime hazinesi/serveti, söz dağarcığı terimleri bireylerin dili olarak ifade edilmektedir.

Ünalın (2004); söz varlığını "Bir dilin söz varlığı denince, yalnızca, o dilin kelimelerini değil, deyimlerin, kalıp sözlerin, terimlerin ve çeşitli anlatım kalıplarının oluşturduğu bütünü anlıyoruz." sözleriyle ifade etmiştir.

Bir dilin söz varlığını oluşturan unsurlar yabancı kelimeler, deyimler, atasözleri, ilişki sözleri, kalıplaşmış sözler, terimler, çeviri kelimelerdir (Aksan, 1996: 26-38). Buna göre bir dilin söz varlığı, dilin sahip olduğu kelimelerin tümünü, deyimleri, terimleri kapsamaktadır.

Topaloğlu (1989: 98), kelime hazinesini bir dilde var olan veya bir kişinin, bir topluluğun kullandığı kelimelerin bütünü olarak tanımlarken; Korkmaz (2003: 144) bir dilin bütün kelimeleri, bir kişinin veya bir topluluğun söz dağarcığında yer alan kelimeler toplamı şeklinde ifade etmiştir.

"Çok genel bir bakışla dillerin sahip olduğu sözcüklerin tümüne söz varlığı diyoruz. Bu bağlamda sözcük dağarcığına da bir tür kişisel söz varlığı demek yanlış olmayacaktır" (Beyreli vd. 2005: 138).

Kelime serveti konusunda da çok çeşitli tanımlar yapılmıştır.

Türk Dil Kurumu sözlüğünde, kelime serveti "söz varlığı" maddesinde "Bir dildeki sözlerin bütünü, söz hazinesi, söz dağarcığı, sözcük hazinesi, vokabüler, kelime hazinesi" biçiminde tarif edilmektedir (TDK Türkçe Sözlük, 2005a: 1130). Söz dağarcığı ise "Bir dilde kullanılan veya bir kimsenin bildiği, kullandığı sözlerin bütünü,

söz varlığı, vokabüler, kelime haznesi" biçiminde tarif edilmektedir (TDK Türkçe Sözlük, 2005a: 1805).

Karakuş (2000: 127), kelime servetini şu sözlerle ifade etmektedir:

" Bir dilde kullanılan kelimelerin hepsine ve ifade gücüne kelime hazinesi/ dağarcığı/ serveti denir. Kelime dağarcığını millî kelimeler, yabancı dillerden alınan kelimeler, edebî kelimeler, ilmî kelimeler, halk dili kelimeler ve argo kelimeler meydana getirir"

Karakuş (2000), kişinin yaşamı boyunca kazandığı kelimelerin tümüne birden kelime serveti dendiğini ifade etmiştir.

Tosunoğlu (1999: 71) kelime serveti için "İnsanın doğduğu andan itibaren karşılaştığı ve çevresinde hazır bulunduğu kelimeler, bu kelimelerin çağrıştırdığı kavramlar, kelimelerin oluşturduğu kalıplaşmış ifadelerdir." şeklinde bir tanımlama yapmıştır. Bu tanımlamalardan yola çıkarak kelime servetini bir insanın sahip olduğu aktif ve pasif kelime, deyim, terim olarak tanımlanabilir.

"Bir kişinin okuduğunda ya da duyduğunda ne ifade ettiğini anladığı, konuşurken ve yazarken yerinde kullandığı, doğru seslendirdiği, doğru yazdığı kelimelerin hepsine" kelime serveti denir (Yangın, 1999: 6).

Biz, çalışmamızda kelime servetini, bireyin sahip olduğu her türlü kelime, deyim ve terim şeklinde tanımladık. Çalışmamızda incelediğimiz, MEB 8.sınıf Türkçe ders kitabındaki metinlerde yer alan kelimeleri de, "kelime serveti" olarak incelemeyi uygun bulduk. Kelime serveti denildiğinde sadece o dilde yer alan kelimeler değil, atasözleri, deyimler, terimler, kelime grupları bütün olarak algılanmalıdır.

Bireylerin kelimeleri öğrenmesi yaşamı boyunca sürmektedir. Ancak, kelime servetini kazanmaları ve zengin bir kelime dağarcığına sahip olmaları asıl olarak okulda olmaktadır. Okulda, kelime öğretimi sadece Türkçe derslerinde değil, her derste olmaktadır. Öğrenciler, her gün, her derste yeni kelime öğrenebilir ve kelime servetlerini geliştirebilirler.

2.2.2. Kelime Servetinin İçerdiği Öğeler

2.2.2.1. Kelime

Bütün olarak dilin bünyesinde yer alan kelimeler, herhangi bir nesnenin veya nesnelere bütünü anlamını soyut ve somut olarak karşılar (Karatay, 2007: 142). Türkçe Sözlük'te (TDK, 2005a:1130), kelime "anlamı olan ses veya ses birliği, söz, sözcük" olarak tanımlanmıştır.

Kelimeler konusunda ses (fonoloji), anlam (semantik), dizim (sentaks) ve biçim (morfoloji) yönü ele alınarak çeşitli tanımlamalar yapılmıştır. Biçime göre kelime tanımlarından en yaygını ve en basiti olanı yazıya göre yapılan tanımdır. Buna göre; "Sözcük, iki ucuna birer boşluk verilerek yazılan dil birimidir" (Uzun, 2004: 47). Anlama göre kelimenin tanımı; dildeki bağımsız ve anlamlı her birim olarak kabul edilmektedir. Ergin (1986: 95) ise kelimeyi hem anlam hem de biçim yönünü ele alarak, "Manası veya gramer vazifesi bulunan ve tek başına kullanılan ses veya sesler topluluğudur" diye tanımlamıştır. Bu tanıma göre kelimeler; manalı kelimeler (isim, fiil) ve görevli kelimeler (edat) olarak ikiye ayrılmaktadır.

Kelimeler kavramların birer sembolüdür ve dil gelişimi açısından önemlidir. Bireylerin okuduklarını doğru olarak anlamalarını, duygu ve düşüncelerini etkili bir biçimde aktarabilmeleri sahip oldukları kelime hazinesine bağlıdır. Günlük hayatta insanlarla iletişimimizde kullandığımız kelimeler, bireylerin anlama ve anlatma yeteneğini etkilemektedir. Bu nedenle, daha fazla kelime bilen öğrencilerin, okuma, yazma, dinleme, konuşma becerilerinin kelime hazinesi bakımından fakir olan öğrencilere göre daha başarılı olması beklenir.

2.2.2.2. Deyimler

Türkçe Sözlük'te (TDK, 2005) deyim; "Genellikle gerçek anlamından az çok ayrı, ilgi çekici bir anlam taşıyan kalıplaşmış söz öbeği, tabir" olarak tanımlanmıştır. Deyim, "En az iki sözcükten kurulan, konuşmada ve yazıda anlatım gücünü artıran, anlam yönünden yer yer mantık dışına taşan bölümleri olabilen, yapısındaki kimi sözcükleri anlam değişmesine uğrayan, kalıplaşmış söz öbeklerine verilen addır" (Çotuksöken; 1988: 7).

Deyimler kalıplaşmış ifadelerdir. Bazı deyimleri oluşturan sözcükler eş anlamlıları ile değiştirilemez. "Tencere dibin kara, seninki benden kara" deyiminde kara sözcüğü yerine eş anlamlısı kullanılarak "tencere dibin siyah, seninki benden siyah" denilemez.

Deyimler, birden fazla sözcükten oluşabileceği gibi (kara gün dostu), tek sözcükten de oluşabilir. Deyimlerin farklı türleri vardır. Bunlar aşağıda açıklandığı şekildedir.

- ❖ Deyimleri oluşturan sözcükler mecaz anlamda kullanılmaktadır: "kan ağlamak", "abayı yakmak" vb.
- ❖ Bazı deyimler iki yargıdan oluşur ve kendi içinde kafiyelidir: "Anca beraber, kanca beraber", "o hacı bu hacı, kim olacak boyacı" vb.
- ❖ Bazı deyimler ise öykü ve konuşma şeklinde olur: "Deveye, boynun eğri demişler, nerem doğru ki" demiş.
- ❖ Bir öyküye ya da bir olaya dayalı deyimler de vardır: "Baklayı ağzından çıkarmak", "Ye kürküm ye." gibi.
- ❖ Deyimlerin bazıları bir inanış, adet ve gelenekleri belirtir: "Söz kesmek", "Vebali boynuna" gibi.
- ❖ Bazı deyimler anlatım güzelliği düşünülmeden oluşturulmuştur: "Boğaz tokluğuna", "o gün bu gün" gibi.
- ❖ Bazı deyimler eksilteli anlatım şeklindedir: "Kan kırmızı" (kan gibi kırmızı), "er geç" (erken ya da geç) gibi.
- ❖ Aynı sözcüğün tekrarlanması dışında ikilemelerin bazıları da kabul edilebilir: "kaba saba", "konu komşu" gibi.
- ❖ Bir sözcükte yardımcı eylemden oluşan söz grupları, bu sözcükler bir arada kullanıldığında yeni bir anlam ortaya çıktığı için deyim olarak kabul edilir: "damarına basmak", "çekip gitmek" gibi.

2.2.2.3. Atasözleri

Bir öğüdü, bir fikri mecaz yoluyla kısa ve kesin olarak anlatan, eskiden söylene gelmiş veciz sözlerdir. Atasözleri, söyleyeni belli olmayan (anonim), kısa ve özlü kalıplaşmış, hüküm bildiren sözlerdir.

“Atasözleri, Türkçenin gücünün, güzelliğinin, kıvraklığının en güzel örneği olmakla birlikte içinden çıktığı toplumun görüşü, duyuşu, düşünüşü, eleştirisi ve özlemidir. Geçmiş ile bugün arasında köprüler kurarak kültür aktarımı yapar” (Sertel, 2006: 11).

Atasözleri de deyimler gibi kalıplaşmış sözcüklerdir. Atasözlerinin sözcükleri başka sözcüklerle değiştirilemeyeceği gibi, yerleri de değiştirilemez. Örneğin; "Karaya sabun, deliye öğüt neylesin" atasözünde 'kara' yerine 'siyah' denilemez. "Mart kapıdan baktırır, kazma kürek yaktırır." atasözünde de "Kazma kürek yaktırır, mart kapıdan baktırır." şeklinde sözlerin yerleri değiştirilemez.

Atasözleri, içinde yargı barındıran ve cümle niteliğinde olan sözcüklerdir. "Gelene git denilmez." gibi. "Aç tavuk kendini buğday ambarında sanır." atasözünde olduğu gibi atasözleri, bir ulusun uzun yıllar boyunca yaşadığı deneyim ve gözlemlere dayanmaktadır.

Bazı atasözleri yaşanan deneyimlere bağlı kalarak ahlak niteliğinde öğüt verdiği gibi ("Bugünün işini yarına bırakma." vb.), bilgeliğe dayanarak da yol gösterebilir: "Korkunun ecele faydası yoktur." gibi. Ayrıca, gelenek ("Deliye her gün bayram." gibi) ve inanış ("Acele işe şeytan karışır." gibi) bildiren atasözleri de vardır.

2.2.2.4. Kalıplaşmış sözler

“Kalıplaşmış sözler, genellikle ünlü kişilerin, sanatçıların bir olay dolayısıyla söyledikleri, dilde yerleşen ve çeşitli dillere çevrilerek genelleşen sözleridir. Bunlar, belli durumlarda önceden yaşanmış bir olayı anımsatarak anlatımı güçlendirmek için kullanılır. Diyojen'in söylediği "Gölge etme, başka ihsan istemez." Sözü değişik dillerde farklı anlatımlarla kullanılır. Aynı şekilde Sezar'ın "Sende mi Brütüs?", Shakespeare'nin "Olmak ya da olmamak" ifadeleri de kalıplaşmış kabul edilir” (Aksan, 1998: c.III, 37-38).

2.2.2.5. Terimler

Türkçe Sözlük'te (TDK, 2005a: 1959) terim; "Bir bilim, sanat, meslek dalıyla veya bir konu ile ilgili özel ve belirli bir kavramı karşılayan kelime, ıstılah" olarak tanımlanmaktadır. Genellikle konuşma ve yazı dili dışında kalan özel uğraş alanlarına (bilim dalı, sanat ve iş kolu) yönelik kavramları ifade eder. Terimler, anlam bakımından karmaşık bir içeriğe sahiptir ve mantıkta tek başına anlam taşıyan bir sözcüktür.

2.2.2.6. Yabancı sözcükler

Toplumlar arasındaki kültür, yaşayış ve sanat ilişkileri toplumların söz varlıkları üzerinde etkili olmakta, bu ilişkilerle de uluslar arasında sözcük alışverişi yapılmaktadır. Bu nedenle, her dilde yabancı sözcüklerle karşılaşmak mümkündür.

Her dilin kendine özgü ses dizimi, sözcük ve cümle yapısı vardır. Bir ulusun diline giren yabancı sözcükler de bu dile uyum sağlamak için bazı değişiklikler gösterebilir. Örneğin Farsça kökenli 'haste' sözcüğü ile Arapça kökenli 'mumkin' sözcüğü, ses uyumuna göre değişikliğe uğrayarak 'hasta' ve 'mümkün' olarak Türkçeye girmiştir.

Yerleşmiş yabancı sözcüklere de Türkçede rastlamak mümkündür. Bu sözcükler, girdikleri dilin söz ve biçim özelliklerine uymuşlardır. Örneğin: televizyon, şampiyon gibi.

“Türkçede bulunmayan bazı seslerin yerine farklı sesler kullanılarak dilimize yabancı sözcükler yerleşmiştir: 'extra' kelimesinde 'x' sesi yerine 'ks' sesleri kullanılarak ekstra sözcüğü dilimize yerleşmiştir” (Aksan, 1998: c.III, 30-33).

2.2.2.7. Konuşma diline ait sözler

Toplumun, günlük hayatta yazılı ya da sözlü iletişimi sırasında kullandığı kalıplaşmış sözlerdir. "Ellerinizden öper.", "Bir yastıkta kocayın." gibi konuşma diline ait kalıplaşmış sözlerdir.

Aksoy (1997, c.I, 54), bir takım dualar (Canı sağ olsun.), beddualar (Allah cezasını versin.), sövgüler, bilmeceler ve tekerlemelerinde kalıp sözler olduğunu belirtmiştir.

2.2.3. Kelime Servetinin Önemi

“Araştırmalar, günümüzün 2/3'sini (veya yarından çoğunu) iletişim kurmakla geçirdiğimizi göstermektedir. Herhangi bir şekilde kurulan bu iletişim ortamında/ ağında taraflardan biri olmak durumundayız. Bu iletişim ortamında kişisel kelime servetimiz ne kadar çok ise o ölçüde kazançlı çıkarız; çünkü bir dilin konuşulup yazıldığı kültür ortamı, ticarî piyasa gibidir. Bu piyasada alışverişler sadece kelimelerle olur. Kelimesi çok olan çok bilgi alır; kelimesi az olan az bilgi alır, az bilgi verir. Bu piyasada edeceğimiz kârın miktarı bildiğiniz kelime sayısına bağlıdır” (Demir, 2006: 3).

İnsanlar duygu ve düşüncelerini başkalarına aktarmak, söylenen ve yazılanları anlamak için kelimelere gereksinim duyar. Bu nedenle, insanların kullandığı kelime sayısı arttıkça düşünceleri de gelişir (Karatay, 2007: 143). Kelime hazinesinin zayıf ya da zengin olması, kişinin anlama ve anlatma yeteneğini etkilemektedir.

"Her kelime ve kavramlar silsilesi insan için birikim ve tecrübe demektir. Kazanılan kelimelerin sayısı arttıkça bir servet meydana gelecek ve insanı insan yapan ve onu diğer canlılardan üstün kılan dil ortaya çıkacaktır" (Tosunoğlu, 1998). Dört temel dil becerisi olan okuma, yazma, konuşma ve dinlemenin bireye kazandırılmasında sözcük dağarcığı önemli bir yer tutmaktadır. Kelime dağarcığı zengin olan bir bireyin dinleme, okuma, konuşma ve yazma becerilerini daha etkin kullanması beklenir. Öğrencilerin, okuduklarını veya dinlediklerini tam ve doğru olarak anlaması; anladıklarını, düşünüp tasarladıklarını söz ve yazıyla etkili biçimde anlatması kelime servetinin zenginliğine (Sever, 2000: 13) bağlıdır. Kişinin yeterli kelime dağarcığına sahip olmaması herhangi bir düşünceyi anlamasını ve anlatmasını engelleyen bir durum olarak ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle, dil gelişimi bakımından kelime kazanımı önemli bir faktördür.

İlk dil eğitimini birey doğduğu andan itibaren kazanmaya başlar. Zaman ilerledikçe çevresinde duyduğu ve dinlediği kelime ve söz kalıplarını kavramaya ve bunları kullanmaya çalışır. Böylece bireyin yaşamı boyunca sahip olduğu/ olacağı bu kelime hazinesi, onların bilgi birikimini ve sosyal çevresiyle olan iletişimini etkilemektedir. "İnsanların kelime hazinelerinin derinliği düşünsel ve sosyal dünyada bireyin statüsünü belirleyen onun insanlarla olan ilişkisinin boyutlarını, zevklerini

belirleyen en önemli unsurdur. Bireyin düşünsel gücünün hangi sınırlara dayandırılacağı ve ne ölçüde geliştirilebileceği hususunu kullandığı kelimelerle ölçmek mümkündür. Her toplum kendi düşünce sistemini ve bu sistemin aktarıcısı olan anadilini hangi yaşta ve ne ölçüde öğreteceğini belirlemediği sürece, ileriki nesillerinin düşünce ufğunun genişliği ve derinliğini tahmin etmekte zorlanacaktır. Bu nedenle her toplum ve bu toplumların eğitimini üstlenen milli eğitim ve akademik birimler bu işe millî bir dava penceresinden bakmakla mükelleftirler" (Çıplak, 2005: 21).

İnsanların dilini kullanmaktaki başarı ve başarısızlıkları, dil eğitim sürecine etki etmektedir. Düşüncelerin ifade edilme biçimi sahip olunan temel kelime hazinesine bağlıdır. Eğitimde ilk dayanağı dil oluşturduğundan, temel kelime hazinesinin belirlenmesi ve bu kelime hazinesinin ne zaman ve ne şekilde öğretilceğinin bilinmesi eğitim-öğretim sürecinin başarı oranını belirlemektedir. "Ana dili olarak Türkçenin öğretiminde, kelime hazinesini geliştirmek için kişinin yaş grubuna uygun kitaplar okuması tavsiye edilebilir, bulmacalar çözmesinin yardımcı olacağı söylenebilir. Ancak, yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde temel söz varlığının iyi belirlenmemiş olması öğretimde büyük bir sıkıntı yaratmaktadır. Birçok dilde temel söz varlığına ilişkin çalışmalar yapıp ortaya bilimsel veriler konmuştur. Böylece, dil öğretim kitaplarının ana dili öğretimine yönelik olanlarında hangi kelimelerin yer alması gerektiği, yabancı dil olarak öğretimine yönelik olanlarında ise farklı olarak hangi kelimelerin verilmesi veya verilmemesi gerektiği konuları açıklık kazanmıştır" (Sever, 1997: 21).

Kelime hazinesinin zenginlik ölçütü çok kelime bilmekten geçer. Kelime hazinesi bakımından yoksul olan bir öğrenci; sınırlı kelime dağarcığına sahip olduğundan duygu ve düşüncelerini ifade etmekte ve yazmakta güçlük çeker; düşüncelerini sürekli, aynı ve bildiği kelimelerle yazar. Kelime hazinesi bakımından zengin olan bir öğrenci ise, duygu ve düşüncelerini daha rahat ifade edebilir. Çevresinde ve okulda kazandığı ve öğrendiği yeni kelimeler sayesinde de yazdığı ve okuduğu metinleri doğru ve kolay anlama yeteneği kazanır.

2.2.4. Çocukta Kelime Serveti Gelişimi

"Çocuk, dünyayı, bildiği kelime sayısı kadar bilir. Bu yüzden çocuğun dünya ile ilgili bilgisi ve aktif anlama kabiliyeti kelime dağarcığı ile ölçülebilir. Kelime

dağarcığının anlamsal olarak ve ilişkili kelime ağları şeklinde öğretilmesi gerekir. Bir şekilde hazırda edinilmiş kelimelerle ve geçmiş bilgilerle ilişkilendirilmedikçe kelime dağarcığının gelişemeyeceği ve ilerleyemeyeceğini belirtmek gerekir” (Flood, 2003: 936, akt: Yıldız ve diğerleri, 2006: 31).

Çocuklar 10-12 yaşlarında okuma sorununu çözmüş durumdadırlar. Okuma eylemini vakit geçirmek için yapar ve okuduğunu anlatabilirler. Soyut ve somut kelimeler arasındaki farkı görürler. Kelime dağarcığı 3000 ile 6000 arasında değişir (Karakuş, 1997:376-378).

Cole/Morgan'e göre (Aktaran: Yıldız ve diğerleri, 2006: 36) 10-15 yaşlarındaki çocukların bildikleri kelimelerin ortalamaları Tablo 2'de verildiği gibidir.

Tablo 2. Değişik yaşlardaki çocukların bildikleri kelimelerin ortalamaları

Yaş	Sözcük Sayısı		
	Konuşma	Okuma	Anlamını Verme
10	5400	3600	4500
11	4900	4500	5400
12	5200	5400	6300
13	5550	6100	7200
14	5900	7100	8100
15	6450	7800	9000

Tablo 2'de görüldüğü gibi, çocuğun yaşı ilerledikçe kullandığı kelime sayısı da artmaktadır. Buna paralel olarak kavram gelişimi de artmaktadır. Bu nedenle, çocukta dil gelişimini oluşturan bütün öğeler birbirini tamamlar niteliktedir.

Çocukların kelime dağarcığını geliştirmek için bilinen kelimelerle oluşturulmuş metinlerin okutulması önemlidir. Yapılan araştırmalara (Akyol, 2005:155-157) göre ilk yıllarda kelime tanımı üzerinde durulmalı, kelime öğretimi gerçekleştirilirken sesli ve sessiz okumadan faydalanılmalıdır. Okuma sırasında sözcüğü tanımaya fazla zaman ayrıldığında anlam bölüneceği için kelime öğretiminde başarının düşeceği de unutulmamalıdır.

Çocuklarda kelime servetinin ve anlamlarının gelişiminde öğretmenlerin yapması gereken bir takım uygulamalar Tablo 3'de verilmiştir. Bu uygulamalarla çocukların kelime dağarcıklarının gelişimine katkı olacağı düşünülmektedir.

Tablo 3. Kelime bilgisi gelişim aşamaları

Çocuğun Kelime Bilgi Durumu	Öğretmenin Yapacağı İşler
❖ Çocuk kelimeyi işitince bilir ancak yazılı formu tanımaz.	❖ Yazılışını öğretiniz.
❖ Yazılı ve sözlü olarak kelimeyi bilir ancak kullanamaz.	❖ Kelimenin yazılı ve sözlü dilde kullanımını örneklendiriniz. Anlamları üzerinde durunuz. Çocuğu cesaretlendiriniz ve kelimeyi kullanmaya teşvik ediniz.
❖ Kavramı bilir ancak o kavramı karşılayan kelimeyi bilmez. Kavramın etiketini bilmez.	❖ Kavramın etiketini öğretiniz ve kavramla ilişkilendiriniz.
❖ Kelimeyle ilgili kısmî bilgiye sahip. Tanımı bilir ama farklı kullanımları bilmez.	❖ Kelimenin farklı ortamlarda kullanımını öğretiniz.
❖ Kelimenin etiketini bilir ancak kavramsal bir bilgiye sahip değildir. Kelimenin günlük anlamını bilir ancak teknik anlamını bilmez.	❖ Kelimeyi kavram olarak öğretiniz.
❖ Kelime ne etiket ne de kavramsal olarak bilinir.	❖ Kelimenin etiketini ve kavramsal açılımını öğretiniz.

Akyol (2005:154-155)'dan alınmıştır.

2.2.5. Kelime Serveti Alanında Yapılan Çalışmalar

Anadil öğretiminin temelini oluşturan kelimeler ve kelime serveti hakkında yurt içinde ve dışında birçok çalışma yapılmıştır. Yapılan çalışmalar genellikle, insanların duygu ve düşüncelerini aktarmalarında ve iletişim kurmalarında etkili olan kelime hazinesi/ servetini, sahip oldukları söz varlığını ve kelime öğretimini içermektedir. Bu alana yönelik yapılan çalışmalar şöyle özetlenebilir:

Pars ve Pars (1954) ilkokul birinci sınıfta öğretilecek kelimeleri belirlemek amacıyla 698 kelimedenden oluşan bir liste oluşturmuşlardır. Bu çalışmada yöntem olarak; eser taraması ve gözleme dayalı tahmin ile mukayese yolunu kullanmışlardır. Öncelikle ilk okuma kitaplarındaki kelimeleri tespit eden araştırmacılar, bu kelimelere hayat bilgisi ve aritmetik derslerinde kullanılan kelimeleri de ilave ettiklerini belirtiyorlar. İkinci aşamada, evde günlük yaşamda kullanılan kelimeler, gözlem ve tahmin yoluyla belirlenerek listeye dâhil edilmiştir. Son aşamada ise araştırmacılar, kendi hazırladıkları listeyi Thorndike ve Gates'in kelime listeleri ile karşılaştırmışlar ve listeye son şeklini vermişlerdir.

Harit (1972), "Samsun ve Ankara İllerinin 6-7 Yaş Çocuklarında Kelime Hazinesi Araştırması" adlı çalışmasında, adı geçen illerdeki ilkokulları buldukları bölgelerin sosyo-ekonomik durumlarına göre gruplandırarak, "Kelime Hatırlatma Oyunu" yöntemiyle, toplam 9351 öğrenciden materyal toplamış ve elde ettiği kelimeleri frekanslarına göre iki gruba ayırarak alfabetik sıraya göre bir liste halinde vermiştir.

Davaslıgil (1985), "Farklı Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Çevreden Gelen Birinci Sınıf Çocuklarının Dil Gelişimine Okulun Etkisi" adlı basılmış doktora çalışmasında, birden fazla yöntem uygulayarak daha farklı bir yol takip etmiştir. Dört farklı testin tatbikinden meydana gelen yöntem (1- Andrew Rey'in Resim Testi, 2- Descoudres'in Dil Testi, 3- N. Limbosch ve C. Volf Tarafından Düzenlenen Lügatçe ve Dil Testi, 4- Objelere Sözlü Tepki Testi) tanıma- hatırlama ve adlandırmaya dayanmaktadır.

Davaslıgil (1985), "Bizim bu çalışmada problemimiz, şanslı ve şanssız sosyo-ekonomik ve kültürel çevreden gelen her iki grup deneğimizin birinci sınıfın başında lügatçelerini nitelik ve nicelik bakımından incelemek, kelime türlerinin kullanılma oranlarını ve cümledeki işlevlerini belirlemektir." şeklinde ifade ettiği çalışmasının sonunda kelimeleri gramatikal yönden de mukayese etmiştir.

Bilgen (1988) tarafından yapılan kelime serveti konusundaki çalışma, ilkokulun ilk üç sınıfında kullanılan dile yöneliktir. Bilgen çalışmasında, eser taraması yöntemini kullanmıştır. İlkokulun birinci, ikinci, üçüncü sınıflarında okutulan ve ders kitabı niteliği taşıyan Türkçe, Matematik ve Hayat Bilgisi kitaplarındaki kelimeleri sayıp bir kelime listesi oluşturmuştur. Yazarların "Çocukların bu kelimeleri ve bu ifade kalıplarını kullanıyorlar." tahmini ile hazırladıkları kitapların kelimelerini içeren bu çalışmada kelimelerin kullanım sıklıkları da verilmiştir.

Aksarı ve Köksal (1988, akt: Tosunoğlu 1999: 72) Almanya'da öğrenim gören birinci ve beşinci sınıflarda eğitim ve öğretim gören Türk çocuklarının temel kelime servetleri ile öğrenimleri için gerekli olan kelimelere yönelik bir araştırma yapmışlardır. Araştırmacılar; ses kaydı yoluyla elde ettikleri 2180 kelimeyi müfredat programında yer alan ünitelere göre tasnif etmişler, gramatikal olarak ta (fiil, sıfat ve edat) gibi bölümlendirmeler yapmışlardır. Ünitelere göre kelime hazinesini ve temel hazinesini ihtiva eden faydalı bir kitapçık hazırlamışlardır.

Çiftçi (1991), "Bir Grup Üniversite Öğrencisi Üzerinde Kelime Serveti Araştırması" adlı bir çalışmada fakülte son sınıf öğrencilerinden 102 adet yazılı doküman (otobiyografi ve kompozisyon) istemiştir. Bu dokümanlar, kelime bilgisi, cümle bilgisi, imlâ ve noktalama bilgisi ve fikir üretme yönlerinden incelenmiştir. Bu dokümanlardaki kelimelerin frekanslarını belirlemek amacıyla "aktif kelime listesi" oluşturulmuştur. Çalışmanın sonucunda toplam 60095 adet kelime kullanıldığı, kullanılan 3916 çeşit kelimenin de 2571'inin otobiyografilerde, 2904'ünün de kompozisyonlarda bulunduğu tespit edilmiştir.

Arı (2003) tarafından üç ders kitabındaki kelimeler üzerinde bir sıklık araştırması yapılmıştır. "İlköğretim Altıncı Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Kelimeler ve Bu Kelimelerin Kullanılabilirliği" adlı çalışmada, altıncı sınıf Türkçe ders kitaplarındaki kelimelerin dizini oluşturulmuştur. Kitaplarda en çok geçen 100 sözcüğün günlük hayatta sık kullanılan kelimeler olduğu tespit edilmiştir. Buna göre; üç ders kitabında en çok geçen sözcük "bir"dir. Sıklığı yüksek olan ikinci kelime "olmak" tır.

Özer (2005), "İlköğretim 6. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarının Kelime Serveti Bakımından Değerlendirilmesi" adlı tezinde ders kitabında bulunan metinler kelime

serveti yönünden incelenmiştir. Değerlendirmeler kelimeler yerine kavramlar üzerinde yapılmıştır ve kavramlar semantik yönden incelenmiştir. Kitaptaki 36 adet metin incelenerek değerlendirilip kavramlar sıralanmıştır. Kelime ve öbeklerin kaçınıcı anlamda kullanıldığı, özel isimler, deyimler, mecazlar ile toplam kavram sayısı, yinelenen kavram sayısı, çeşit olarak kullanılan kavram sayısı ve oranları belirlenerek tablolarla gösterilmiştir. Verilerin analizinde metinlerin tamamında 7911 kelime, 7208 kavram bulunmuştur. Sonuç olarak ders kitabının öğrencilerin kelime servetini artırma konusunda yeterli olmadığı görülmüştür.

İpekçi (2005), "İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerin Kelime Serveti Üzerine Bir Araştırma" adlı çalışmasında ilköğretim 7. sınıf öğrencilerin aktif olarak kullandıkları kelimeleri belirlemeyi ve kelime serveti ile sosyo-ekonomik durum ilişkisini ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Bunun için 7. sınıf öğrencilerine değişik zamanlarda serbest konulu iki kompozisyon yazdırmıştır. Kompozisyonlar incelenerek kelime listesi oluşturulmuştur. Öğrencilerin 2414 cümle ve 16.378 kelime kullandığı tespit edilmiştir. Çalışmada kelime serveti ile sosyo-ekonomik düzey arasındaki ilişkiye bakıldığında; anne- babaların öğrenim düzeyinin, çocukların kelime servetini ve kullandıkları kelime ve cümle sayısını etkilediği belirlenmiştir.

Yalçın (2005) tarafından yapılan "İlköğretim 1. ve 5. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Söz Varlığı Unsurlarının Eğitsel Açından Değerlendirilmesi" isimli tez çalışmasında 2003-2004 eğitim- öğretim yılında MEB tarafından okutulması önerilen 1. ve 5. sınıf Türkçe ders kitabı kullanılmıştır. Ders kitabında metinlerde bulunan sözcükler bilgisayar ortamına aktarılarak kullanım sıklıkları, kökenleri, tekrarlı ve tekrarsız sayıları, söz varlığı içindeki yerleri belirlenmiştir. Elde edilen bulgulara bakıldığında incelen kitapların söz varlığı açısından yetersiz olduğu ve söz varlığının yaş ve zihinsel gelişim düzeyine uygun olarak hazırlanmadığı belirlenmiştir.

İlköğretim öğrencilerinin kelime servetini; kelime servetinin çevre ve sosyo-ekonomik düzeyle ilişkisini ortaya koymak için yapılan çalışmalardan biri de Cesur'a (2005) aittir. Cesur (2005); "Pansiyonlu İlköğretim Okulu Öğrencileri Üzerinde Kelime Serveti Araştırması" adıyla yaptığı çalışmada, Kastamonu ilinde, ilköğretim 3-8. sınıf öğrencilerinin kullandıkları kelimeleri belirlemeye; kelime serveti ile çocuk edebiyatı eserleri ve sosyo-ekonomik düzey arasındaki ilişkiyi tespit etmek amacıyla

kompozisyon yazdırmıştır. Kompozisyonların incelenmesiyle elde edilen sonuçlarda, öğrencilerin kelime hazinesini içinde bulunduğu çevre ve sosyo-ekonomik durumun etkilediği belirlenmiştir. Çocuk edebiyatı eserlerinin de çocukları her yönden etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Ünsal (2005), ilköğretim 5. ve 8. sınıflar ile ortaöğretim 11. sınıfların sözlü anlatımdaki kelime hazinelerini belirlemek amacıyla bir çalışma yapmıştır. "İlköğretim 5. ve 8. Sınıflar İle Ortaöğretim 11. Sınıfların Sözlü Anlatımdaki Kelime Hazineleri" başlıklı çalışmasında adı geçen sınıflardaki öğrencilerin aktif kelime hazinesini belirlemek amacıyla okullar sosyo-ekonomik durumlarına göre ayrılmıştır. Daha sonra okullar dolaşarak öğrencilere üç farklı türde konuşma yaptırılıp kaydedilmiştir ve kullanılan kelime sayıları tespit edilmiştir. Buna göre, 5. sınıf öğrencilerinin sözlü anlatımda sahip oldukları kelime hazinesi 1030; 8. sınıf öğrencilerinin sözlü anlatımda sahip oldukları kelime hazinesi 1223 ve 11. sınıf öğrencilerinin sözlü anlatımda sahip oldukları kelime hazinesi 1539 olarak tespit edilmiştir. Okulların sosyo-ekonomik durumuna göre kelime hazinelerinin farklılık gösterdiği saptanmıştır.

Ünsal (2005)'in çalışmasına benzer çalışma Çıplak (2005) tarafından yapılmıştır. Çıplak (2005), çalışmasında ilköğretim 5. ve 8. sınıflar ile ortaöğretim 11. sınıfların yazılı anlatımdaki kelime hazinelerini belirlemeyi amaçlamıştır. "Uşak Merkez İlköğretim 5.,8. ve 11. Sınıfların Yazılı Kelime Hazinesinin Belirlenmesi" adlı çalışmasında Çıplak (2005), öğrencilere üç farklı yazılı anlatım türünde 270 adet kompozisyon yazdırmıştır. Bu yazılı dokümanlarda geçen kelimeler, öğrencilerin eğitim kademesi (5., 8. ve 11.sınıf), sosyo-ekonomik seviyesi, cinsiyeti ve üç farklı anlatım türü esas alınarak değerlendirilmiştir.

Batur (2006), "İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Türkçe 6. ve 7. Sınıf Ders Kitaplarında Geçen Bilinmeyen Kelimeleri Kazanım Düzeyi Üzerine Bir Araştırma" adında bir çalışma yapmıştır. Çalışmasında, ilköğretim II. kademe son sınıfında okuyan öğrencilerin Türkçe 6. ve 7. sınıfta okutulan Türkçe ders kitaplarındaki okuma parçalarının altındaki bilinmeyen kelimeleri kazanıp kazanmadıklarını belirlemeyi amaçlamıştır. Son beş yılda okutulan altı farklı yazarın kitapları ele alınarak çalışma yapıları formu oluşturulmuştur ve bu kitaplarda geçen bilinmeyen kelimeler başlıklar halinde incelenmiştir. Çalışmanın sonucunda öğrencilerin kendilerine uygulanan 376

kelimeden 158 kelime 15 öğrenci ve daha fazlası tarafından bilinirken, 218 kelime ortalamının altında cevap vermiştir. Buna bağlı olarak, Türkçe ders kitaplarında geçen bilinmeyen kelimelerin kazanım düzeyleri yeterli bulunmamıştır.

İnce'nin (2006), "Türkçede Kelime Öğretimi" adlı çalışması, kelime hazinesini genişletme açısından kelime öğretimi çalışmalarının önemli olduğunu belirtmektedir.

Türkçe ders kitaplarında söz varlığı üzerine yapılan diğer bir çalışmada Kutlu (2006) tarafından yapılan "MEB İlköğretim 6. 7. ve 8. sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Metinlerin Söz Varlığı Açısından Değerlendirilmesi" adlı çalışmadır. Araştırmada 6., 7. ve 8. sınıflar için MEB Türkçe ders kitapları kullanılmıştır. Bu kitaplarda yer alan metinlerin kelime dizinini yapmak için Cibakaya 2.2 sürümü adlı program kullanılmıştır. Yapılan inceleme sonucunda MEB 6.,7. ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan metinler, sırasıyla, 7321, 8142 ve 10345 olmak üzere toplam 25808 sözcük içermektedir.

Baysal (2007); "İlköğretim 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabının Kelime Serveti Bakımından Değerlendirilmesi" adındaki çalışmasında MEB tarafından 7. sınıflarda okutulan Türkçe ders kitabının değerlendirilmesi yapılmıştır. Çalışmada, sadece kitapta yer alan metinler doğrultusunda inceleme yapılmamıştır. 7. sınıf Türkçe ders kitabındaki hazırlık çalışmaları, sözcük ve sözcük grubu çalışmaları, anlama ve anlatım çalışmaları, tür ve biçim çalışmaları, dilimizi öğrenelim çalışmaları, sözlü yazılı anlatım çalışmaları, güzel yazı çalışmaları, değerlendirme soruları ve kitabın sözlük kısımlarının da kelime serveti bakımından değerlendirilmesi yapılmıştır. Yapılan çalışma sonucunda, ders kitabının öğrencilerin kelime servetini geliştirmesinde yeterli olmadığı bulunmuştur.

Karatay (2007), ilköğretim ikinci kademe Türkçe dersi kitaplarının öğrencilere ortak kelime edindirme hedefinin oranlarını incelemek amacıyla bir çalışma yapmıştır. Bu amaçla, 2003-2004 eğitim-öğretim yılında ilköğretim II. kademedeki okutulan 13 yayınevindeki Türkçe dersi kitaplarının "Sözlük Çalışmaları" başlığı altında yer alan ve öğrencilerin bilmediği varsayılan veya kazandırılması hedeflenen kelimeler; isimler, fiiller, deyimler ve kelime grupları ayrı ayrı sayılarak çizelgeler oluşturulmuştur. Elde edilen bulgulara göre, ilköğretim II. kademe Türkçe dersi kitabı yazarlarının ve

yayınevlerinin bu sınıflarda okuyan öğrencilere nitelik ve nicelik açısından herhangi bir kelime kazandırma ölçütü ve birliği olmadığını ortaya koymaktadır.

Baldan (2009), yeni programa göre hazırlanmış 6. sınıf Türkçe ders kitabındaki metinlerin kelime servetini ve günlük seviyesini belirlemek için çalışma yapmıştır. Kelime servetini belirlemeye çalışırken sadece kelimelerin sayısını değil diğer unsurların da (deyimlerin, ikilemelerin, atasözlerinin vb.) kullanılma sıklığını belirlemek için çalışma yapmıştır. Çalışmasının sonunda en fazla kullanılan beş sözcük bizim çalışmamızda tespit ettiğimiz en fazla kullanılan beş sözcükle aynı olduğu görülmüştür.

Batılı ülkelerde, ana dili öğretiminin temelini oluşturan kelimelerin tespiti için 'temel kelime listeleri' konusunda ciddi çalışmalar yapılmıştır. "İngilizler ve Almanlar, okul öncesi çocuklarına 2000 kelime, 7-12 yaş grubundaki çocuklarına en az 5000 kelime öğretmeyi hedeflemektedirler. Bir insanın günlük hayatında azami 3000 kelime kullandığını kültürlü bir insanın kelime dağarcığında yaklaşık olarak 22000-27000 kelime bulundurmasının, kullanmasının gerektiğini, kendini yetiştirmiş bir insanın ise 40000 kelime bilmesi gerektiğini tespit etmişler ve eğitimde hedef göstermişlerdir. Kelime dağarcığında bulunması gereken kelime sayısını yaş gruplarına göre şöyle tespit edebiliriz:

0-6 Yaş Grubu: 2000- 3000 kelime

7-12 Yaş Grubu: 5000 kelime

13-18 Yaş Grubu: 20000 kelime

19- Artı Yaş Grubu: 35000 kelime (Rakamlar kesin olarak kabul edilmemelidir.)" (Karakuş, 2000,128).

2.2.6. Türkçe Öğretim Programına Göre Kelime Serveti

Türkçe Dersi Öğretim Programı ile Türk Millî Eğitiminin genel amaçları ve temel ilkelerine uygun olarak öğrencilerin;

- ❖ Dilimizin, millî birlik ve bütünlüğümüzün temel unsurlarından biri olduğunu benimsemeleri,

- ❖ Duygu, düşünce ve hayallerini sözlü ve yazılı olarak etkili ve anlaşılır bir biçimde ifade etmeleri,
- ❖ Türkçeyi, konuşma ve yazma kurallarına uygun olarak bilinçli, doğru ve özenli kullanmaları,
- ❖ Anlama, sıralama, ilişki kurma, sınıflama, sorgulama, eleştirme, tahmin etme, analiz-sentez yapma, yorumlama ve değerlendirme becerilerini geliştirmeleri,
- ❖ Seviyesine uygun eserleri okuma; bilim, kültür ve sanat eserlerini seçme, dinleme, izleme alışkanlığı ve zevki kazanmaları,
- ❖ Okuduğu, dinlediği ve izlediğinden hareketle, söz varlığını zenginleştirerek dil zevki ve bilincine ulaşmaları; duygu, düşünce ve hayal dünyalarını geliştirmeleri,
- ❖ Yapıcı, yaratıcı, akılcı, eleştirel ve doğru düşünme yollarını öğrenebilmeleri, bunları bir alışkanlık haline getirmeleri,
- ❖ Bilgiye ulaşmalarında kitle iletişim araçlarından yararlanmaları, bu araçlardan gelen mesajlara karşı eleştirel bakış açısı kazanmaları ve seçici olmaları,
- ❖ Türk ve dünya kültürüne ait eserler aracılığıyla millî ve evrensel değerleri tanımaları,
- ❖ Hoşgörülü, insan haklarına saygılı, yurt ve dünya sorunlarına duyarlı olmaları ve çözüm üretmeleri,
- ❖ Millî, manevî ve ahlâkî değerlere önem vermeleri ve bu değerle ilgili duygu ve düşüncelerini güçlendirmeleri amaçlanmaktadır (MEB, 2005).
- ❖ 2005 tarihli Türkçe Dersi Öğretim Programı "okuma, dinleme/izleme, konuşma, yazma, dilbilgisi" öğrenme alanlarından oluşmaktadır. Sözcük öğretimiyle ilgili 8. sınıf öğrencileri için programda sözcük öğretimiyle ilgili kazanımlar aşağıdaki gibidir:

Öğrenme Alanı: Okuma

2. **kazanım:** Okuma kurallarını uygulama
3. *3.madde:* Kelimeleri doğru telâffuz eder.
4. **kazanım:** Okuduğu metni anlama ve çözümleme

1. *madde*: Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamını çıkarır.
2. *madde*: Metinde ilk kez karşılaştığı kelime ve deyimleri sözlükten bulur.
8. *madde*: Metindeki olayın ve düşüncenin yönünü değiştiren kelime ve kelime kalıplarını fark eder.

8. kazanım: Söz varlığını zenginleştirme

1. *madde*: Kelime listelerini kullanır.
2. *madde*: Söz ve söz gruplarını anlam özelliklerine göre (eş anlam, zıt anlam, gerçek anlam vb.) farklı bağlamlarda kullanır.
3. *madde*: Terim, deyim, atasözü ve söz kalıplarını anlamlarına uygun olarak kullanır.
4. *madde*: Metindeki kelimeleri, günlük hayattaki bağlamını dikkate alarak cümle içinde kullanır.
5. *madde*: Sözlüklerden yararlanır.

Öğrenme Alanı: Dinleme/İzleme

3. kazanım: Dinlenen/izlenen anlam ve çözümleme

1. *madde*: Dinlenen/izlenenin bağlamından hareketle kelime gruplarının anlamını çıkarır.
2. *madde*: Dizlediklerindeki/izlediklerindeki anahtar kelimelerin farkına varır.

6. kazanım: Söz varlığını zenginleştirme

1. *madde*: Dizlediklerinden/izlediklerinden hareketle yeni öğrendiği kelimelerden sözlük oluşturur.
2. *madde*: Dinleme/izleme sonrası sözlük kullanır.
3. *madde*: Kelime oyunları oynar.
4. *madde*: Tekerleme, sayısmaca, bilmece ve yanıltmaları ezberler/ kullanır.
5. *madde*: Şiir, türkü, şarkı türlerinde metinler ezberler.
6. *madde*: Dinledikleri/izledikleriyle ilgili deyimler ve atasözleri bulur.

Öğrenme Alanı: Konuşma

2. kazanım: Sesini ve beden dilini etkili kullanma

3.madde: Kelimeleri doğru telâffuz eder.

4. kazanım: Konuşma kurallarını uygulama

madde: Yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin yerine Türkçelerini kullanır.

22. madde: Anlatımında uygun sıfat ve benzetmelere yer verir.

23. madde: Kelimeleri anlamına ve bağlamına uygun kullanır.

5. kazanım: Kendini sözlü olarak ifade etme

1. madde: Yeni öğrendiği kelime, kavram, atasözü ve deyimleri kullanır.

Öğrenme Alanı: Yazma

2. kazanım: Yazma kurallarını uygulama

11. madde: Kelimeleri yerinde ve doğru anlamda kullanır.

13. madde: Dilimize yerleşmemiş yabancı kelimelerin yerine Türkçe karşılıklarını kullanır.

3. kazanım: Kendini yazılı olarak ifade etme

1. madde: Yeni öğrendiği kelime, kavram, atasözü ve deyimleri kullanır.

5. kazanım: Olay yazıları yazma

8.madde: Kalıplaşmış sözler, tekerlemeler ve söz oyunlarından yararlanır.

Öğrenme Alanı: Dilbilgisi

2. kazanım: Kelime ve kelime gruplarının anlam özellikleriyle ilgili bilgi ve kuralları uygulama

1. madde: Kelimelerin temel, yan, mecaz ve terim anlamlarıyla kullanımlarını kavrar.

2. madde: Atasözü, deyim ve özdeyişler ile mecazlı ifadelerin anlatımlarda kazandığı anlam özelliklerini kavrar, bunarlı uygun durumlarda kullanır.

3. kazanım: Kelimeleri anlam bakımından ilişkilendirme

1. *madde*: Kelimeler arasındaki eş anlamlılık ilişkisini kavrar.
2. *madde*: Kelimeler arasındaki zıtlık ilişkilerini kavrar.
3. *madde*: Türkçede olumsuz anlamı ve zıt anlamı kavrar.
4. *madde*: Türkçe kelimeler arasındaki eş seslilik ilişkisini kavrar ve eş sesli kelimeleri farklı anlamlarıyla kullanır.
5. *madde*: Kelimeler arasındaki yakın anlamlılık ilişkisini fark eder/uygular (MEB, 2005).

2.2.7. Kelime Servetini Geliştirmeye Yönelik Etkinlikler

Bireyin kelime serveti, doğumla başlayan bir süreçtir. Okul öncesi dönemde birey çevresinden ve ailesinden öğrendiği kelimelerle iletişimini sağlamaktadır. Okul döneminde ise planlı ve programlı bir şekilde verilen öğretimle kelime öğrenimleri daha hızlı olmakta, kelime servetleri genişlemektedir.

Özellikle temel dil becerileri üzerine kurulan Türkçe dersi, öğrencilerin kelime servetlerinin düzenli ve sistemli bir şekilde gelişmesine önem vermelidir. Bu derste uygulanacak etkinliklerle kelime hazineleri programlı bir şekilde gelişebilmektedir.

Kelime servetinin kazandırılmasına ve geliştirilmesine yönelik etkinlik örnekleri aşağıda verilmiştir. Öğretmenler, bu etkinliklerden yola çıkarak öğrencilerin düzeyine uygun etkinlikleri de uygulamaya koyabilirler.

2.2.7.1. Son harf

Bu oyunda, öğrenci bir önceki öğrencinin söylediği kelimenin son harfiyle başlayan bir kelime söylemeye çalışır.

Örneğin, öğrenci "kitap" kelimesini kullanırsa, bir sonraki öğrenci "p" harfiyle başlayan bir kelime örneğin "papatya" kelimesini söyleyebilir. Verilen zamanı geçiren, yanlış bir kelime kullanan ve aynı kelimeyi ikinci kere kullanan öğrenciler oyun dışı bırakıldığında oyun gittikçe hızlanır ve birinci öğrenci seçilir.

2.2.7.2. Nerede ne yapalım?

İlk öğrenci "a" ile başlayan bir yere gittiğini belirtir ve bir sonraki öğrenciye orada ne yapacağını sorar. Soru sorulan öğrenci "a" ile başlayan bir fiille cevap verir. Örneğin; "Ben bu hafta Amerika'ya gidiyorum, orada ne yapacağım?" diye sorulduğunda, diğer öğrenci "Orada balık Avlayacaksın." diye bir cevap verebilir ve devam eder, "Ben bu hafta Bursa'ya gidiyorum, orada ne yapacağım?" diye bir sonraki öğrenci "Orada okula Başlayacaksın." der ve oyun C harfiyle devam eder.

Bu oyunda öğrenci sırası geldiğinde aynı harfle başlayan bir fiil, bir de yer ismi bulmak zorundadır.

2.2.7.3. Baş harfleri birleştir

Amaç, sizin verdiğiniz kelimeye başka kelimelerin baş harflerini birleştirerek ulaşmaktır.

Sınıf iki gruba ayrılır. Grubun seçtiği sözcü sizin verdiğiniz ve grubun bilmediği kelimeyi, örneğin "silah" kelimesini sırasıyla saat, ip, lamba, at, hasta kelimelerini hiç konuşmadan sadece mimiklerle anlatır. Gruptakiler bu kelimelerin baş harflerini birleştirerek asıl kelimeye ulaşırlar.

2.2.7.4. Kelime tombalası

Bu oyun için karton ya da kâğıttan tombala kartı gibi kartlar hazırlanır, tombala oyunu gibi oynanır. Ancak her kâğıda ayrı kelimeler yazdırılmalıdır.

2.2.7.5. Son hece

Oyunu başlatan öğrenci bir kelime söyler, bir sonraki öğrenci bu kelimenin son hecesiyle başlayan bir kelime bulmaya çalışır. Oyunu öğrencilerin sırayla yapmasından çok, yazarak uygulamak daha verimli olur.

2.2.7.6. Kelime türetme

Tahtaya bir kelimenin harflerinin sıralarını değiştirerek yazın. Örneğin; "kütüphane" kelimesi. Örneğin "p, a, n, h, t, k, t, ü, ü, e" şeklinde yazınız. Öğrenciler bu harflerden belirlenen süre içerisinde üretebildikleri kadar kelime yazmaya

çalışacaklardır. Süre sonunda bulunan her kelime için bir puan, orijinal kelime için yani "kütüphane" için beş puan verebilirsiniz.

2.2.7.7. Cümle tamamlama

Öğrencilere içinde boşluklar bulunan kalıp birkaç cümle verilir. Öğrenciler bu boşlukları aynı harflerle başlayan kelimelerle doldurmaya çalışırlar. Örneğin; ..... adında bir insan tanıyorum..... da yaşıyor ve çok..... birisi.

Öğrenciye "B" harfini verdiğimizde, cümleyi "Bengü adında bir insan tanıyorum, Bursa'da yaşıyor ve çok bonkör birisi."

2.2.7.8. Aşağı-yukarı

Verdiğiniz kelimeyi öğrencilerin defterine yukarıdan aşağıya doğru ve tam karşısına gelecek şekilde aşağıdan yukarıya doğru yazdırın. Daha sonra, öğrenciler karşı karşıya gelen harflerin arasını doldurarak kelimeler oluşturmaya çalışacaklardır. Örneğin, kelimemiz "karton" olsun.

2.2.7.9. Atasözlerini birleştirme

Sınıftaki öğrenci sayısı kadar atasözünü uzunlamasına kâğıtlara yazılır. "Sakla samanı gelir zamanı" ya da "Damlaya damlaya göl olur." gibi. Daha sonra bu kâğıtları uygun göreceğiniz yerden ikiye kesin. Bütün atasözlerinin birinci bölümlerini bir elinize ikinci bölümlerini diğer elinize alın. Öğrenciler, sırayla her iki elinden birer kâğıt alsınlar. Şimdi öğrencilerin elinde "Damlaya damlaya gelir zamanı" veya "Sakla samanı göl olur." gibi atasözleri olacaktır. Tüm öğrencileri sınıfın ortasına getirin. Öğrenciler kâğıtları birbirleriyle değiştirerek ellerindeki atasözlerini tamamlamaya çalışsınlar. Atasözlerini tamamlayan öğrenci hemen yerine geçerek otursun. Ayakta kalan son öğrenci oyunu kaybetmiş olur.

2.2.7.10. Sözcük ailesi oluşturma

Öğretmen bir kök sözcük vererek ya da tahtaya yazarak, "Bu sözcük yalnız kalmış. Yakınlarını, ailesini yitirmiş. Siz ailesini bulup onların bir araya gelmesini sağlar mısınız?" vb. bir sözle oyunu başlatır. Öğrenciler verilen kökten türeyen

sözcükleri bularak defterlerine yazarlar. Bu etkinlik kişi ya da küme çalışması olarak yapılabilir. Belirlenen sürede daha çok sayıda sözcük bulan öğrenci ya da küme yarışmayı kazanır. Bu etkinlikte temel amaç öğrencilerin sözcüğün yapısını kavraması, Türkçenin sözcük türetme gücünü sezmesini sağlamaktır.

Örnek Etkinlik: Öğretmen, "seç-" sözcüğünü tahtaya yazar ve uygulamayı başlatır. Öğrencilerin aşağıda örneklendirilen sözcükleri ya da bazılarını bulmaları beklenir:

Seçenek, seçik, seçilmek, seçim, seçki, seçkin, seçkinci, seçkincilik, seçkinlik, seçme, seçmece, seçmeli, seçmen, seçmenlik, seçtirmek.

2.2.7.11. Sözlükten, yazım kılavuzundan sözcük bulma

Türkçe sözlük ve Yazım kılavuzu, Türkçe öğretiminin temel araçlarıdır. Yazım kılavuzundan yararlanabilmek için değişik oyunlar geliştirilebilir. Bundan biri şöyle örneklendirilebilir:

Öğretmen, tahtaya değişik harflerle başlayan beş sözcük yazar. Öğrencilerden, bunların üstündeki ve altındaki sözcükleri yazım kılavuzundan bulmalarını ve defterlerine yazmalarını ister. Sözcükleri doğru biçimde defterine yazan ilk üç öğrenci saptanır; diğer öğrencilerinde çalışmayı bitirdiği anlaşıldığında, ilk üç öğrenciye pekiştireç verilir ve birinci gelen öğrencinin bu sözcükleri tahtaya yazması istenir. Bu sırada, sözcüklerin doğru bulunup tahtaya doğru yazılıp yazılmadığı sınıfça denetlenir. Öğretmen gerekli görürse, bu sözcüklerle cümle kurma çalışmaları da yaptırılabilir.

Örnek Uygulama

Öğretmen, "başarı", "çekingen", "esinti", "ışınmak", "yazma" sözcüklerini tahtaya yazarak uygulamayı başlatır. Öğrencilerin, "başarı-başarılı, çekince-çekingenlik, esinlenmek-esintili, ışıltı-ışın, yazlık-yazmacı" sözcüklerini bulup defterlerine yazmaları beklenir. Çalışmayı önce bitiren öğrenci, sözcükleri tahtaya yazar. Anlamları bilinmeyen sözcüklerin Türkçe sözlükten anlamları bulunabilir. Sözcükler, çeşitli cümlelerde kullanılabilir.

2.2.7.12. Sözlü öykü oluşturma

Öğrencilere, öğretmen tarafından öykünün başlangıç (ilk) cümlesi ya da cümleleri verilir. Öğrencilerden, ilk cümleyle ya da cümlelerle anlamsal ilişkisi olan yeni cümleler kurarak söylemeleri ve bir öykü oluşturmaları istenir. Öğrenciler, öncekilerle anlamsal bağ oluşturan cümlelerini sırayla söyler. Öykünün olduğu düşünüldüğünde çalışma sonlandırılır ve en az üç öğrenciye, arkadaşlarının oluşturduğu öykü anlatılır. Bu çalışmada temel amaç, nitelikli bir öykü oluşturmaktan çok, öğrencilerin cümleler arasındaki anlam ilişkisini kavraması ve bu ilişkiyi sözlü biçimde aktarmasıdır. Özellikle, demokratik bir hava yaratılarak öğrencileri toplum içinde konuşmaya isteklendirmektir.

Örnek Uygulama

Öğrencilere, "Serin bir ilkbahar akşamıydı. Radyodan, "Çocuk Tiyatrosu" saatinde, "Büyük Yarış" adlı oyunu heyecanla dinliyordu." cümleleri verilir, kısa bir düşünme süresinden sonra, öğrencilerin bu cümlelerden yola çıkarak bir öykü oluşturmaları istenir.

Örnek Uygulama

Öğrencilere, "Yiğit, Duygu, Taylan saatler süren yolculuktan sonra okuldaki başarılarından dolayı kendilerine ödül olarak verilen beş günlük tatili geçirmek üzere kıyı kentine ulaştılar." cümlesi verilir, kısa bir düşünme süresinden sonra, öğrencilerin bu cümlelerden yola çıkarak bir öykü oluşturmaları istenir.

2.2.7.13. Sözcük oluşturma, sözcük dizme

Bu etkinlik küme ve ya bireysel çalışma olarak yapılabilir. Öğretmen, tahtaya sınıf düzeyini gözeterek 5-10 harf yazar. Öğrencilere, birinci aşamada yalnızca bu harfleri kullanarak sözcük/sözcükler oluşturmalarını ve bunları defterlerine yazmalarını söyler. Çalışmanın ikinci aşamasında, verilen harflerin dışında, her sözcük için tahtaya yazılanlara istedikleri "yardımcı" bir harfi ekleyerek yeni sözcükler oluşturabileceklerini söyler. Üçüncü aşamada ise, öğrenciler ilk ve ikinci aşamada oluşturdukları sözcükleri, sözlük sırasına göre dizerler. En çok sözcük oluşturan ve bunların tümünü doğru biçimde sözlük sırasına göre dizen öğrenciye/kümeye sınıf tarafından alınan kitap/kitaplar armağan edilir.

Bu çalışmada, (varsa) anlamı bilinmeyen sözcükler öğrenciler tarafından Türkçe sözlükten bulunarak birer cümlede kullanılır. Cümle kurmada düşünülen yanlışların öğrenciler tarafından düzeltilmesi sağlanır.

Örnek Uygulama

Öğretmen tahtaya "d", "a", "k", "o" ve "l" harflerini yazarak uygulamayı başlatır. Öğrenciler, birinci aşamada, örneğin; "dolak", "odak", "kola", "dal", "oda", "dol", "ak", "ok", "ad" vb. sözcükleri oluşturabilirler. İkinci aşamada, verilen harflerin yanında istedikleri bir harfi de kullanarak yeni sözcükler oluşturabilirler. Örneğin; "yolak", "adak", "kolay", "solak", "okul", "akıl", "kolan", "ocak", "koza" vb. sözcükleri bulabilirler.

Üçüncü aşamada ise, bulunan sözcükler sözcük sırasına göre dizilir, gerekirse cümle kurma çalışmasına geçilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3.YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evreni ve örnekleme, veri toplama araçları ve verilerin analizi yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, örnekleme alınan ders kitabının kelime serveti öğelerinin tespitine ve istatistiksel verilerle değerlendirilmesi yöntemine dayanmaktadır.

Kelime serveti öğelerinin tespiti yapılırken Türkçenin kelime yapısı dikkate alınarak inceleme yapılmıştır.

Türkçe kelime yapısına baktığımız zaman kelimeler *el, al-, kol, ama* gibi kök hâlindeki basit kelimeler; *satıcı, kışlık, gözlük, başla-* gibi köklerine getirilen eklerle oluşmuş türemiş kelimeler ve *kuşpalazı, eli açık, paldır küldür, toplu iğne* gibi iki ya da daha fazla kelimenin yeni bir kavramı karşılamak üzere bir araya geldiği birleşik kelimeler şeklindedir. İşte taban kavramı her üç kelime yapısında da istisna göstermeden kelime sınırlarını belirlemektedir. Meselâ *gözü, gözlüğü, çalar saatler* gibi her üç kelimeden çekim ekleri atıldığında tabanlarının *göz, gözlük ve çalar saat* olduğu görülecektir. Buradan hareketle tabanın, kök, gövde ya da birleşik kelime tabanı olabileceğini söyleyebiliriz. Türkçede kelime sınırlarının en kapsayıcısının taban olduğu görüşündeyiz. Sonuç olarak kelime, zihinde belli bir kavramı karşılayan veya kavramlar arasındaki ilişkiyi sağlayan ve bağlam içerisinde kullanılmaya hazır çekimlenmemiş-birimlerdir.

Yukarıda belirttiğimiz nedenlerden dolayı çalışmamızda yöntem olarak aşağıdaki sıra takip edilmiştir:

- ❖ Metinlerdeki kelimelerin çekim ekleri atılarak taban halleri alınmıştır.
- ❖ İkilemeler, kalıplaşmış ifadeler, deyimler, tekerlemeler, atasözleri, vecizeler ve birleşik kelimeler korunarak kelime sınırları belirlenmiştir.

- ❖ Metinler "sınıf numarası\ metin numarası" esas alınarak numaralandırılmıştır.
- ❖ Yardımcı fiiller (etmek, olmak vb.) kalıplaşmış olarak kabul edilmiş, kendilerinden önceki sözcükle birlikte, o sözcüğün dizini altında gösterilmişlerdir.
- ❖ Fiillerin -ma/-me, -ış/iş'li halleri korunmuştur.
- ❖ 'lı' ve 'sız' ekini almış sözcüklerden, Türkçe sözlükte yer almayanlar dizine alınmamıştır.
- ❖ Yabancı isimlerin halleri korunarak dizinde yer almıştır. Metinde yer alan Türkçe telaffuzları varsa onlarda parantez içinde verilmiştir.
- ❖ Zarf türündeki sözcükler (hızla, sayesinde vb.) kalıplaşmış olarak kabul edilip dizinde yer verilmiştir.
- ❖ Metinlerde yer alan şahıs isimleri korunmuştur.
- ❖ Metinlerde yer alan yer isimleri korunmuştur.
- ❖ Hitap ifadeleri kalıplaşmış kabul edilmiştir.
- ❖ Konuşma dilinde yer alan söyleyişler, ünlemler (İnşallah!-diyor ki!) metindeki ilk şeklini koruyarak dizinde yer almıştır. Ayrıca bu tür ifadeler ayrı bir dizin halinde alınmıştır.
- ❖ Deyimler dizini oluşturulurken, TDK' nın "Atasözleri ve Deyimler Veri Tabanı" esas alınmıştır. Deyim olarak düşünülen bazı sözler de dizine alınmıştır (Aksoy, 1997).
- ❖ İkilemeler kalıplaşmış olarak kabul edilmiştir.
- ❖ Tekerlemeler dizini oluşturulurken, Pertev Naili Boratav'ın 2000 basımlı, "Tekerleme" adlı eseri esas alınmıştır (Boratav, 2000).
- ❖ Kısaltmalar açılımlarıyla birlikte dizinde yer almıştır.
- ❖ Sayılar 1'den başlayarak dizinde yerini almıştır.
- ❖ -mı, -mî, -mu, -mü gibi soru ekleri dizide yer almamıştır.
- ❖ "Her" sözcüğü ile başlayan ve sözlükte yer alan kalıplaşmış kelimeler korunmuş ve dizinde verilmiştir.

- ❖ Sesteş sözcüklerde anlamlar parantez içinde verilerek ayrı maddeler halinde gösterilmiştir.

Bu maddeler Cibakaya 2.2. sürümü kullanılarak dizin haline getirilmiştir. Türkçe araştırmalarına yardımcı olmak üzere yazılan Cibakaya 2.2. adlı bu program, geçtiği yerleri de göstermek suretiyle bir metindeki bütün kelimelerin dizinini hazırlamaktadır.

Bu program kullanılarak kelimelerin sıklık dizini oluşturulmuştur. Metinler, kelime servetini oluşturan öğeler açısından değerlendirilmiş ve bu öğeler;

- ❖ Özel isimler,
- ❖ Etmek yardımcı fiilli ile yapılan birleşik fiiller,
- ❖ Olmak yardımcı fiilli ile yapılan birleşik fiiller,
- ❖ Deyimler,
- ❖ Atasözleri,
- ❖ İkilemeler,
- ❖ Tekerlemeler,
- ❖ Önemli vecizeler,
- ❖ Konuşma diline ait kullanımlar ve ünlemler,
- ❖ Yabancı sözcükler,
- ❖ Sayılar, başlıklar halinde verilmiştir.

Bütün metinlerdeki kelime ve kelime grupları sıralanarak kitabın kelime serveti ortaya konmaya çalışıldı.

Çalışmada 2005 basımlı TDK Türkçe Sözlük ile aynı yıl basılmış olan TDK Yazım Kılavuzu esas kabul edilmiştir.

Sonuç bölümünde tablolar dikkate alınarak değerlendirme yapılmıştır.

3.2. Evren ve Örneklem

Evrenimiz 8. sınıf Türkçe ders kitabıdır. Örneklemimiz ise Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları'nın (MEB Yayınları, Ankara, 2009) 8. sınıflar için hazırlanmış

olduğu Türkçe ders kitabıdır. Abdulkadir ALTAN, Serdar ARHAN, Sema BAŞAR, Gülderen ÖZTÜRKER, Derya YILMAZ, tarafından hazırlanan ve Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu'nun 12.02.2008 tarih ve 56 sayılı kararı ile 2008-2009 öğretim yılından başlayarak 5 yıl süreyle ders kitabı olarak kabul edilen Türkçe ders kitabında yer alan metinlerdir.

3.3. Verilerin Toplanması

Çalışmamızda incelediğimiz 8.sınıf Türkçe ders kitabının kelime servetini ait veriler, ders kitabındaki 18 metnin bilgisayar ortamına aktarılması ve kelimelerin yalın hale getirilmesiyle elde edilmiştir. Kelimelerin sıklık dizini oluşturulurken de metinler bilgisayar ortamına aktarıldıktan sonra, Microsoft Excel Programı kullanılarak kelimeler sıralanmış ve sıklık dizini oluşturulmuştur.

3.4. Verilerin Analizi

Kelimeler yalın hale getirildikten sonra, kelime dizin programının Cibakaya 2.2. sürümü kullanılarak kelimelerin dizini ve kullanım sıklığı tespit edilmiştir. Türkçe araştırmalarına yardımcı olmak üzere yazılan Cibakaya 2.2. adlı bu program, geçtiği yerleri de göstermek suretiyle bir metindeki bütün kelimelerin dizinini hazırlamaktadır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR VE DEĞERLENDİRME

Türkçe araştırmalarına yardımcı olmak için yazılan Cibakaya 2.2 Dizin Programı kullanılarak 8. sınıf Türkçe ders kitabının dizini aşağıda oluşturulmuştur.

4.1. Bulgular

4.1.1. 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabındaki Metinlerin Dizini

Dizin	1. 8s/8	20
Sıra: a b c ç d e é f g ğ h ı	17	2. 8s/13
i j k l m n ñ o ö p r s ş t u	1. 8s/3	2001
ü v w y z	1922	2. 8s/13
100	1. 8s/6	21
1. 8s/13, 8s/13	1924	2. 8s/9, 8s/9
12	1. 8s/14, 8s/6	22
1. 8s/14, 8s/8	1931	2. 8s/8
1241	1. 8s/14	250
1. 8s/8	1933	2. 8s/13, 8s/13
13	1. 8s/5	27
1. 8s/14	1989	2. 8s/6
1490	1. 8s/8	29
1. 8s/8	1991	2. 8s/5
15	1. 8s/8, 8s/8	3
1. 8s/5	1993	3. 8s/13
1588	1. 8s/9	30
1. 8s/8	2	3. 8s/6
16	2. 8s/13	32

3. 8s/8	a.+çekmek 8s/15	a. 8s/11
33	a.+veren 8s/18	açıklık
3. 8s/8	acı-	a. 8s/18, 8s/4
35	a. 8s/4	açıktan
3. 8s/13	acığdem	a.+açığa 8s/4
62	a. 8s/11	açıl-
6. 8s/8	acıma	a. 8s/14, 8s/14
750	a.+dan.edemez	açılan
7. 8s/8, 8s/8, 8s/8	8s/1	a. 8s/3
8	aç	açıp
8. 8s/8	a. 8s/18, 8s/18	a. 8s/7
81	aç-	açısından
8. 8s/8	a. 8s/11, 8s/11	a. 8s/11, 8s/13
9	açık	ad
9. 8s/8	a. 8s/11, 8s/18, 8s/18, 8s/18, 8s/6, 8s/7, 8s/7	a. 8s/10, 8s/10, 8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/15, 8s/18, 8s/18, 8s/8, 8s/8
abi	a.+seçik 8s/6	a.+koymak 8s/10, 8s/10
a. 8s/4	açıkça	a.+takmak 8s/11
abla	a. 8s/6	a.+vermek 8s/11
a. 8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,8s/11, 8s/11	açıköz	ada
acaba	a. 8s/17	a. 8s/12
a. 8s/17	açıklama	adalet
acemiöđlan	a. 8s/4	a. 8s/8
a. 8s/8	a.+getirmek 8s/11	adam
acı	açıklama-	
a. 8s/14, 8s/14	a. 8s/11	
	açıklan-	

a. 8s/12, 8s/12,
8s/12, 8s/15, 8s/17, 8s/17,
8s/17, 8s/17, 8s/4, 8s/4,
8s/4, 8s/7, 8s/7, 8s/7, 8s/7,
8s/7, 8s/7, 8s/7, 8s/7

a.+dolandırmak
8s/16

a.+etmek 8s/17

adamakıllı

a. 8s/12

adamcağız

a. 8s/17, 8s/17,
8s/7

adet (alışkanlık)

a. 8s/1, 8s/10

adeta

a. 8s/15

adım

a. 8s/18

a.+başı 8s/12

adlandır-

a. 8s/8

adlı

a. 8s/10

affetmek

a. 8s/15

Afyon

a. 8s/14

ağ

a. 8s/14, 8s/14,
8s/9

a.+gibi+örmek
8s/14

ağa

a. 8s/8

ağabeyi

a. 8s/11

ağaç

a. 8s/10, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/17, 8s/3, 8s/3

ağır

a. 8s/10, 8s/17,
8s/8

ağırlıklı

a. 8s/13

Ağırnas

a.+köyü 8s/8

ağız

a. 8s/13

ağlamak

a. 8s/11, 8s/11

ağrı

a. 8s/11, 8s/11,
8s/11

ağu

a. 8s/8

ağustos

a. 8s/2, 8s/6

ağyar

a. 8s/8

ah

a. 8s/14

ahenk

a. 8s/8

ahiret

a. 8s/17

ahlak

a. 8s/8, 8s/8

Ahmet Haşim

a. 8s/15, 8s/15

Ahmet Yesevi

a. 8s/9

ahşap

a. 8s/17, 8s/3,
8s/3, 8s/3, 8s/3, 8s/3, 8s/8

aile

a. 8s/17, 8s/17

ait

a. 8s/13

a.+olmak 8s/13

ak

a.+sakallı 8s/7

ak-	a. 8s/11, 8s/12, 8s/17, 8s/7	a. 8s/13, 8s/13, 8s/3, 8s/4, 8s/9
a. 8s/5		
akar su	aktar-	alay
a. 8s/10	a. 8s/13, 8s/17	a.+etmek 8s/11
akciğer	aktarılan	alçak
a. 8s/13	a. 8s/6	a. 8s/17
Akdeniz	aktarımla	alçaktan
a. 8s/1	a. 8s/3	a. 8s/18
akıl	aktarma	a.+uçmak 8s/18
a. 8s/1, 8s/11, 8s/11, 8s/15, 8s/16, 8s/6, 8s/8, 8s/8	a. 8s/9	aldat-
akıllı	al-	a. 8s/2
a. 8s/4	a. 8s/10, 8s/10, 8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/12, 8s/14, 8s/16, 8s/17, 8s/17, 8s/17, 8s/17, 8s/6, 8s/7, 8s/8	aldır-
akıver-	alabildiğine	a. 8s/18, 8s/18
a. 8s/10	a. 8s/8	alem
akla	alabilen	a. 8s/5
a.+gelmek 8s/17	a. 8s/6	alet
akraba	alabilmek	a. 8s/11, 8s/15, 8s/15
a. 8s/17	a. 8s/17	alın
akrabalık	alabora	a. 8s/11, 8s/14
a. 8s/17	a.+olmak 8s/18	alın-
aksi	alakadar	a. 8s/11
a. 8s/7	a.+olmak 8s/4	alınteri
aksilik	alan	a.+dökmek 8s/16
a. 8s/17		alıntı
akşam		a. 8s/6
		alış-

a. 8s/11

alıştır-
a. 8s/4

alıştırıl-
a. 8s/8

alışveriş
a. 8s/12

Allah
a. 8s/7, 8s/9
a.+aşkına 8s/11
a.+korusun 8s/11

almak
a. 8s/11, 8s/16

Almanya
a. 8s/14

almaz
a. 8s/11

alt
a. 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/13,
8s/14, 8s/15, 8s/17, 8s/18,
8s/3
a.+kat 8s/17, 8s/3,
8s/3

altı
a.+saniye 8s/18
a.+yüz.metreye
8s/18

altın
a. 8s/18, 8s/18

ama
a. 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/15, 8s/17, 8s/17,
8s/18, 8s/18, 8s/18, 8s/18,
8s/18, 8s/18, 8s/18, 8s/4,
8s/8, 8s/8, 8s/8, 8s/8, 8s/8

amaçlı
a. 8s/13, 8s/13

aman
a. 8s/11

Amerika
a. 8s/16

an-
a. 8s/11, 8s/4

ana
a. 8s/4

Anadolu
a. 8s/14, 8s/14,
8s/14, 8s/14, 8s/14, 8s/14,
8s/14, 8s/14, 8s/14, 8s/14,
8s/14, 8s/14, 8s/14, 8s/14,
8s/14, 8s/14, 8s/14, 8s/14,
8s/14, 8s/14, 8s/14, 8s/8,
8s/8
a.+halkı 8s/8

anahtar
a. 8s/12, 8s/17

anayurt
a. 8s/14

ancak
a. 8s/7, 8s/8

anı
a. 8s/4

anı-
a. 8s/8, 8s/8

ant
a. 8s/4

ani
a. 8s/17

ankara
a. 8s/14, 8s/14,
8s/3, 8s/3, 8s/3, 8s/3, 8s/3,
8s/3, 8s/5

**Ankara Büyükşehir
Belediyesi**
a. 8s/13

Ankara Kalesi
a. 8s/3, 8s/3

anla-
a. 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/15, 8s/15,
8s/17, 8s/17, 8s/4, 8s/7

anlam

a. 8s/17, 8s/18,
8s/4, 8s/6, 8s/6, 8s/6, 8s/9

anlamlı

a. 8s/6

anlamsız

a. 8s/18

anlaşıl-

a. 8s/11

anlaşılan

a. 8s/8

anlaşılmaz

a. 8s/11

anlaşmazlık

a. 8s/17, 8s/17

anlat

a.+ıla+gelmek
8s/1

anlat-

a. 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/12, 8s/13, 8s/16,
8s/16, 8s/16, 8s/4, 8s/4

anlatan

a. 8s/4

anlatı

a. 8s/8

anlatıl-

a. 8s/1

anlatırken

a. 8s/11, 8s/11

anlayış

a. 8s/4, 8s/4, 8s/6

anmak

a. 8s/4

anne

a. 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/15, 8s/18, 8s/18,
8s/18, 8s/18

ansiklopedi

a. 8s/11

apartman

a. 8s/12

ara

a. 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/12, 8s/13,
8s/17, 8s/4, 8s/6, 8s/6,
8s/6, 8s/7, 8s/8, 8s/8, 8s/8,
8s/8, 8s/9

ara-

a. 8s/11, 8s/17,
8s/6, 8s/6, 8s/8

araç

a. 8s/15, 8s/15

aradan (zaman)

a. 8s/1, 8s/8

aralarında

a. 8s/11

aramızda

a.+olmak 8s/4

Arapça

a. 8s/6, 8s/8

arasında

a. 8s/15

arasından

a. 8s/15

araştırıl-

a. 8s/13

araştırma

a. 8s/13, 8s/6

arayıp

a.+sorma 8s/17

arazi

a. 8s/3

ardımca

a. 8s/2

arka

a. 8s/10, 8s/10,
8s/6, 8s/7

arkadaş

a. 8s/16, 8s/16,
8s/16, 8s/16, 8s/17

a.+edinmek 8s/15

armut

a. 8s/3

arsız

a. 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/2

art-

a. 8s/12

artık (zaman)

a. 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/15, 8s/17,
8s/17, 8s/17, 8s/17, 8s/18,
8s/18, 8s/4, 8s/6, 8s/8

artır-

a. 8s/17

artırabil-

a. 8s/17

arttır-

a. 8s/17, 8s/8

arzula-

a. 8s/14

as-

a. 8s/7

asa (sopa)

a. 8s/8

asıl

a. 8s/11, 8s/14

asılı

a. 8s/11

asır

a. 8s/5, 8s/5, 8s/7

asil

a. 8s/17, 8s/8

asilleştir-

a. 8s/17

askerlik

a. 8s/8

asla

a. 8s/18, 8s/18,
8s/5, 8s/5, 8s/9

aslı

a. 8s/6

astronomi

a. 8s/6

asude

a. 8s/12

a.+zaman 8s/12

aş-

a. 8s/10, 8s/18,
8s/18

aşağı

a. 8s/17, 8s/18

a.+kalmak 8s/15

aşağı yukarı

a. 8s/17

aşama

a. 8s/6

aşı

a. 8s/8

aşığı

a. 8s/15

aşık

a. 8s/15, 8s/7

aşıklı

a. 8s/7

aşına

a. 8s/12, 8s/12,
8s/12

a.+olmak 8s/12

aşinasız

a. 8s/12

aşiret

a. 8s/9

aşk

a. 8s/15, 8s/4,
8s/4, 8s/4, 8s/8

a.+elçisi 8s/8

aşma-

a. 8s/6

at

a. 8s/10, 8s/10,

8s/8

a.+meydanı 8s/8

at-

a. 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/12, 8s/14, 8s/16

ata

a. 8s/10, 8s/11

ata-

a. 8s/17, 8s/8

Atatürk

a. 8s/14, 8s/14,
8s/14, 8s/14, 8s/14, 8s/14,
8s/14, 8s/4, 8s/4, 8s/4,
8s/4, 8s/6, 8s/6, 8s/6, 8s/6,
8s/6, 8s/6, 8s/6, 8s/6, 8s/6,
8s/6, 8s/6, 8s/6, 8s/6

atbaşı

a.+yürütülmek
8s/6

ateş

a. 8s/10, 8s/10,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/7,
8s/7, 8s/7, 8s/7

a.+in+tavlanması
8s/16

ateşçi

a. 8s/14, 8s/16

ateşçilik

a. 8s/16, 8s/16

ateşleyip

a. 8s/10

atık

a. 8s/13, 8s/13

ati

a. 8s/5

Atilla

a. 8s/14

atkı

a. 8s/11, 8s/11,
8s/11

atla-

a. 8s/14

atlamp

a. 8s/10

av

a. 8s/10, 8s/10

a.+avlamak 8s/10

avcı

a. 8s/11

avlama

a. 8s/13

avlanma

a. 8s/13

avlayan

a. 8s/13

avlu

a. 8s/3

Avrupa Birliği

a. 8s/13, 8s/13

avun-

a. 8s/17, 8s/2

Avustralya

a. 8s/4

ay

a. 8s/1, 8s/13,
8s/13, 8s/17, 8s/8

ayağını

a.+kaydırmak
8s/16

ayak

a. 8s/10, 8s/11,
8s/16, 8s/17, 8s/17, 8s/18,
8s/18, 8s/18, 8s/6

a.+uydurma 8s/6

ayakucu

a. 8s/11

ayaküstü

a. 8s/12, 8s/12

ayarla-

a. 8s/11

aydın (bilgili)

a. 8s/14

aydınlatt-

a. 8s/11

aydınlık

a.+olmak 8s/11

ay

a. 8s/10
ayır-
a. 8s/14, 8s/16
aykırılık
a. 8s/8
aylarca
a. 8s/4
aylık
a. 8s/17
aynen
a. 8s/6
aynı
a. 8s/11, 8s/12,
8s/12, 8s/12, 8s/13, 8s/4,
8s/4, 8s/5
ayrı
a. 8s/14, 8s/14,
8s/8, 8s/8
ayrıca
a. 8s/13, 8s/13,
8s/17, 8s/6
ayrıl-
a. 8s/1, 8s/1, 8s/13
ayrılık
a. 8s/14
Ayşe
a. 8s/11

a.+kadm 8s/11,
8s/11, 8s/11
az
a. 8s/15, 8s/17,
8s/17, 8s/18, 8s/18, 8s/3,
8s/5, 8s/5, 8s/6, 8s/8
a.+bulmak 8s/8
a.+çalışmak 8s/15
a.+olmak 8s/10
a.+zaman 8s/5
azal-
a. 8s/11, 8s/18
azim
a. 8s/16, 8s/5
azimkarane
a. 8s/5
baba
b. 8s/1, 8s/1,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/14, 8s/15, 8s/18, 8s/18,
8s/18, 8s/4
bağ (ilişki)
b. 8s/9
bağ (üzüm bahçesi)
b. 8s/1, 8s/7
bağ u bahar
b.+olmak 8s/8
bağdaş

b. 8s/6
Bağdat
b. 8s/8
bağımsızlık
b. 8s/9
bağır-
b. 8s/4
bağışlat-
b. 8s/17
bağla-
b. 8s/7
bağlanmak
b. 8s/4, 8s/6
bağlantısız
b. 8s/12
bağlı
b. 8s/15, 8s/17
b.+bulunmak
8s/12
b.+olarak 8s/3
bağlılık
b. 8s/12, 8s/5,
8s/6, 8s/7
b.+göstermek
8s/11
bağrına
b.+basmak 8s/4,
8s/8

bahane

b. 8s/17

bahar

b. 8s/12, 8s/17,
8s/17, 8s/9, 8s/9, 8s/9

bahçe

b. 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/13, 8s/13,
8s/3, 8s/3, 8s/8, 8s/9

bahse

b.+girmek 8s/16

bahtı

b.+açık 8s/14

bahtiyar

b. 8s/5

bahtlı

b. 8s/17

bak

b.+ıp dururken
8s/2

b.+madan arkasına 8s/2

bak-

b. 8s/1, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/14, 8s/16, 8s/17, 8s/18,

8s/8, 8s/8, 8s/8, 8s/9, 8s/9,
8s/9

bakan

b. 8s/4, 8s/4

bakanlık

b. 8s/13

bakım

b. 8s/11

bakır

b. 8s/12

bakış-

b. 8s/11

bakkal

b. 8s/11, 8s/12

baklava

b.+dilim+i 8s/3

bal

b. 8s/3

balık

b. 8s/13, 8s/13,
8s/13, 8s/13, 8s/13, 8s/15,
8s/18, 8s/18

balıkçı

b. 8s/13, 8s/13,
8s/18, 8s/18, 8s/18, 8s/18

ballandıra

b.+ballandıra+anl
atmak 8s/15

balmumu

b. 8s/3

balon

b. 8s/17

banyo

b. 8s/3

bardağı

b.+taşırımıştı 8s/17

barındır-

b. 8s/13

barış-

b. 8s/8, 8s/8, 8s/8,
8s/8, 8s/9

barışıklık

b.+üzerine 8s/8

bari

b. 8s/11

bariz

b. 8s/3

barkod

b.+sistemi 8s/13

bas-

b. 8s/10, 8s/8

basabil-

b. 8s/17

basbayağı

b. 8s/17

basın

b. 8s/13

basit

b. 8s/18

baskı

b.+lara+uğramak
8s/10

Basmahane

b. 8s/14

baş

b. 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/14, 8s/15, 8s/16,
8s/17, 8s/17, 8s/18, 8s/4

b.+başa+geçirmek
8s/12

b.+sallayıp 8s/11

b.+tacı+etmek
8s/8

b.+veren 8s/9

baş (yüksek nokta)

b. 8s/2

baş (ilk)

b. 8s/15

başar-

b. 8s/16, 8s/18

başarı

b. 8s/16, 8s/16,
8s/6, 8s/6

başarılı

b. 8s/13

b.+olmak 8s/16,
8s/16

başiboş

b. 8s/13, 8s/13,
8s/13, 8s/13

başka

b. 8s/10, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/16, 8s/17,
8s/17, 8s/4, 8s/6, 8s/6,
8s/6, 8s/7, 8s/7, 8s/7, 8s/8,
8s/8, 8s/9

başkaca

b. 8s/11

başkanlık

b. 8s/13

başkası

b. 8s/16, 8s/16,
8s/17

başkent

b. 8s/13, 8s/13

başkumandan

b. 8s/14

başla-

b. 8s/1, 8s/1, 8s/1,
8s/10, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/13, 8s/15, 8s/15,
8s/15, 8s/16, 8s/16, 8s/17,

8s/17, 8s/18, 8s/18, 8s/18,
8s/5, 8s/6, 8s/7, 8s/8

başlangıç

b. 8s/9

başlıca

b. 8s/13

başmakinist

b. 8s/16

başta

b. 8s/14, 8s/6

baştan

b.+aşağı+değiştir
mek 8s/17
b.+çıkarmak 8s/15

batı

b. 8s/14, 8s/6,
8s/6, 8s/6, 8s/6

b.+uygarlığı 8s/6

batılılaşma

b. 8s/6

bayıl-

b. 8s/12

bayındır

b. 8s/6

bayır

b. 8s/14

baykuş

b. 8s/11

bayrak

b. 8s/11

bayram

b. 8s/5, 8s/5, 8s/9,
8s/9, 8s/9

b.+saymak 8s/10

bazen

b. 8s/11, 8s/11

bazı

b. 8s/11, 8s/11,
8s/13, 8s/8, 8s/8

bazıları

b. 8s/10, 8s/10

becerikli

b. 8s/8

bedel

b. 8s/17

beğen

b. 8s/10

beğenip

b. 8s/10

bekle-

b. 8s/10, 8s/17,
8s/17, 8s/7

bela

b. 8s/11

belde

b. 8s/15

belediye

b. 8s/13, 8s/13

belgesel

b. 8s/8

belirleyici

b. 8s/3

belirleyip

b. 8s/10

belirt-

b. 8s/13, 8s/13

belki

b. 8s/11, 8s/17,
8s/17, 8s/7, 8s/7

bellemek

b. 8s/15

belli

b. 8s/11

ben

b. 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/12, 8s/12, 8s/12, 8s/15,
8s/16, 8s/16, 8s/16, 8s/16,
8s/17, 8s/17, 8s/17, 8s/17,
8s/2, 8s/2, 8s/4, 8s/4, 8s/4,
8s/7, 8s/7, 8s/7, 8s/8, 8s/8,
8s/8, 8s/8, 8s/8, 8s/8, 8s/8,
8s/8

bence

b. 8s/4, 8s/9

bencillik

b. 8s/17, 8s/4, 8s/4

benimse-

b. 8s/15, 8s/6, 8s/6

benze-

b. 8s/10, 8s/11,
8s/12, 8s/18

benzer

b. 8s/11, 8s/17,
8s/18

benzeri

b. 8s/8

benzet-

b. 8s/12

beraber

b. 8s/4

b.+olmak 8s/5

beraberlik

b. 8s/5

bereket

b. 8s/9

b.+versin 8s/17

bereketlendiren

b. 8s/15

besbelli

b. 8s/14

besin

b. 8s/11

besinsiz

b. 8s/11

besle-

b. 8s/5

beslenme

b. 8s/13

beş

b. 8s/7, 8s/7

b.+yüz+dolar

8s/16, 8s/16

beşeriyet

b. 8s/5

bey

b. 8s/1, 8s/1, 8s/1,

8s/1, 8s/1, 8s/1, 8s/1,

8s/10

beyaz

b. 8s/14, 8s/14,

8s/14

beyin

b. 8s/17

bıçak

b. 8s/11, 8s/11

bırak

b.+ıp+gitmek

8s/16

bırak-

b. 8s/10, 8s/11,

8s/13, 8s/13, 8s/13, 8s/13,

8s/13, 8s/13, 8s/17, 8s/17,

8s/18, 8s/18, 8s/18, 8s/6

bırakılma

b. 8s/13

biç-

b. 8s/2

biçare

b. 8s/16

biçim

b. 8s/11, 8s/11,

8s/18, 8s/18, 8s/18, 8s/6,

8s/6, 8s/6

biçimlenme

b. 8s/3

biçimsiz

b. 8s/11

bil-

b. 8s/10, 8s/11,

8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,

8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,

8s/12, 8s/12, 8s/12, 8s/12,

8s/14, 8s/15, 8s/15, 8s/16,

8s/17, 8s/18, 8s/18, 8s/18,

8s/18, 8s/18, 8s/18, 8s/18,

8s/4, 8s/4, 8s/5, 8s/6, 8s/6,

8s/8, 8s/8, 8s/8

b.-iste- 8s/18

bildir-

b. 8s/10, 8s/13,

8s/17

bile

b. 8s/3

bilet

b. 8s/14

bilgi

b. 8s/13, 8s/13,

8s/13, 8s/13, 8s/13, 8s/16,

8s/18, 8s/6, 8s/8, 8s/8

b.+edinmek 8s/1

b.+veren 8s/13

bilgili

b. 8s/11

bilgisayar

b. 8s/15, 8s/15,

8s/15, 8s/15, 8s/15, 8s/15,

8s/15, 8s/15, 8s/15, 8s/15,

8s/15, 8s/15, 8s/15, 8s/15,

8s/15, 8s/15

bilgisizlik

b. 8s/6, 8s/6

bilim

b. 8s/6, 8s/6, 8s/6,

8s/6, 8s/6, 8s/6, 8s/6, 8s/6,

8s/6, 8s/6, 8s/6, 8s/6, 8s/6,
8s/6, 8s/6, 8s/6, 8s/6, 8s/6,
8s/6, 8s/6, 8s/6, 8s/6, 8s/6,
8s/6, 8s/6, 8s/6, 8s/6, 8s/6,
8s/6, 8s/6

bilimsel

b. 8s/13, 8s/6

bilimsiz

b. 8s/6

bilinen

b. 8s/6, 8s/9

bilinmeyen

b. 8s/14

bilmeyen

b. 8s/15

bin (sayı)

b. 8s/10, 8s/12,
8s/13, 8s/18

bin

b.+bilmece 8s/14

b.+dolar 8s/16

b.+ev 8s/17

bin-

b. 8s/14, 8s/14,
8s/2

bina

b. 8s/1, 8s/7

bir

b. 8s/1, 8s/1, 8s/1,
8s/1, 8s/1, 8s/1, 8s/1, 8s/1,
8s/1, 8s/10, 8s/10, 8s/10,
8s/10, 8s/10, 8s/10, 8s/10,
8s/10, 8s/10, 8s/10, 8s/10,
8s/10, 8s/10, 8s/10, 8s/10,
8s/10, 8s/10, 8s/10, 8s/10,
8s/10, 8s/10, 8s/10, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/12, 8s/12, 8s/12,
8s/12, 8s/12, 8s/12, 8s/12,
8s/12, 8s/12, 8s/12, 8s/12,
8s/12, 8s/12, 8s/13, 8s/13,
8s/13, 8s/13, 8s/13, 8s/13,
8s/13, 8s/13, 8s/13, 8s/13,
8s/13, 8s/13, 8s/13, 8s/13,
8s/13, 8s/14, 8s/14, 8s/14,
8s/14, 8s/14, 8s/14, 8s/14,
8s/14, 8s/14, 8s/14, 8s/15,
8s/15, 8s/15, 8s/15, 8s/15,
8s/15, 8s/15, 8s/15, 8s/15,
8s/15, 8s/16, 8s/16, 8s/16,
8s/16, 8s/16, 8s/16, 8s/16,
8s/16, 8s/16, 8s/16, 8s/16,
8s/16, 8s/16, 8s/16, 8s/16,
8s/17, 8s/17, 8s/17, 8s/17,

8s/17, 8s/17, 8s/17, 8s/17,
8s/17, 8s/17, 8s/17, 8s/17,
8s/17, 8s/17, 8s/17, 8s/17,
8s/17, 8s/17, 8s/17, 8s/17,
8s/17, 8s/17, 8s/17, 8s/17,
8s/17, 8s/17, 8s/18, 8s/18,
8s/18, 8s/18, 8s/18, 8s/18,
8s/18, 8s/18, 8s/18, 8s/18,
8s/18, 8s/18, 8s/18, 8s/18,
8s/18, 8s/18, 8s/18, 8s/18,
8s/2, 8s/2, 8s/2, 8s/2, 8s/2,
8s/3, 8s/3, 8s/3, 8s/3, 8s/4,
8s/4, 8s/4, 8s/4, 8s/4, 8s/4,
8s/4, 8s/4, 8s/4, 8s/4, 8s/4,
8s/4, 8s/4, 8s/4, 8s/4, 8s/5,
8s/5, 8s/5, 8s/5, 8s/5, 8s/5,
8s/5, 8s/6, 8s/6, 8s/6, 8s/6,
8s/6, 8s/6, 8s/6, 8s/6, 8s/6,
8s/6, 8s/6, 8s/7, 8s/7, 8s/7,
8s/7, 8s/7, 8s/7, 8s/7, 8s/7,
8s/7, 8s/7, 8s/7, 8s/7, 8s/7,
8s/7, 8s/7, 8s/7, 8s/7, 8s/7,
8s/7, 8s/7, 8s/7, 8s/8, 8s/8,
8s/8, 8s/8, 8s/8, 8s/8, 8s/8,
8s/8, 8s/8, 8s/8, 8s/8, 8s/8,
8s/8, 8s/8, 8s/8, 8s/8, 8s/8,
8s/9, 8s/9, 8s/9, 8s/9, 8s/9,
8s/9, 8s/9, 8s/9, 8s/9

b.+adam 8s/17

b.+akşam 8s/17

b.+araya 8s/13

b.+ay+zarfında
8s/16, 8s/16

b.+başına 8s/18,
8s/18
b.+ben 8s/15
b.+dakika 8s/16
b.+dir+bir 8s/3
b.+gün 8s/11,
8s/11, 8s/18, 8s/4, 8s/4
b.+haftalık 8s/18
b.+hale 8s/17
b.+iki 8s/17
b.+iş+saymak
8s/16
b.+kat 8s/10,
8s/10
b.+kere 8s/5
b.+kısmı 8s/16,
8s/16
b.+miktar 8s/17
b.+mil 8s/18
b.+müddet 8s/16
b.+santim 8s/18
b.+sen 8s/15
b.+sene 8s/16
b.+süre+sonra
8s/18
b.+şey 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/16, 8s/17, 8s/17, 8s/18

b.+şey+demek
8s/7
b.+türlü 8s/17,
8s/17, 8s/17, 8s/18
b.+tüy+bir+kemik
+kalmak 8s/18
b.+yandan 8s/17
b.+yaş 8s/15
b.+yaz+günü 8s/8
b.+yere 8s/18
b.+yıl 8s/14, 8s/16
b.+zaman 8s/15
biraz
b. 8s/11, 8s/12,
8s/16, 8s/6
birbiri
b. 8s/1, 8s/12,
8s/18
b.+nden+ayırarak
8s/14
birçok
b. 8s/11, 8s/11,
8s/8, 8s/8, 8s/8, 8s/9
b.+şey 8s/8
birden
b. 8s/2
birdenbire
b. 8s/11, 8s/17
birer

b. 8s/12, 8s/7
birgün
b. 8s/10
birisi
b. 8s/1, 8s/10,
8s/12, 8s/12, 8s/12, 8s/12,
8s/12, 8s/14, 8s/14, 8s/16,
8s/16, 8s/16, 8s/4, 8s/8
biriktir-
b. 8s/16, 8s/16
birim
b. 8s/13
birkaç
b. 8s/1, 8s/11,
8s/11, 8s/16, 8s/17, 8s/8
b.+gün 8s/18,
8s/18
birleş-
b. 8s/10, 8s/13,
8s/17, 8s/17, 8s/8
birleşim
b. 8s/8
birlik
b. 8s/10, 8s/11,
8s/18, 8s/3, 8s/5, 8s/8,
8s/8, 8s/8, 8s/8, 8s/8, 8s/9,
8s/9
birlikte

b. 8s/11, 8s/17,
8s/17

birtakım

b. 8s/6

bisiklet

b. 8s/12

bit-

b. 8s/1, 8s/10,
8s/14, 8s/14, 8s/14, 8s/14,
8s/14, 8s/16, 8s/3

bitişik

b. 8s/8

bitiver-

b. 8s/14

bitki

b. 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11

bitmez

b. 8s/14

biz

b. 8s/10, 8s/10,
8s/10, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/12,
8s/13, 8s/13, 8s/14, 8s/14,
8s/17, 8s/17, 8s/4, 8s/4,
8s/4, 8s/5, 8s/6, 8s/7, 8s/8,

8s/8, 8s/8, 8s/8, 8s/8, 8s/9,
8s/9, 8s/9

bocala-

b. 8s/18, 8s/18,
8s/18, 8s/18, 8s/18

boğa

b. 8s/11

boğaz

b. 8s/4

boğulma

b. 8s/6

borç

b. 8s/16

borçlu

b. 8s/5

boru

b. 8s/16

boş

b. 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/15

b.+durmayan

8s/16

b.+zaman.kazanm

ak 8s/15

boşalt-

b. 8s/17

boşluk

b.+ta+yürüme

8s/17

boy

b. 8s/10

boya

b. 8s/16, 8s/16,
8s/3, 8s/3

boya-

b. 8s/16, 8s/16,
8s/16, 8s/17, 8s/17

boyacılık

b.+yapmak 8s/16

boyun

b. 8s/11, 8s/17

boyunca

b. 8s/11, 8s/11,
8s/3

Bozkurt Destanı

b. 8s/10

bozmak

b. 8s/7

bozuk

b. 8s/3

bozulan

b. 8s/17

böcek

b. 8s/11

bölge

b.+ye+hakim olan
8s/1

bölüm

b. 8s/3, 8s/3

Börte Çene

b. 8s/10

böyle

b. 8s/10, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/16, 8s/17, 8s/17,
8s/18, 8s/18, 8s/4, 8s/6,
8s/6, 8s/6, 8s/7, 8s/7, 8s/7,
8s/7, 8s/7, 8s/7, 8s/8, 8s/9

böylece

b. 8s/10, 8s/14,
8s/16

bu

b. 8s/1, 8s/1, 8s/1,
8s/1, 8s/1, 8s/1, 8s/1, 8s/1,
8s/1, 8s/1, 8s/1, 8s/10,
8s/10, 8s/10, 8s/10, 8s/10,
8s/10, 8s/10, 8s/10, 8s/10,
8s/10, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/12, 8s/12,
8s/12, 8s/12, 8s/12, 8s/13,

8s/13, 8s/13, 8s/13, 8s/13,
8s/13, 8s/13, 8s/13, 8s/13,
8s/13, 8s/13, 8s/13, 8s/13,
8s/13, 8s/13, 8s/13, 8s/13,
8s/13, 8s/13, 8s/13, 8s/13,
8s/13, 8s/14, 8s/14, 8s/14,
8s/15, 8s/15, 8s/15, 8s/15,
8s/15, 8s/16, 8s/16, 8s/16,
8s/16, 8s/16, 8s/16, 8s/17,
8s/17, 8s/17, 8s/17, 8s/17,
8s/17, 8s/17, 8s/17, 8s/17,
8s/17, 8s/17, 8s/17, 8s/17,
8s/17, 8s/17, 8s/17, 8s/17,
8s/17, 8s/17, 8s/17, 8s/17,
8s/17, 8s/17, 8s/17, 8s/17,
8s/17, 8s/17, 8s/18, 8s/18,
8s/18, 8s/18, 8s/18, 8s/18,
8s/18, 8s/18, 8s/18, 8s/18,
8s/18, 8s/18, 8s/18, 8s/18,
8s/18, 8s/2, 8s/3, 8s/3,
8s/3, 8s/3, 8s/3, 8s/3, 8s/3,
8s/4, 8s/4, 8s/4, 8s/4, 8s/4,
8s/4, 8s/4, 8s/4, 8s/4, 8s/4,
8s/4, 8s/4, 8s/4, 8s/4, 8s/5,
8s/5, 8s/5, 8s/5, 8s/5, 8s/5,
8s/5, 8s/5, 8s/5, 8s/5, 8s/6,
8s/6, 8s/6, 8s/6, 8s/6, 8s/6,
8s/6, 8s/6, 8s/6, 8s/6, 8s/7,
8s/7, 8s/7, 8s/7, 8s/7, 8s/7,
8s/7, 8s/7, 8s/7, 8s/7, 8s/7,
8s/7, 8s/7, 8s/7, 8s/7, 8s/7,
8s/7, 8s/7, 8s/7, 8s/7, 8s/7,
8s/8, 8s/8, 8s/8, 8s/8, 8s/8,
8s/8, 8s/8, 8s/8, 8s/8, 8s/8,
8s/8, 8s/9, 8s/9, 8s/9, 8s/9,
8s/9, 8s/9, 8s/9, 8s/9

b.+an 8s/5

b.+arada 8s/8

b.+gün 8s/10

b.+kadar 8s/18

b.+kez 8s/11

b.+sırada 8s/1

bucak

b. 8s/14, 8s/8

budur

b. 8s/4

bugün

b. 8s/1, 8s/1,
8s/11, 8s/12, 8s/14, 8s/4,
8s/5, 8s/5, 8s/8, 8s/8

bugünkü

b. 8s/1

buğday

b. 8s/9

buhran

b. 8s/17

bul-

b. 8s/10, 8s/10,
8s/10, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/13, 8s/14, 8s/15,
8s/16, 8s/16, 8s/17, 8s/17,
8s/18, 8s/18, 8s/18, 8s/9

bulabil-

b. 8s/13, 8s/17

bulaş-

b. 8s/13, 8s/13

bulaşma

b. 8s/13

bulun-

b. 8s/1, 8s/1,
8s/13, 8s/13, 8s/17, 8s/6,
8s/6, 8s/6, 8s/6

bulut

b. 8s/9

bura

b. 8s/10, 8s/10,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/13,
8s/15, 8s/15, 8s/16, 8s/17,
8s/17, 8s/18, 8s/4, 8s/6,
8s/6, 8s/8, 8s/8

Bursa

b. 8s/6

bük-

b. 8s/7

bükümlü

b. 8s/18

bülbül

b. 8s/9

büsbütün

b. 8s/12

bütün

b. 8s/10, 8s/10,
8s/10, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/12, 8s/12, 8s/13, 8s/14,

8s/14, 8s/15, 8s/15, 8s/15,
8s/16, 8s/17, 8s/17, 8s/17,
8s/17, 8s/18, 8s/18, 8s/18,
8s/18, 8s/18, 8s/18, 8s/3,
8s/3, 8s/4, 8s/4, 8s/4, 8s/4,
8s/4, 8s/4, 8s/4, 8s/4, 8s/5,
8s/5, 8s/6, 8s/7, 8s/8, 8s/8,
8s/8, 8s/8, 8s/9

bütünlük

b. 8s/5

büyü

b. 8s/8

büyü-

b. 8s/2

büyük

b. 8s/10, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/15, 8s/16, 8s/16, 8s/17,
8s/4, 8s/4, 8s/4, 8s/5, 8s/5,
8s/5, 8s/5, 8s/5, 8s/5, 8s/5,
8s/5, 8s/5, 8s/5, 8s/5, 8s/5,
8s/6, 8s/6, 8s/6, 8s/7, 8s/8,
8s/8, 8s/8, 8s/8, 8s/8, 8s/8,
8s/9

b.+gazi 8s/4, 8s/4,
8s/4

b.+olmak 8s/11

büyükçe

b. 8s/8

Büyükşehir

b. 8s/13, 8s/13,
8s/13

b.+belediyesi
8s/13, 8s/13

büyülü

b. 8s/8

büyüme

b. 8s/13

büyütüp

b. 8s/18

cam

c. 8s/2

cami

c. 8s/8, 8s/8, 8s/8

can

c. 8s/11, 8s/11,
8s/7, 8s/8

c.+a+gelmek

8s/14

c.+vermek 8s/4

canavar

c.+olmak 8s/15

candan

c. 8s/17

canlı

c. 8s/11

caretta

c. 8s/13, 8s/13,
8s/13, 8s/13

cehalet

c. 8s/6

cemiyet

c.+olan 8s/5

cemre

c. 8s/2

cennet

c. 8s/12

ceviz

c. 8s/11

chiang

c. 8s/18, 8s/18,
8s/18

Chiang Ciang

c. 8s/18

çiğer

c. 8s/17

cihannüma

c. 8s/3

cihaz

c. 8s/13

cik cik

c. 8s/2

cila

c. 8s/7

civar

c. 8s/13, 8s/13,
8s/13, 8s/13

coşku

c. 8s/9

coşkulu

c. 8s/8

coşup

c. 8s/6

cumba

c. 8s/3

Cumhuriyet

c. 8s/14, 8s/14,
8s/14, 8s/5

cümle

c. 8s/4, 8s/6

c.+alem 8s/8

cüzdân

c. 8s/13

çaba

ç. 8s/16, 8s/17,
8s/18, 8s/6, 8s/9

çabala-

ç. 8s/18

çabucak

ç. 8s/2

çadır

ç. 8s/10, 8s/10,
8s/10

çağ

ç. 8s/14, 8s/8, 8s/8

çağdaş

ç. 8s/15, 8s/3

çağır-

ç. 8s/11, 8s/8,
8s/8, 8s/8

çağrı

ç. 8s/18, 8s/8, 8s/8

çak-

ç. 8s/11

çakıl-

ç. 8s/18

çal-

ç. 8s/11, 8s/16

çalı çırpı

ç. 8s/2

çalış-

ç. 8s/11, 8s/11,
8s/13, 8s/14, 8s/16, 8s/16,
8s/18, 8s/18, 8s/18, 8s/18,
8s/4, 8s/4, 8s/4, 8s/4, 8s/5

çalışan

ç. 8s/14

çalışkan

ç. 8s/16, 8s/16,
8s/16, 8s/5

çalışkanlık

ç. 8s/5

çalışma

ç. 8s/13, 8s/13,
8s/3, 8s/4, 8s/6, 8s/7

çalıştı

ç. 8s/8

çalkalan-

ç. 8s/18

çam

ç. 8s/17

çamur

ç. 8s/2

Çanakkale

ç. 8s/4, 8s/4

çarçabuk

ç. 8s/11

çardak

ç.+yılan (yılan)
8s/9

çare

ç.+bulmak 8s/17

çaresiz

ç. 8s/11

çarpık

ç. 8s/3

çarpmak

ç. 8s/18

çarşı

ç. 8s/12, 8s/12

çatı

ç.+altı 8s/17

çatışma

ç. 8s/8

çek-

ç. 8s/11, 8s/11,
8s/14, 8s/17, 8s/7

çekerek

ç. 8s/17

çekiç

ç.+dövmek 8s/10

çekilip

ç.+gitmek 8s/12

çekilmez

ç.+olmak 8s/17

çelen

ç. 8s/14

çelik

ç. 8s/4

çerçeve

ç. 8s/3

çeşit

ç. 8s/11, 8s/15

çeşitli

ç. 8s/17, 8s/17,
8s/9

çeşme

ç. 8s/10

çevir-

ç. 8s/10, 8s/11

çevre

ç. 8s/10, 8s/11,
8s/11, 8s/13, 8s/14, 8s/18,
8s/3, 8s/9

Çevre Koruma Geliştirme Projesi

ç. 8s/3

çevril-

ç. 8s/3, 8s/8

çığlık

ç.+atmak 8s/18

çığlık çığlık

ç. 8s/11

çık-

ç. 8s/10, 8s/10,
8s/10, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/12, 8s/13, 8s/14, 8s/15,
8s/15, 8s/16, 8s/17, 8s/17,
8s/17, 8s/17, 8s/17, 8s/17,
8s/17, 8s/18

çıkamaz

ç. 8s/11

çıkan
ç. 8s/1, 8s/1,
8s/11, 8s/13, 8s/3, 8s/4,
8s/9

çıkar-
ç. 8s/17

çıkarılan
ç. 8s/13

çıkarmak
ç. 8s/7

çıkarttır-
ç. 8s/1

çıkıntı
ç. 8s/3

çıkıp
ç. 8s/10, 8s/18

çıkıver-
ç. 8s/11

çıkma
ç. 8s/10, 8s/9

çıkırık
ç. 8s/12

çıkıktı
ç. 8s/10, 8s/17

çılgın
ç. 8s/18

çılgınca

ç. 8s/18

çınla-
ç. 8s/2

çırak
ç. 8s/8, 8s/8

çırçıplak
ç.+atılmak 8s/16

çırıl
ç.+çıplak kalmak
8s/16

çırp-
ç. 8s/18

çıta
ç. 8s/3

çiçek
ç. 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/12, 8s/15,
8s/15, 8s/3, 8s/9, 8s/9
ç.+veren 8s/11

çiçeklenme
ç. 8s/11

çift
ç. 8s/16
ç.+sürmek 8s/10

çifte
ç. 8s/7

çiğdem
ç. 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11

çiğne-
ç. 8s/6

çile
ç. 8s/14

çilingir
ç. 8s/7, 8s/7, 8s/7,
8s/7

çini
ç. 8s/14

çinicilik
ç. 8s/8

çip
ç. 8s/13, 8s/13,
8s/13, 8s/13, 8s/13, 8s/13,
8s/13, 8s/13, 8s/13, 8s/13,
8s/13, 8s/13, 8s/13

çipli
ç. 8s/13, 8s/13

çizgi
ç. 8s/14

çoban

ç. 8s/11, 8s/11,
8s/2
çocuk
ç. 8s/10, 8s/10,
8s/10, 8s/10, 8s/13, 8s/15,
8s/15, 8s/15, 8s/15, 8s/15,
8s/15, 8s/15, 8s/15, 8s/15,
8s/2, 8s/3, 8s/7, 8s/8, 8s/8,
8s/9
çocukluk
ç. 8s/8
çoğal-
ç. 8s/10, 8s/10,
8s/10, 8s/11, 8s/17
çoğu
ç. 8s/11, 8s/18,
8s/18, 8s/8
çok
ç. 8s/1, 8s/1, 8s/1,
8s/10, 8s/10, 8s/10, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/12,
8s/12, 8s/13, 8s/14, 8s/15,
8s/15, 8s/16, 8s/16, 8s/16,
8s/17, 8s/18, 8s/18, 8s/18,
8s/18, 8s/18, 8s/3, 8s/5,
8s/5, 8s/5, 8s/5, 8s/5, 8s/6
ç.+olmak 8s/10
ç.+şey 8s/18
çokça

ç. 8s/12
çokluk
ç. 8s/15
çorba
ç. 8s/11
çöküp
ç. 8s/11
çömelmek
ç. 8s/12
çörek
ç. 8s/9
çözüm
ç. 8s/11
çözüp
ç. 8s/15
çünkü
ç. 8s/11, 8s/11,
8s/17, 8s/18, 8s/3, 8s/4,
8s/5, 8s/5, 8s/5, 8s/5
da
d. 8s/1, 8s/1, 8s/1,
8s/1, 8s/1, 8s/10, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/12,
8s/12, 8s/12, 8s/12, 8s/13,
8s/13, 8s/13, 8s/13, 8s/13,

8s/14, 8s/14, 8s/14, 8s/14,
8s/14, 8s/16, 8s/16, 8s/16,
8s/17, 8s/17, 8s/17, 8s/17,
8s/17, 8s/17, 8s/17, 8s/18,
8s/18, 8s/18, 8s/18, 8s/3,
8s/4, 8s/4, 8s/4, 8s/5, 8s/5,
8s/5, 8s/6, 8s/6, 8s/6, 8s/7,
8s/7, 8s/8, 8s/8, 8s/8, 8s/9,
8s/9, 8s/9, 8s/9
dağ
d. 8s/10, 8s/10,
8s/10, 8s/10, 8s/10, 8s/10,
8s/10, 8s/11, 8s/11, 8s/14,
8s/8
d.+a+çıkılmak
8s/11
d.+taş+çınlamış
8s/2
dağıt-
d. 8s/9, 8s/9
daha
d. 8s/10, 8s/10,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/12, 8s/12, 8s/12,
8s/13, 8s/13, 8s/14, 8s/15,
8s/15, 8s/15, 8s/15, 8s/16,
8s/17, 8s/17, 8s/17, 8s/17,
8s/17, 8s/17, 8s/18, 8s/18,
8s/18, 8s/18, 8s/18, 8s/18,
8s/18, 8s/18, 8s/18, 8s/18,
8s/18, 8s/18, 8s/2, 8s/3,
8s/5, 8s/5, 8s/5, 8s/5, 8s/5,

8s/5, 8s/5, 8s/6, 8s/6, 8s/7,
8s/7, 8s/8, 8s/8, 8s/9, 8s/9

dahil

d.+etmek 8s/13

daima

d. 8s/1, 8s/4, 8s/4

daire

d. 8s/17

dakika

d. 8s/6

dal (ağacın kolu)

d. 8s/11, 8s/2

dal-

d. 8s/11

dalalet

d. 8s/6

dalaman

d. 8s/13

dalga

d. 8s/18, 8s/18

dalgınlık

d. 8s/1

dalış

d. 8s/18, 8s/18

dam (ev)

d. 8s/17

damar

d. 8s/14

damat

d. 8s/17, 8s/17

damla-

d. 8s/17, 8s/18

dar

d. 8s/3

daracık

d. 8s/3

dargın

d.+olmak 8s/11

dava

d. 8s/8

davet

d.+etmek 8s/1

davran-

d. 8s/17, 8s/18

dayan-

d. 8s/11, 8s/17,
8s/7

dayanışma

d. 8s/8, 8s/8

dayanmayan

d. 8s/6

dayat

d. 8s/17

de

d. 8s/1, 8s/1, 8s/1,

8s/10, 8s/10, 8s/10, 8s/10,

8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,

8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,

8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,

8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,

8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,

8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,

8s/12, 8s/12, 8s/12, 8s/12,

8s/12, 8s/12, 8s/12, 8s/13,

8s/13, 8s/13, 8s/13, 8s/14,

8s/14, 8s/14, 8s/14, 8s/14,

8s/15, 8s/15, 8s/15, 8s/16,

8s/16, 8s/16, 8s/17, 8s/17,

8s/17, 8s/17, 8s/17, 8s/17,

8s/18, 8s/2, 8s/3, 8s/3,

8s/3, 8s/4, 8s/4, 8s/6, 8s/6,

8s/6, 8s/6, 8s/6, 8s/6, 8s/8,

8s/8, 8s/9, 8s/9

de-

d. 8s/10, 8s/10,

8s/10, 8s/10, 8s/11, 8s/11,

8s/11, 8s/13, 8s/14, 8s/17,

8s/18, 8s/2, 8s/4, 8s/4,

8s/4, 8s/5, 8s/6, 8s/6, 8s/6,

8s/6, 8s/6, 8s/7, 8s/7, 8s/8

dede

d. 8s/8, 8s/8, 8s/8,

8s/8, 8s/8, 8s/8, 8s/8

dedi

d. 8s/10

değer (kıymet)

d. 8s/17, 8s/3,
8s/4, 8s/7

değerlendiril-

d. 8s/13

değerli

d. 8s/5

değersiz

d.+ol 8s/8

değil

d. 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/12, 8s/12, 8s/12,
8s/13, 8s/14, 8s/14, 8s/15,
8s/16, 8s/16, 8s/17, 8s/17,
8s/17, 8s/17, 8s/18, 8s/18,
8s/18, 8s/18, 8s/3, 8s/5,
8s/6, 8s/7, 8s/7, 8s/7

değın-

d. 8s/18

değirmen

d. 8s/2

değişiklik

d. 8s/17

değişim

d. 8s/3

değiştirme

d. 8s/12

değiştirmek

d. 8s/7

değnek

d. 8s/7, 8s/7, 8s/7,
8s/7, 8s/7

dehşet

d. 8s/18

dekan

d. 8s/13

delikanlı

d. 8s/7, 8s/8

delişmen

d. 8s/17

demededen

d. 8s/13

demeli

d. 8s/11

demet

d. 8s/3

demir

d. 8s/10, 8s/10,
8s/10, 8s/14, 8s/14, 8s/14,
8s/14, 8s/14, 8s/7

d.+eritmek 8s/10

d.+yolu 8s/14,
8s/14, 8s/14, 8s/14, 8s/14

d.+yolu.döşemek

8s/14

demirci

d. 8s/10, 8s/7,
8s/7, 8s/7

dene-

d. 8s/11, 8s/18

deneme

d. 8s/13, 8s/18,
8s/18, 8s/18

denen

d. 8s/15

denetle-

d. 8s/18

deney

d. 8s/18

denge

d.+sağlamak 8s/18

d.+sini+yitirmek

8s/18

denilebilir

d. 8s/15

denilen

d. 8s/3

deniz

d. 8s/1, 8s/1,
8s/14, 8s/14, 8s/15, 8s/18,
8s/18, 8s/18, 8s/18

depo

d. 8s/8

der	d. 8s/10	d. 8s/10, 8s/11, 8s/14, 8s/3, 8s/6, 8s/6, 8s/6
d. 8s/11, 8s/14, 8s/14, 8s/14, 8s/15, 8s/16, 8s/4, 8s/4	destan	
derece	d. 8s/10	d.+kale 8s/8
d. 8s/17	destek	dışarı
dergi	d. 8s/13	d. 8s/11, 8s/11
d. 8s/9	devam	d.+çıkılmak 8s/11
deri	deve	didinen
d. 8s/10, 8s/10, 8s/13	d. 8s/10, 8s/10, 8s/10	d. 8s/11
derin	devingenlik	diğer
d. 8s/15, 8s/18, 8s/5, 8s/8, 8s/8	d. 8s/6	d. 8s/13, 8s/16, 8s/18, 8s/18, 8s/18, 8s/18, 8s/18, 8s/4, 8s/4, 8s/6
d.+derin+düşünm ek 8s/1, 8s/11	devir	dik
ders	d. 8s/1	d. 8s/3
d.+vermek 8s/18	devlet	d.+yamaç 8s/3
dert	d. 8s/8, 8s/8	dik-
d. 8s/12, 8s/14, 8s/14, 8s/14	devran	d. 8s/11
dertleş-	d.+dönmüş 8s/2	dikine
d. 8s/11, 8s/12	devre	d.+dalış 8s/18
dertleşen	d. 8s/7	dikip
d. 8s/12	deyip	d. 8s/11
dertleşerek	d. 8s/10, 8s/10, 8s/11, 8s/11, 8s/11	dikiver-
d. 8s/12	deyiver-	d. 8s/11
desek	d. 8s/17	dikkat
	dış	d. 8s/1, 8s/18, 8s/7 d.+çekmek 8s/6 d.+ini+çeker 8s/16

dikkatli	d. 8s/11, 8s/11, 8s/14, 8s/17, 8s/8	diz
d.+olmak 8s/11, 8s/18, 8s/18		d. 8s/10, 8s/11
dil	dinlenme	d.+boyu 8s/9
d. 8s/11, 8s/15, 8s/4, 8s/6, 8s/8	d. 8s/4	d.+lerine karasular inmek 8s/17
d.+e+getiren 8s/13	dinmek	dize
d.+lere+destan+ol mak 8s/8	d. 8s/17	d. 8s/12, 8s/15
dile-	dipdiri	doç+dr+yakup+kaska
d. 8s/5	d. 8s/8	d. 8s/13
dilek (istek)	direktör	doğ-
d. 8s/3	d. 8s/16	d. 8s/18, 8s/2, 8s/5, 8s/8, 8s/8, 8s/8, 8s/8
dimdik	diren-	doğa
d. 8s/18, 8s/18	d. 8s/17	d. 8s/6
din	divan	doğar
d. 8s/8, 8s/8, 8s/8, 8s/8	d. 8s/15	d. 8s/8
dinamik	diyar	doğru
d. 8s/6	d. 8s/4	d. 8s/10, 8s/11, 8s/11, 8s/12, 8s/14, 8s/18, 8s/18, 8s/3, 8s/8
dinamizm	Diyarbakır	d.+bellemek 8s/11
d. 8s/6, 8s/6	d. 8s/14	doğruca+(1)+(hiçbir+yöne +sapmadan)
dindar	diye	d. 8s/1
d. 8s/7	d. 8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/17, 8s/17, 8s/18, 8s/18, 8s/4, 8s/8, 8s/8	doğu
dindir-	diyebil-	d. 8s/14
d. 8s/4	d. 8s/17	doksan
dinle-	diyen	d.+mil 8s/18
	d. 8s/8	
	diyor	
	d. 8s/8	

d.+sekiz 8s/8
doktor
d. 8s/11
dokun-
d. 8s/11, 8s/15,
8s/15, 8s/18
dol-
d. 8s/1, 8s/10,
8s/11, 8s/5
dolaş-
d. 8s/11, 8s/13,
8s/8, 8s/8
dolayı
d. 8s/13
doldur-
d. 8s/1, 8s/15,
8s/4, 8s/7
domates
d. 8s/12
don
d.+up+kalmak
8s/18
don-
d. 8s/11
donan-
d. 8s/15, 8s/8
dopdolu
d. 8s/11

dost
d. 8s/13, 8s/4, 8s/9
d.+derse 8s/10
d.+kazanmak
8s/12
dostluk
d. 8s/17
doym-
d. 8s/8
doym
d. 8s/12
doymur-
d. 8s/18
dök-
d. 8s/11, 8s/16
dökül
d.+üp+gitmek
8s/17
dökül-
d. 8s/11
döllen-
d. 8s/13
dön-
d. 8s/11, 8s/12,
8s/15, 8s/16, 8s/17, 8s/17,
8s/17, 8s/18, 8s/18, 8s/2
dönem
d. 8s/14

döner
d. 8s/15
dördüncü
d. 8s/16
dört
d. 8s/10, 8s/10,
8s/16, 8s/8
d.+baştan 8s/14
d.+gözle+bekleme
k 8s/17
d.+kişilik 8s/18
d.+yüz+yıl 8s/10,
8s/10
döşemek
d. 8s/14
dua
d. 8s/9
d.+etmek 8s/17
dul
d. 8s/17
Dumlupınar
d. 8s/6
dur-
d. 8s/12, 8s/14,
8s/15, 8s/7, 8s/8
durak
d. 8s/8
duran

d. 8s/8
durdur-
d. 8s/11
durgun
d. 8s/18, 8s/18
durmadan
d. 8s/11, 8s/17
dur
d. 8s/8
durulup
d. 8s/12
durum
d. 8s/11, 8s/13,
8s/17, 8s/6, 8s/6
dut
d. 8s/11
duvar
d. 8s/11, 8s/15,
8s/3, 8s/3, 8s/3, 8s/7, 8s/8
duvarlı
d. 8s/3, 8s/3
duy-
d. 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/12, 8s/14, 8s/14, 8s/17,
8s/17, 8s/17, 8s/8
duygu

d. 8s/11, 8s/17,
8s/5, 8s/8
duygulu
d. 8s/8
düdük
d. 8s/2
düğme
d. 8s/17
dükkan
d. 8s/11, 8s/12,
8s/12, 8s/7, 8s/7, 8s/7,
8s/7, 8s/7, 8s/7, 8s/7
dülgerlik
d. 8s/8
dünya
d. 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/13, 8s/13, 8s/13,
8s/13, 8s/13, 8s/14, 8s/15,
8s/15, 8s/15, 8s/15, 8s/17,
8s/18, 8s/4, 8s/4, 8s/4,
8s/4, 8s/4, 8s/4, 8s/4, 8s/4,
8s/5, 8s/6, 8s/6, 8s/6, 8s/8,
8s/8, 8s/8, 8s/9, 8s/9, 8s/9
dürt-
d. 8s/7
dürüst
d. 8s/7
düş-

d. 8s/10, 8s/10,
8s/11, 8s/15, 8s/18, 8s/18,
8s/2, 8s/5
düşman
d. 8s/10, 8s/10,
8s/10, 8s/10, 8s/10, 8s/10,
8s/4, 8s/6, 8s/8
düşmanlık
d.+beslemek 8s/11
düşün-
d. 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/16,
8s/16, 8s/18, 8s/4, 8s/4,
8s/5, 8s/7, 8s/8
düşünce
d. 8s/17, 8s/18,
8s/2, 8s/8
düşündür-
d. 8s/16
düşünül-
d. 8s/13
düşünürken
d. 8s/11
düşünüş
d. 8s/4
düzen
d. 8s/8
düzenle
d. 8s/9

düzenlenen	e. 8s/15	e. 8s/2
d. 8s/13, 8s/3	efendim	ekip
düzensizlik	e. 8s/4	e. 8s/13
d. 8s/3	efsanevi	ekle-
düzgün	e. 8s/15, 8s/15	e. 8s/13, 8s/4
d. 8s/18, 8s/3, 8s/3	eğer	eklen-
düzine	e. 8s/10, 8s/10, 8s/16, 8s/18	e. 8s/3
d. 8s/8	eğim	ekleyip
ebediyet	e. 8s/18, 8s/18, 8s/18	e. 8s/17
e. 8s/5	e.+demek 8s/18	ekmek
eczacı	eğitim	e. 8s/11, 8s/12, 8s/12, 8s/14, 8s/14, 8s/18
e. 8s/11	e. 8s/6, 8s/8	ekonomi
edebiyat	eğlence	e. 8s/16, 8s/6
e. 8s/6	e. 8s/1, 8s/1, 8s/1	eksik
eden	eğleş-	e.+vermek 8s/17
e. 8s/13	e. 8s/12	el (organ)
edevat	ehemmiyet	e. 8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/12, 8s/15, 8s/15, 8s/5, 8s/7, 8s/7, 8s/8
e. 8s/7	e. 8s/5	el (yabancı)
edip	ehliyet (ustalık)	e. 8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/15
e. 8s/10, 8s/4	e. 8s/16	el
Edip Cansever	ek-	e.+ayak+çekip 8s/15
e. 8s/12	e. 8s/11, 8s/11, 8s/11	e.+e+almak 8s/11
Edirne	ekim	
e. 8s/14, 8s/8	e. 8s/14, 8s/5, 8s/6	
efendi	ekin	
e. 8s/17		
efendilik		

e.+ele+vermek
8s/9
e.+i+gözü+kulağı
+olmak 8s/15
e.+i+sıkı. olmak
8s/17
e.+inden+düşmem
ek 8s/17
e.+inden+geleni+
yapmak 8s/11
e.+inden+gelmek
8s/4
e.+inden+tutmak
8s/2
e.+oba 8s/2
e.+öpmek 8s/17
e.+tutmak 8s/11,
8s/11
elbise
e. 8s/16, 8s/9
elçi
e. 8s/10
elden
e.+geçirmek 8s/16
e.+gitmek 8s/4,
8s/4
eldiven
e. 8s/11, 8s/11
eldivenli

e. 8s/11
elektrik
e. 8s/11, 8s/17
elektronik
e. 8s/13
elli
e.+mil 8s/18,
8s/18
elma
e. 8s/11, 8s/12,
8s/3
elverişli
e. 8s/3
emanet
e.+olmak 8s/7
emekli
e. 8s/17
emin
e. 8s/17, 8s/4
e.+olmak 8s/7
Emir Sultan
e. 8s/9
en
e. 8s/10, 8s/16,
8s/18, 8s/3, 8s/4, 8s/4,
8s/4, 8s/5, 8s/5, 8s/5, 8s/5,
8s/5, 8s/5, 8s/6, 8s/6, 8s/6,
8s/6, 8s/6, 8s/6, 8s/6, 8s/6,
8s/8, 8s/8, 8s/8

e.+az 8s/16
e.+büyük 8s/13
e.+hızlı 8s/18
e.+iyi+şekilde
8s/16
e.+iyisi 8s/11
e.+önemli 8s/8
e.+sevilen 8s/8
e.+son 8s/14
endüstri
e. 8s/6
enine
e.+boyuna+soruşt
urma+yapmıştı 8s/17
epeyce
e. 8s/11, 8s/11
Ergenekon
e. 8s/10, 8s/10,
8s/10, 8s/10, 8s/10, 8s/10,
8s/10
Ergenekon Destanı
e. 8s/10, 8s/10
erik
e. 8s/11
eriyip
e. 8s/10
ertesi gün
e. 8s/17

Ertuğrul Gazi

e. 8s/9

Erzincan

e. 8s/14

Erzurum

e. 8s/14, 8s/8

esas

e. 8s/4

e.+itibariyle 8s/6

eser

e. 8s/8, 8s/8

eski

e. 8s/10, 8s/10,
8s/11, 8s/17, 8s/18, 8s/3,
8s/3, 8s/3, 8s/7, 8s/7, 8s/7

esmer

e. 8s/14

estetik

e.+ten+yoksun
8s/3

eş+(hanım)

e. 8s/17

eşek

e. 8s/7

eşsiz

e. 8s/8

eşya

e. 8s/15

et-

e. 8s/7

etki

e. 8s/14

e.+yapmak 8s/8

etkile-

e. 8s/4

etkili

e.+olmak 8s/6

etkinlik

e. 8s/8, 8s/8

etraf

e. 8s/10, 8s/9

e.+ına+dizilmek

8s/3

ev

e. 8s/10, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/12, 8s/12, 8s/13,
8s/15, 8s/17, 8s/17, 8s/17,
8s/17, 8s/17, 8s/17, 8s/17,
8s/17, 8s/17, 8s/17, 8s/17,
8s/17, 8s/17, 8s/17, 8s/17,
8s/17, 8s/17, 8s/17, 8s/17,
8s/17, 8s/17, 8s/17, 8s/17,
8s/17, 8s/17, 8s/17, 8s/17,
8s/17, 8s/17, 8s/17, 8s/17,

8s/17, 8s/17, 8s/17, 8s/17,
8s/17, 8s/17, 8s/17, 8s/17,
8s/17, 8s/17, 8s/17, 8s/17,
8s/17, 8s/17, 8s/3, 8s/3,
8s/3, 8s/3, 8s/3, 8s/3, 8s/3,
8s/3, 8s/3, 8s/3, 8s/3, 8s/3,
8s/3, 8s/3, 8s/8

evcil

e. 8s/13

evet

e. 8s/11, 8s/4,
8s/4, 8s/7

evlat

e. 8s/10, 8s/4,
8s/4, 8s/7, 8s/8

evlen-

e. 8s/10, 8s/11,
8s/17

evrensel

e. 8s/4, 8s/4, 8s/6

evrensellik

e. 8s/4, 8s/8

evsiz

e. 8s/17, 8s/17

evvel

e. 8s/16, 8s/4,
8s/4, 8s/4, 8s/7

e.+zaman.içinde

8s/2

evvela

e. 8s/4
ey
e. 8s/14
eylül
e. 8s/9
eyvallah
e. 8s/12
Eyyüb Sultan
e. 8s/9
faaliyet
f. 8s/6, 8s/6
fakat
f. 8s/1, 8s/1, 8s/1,
8s/12, 8s/15, 8s/17, 8s/17,
8s/3, 8s/4, 8s/5, 8s/6, 8s/6
fakir
f. 8s/7
fark
f. 8s/17
f.+etmek 8s/11,
8s/12
farklı
f. 8s/11, 8s/13
farklılaş-
f. 8s/3
Farsça
f. 8s/8, 8s/9

fayda
f.+etmek 8s/11
 faydalanma
f. 8s/3
 fazla
f. 8s/11, 8s/11,
8s/17, 8s/18, 8s/18, 8s/3,
8s/7
 fazlalık
f. 8s/3
 felsefe
f. 8s/8
 fen
f. 8s/6, 8s/6, 8s/6,
8s/6, 8s/6, 8s/6, 8s/6, 8s/6,
8s/6
 fen fakültesi
f. 8s/6
 fena
f. 8s/4, 8s/7
 fert
f. 8s/4
f.+olmak 8s/5
 fındık festivali
f. 8s/13
 fırça
f. 8s/16
 fırlat-

f. 8s/11
 fırsat
f.+çık 8s/17
 fıslıtı
f. 8s/18
 fitri
f. 8s/5
 fide
f. 8s/11
 fikir
f. 8s/1, 8s/1, 8s/6
 filan
f. 8s/7, 8s/7, 8s/7
 filizlen-
f. 8s/11
 film
f. 8s/8
 firma
f. 8s/13, 8s/13
 fiyat
f. 8s/17, 8s/17,
8s/17
 fizik
f. 8s/6
 Fletcher
f. 8s/18, 8s/18,
8s/18

fon	g. 8s/18	g. 8s/18
f. 8s/13	g.+en.zaman 8s/5	geçiş
form	g.+en+gün 8s/11	g. 8s/3
f. 8s/13	g.+en+yıl 8s/11	geçmiş
fotin	g.+vakit 8s/1	g. 8s/11, 8s/5
f. 8s/16	geç-	g. 8s/2
gaflet	g. 8s/1, 8s/1, 8s/1, 8s/1, 8s/11, 8s/11, 8s/13, 8s/13, 8s/13, 8s/14, 8s/15, 8s/15, 8s/17, 8s/18, 8s/18, 8s/7, 8s/8	geçtikçe
g. 8s/6, 8s/6	geçen	g. 8s/17
gaga	g. 8s/18, 8s/18	gel-
galip	g.+gelmek 8s/10	g. 8s/1, 8s/10, 8s/10, 8s/10, 8s/10, 8s/10, 8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/12, 8s/12, 8s/14, 8s/14, 8s/15, 8s/16, 8s/17, 8s/18, 8s/6, 8s/7, 8s/7, 8s/7, 8s/8, 8s/8, 8s/8, 8s/8, 8s/8
garip	g. 8s/11	gelecek
gariplik	g. 8s/11	g. 8s/1, 8s/1
gayet	g. 8s/16, 8s/6, 8s/7	g.+nesil 8s/3
gazete	g. 8s/12, 8s/17, 8s/4	gelen
gazi	g. 8s/4, 8s/4	g. 8s/10, 8s/12, 8s/12, 8s/14, 8s/6, 8s/9
gece	g. 8s/1, 8s/10, 8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/14, 8s/14, 8s/14	gelenek
geç	geçimsiz	g. 8s/8, 8s/9, 8s/9
	g. 8s/15	gelgelelim
	geçip	g. 8s/17
	g. 8s/11, 8s/14	gelin
	geçir-	
	g. 8s/17, 8s/18	
	geçiren	
	g. 8s/15	
	geçirme	

g. 8s/8

geline

g. 8s/15

gelincik

g. 8s/11

gelip

g.+gitme 8s/17

g.+gitmek 8s/11,
8s/13

gelir

g. 8s/17, 8s/6

geliş-

g. 8s/15, 8s/3,
8s/6, 8s/6

gelişen

g. 8s/3

gelişim

g. 8s/3

gelişme

g. 8s/15, 8s/6

geliştirici

g. 8s/15

genç

g. 8s/1, 8s/10,
8s/16, 8s/16, 8s/16, 8s/16,
8s/16, 8s/16, 8s/7, 8s/7,
8s/7, 8s/7, 8s/9

g.+olan 8s/16

genel

g. 8s/6

g.+kurul 8s/8

g.+olarak 8s/16,
8s/6

genellikle

g. 8s/3

geniş

g. 8s/10, 8s/10,
8s/17, 8s/3, 8s/5, 8s/6,
8s/6, 8s/6, 8s/8

genişle-

g. 8s/8

genişletilmek

g. 8s/13

geometrik

g. 8s/3

gerçek

g. 8s/11, 8s/14,
8s/17, 8s/17, 8s/17, 8s/18,
8s/18, 8s/18, 8s/4, 8s/4,
8s/6, 8s/6, 8s/6, 8s/6, 8s/6,
8s/8, 8s/8, 8s/8, 8s/9

gerçekleşme

g. 8s/1

gerçi

g. 8s/8

gereğince

g. 8s/14

gerek-

g. 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/13, 8s/13,
8s/16, 8s/18, 8s/18, 8s/4,
8s/6, 8s/6, 8s/8, 8s/8

gerekli

g.+saymak 8s/16

gereksinim

g.+duymak 8s/11

gerektir-

g. 8s/11, 8s/3

geri

g. 8s/13, 8s/18,
8s/18, 8s/6

g.+bırakmak 8s/6

g.+dönmek 8s/10

geril-

g. 8s/18

getir-

g. 8s/1, 8s/11,
8s/11, 8s/13, 8s/14, 8s/16,
8s/17, 8s/8

getiren

g. 8s/11

getirilme

g. 8s/13

getirt-

g. 8s/11

gevşet-

g. 8s/5

gezen

g. 8s/13, 8s/17

gezerken

g. 8s/8

gezgin

g. 8s/12

gezi

g. 8s/14

gezme

g. 8s/13

gibi

g. 8s/10, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/12,
8s/12, 8s/14, 8s/14, 8s/15,
8s/17, 8s/17, 8s/17, 8s/17,
8s/17, 8s/17, 8s/17, 8s/17,
8s/18, 8s/18, 8s/18, 8s/18,
8s/18, 8s/18, 8s/18, 8s/3,
8s/3, 8s/3, 8s/4, 8s/4, 8s/5,
8s/6, 8s/7, 8s/8, 8s/8, 8s/8,
8s/8, 8s/9, 8s/9

giden

g. 8s/4, 8s/5, 8s/8

gidişat

g. 8s/12

gir

g.+ip+çıkan 8s/16

gir-

g. 8s/1, 8s/13,
8s/14, 8s/14, 8s/17, 8s/3

girdi

g. 8s/8

giriş

g. 8s/16, 8s/3, 8s/5

girişilen

g. 8s/12

girişim

g. 8s/6

git-

g. 8s/1, 8s/1,
8s/10, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/13, 8s/13,
8s/14, 8s/14, 8s/15, 8s/16,
8s/17, 8s/17, 8s/18, 8s/18,
8s/2, 8s/7, 8s/7, 8s/7, 8s/8,
8s/8, 8s/8, 8s/8, 8s/9

gitgide

g. 8s/17

g.+büyüme 8s/12

gitmez

g. 8s/14, 8s/14

giy-

g. 8s/10, 8s/11,
8s/11, 8s/9

giyilip

g. 8s/11

gizlen-

g. 8s/11

gizlenen

g. 8s/1

gizli

g. 8s/11, 8s/11

gizlice

g. 8s/11, 8s/11

göbek

g. 8s/3

göç-

g. 8s/10, 8s/13,
8s/14

göçebe

g. 8s/12

göğüs

g. 8s/4

Gök Tanrı

g. 8s/10

Göktürk

g. 8s/10, 8s/10,
8s/10, 8s/10, 8s/10, 8s/10,
8s/10, 8s/10, 8s/10, 8s/10

Göktürk Han

g. 8s/10

gökyüzü

g. 8s/15, 8s/18,
8s/18, 8s/8

gölge

g. 8s/2

gömlek

g. 8s/16

gömme

g.+dolap 8s/3

gömül-

g. 8s/8

gömüp

g. 8s/11

gönder-

g. 8s/10

gönderen

g. 8s/4

gönül

g. 8s/15, 8s/17,
8s/4, 8s/5, 8s/8

g.+almak 8s/11,
8s/9

gönül mimarı

g. 8s/8

gör

g.+ür+gibi+olmak
8s/11

gör-

g. 8s/1, 8s/10,

8s/10, 8s/10, 8s/10, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/14, 8s/14, 8s/14, 8s/14,
8s/15, 8s/15, 8s/17, 8s/17,
8s/3, 8s/6, 8s/7, 8s/7, 8s/8,
8s/8, 8s/8

göre

g. 8s/1, 8s/10,
8s/11, 8s/17, 8s/3, 8s/5,
8s/5, 8s/6, 8s/8, 8s/8, 8s/9

görev

g. 8s/13

g.+vermek 8s/18

görme

g. 8s/11

görmez

g. 8s/1

görül-

g. 8s/8, 8s/8

görün-

g. 8s/11, 8s/17

görünce

g. 8s/11, 8s/11

görüntülenebil-

g. 8s/13

görünüm

g. 8s/18

görünüş

g. 8s/11

görüş

g. 8s/8

görüş-

g. 8s/10, 8s/11

görüşme

g. 8s/11

göster-

g. 8s/11, 8s/3,
8s/6, 8s/8

gösterebil-

g. 8s/16

götür-

g. 8s/1, 8s/11,
8s/14, 8s/14, 8s/18, 8s/7,
8s/9

gövde

g. 8s/18

göz

g. 8s/11, 8s/11,
8s/14, 8s/15, 8s/17, 8s/17,
8s/18, 8s/7, 8s/7

g.+açıp+kapaymc
aya+kadar 8s/14

g.+alıcı 8s/6

g.+e+çarpmak

8s/3

g.+kırmak 8s/11

g.+ü+gönlü+oyala
mak 8s/17

g.+ü+gönlü+doymak
8s/14

g.+ü+ilişmek 8s/7

g.+ü+yaşarmak
8s/4

g.+ünde+günden+güne+yüceltmek
8s/17

g.+yaşılarını+tutamıyor
8s/17

gözle-

g. 8s/11

gözlem

g. 8s/6

gözlü

g. 8s/17

gözlük

g. 8s/7

gözyaşı

g. 8s/4

grup

g. 8s/18, 8s/18

gurbet

g. 8s/14, 8s/14,
8s/14, 8s/14, 8s/14, 8s/14,
8s/14, 8s/8

gurbetlik

g. 8s/14

güç

g. 8s/10, 8s/10,
8s/15, 8s/15, 8s/18, 8s/18,
8s/18, 8s/8, 8s/9, 8s/9

güçlü

g. 8s/8, 8s/8

güçlük

g. 8s/10, 8s/5

g.+doğuran 8s/6

gül

g. 8s/3, 8s/9, 8s/9,
8s/9, 8s/9, 8s/9, 8s/9, 8s/9

gül baba

g. 8s/9

gül-

g. 8s/14, 8s/14,
8s/17, 8s/8

güle güle

g.+otur 8s/17

gülen

g. 8s/9

gülümse-

g. 8s/17

gülümseyen

g. 8s/15

gülüp

g. 8s/15

gümbür gümbür

g. 8s/11

gümrük

g. 8s/13

gün

g. 8s/1, 8s/10,
8s/10, 8s/11, 8s/11, 8s/14,
8s/14, 8s/14, 8s/14, 8s/14,
8s/15, 8s/15, 8s/17, 8s/17,
8s/17, 8s/17, 8s/17, 8s/17,
8s/18, 8s/4, 8s/5, 8s/6,
8s/6, 8s/6, 8s/8, 8s/9, 8s/9

g.+den+beri 8s/10

g.+görmek 8s/11

günah

g. 8s/17

g.+işlemek 8s/15

gündüz

g. 8s/14

güneş

g. 8s/11, 8s/18,
8s/18, 8s/2, 8s/2, 8s/2,
8s/5, 8s/8

günlerce

g. 8s/8

günümüz

g. 8s/3

gür

g.+ses 8s/8

gürleş-

g. 8s/11

gürültü

g. 8s/12, 8s/17,
8s/17

güzçüğü

g. 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11

güzel

g. 8s/1, 8s/10,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/15, 8s/16, 8s/18,
8s/6, 8s/7, 8s/8, 8s/8, 8s/8,
8s/8, 8s/9, 8s/9

g.+sanat 8s/5, 8s/5

güzelleş-

g. 8s/11

güzelleştir-

g. 8s/11

güzellik

g. 8s/6, 8s/8, 8s/8,
8s/9

haber

h. 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/13

h.+verdi 8s/17

h.+vermek 8s/11,
8s/16, 8s/17

h.+yapmak 8s/4

h.+yollamak 8s/11

habersiz

h. 8s/11

habersizlik

h. 8s/6

haçlı seferi

h. 8s/8

hadise

h. 8s/4, 8s/4, 8s/4

hafıza

h. 8s/12, 8s/15

hafif

h. 8s/17, 8s/17

h.+almak 8s/15

hafifleten

h. 8s/15

hafiflik

h. 8s/17

hafta

h. 8s/11, 8s/17

h.+içi 8s/17

haftalarca

h. 8s/4

hak

h. 8s/17, 8s/17,
8s/4, 8s/5, 8s/7, 8s/8

h.+tanrı 8s/8

hakiki

h. 8s/12, 8s/5,
8s/6, 8s/6

hakim

h.+olmak 8s/3

hakkında

h. 8s/1

hal (tavır)

h. 8s/17, 8s/18

hal hatır

h.+sormak 8s/12,
8s/12

hala (babanın kız kardeşi)

h. 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11

halde

h. 8s/17

hali

h. 8s/17

halife	h. 8s/18, 8s/4, 8s/5, 8s/9	hatır	h.+ı+sayılr+bir+y ardımcı 8s/15
h. 8s/7			
halini	h.+ettirmek 8s/18	hatırla-	
h. 8s/17		h. 8s/12, 8s/17, 8s/17, 8s/3	
halk	hareketli		
h. 8s/8, 8s/8, 8s/9	h. 8s/18	hatırlatan	h. 8s/1
h.+arasında 8s/1	hareketsiz		
h.+ozanı 8s/8	h. 8s/18, 8s/18	hatsız	h. 8s/17
h.+şiiri 8s/8	h.+tutmak 8s/18		
halka	harici		
h. 8s/7, 8s/7, 8s/7, 8s/7, 8s/7, 8s/7	h. 8s/6	hatta	h. 8s/11, 8s/11, 8s/12, 8s/15, 8s/16, 8s/17, 8s/6
h.+geçirmek 8s/7	harika		
halledebilme-	h. 8s/15, 8s/15, 8s/15	hava	h. 8s/11, 8s/11, 8s/12, 8s/15, 8s/17, 8s/17, 8s/17, 8s/18, 8s/18, 8s/18, 8s/18, 8s/2
h. 8s/15	harp		
hamam	h. 8s/4	havadar	h. 8s/3
h. 8s/16, 8s/16, 8s/16, 8s/16, 8s/16, 8s/8, 8s/8	hasret		
hamsi	h. 8s/14, 8s/15, 8s/15	havuz	h. 8s/13, 8s/16
h. 8s/18	hassa		
han	h. 8s/8	hayal	h. 8s/15, 8s/15, 8s/15
h. 8s/10, 8s/8	hasta		
hangi	h. 8s/11, 8s/9	hayat	h. 8s/11, 8s/12, 8s/16, 8s/16, 8s/16, 8s/16,
h. 8s/11	hastalık		
harcamak	h. 8s/11, 8s/11, 8s/13, 8s/13, 8s/13, 8s/13, 8s/13		
h. 8s/17			
hareket			

8s/16, 8s/16, 8s/16, 8s/16,
8s/6, 8s/6

h.+ını+kazanmak
8s/16

h.+ta 8s/16

Haydar Baba

h. 8s/9

Haydarpaşa

h. 8s/14

hayır

h. 8s/11, 8s/17

hayırlı

h. 8s/12

haykır-

h. 8s/16

hayli

h. 8s/17

hayranlık

h. 8s/12, 8s/15,
8s/8

hayvan

h. 8s/10, 8s/13,
8s/13, 8s/13, 8s/13, 8s/13,
8s/13, 8s/13, 8s/13, 8s/13,
8s/13, 8s/13, 8s/13, 8s/13,
8s/13, 8s/13, 8s/13, 8s/13,
8s/13, 8s/13, 8s/13, 8s/13,
8s/13, 8s/7

hayvanseverlik

h. 8s/13

haz

h. 8s/4

hazır

h.+ol 8s/7

h.+olmak 8s/7

hazırla-

h. 8s/7

hazırlan-

h. 8s/11, 8s/13

hazırlayıp

h. 8s/13

Hazreti Adem

h. 8s/16

hedef

h. 8s/13, 8s/13,
8s/18

hediye

h. 8s/9

h.+almak 8s/1

h.+dağıtmak 8s/9

hele

h. 8s/11, 8s/12,
8s/15

hem

h. 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/16, 8s/16, 8s/3,
8s/3, 8s/8, 8s/8, 8s/8

hemen

h. 8s/1, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/16, 8s/16, 8s/4, 8s/6,
8s/6, 8s/8

hemen hemen

h. 8s/1, 8s/11

hemşeri

h. 8s/12

hendek

h. 8s/11

h.+kazmak 8s/10

henüz

h. 8s/15, 8s/16,
8s/17, 8s/17, 8s/3, 8s/4

hep

h. 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/12, 8s/12, 8s/14,
8s/4

hepsi

h. 8s/1, 8s/10,
8s/10, 8s/10, 8s/10, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/13,
8s/16, 8s/18, 8s/18, 8s/4,
8s/4, 8s/6, 8s/8

her

h. 8s/10, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/12, 8s/13,
8s/14, 8s/14, 8s/3, 8s/4,

8s/5, 8s/5, 8s/6, 8s/6, 8s/6,
8s/7, 8s/8, 8s/8, 8s/8, 8s/8,
8s/8, 8s/8, 8s/9

h.+akşam 8s/17

h.+ay 8s/17, 8s/17

h.+gün 8s/12,
8s/13

h.+kasaba 8s/14

h.+köşe 8s/14

h.+sabah 8s/17

h.+sefer 8s/16,
8s/18, 8s/18

h.+şehir 8s/14

h.+şey 8s/11,
8s/18, 8s/4, 8s/4, 8s/4,
8s/6, 8s/7

h.+türlü 8s/13,
8s/13, 8s/6

h.+yan 8s/18

h.+yer 8s/12

h.+yerde 8s/13

h.+zaman 8s/12,
8s/14, 8s/17, 8s/18

herhalde

h. 8s/11

herhangi

h.+bir+yer 8s/4

herkes

h. 8s/1, 8s/10,
8s/12, 8s/12, 8s/8

hesap

h. 8s/8

hey

h. 8s/12, 8s/12

heybe

h. 8s/14

heybetli

h.+duruş 8s/1

heyecan

h. 8s/15, 8s/4,
8s/5, 8s/9

hız

h. 8s/18, 8s/18,
8s/18, 8s/18, 8s/18, 8s/18,
8s/18, 8s/18, 8s/18, 8s/18

hızlı

h. 8s/13

hibe

h. 8s/13

hiç

h. 8s/1, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/14, 8s/14, 8s/15, 8s/7

h.+kimsesi+olma
mak 8s/17

hiçbir

h. 8s/11, 8s/17,
8s/5, 8s/8

h.+şey 8s/11,
8s/11, 8s/4

hiçbiri

h. 8s/17, 8s/17,
8s/17

hikaye

h. 8s/1, 8s/1, 8s/1

hile

h.+yapmak 8s/10,
8s/16

himaye

h. 8s/16

hissetmek

h. 8s/15, 8s/17

hitap

h.+etmek 8s/4

hizmet

h. 8s/13

h.+etmek 8s/4

homurtulu

h. 8s/14

horozibiği

h. 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11

hoş

h. 8s/18, 8s/7
hoşgörülü
h. 8s/8
huzur
h. 8s/11, 8s/4,
8s/4, 8s/4, 8s/4, 8s/5, 8s/5,
8s/7
h.+dolü 8s/3
huzurlu
h.+olmak 8s/12
hükümet
h. 8s/4
hümanizma
h. 8s/8
hürriyet
h. 8s/17
ısı
i. 8s/3
ısıt-
i. 8s/7
ıslanıp
i. 8s/11
ısrar
i. 8s/7
i.+etmeyip 8s/7
ışık
i. 8s/11, 8s/12,
8s/15, 8s/18

ışıltı
i. 8s/11
iade
i. 8s/7
ibadet
i. 8s/7
İbrahim Paşa Konağı
i. 8s/8
icat
i.+etmek 8s/15
iç
i. 8s/1, 8s/1, 8s/1,
8s/11, 8s/12, 8s/12, 8s/12,
8s/13, 8s/14, 8s/16, 8s/17,
8s/3, 8s/3, 8s/3, 8s/3, 8s/3,
8s/3, 8s/4, 8s/5, 8s/5, 8s/8,
8s/9
i.+dökmek 8s/12
iç-
i. 8s/10, 8s/12
İçel
i. 8s/1
içeri
i. 8s/11, 8s/13,
8s/8
i.+girmek 8s/11
içerle-
i. 8s/7

içermek
i. 8s/6
içi
i. 8s/14, 8s/8
için
i. 8s/1, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/13,
8s/13, 8s/13, 8s/13, 8s/13,
8s/13, 8s/13, 8s/14, 8s/15,
8s/15, 8s/15, 8s/16, 8s/17,
8s/17, 8s/17, 8s/17, 8s/17,
8s/18, 8s/18, 8s/18, 8s/18,
8s/18, 8s/18, 8s/18, 8s/18,
8s/18, 8s/18, 8s/3, 8s/3,
8s/3, 8s/4, 8s/4, 8s/4, 8s/4,
8s/5, 8s/5, 8s/6, 8s/6, 8s/6,
8s/6, 8s/6, 8s/7, 8s/8, 8s/8,
8s/8
i.+için+kızmak
8s/17
içlen-
i. 8s/14
idare
i. 8s/6
i.+etmek 8s/4
iddia
i. 8s/16, 8s/7

ideal	i.+yıl+içinde 8s/17	8s/17, 8s/17, 8s/17, 8s/17, 8s/17, 8s/18, 8s/18, 8s/3, 8s/4, 8s/4, 8s/4, 8s/6, 8s/6, 8s/6, 8s/6, 8s/6, 8s/6, 8s/8, 8s/8, 8s/8, 8s/8, 8s/8, 8s/8, 8s/8, 8s/8, 8s/8, 8s/8
i. 8s/6		
idrak	i.+zümre 8s/16	
i.+etmek 8s/6	ikinci	
ifade	i. 8s/15, 8s/16, 8s/17	
i. 8s/4, 8s/6, 8s/9	iklim	
i.+etmek 8s/9	i. 8s/3, 8s/3, 8s/8	ileri
iğne	ikna	i. 8s/17
i. 8s/9, 8s/9	i.+etmek 8s/11	i.+atılmak 8s/18
iğrenç	il	ilerleme
i. 8s/11	i. 8s/1, 8s/10, 8s/10, 8s/9	i. 8s/6
ihtiyaç	ilaç	ilgilen-
i. 8s/3, 8s/6	i. 8s/11, 8s/11, 8s/11	i. 8s/8
i.+duy 8s/6	i.+yapar 8s/11	ilgili
ihhtiyar	ilahi	i. 8s/11, 8s/13, 8s/13, 8s/13, 8s/18
i. 8s/7, 8s/7, 8s/7, 8s/9	i. 8s/8, 8s/8	ilginç
ihhtiyarla-	ilan	i. 8s/18, 8s/18
i. 8s/7	i. 8s/14	ilham
iki	i.+etmek 8s/15, 8s/8	i.+vermek 8s/8
i. 8s/10, 8s/10, 8s/10, 8s/10, 8s/10, 8s/10, 8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/16, 8s/17, 8s/17, 8s/17, 8s/17, 8s/18, 8s/3, 8s/3, 8s/6	ilçe	ilhan
i.+gün 8s/11	i. 8s/13, 8s/13	i. 8s/10, 8s/10
i.+tane 8s/18	ile	i.+bey 8s/10
i.+yıl 8s/17	i. 8s/1, 8s/10, 8s/10, 8s/13, 8s/13, 8s/13, 8s/14, 8s/16, 8s/16, 8s/16,	ilim
		i. 8s/5, 8s/5, 8s/6, 8s/6, 8s/6, 8s/6, 8s/6
		ilişki
		i. 8s/12, 8s/12, 8s/3

i.+kurmak 8s/6
ilişkin
i. 8s/6, 8s/6, 8s/6,
8s/6
ilk
i. 8s/11, 8s/13,
8s/17, 8s/18
i.+kez 8s/11,
8s/11
ilkbahar
i. 8s/11
ilke
i. 8s/3, 8s/6
iman
i. 8s/5, 8s/8
imansız
i. 8s/17
imkan
i. 8s/13, 8s/13,
8s/3
imparatorluk
i. 8s/8
imren-
i. 8s/17, 8s/9
imza
i.+atmak 8s/16
inan-

i. 8s/12, 8s/12,
8s/6
inanç
i. 8s/11, 8s/11,
8s/8
inanılmaz
i. 8s/18
inanış
i. 8s/11, 8s/11
inanma
i. 8s/15
inat
i. 8s/17
inatçı
i. 8s/11
ince
i. 8s/2, 8s/3
incel-
i. 8s/8
incele-
i. 8s/11, 8s/8
inceleme
i. 8s/8
incelik
i. 8s/6, 8s/8
indir-
i. 8s/18, 8s/2

İngiltere
i. 8s/16
inik
i. 8s/18
inkar
i.+etmek 8s/7,
8s/7
inkışaf
i. 8s/5
i.+ettirmek 8s/5
insan
i. 8s/10, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/12,
8s/12, 8s/12, 8s/12, 8s/12,
8s/12, 8s/12, 8s/12, 8s/12,
8s/12, 8s/13, 8s/13, 8s/13,
8s/13, 8s/13, 8s/13, 8s/14,
8s/14, 8s/14, 8s/14, 8s/15,
8s/15, 8s/15, 8s/15, 8s/15,
8s/15, 8s/15, 8s/15, 8s/15,
8s/15, 8s/16, 8s/16, 8s/16,
8s/17, 8s/17, 8s/17, 8s/17,
8s/17, 8s/17, 8s/3, 8s/4,
8s/4, 8s/4, 8s/4, 8s/5, 8s/6,
8s/6, 8s/6, 8s/8, 8s/8, 8s/8,
8s/8, 8s/8, 8s/8, 8s/8, 8s/8,
8s/8
i.+ın+yüzünü+gül
dürmek 8s/14
insancıl
i. 8s/8

insanlık
i. 8s/4, 8s/8, 8s/8

insanoğlu
i. 8s/14, 8s/15

insanüstü
i. 8s/15

inşallah
i. 8s/17, 8s/17,
8s/17

internet
i. 8s/13, 8s/13
i.+ortamı 8s/13

irade
i. 8s/16

İranlı
i. 8s/9

iri
i. 8s/16

İsa
i. 8s/8

isabet
i. 8s/6

isabetsizlik
i. 8s/5

ise
i. 8s/15, 8s/17,
8s/3, 8s/3, 8s/6, 8s/6, 8s/8,
8s/8

isim
i.+vermek 8s/9

iskarpın
i. 8s/16, 8s/16

iskele
i. 8s/18

İslam
i. 8s/8
i.+edebiyat+tarihi
8s/8

ispat
i.+etmek 8s/4

İstanbul
i. 8s/4, 8s/8, 8s/8,
8s/8

İstanbul Üniversitesi
i. 8s/13

iste-
i. 8s/1, 8s/1,
8s/11, 8s/11, 8s/12, 8s/12,
8s/13, 8s/14, 8s/16, 8s/17,
8s/18, 8s/18, 8s/18, 8s/18,
8s/4, 8s/4, 8s/4, 8s/7, 8s/8,
8s/8

istekli
i. 8s/17

istifade
i.+etmek 8s/1

iş

i. 8s/10, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/12, 8s/13,
8s/13, 8s/15, 8s/15, 8s/16,
8s/16, 8s/16, 8s/17, 8s/17,
8s/18, 8s/18, 8s/5, 8s/5,
8s/8, 8s/8, 8s/8

i.+başarmak 8s/5

i.+başı 8s/11

i.+e+yaramak
8s/11

i.+tutmak 8s/15

i.+vermek 8s/8

i.+yapmak 8s/5,
8s/5

işaret
i.+edilmek 8s/6
i.+etmek 8s/13,
8s/6

işçi
i. 8s/14

işit
i. 8s/10

işle-
i. 8s/7

işlem
i. 8s/15

işlet-
i. 8s/15

işleyen

i. 8s/16

işte

i. 8s/11, 8s/11,
8s/15, 8s/16, 8s/16, 8s/17,
8s/4, 8s/4, 8s/4, 8s/4, 8s/6

itaatle

i. 8s/18

itboğan

i. 8s/11, 8s/11

itimat

i. 8s/5

iÜ

i. 8s/13

iÜ Su Ürünleri Fakültesi

i. 8s/13

iyi

i. 8s/10, 8s/10,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/12, 8s/16, 8s/17, 8s/17,
8s/17, 8s/18, 8s/4, 8s/8,
8s/8

i.+dilek+sunmak
8s/8

i.+günler 8s/12

i.+olmak 8s/11

iyice

i. 8s/11, 8s/11

iyileş-

i. 8s/11

iyileşme

i. 8s/11

iyileştir-

i. 8s/11

iyilik

i.+yap 8s/15

iyimserleş-

i. 8s/17

iz

i. 8s/18

i.+bırakmak 8s/18

izin

i.+vermek 8s/3

izle-

i. 8s/10, 8s/10,
8s/14

izlenim

i.+bırakmak 8s/3

izleyip

i. 8s/10

İzmir

i. 8s/14, 8s/14

Jean j Rousseau

j. 8s/15

jest

j. 8s/4

Jon

j. 8s/18, 8s/18,
8s/18

Jonathan

j. 8s/18, 8s/18,
8s/18, 8s/18, 8s/18, 8s/18,
8s/18, 8s/18, 8s/18, 8s/18,
8s/18, 8s/18, 8s/18, 8s/18,
8s/18, 8s/18, 8s/18

Jonathan

j. 8s/18

kaban

k. 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11

kabiliyet

k. 8s/15, 8s/5

kabir

k.+ziyareti+yapm
ak 8s/9

kabul

k.+etmek 8s/16,
8s/17, 8s/6, 8s/9

kaç

k. 8s/10, 8s/11,
8s/17

kaç-

k. 8s/10, 8s/10,
8s/17

kaçıp

k. 8s/10

kaçır-

k. 8s/17

kadar

k. 8s/10, 8s/10,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/12,
8s/15, 8s/16, 8s/16, 8s/17,
8s/17, 8s/17, 8s/17, 8s/18,
8s/18, 8s/18, 8s/18, 8s/18,
8s/3, 8s/4, 8s/4, 8s/6, 8s/7,
8s/7

kader (yazgı)

k. 8s/1

kadın

k. 8s/1, 8s/1,
8s/10, 8s/11, 8s/11, 8s/17,
8s/17, 8s/3

kadifemsi

k. 8s/11

kafa

k. 8s/5

kafi

k.+görmek 8s/5

kağı

k. 8s/2, 8s/2

kahin

k. 8s/1, 8s/1

kahraman

k. 8s/4, 8s/4

kahramanlık

k. 8s/5

kahvaltı

k. 8s/18

kahvehaneye

k. 8s/8

kal-

k. 8s/10, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/12, 8s/12, 8s/18, 8s/7,
8s/7, 8s/8

kalabalık

k. 8s/15

kalabil-

k. 8s/18

kaldır-

k. 8s/18, 8s/7

kaldırıl-

k. 8s/17, 8s/3

kaldırıp

k. 8s/11

kale

k. 8s/1, 8s/1, 8s/1,
8s/1, 8s/1, 8s/3, 8s/3, 8s/3,
8s/4

kalem

k.+e+almak 8s/4

kahcı

k. 8s/12, 8s/13

kahçılık

k. 8s/3

kalın

k. 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/3

kalıntı

k. 8s/9

kalıp

k. 8s/11

kalıver-

k. 8s/12

kalk git

k. 8s/11

kalkışma

k. 8s/11

kalma

k. 8s/8

kalp

k. 8s/4

k.+atışı 8s/15

kamu

k.+alem 8s/8

kan

k. 8s/10, 8s/14

k.+dökmek 8s/4,
8s/4

kanaat

k. 8s/15, 8s/7, 8s/7

kanat

k. 8s/18, 8s/18,
8s/18, 8s/18, 8s/18, 8s/18,
8s/18, 8s/18

k.+çırpmak 8s/18,
8s/18

kancaru

k. 8s/8

kandır-

k. 8s/2

kanepe

k. 8s/11

kanıtlayabilen

k. 8s/13

Kanuni Sultan Süleyman

k. 8s/8, 8s/8

kapa-

k. 8s/7

kapan

k. 8s/15

kapatıp

k. 8s/17

kapayıver-

k. 8s/11

kapı

k. 8s/11, 8s/11,
8s/12, 8s/17, 8s/3, 8s/3,
8s/3, 8s/7, 8s/7

kapışıp

k. 8s/18

kaplumbağa

k. 8s/13, 8s/13,
8s/13, 8s/13, 8s/13, 8s/17

kapsam

k. 8s/13

kapsamlı

k. 8s/6

kapsayan

k. 8s/8

kara

k. 8s/2

k.+tren 8s/14,
8s/14, 8s/14, 8s/14, 8s/14,
8s/14, 8s/14, 8s/14, 8s/14,
8s/14, 8s/14, 8s/14, 8s/14

k.+yolu 8s/14

Karadeniz

k. 8s/13, 8s/13,
8s/13, 8s/13

karakeçili

k. 8s/9

Karakoyun

k. 8s/2

karakter

k. 8s/5, 8s/5

karanfil

k. 8s/3

karanlık

k. 8s/12, 8s/9

karar

k. 8s/17, 8s/8

k.+vermek 8s/17

Karatay

k. 8s/8

kardeş

k. 8s/17, 8s/8

karı

k. 8s/17, 8s/17

karın

k. 8s/18

k.+doyurmak

8s/18

karınca

k. 8s/2

karış-

k. 8s/11, 8s/14,
8s/18

karışma

k. 8s/7

karıştırılan

k. 8s/3

Kars	8s/12, 8s/12, 8s/14, 8s/8, 8s/8	k. 8s/5
k. 8s/14		kavuşturan
karşı	kasap	k. 8s/14, 8s/14
k. 8s/11, 8s/13, 8s/15, 8s/15, 8s/15, 8s/16, 8s/16, 8s/17, 8s/17, 8s/18, 8s/4	k. 8s/12	kavuşturul-
k.+çıkılmak 8s/11	kasım	k. 8s/3
k.+gelen 8s/8	k. 8s/8	kaya
k.+taraf+(yön)	kat (ev)	k. 8s/10, 8s/2
8s/1	k. 8s/3, 8s/3, 8s/3	kayan
karşıla-	katılan	k. 8s/10, 8s/10, 8s/10
k. 8s/3	k. 8s/11	kayarak
karşılaş-	katır	k. 8s/14
k. 8s/11, 8s/11	k. 8s/8	kaybedilemez
karşılık	katiyet	k. 8s/4
k.+vermek 8s/17	k. 8s/5	kaygılan-
karşılıksız	kavga	k. 8s/18
k. 8s/12	k. 8s/9	kayıt
karşın	k.+etmek 8s/18, 8s/18	k. 8s/13
k. 8s/18	kavim	k.+etmek 8s/13
kartal	k. 8s/10	kaynak
k.+yuvası 8s/3	kavra-	k. 8s/5
kas-	k. 8s/6	kaynaşma
k. 8s/18	kavram	k. 8s/17, 8s/8, 8s/9
kasaba	k. 8s/8	kaynayıp
k. 8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/12,	kavuş-	k. 8s/4
	k. 8s/16, 8s/9	Kayseri
	kavuşma	k. 8s/14, 8s/8, 8s/8

kazan
k. 8s/16

kazan-
k. 8s/18

kazanç
k. 8s/17

kazandırıl-
k. 8s/3

kazanılan
k. 8s/16

kazanma
k. 8s/16, 8s/9

kazı-
k. 8s/11

keci
k. 8s/13, 8s/13,
8s/13, 8s/13, 8s/13

kel
k. 8s/11, 8s/11

kelime
k. 8s/12, 8s/4, 8s/4

kemer
k. 8s/8

kendi
k. 8s/10, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/12, 8s/12, 8s/12,

8s/13, 8s/15, 8s/16, 8s/16,
8s/16, 8s/16, 8s/16, 8s/17,
8s/17, 8s/17, 8s/18, 8s/18,
8s/18, 8s/18, 8s/4, 8s/4,
8s/4, 8s/4, 8s/4, 8s/4, 8s/4,
8s/5, 8s/6, 8s/6, 8s/7, 8s/8

k.+kendisi 8s/4

k.+ne+bağlı+kalm
ak 8s/16

k.+ne+güvenmek
8s/16

k.+ni.atmak 8s/16

kendimce
k. 8s/11

kendine
k.+güvenmek
8s/16

kendini
k.+adamak 8s/8

kendisi
k. 8s/11, 8s/16,
8s/17, 8s/17, 8s/17, 8s/17,
8s/6, 8s/8, 8s/8

kent
k. 8s/14, 8s/8

kentleşme
k. 8s/3

keramet
k. 8s/7

kerpiç
k. 8s/3

kervan
k. 8s/8, 8s/8

kervansaray
k. 8s/8, 8s/8, 8s/8

kes-
k. 8s/11

kese
k. 8s/17

kesebil-
k. 8s/11

keser
k. 8s/17

kesici
k. 8s/11

kesik kesik
k. 8s/14

kesin
k. 8s/6, 8s/6

kesinlik
k. 8s/6

kesmek
k. 8s/11

kestirip
k.+atmak 8s/11

kestirmek

k. 8s/11

keşfet-

k. 8s/14

keşke

k. 8s/16

keyif

k.+kaçırmak 8s/17

kılavuz

k. 8s/6, 8s/6

k.+edinilme 8s/6

k.+olsa 8s/6

kılavuzluk

k. 8s/6

kılıçtan

k.+geçirme 8s/10

kır

k. 8s/9, 8s/9

kırıcı

k. 8s/18

kırıntı

k. 8s/18

kırk

k. 8s/14, 8s/7

kırmızı

k. 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/3

kırmızı kırmızı

k. 8s/11

kırtasiyeci

k. 8s/12

kısa

k. 8s/17, 8s/18

kısaca

k. 8s/17

kısacası

k. 8s/13

kısaltıl-

k. 8s/6

kısaltıver-

k. 8s/14

kısım (bölüm)

k. 8s/11, 8s/8

kısırlaştırıl

k. 8s/13

kıskaç

k. 8s/10

kismet

k.+ol+ma+mış
8s/2, 8s/2

kış

k. 8s/10, 8s/17,
8s/17, 8s/18, 8s/3

k.+demek 8s/14

kıt

k.+kanaat+geçinm
ek 8s/17

kıvrak

k. 8s/8

kıy-

k. 8s/11

kıyafet

k. 8s/16, 8s/16

kıyı

k. 8s/1, 8s/18,
8s/18, 8s/18, 8s/18, 8s/18,
8s/18

kıymet

k.+vermek 8s/4

kız

k. 8s/1, 8s/1, 8s/1,
8s/1, 8s/1, 8s/1, 8s/1, 8s/1,
8s/1, 8s/1, 8s/1, 8s/17,
8s/17, 8s/17, 8s/17

Kız Kalesi

k. 8s/1, 8s/1, 8s/1

kız-

k. 8s/10, 8s/11,
8s/11

kızart

k. 8s/10

kızcağız

k. 8s/1

kızıl	k. 8s/8	k.+ya+vermek 8s/17	koku k. 8s/15, 8s/17
kilit	k. 8s/7	kiracı k. 8s/17, 8s/17	kokulu k. 8s/17
kim	k. 8s/10, 8s/11, 8s/11, 8s/12, 8s/12, 8s/16, 8s/8	kiralananabil- k. 8s/17	kolay k. 8s/8 k.+gelmek 8s/7 k.+sa+başına+gel mek 8s/7
kimi	k. 8s/4, 8s/4, 8s/4, 8s/4, 8s/8	kiraya k.+vermek 8s/17	kolaylaştıran k. 8s/15, 8s/15
kimlik	k. 8s/13, 8s/13, 8s/13	kişiremit k. 8s/17, 8s/3	Kolombiya Üniversitesi k. 8s/16, 8s/16
kimse	k. 8s/11, 8s/11, 8s/12, 8s/16, 8s/8, 8s/8	kirli k. 8s/6	kolu k.+yetmek 8s/10
kimsesiz	k. 8s/8	kişi k. 8s/10, 8s/10, 8s/8	kompozisyon k.+oluşturmak 8s/3
kimya	k. 8s/6	kişisel k. 8s/12	komşu k. 8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11
kin	k. 8s/8 k.+tutmak 8s/8	kitap k. 8s/15, 8s/17, 8s/8	komşuluk k. 8s/3
kira	k. 8s/17, 8s/17, 8s/17, 8s/17, 8s/17, 8s/17	Koca Sinan k. 8s/8, 8s/8	konak k. 8s/2
		kocaman k. 8s/2	konan k. 8s/11

konferans

k. 8s/8

konser

k. 8s/8

kontrol

k.+altına+almak
8s/13

k.+den+çıkılmak
8s/18

k.+ünü+kaybetme
k 8s/18

konu

k. 8s/13, 8s/13,
8s/13, 8s/13, 8s/18, 8s/18,
8s/18, 8s/8

k.+üzerinde k 8s/4

konum

k. 8s/15

konup

k. 8s/2

konus-

k. 8s/10, 8s/10,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/12

konusan

k. 8s/12

konusma

k. 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/15, 8s/17, 8s/6,
8s/6, 8s/7

konusup

k. 8s/12

Konya

k. 8s/8

kork

k.+tuğu+başına+g
elmek 8s/17

kork-

k. 8s/17, 8s/17

korka korka

k. 8s/17

korku

k. 8s/17

korkunç

k. 8s/12, 8s/17

koruma

k. 8s/13

k.+altına+alınmak

8s/13

korun-

k. 8s/11, 8s/3

korunma

k. 8s/3

koruyabil-

k. 8s/18

koş-

k. 8s/16

koşa koşa

k. 8s/11

koşulan

k. 8s/13

koşup

k. 8s/15

koşuşturma

k. 8s/12

kovala-

k. 8s/18

kovul-

k. 8s/18

koy-

k. 8s/10, 8s/11,
8s/12, 8s/12, 8s/12, 8s/12,
8s/12, 8s/6

koyulaşan

k. 8s/11

koyun

k. 8s/10

koyun koyuna

k. 8s/4

koyunpazarı

k. 8s/7

kök

k. 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11

kökleyip

k. 8s/11	k. 8s/1, 8s/10, 8s/10, 8s/11, 8s/11, 8s/11	k. 8s/11, 8s/3, 8s/3
köle		kullanıcı
k. 8s/15	köy	k. 8s/15
k.+olarak+kullan 8s/15	k. 8s/14, 8s/8, 8s/8, 8s/8, 8s/8	kullanıl-
k.+olmak 8s/15, 8s/15	köylü	k. 8s/11, 8s/3
k.+si.olmak 8s/15	k. 8s/1, 8s/14	kullanılan
kölelik	köynek	k. 8s/3
k. 8s/15	k. 8s/9	kullanılış
kömür	kredi	k. 8s/6
k. 8s/10, 8s/16	k. 8s/13	kullanım
köpek	krem	k. 8s/3
k. 8s/13, 8s/13, 8s/13, 8s/13, 8s/13	k. 8s/3	kullanma
köprü	kucak	k. 8s/13, 8s/4
k. 8s/8	k. 8s/11	kum
körük	k.+açmak 8s/8	k. 8s/18
k.+çekmek 8s/7	kucaklaşma	kumpanya
k.+yapmak 8s/10	k. 8s/9	k. 8s/16
körükle-	kudret	kumral
k. 8s/10	k. 8s/16	k. 8s/14
köşe	kul	kundura
k. 8s/1, 8s/17, 8s/4	k. 8s/10	k. 8s/16, 8s/16, 8s/16
köşe kapmaca	kulak	kur-
k. 8s/3	k.+asmak 8s/9	k. 8s/10, 8s/13, 8s/18
kötü	kullan	kural
	k. 8s/8	k. 8s/14, 8s/6
	kullan-	

kurnazca

k. 8s/18

kurtar-

k. 8s/1, 8s/4

kurtarıcı

k. 8s/4

kurtul-

k. 8s/1

kurtulma

k. 8s/10

Kurtuluş Savaşı

k. 8s/5

kuru

k. 8s/17

kuru-

k. 8s/11

kurul

k. 8s/13

kurul-

k. 8s/17

kusur

k.+bulmak 8s/11

kuş

k. 8s/15, 8s/18,
8s/18, 8s/2, 8s/2, 8s/2,
8s/8

k.+uçmaz+kervan
+geçmez+bölge 8s/14

kuşluk (vakit)

k. 8s/2

kutla-

k. 8s/8, 8s/9, 8s/9

kutlama

k. 8s/5, 8s/9, 8s/9

kutlu

k. 8s/5

k.+olsun 8s/5

kutsal

k. 8s/7

kutsama

k. 8s/15

kutu

k. 8s/16

kuyruk

k. 8s/13

kuytu

k. 8s/12

kuzu

k. 8s/2, 8s/9

küçücük

k. 8s/18

küçük

k. 8s/10, 8s/10,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/12, 8s/12,

8s/17, 8s/17, 8s/3, 8s/7,
8s/7, 8s/8

Küçük Sinan

k. 8s/8, 8s/8

küçül-

k. 8s/7

küf

k. 8s/17

kükrek

k. 8s/14

kükreyip

k. 8s/11

kültür

k. 8s/13, 8s/3,
8s/8, 8s/8, 8s/8, 8s/9

küs-

k. 8s/11

küserek

k. 8s/11

küskün

k. 8s/9

Kütahya

k. 8s/14

laflanan

l. 8s/12

lakin

l. 8s/7

lazım	m.+işlemek 8s/10	m. 8s/15, 8s/15, 8s/15, 8s/15, 8s/15, 8s/15, 8s/15, 8s/15
l. 8s/4	mağlup	m.+dairesi 8s/16
lira	m.+etmek 8s/6	m.+mühendisi 8s/16, 8s/16
l. 8s/17	mağrur	makinist m. 8s/14, 8s/16
lise	m. 8s/15	makinistlik m. 8s/16
l. 8s/6	mahalli	maksat m. 8s/17
Livingston	m. 8s/3	mal m. 8s/10, 8s/10, 8s/10
l. 8s/18, 8s/18, 8s/18	maharet	Malatya m. 8s/14, 8s/14, 8s/14
Londra	m. 8s/16	maliyet m. 8s/13
l. 8s/16	mahirane	malzeme m. 8s/3
loş	m. 8s/16	mamur m. 8s/5
l.+oda 8s/15	mahkum	manav m. 8s/12
Lütfü	m. 8s/15, 8s/6	manevi
l. 8s/8	mahrur	
macera	m. 8s/4	
m.+yaşamak 8s/12	m.+olmak 8s/9	
macun	mahzen	
m. 8s/9	m. 8s/8	
madde	mai	
m. 8s/3	m. 8s/15	
maddiyat	makale	
m. 8s/6	m. 8s/9	
madem	makam	
m. 8s/11	m. 8s/9	
maden	makas	
m. 8s/10	m. 8s/11, 8s/11	
	makine	

m. 8s/15, 8s/15,
8s/8

m.+iklim 8s/8

maneviyat

m. 8s/6

mani

m. 8s/9

m.+olmak 8s/17

mantık

m. 8s/11

mantıklı

m. 8s/11

m.+olmak 8s/11

manzara

m. 8s/7

marangoz

m. 8s/8

Marangoz Selim

m. 8s/11

marifet

m. 8s/15, 8s/15,
8s/15

mart

m. 8s/9, 8s/9, 8s/9

martı

m. 8s/18, 8s/18,
8s/18, 8s/18, 8s/18, 8s/18,
8s/18, 8s/18, 8s/18, 8s/18,

8s/18, 8s/18, 8s/18, 8s/18,
8s/18, 8s/18, 8s/18, 8s/18,
8s/18, 8s/18, 8s/18, 8s/18,
8s/18, 8s/18, 8s/18, 8s/18,
8s/18, 8s/18

masa

m. 8s/12

masmavi

m. 8s/14

masraflı

m.+olmak 8s/13

matematik

m. 8s/6, 8s/6

mavi

m. 8s/15

mayo

m. 8s/16

mecbur

m. 8s/15

mecburiyet

m. 8s/5

meçhul

m. 8s/12

medeni

m. 8s/5, 8s/5,
8s/5, 8s/5, 8s/5

medeniyet

m. 8s/14, 8s/15,
8s/5, 8s/5

m.+getirmek
8s/14

medrese

m. 8s/8

mefhum

m. 8s/5

mefnun

m. 8s/15, 8s/15

Mehmetçik

m. 8s/4, 8s/4

mekan

m. 8s/12

mekansız

m. 8s/17

mektup

m. 8s/4

mele-

m. 8s/2

meleyen

m. 8s/9

memleket

m. 8s/12, 8s/14,
8s/14, 8s/4, 8s/5

mendebur

m. 8s/11

menekşe

m. 8s/11
mensup
m.+olmak 8s/4
menteşe
m. 8s/7
merak
m. 8s/11
m.+etmek 8s/11
meraklı
m. 8s/15, 8s/15,
8s/15
merdiven
m. 8s/3
m.+altı+ından+ge
çmek 8s/11
merhaba
m.+demek 8s/12
merhum
m. 8s/9
Mersin
m. 8s/14
Mersinbalığı
m. 8s/13, 8s/13,
8s/13, 8s/13, 8s/13
meşale
m. 8s/5
meşgul
m.+olmak 8s/7

meşhur
m. 8s/15
meşru
m. 8s/16
metre
m. 8s/1
mevkii
m. 8s/15
Mevla
m. 8s/8, 8s/8, 8s/8
Mevlana
m. 8s/9
mevlit
m. 8s/9, 8s/9
meyve
m. 8s/11, 8s/3,
8s/3
meyveli
m. 8s/10
mezar
m. 8s/8
meziyet
m. 8s/15
mezun
m.+olmak 8s/16
mırıl mırıl
m. 8s/17

mısra
m. 8s/8
mihrak
m. 8s/4
mikroçip
m. 8s/13, 8s/13,
8s/13, 8s/13, 8s/13
millet
m. 8s/4, 8s/4,
8s/4, 8s/4, 8s/4, 8s/4, 8s/4,
8s/4, 8s/4, 8s/4, 8s/4, 8s/4,
8s/4, 8s/4, 8s/5, 8s/5, 8s/5,
8s/5, 8s/6
m.+olma 8s/5
milletlerarası
m. 8s/8
milli
m. 8s/5
m.+bayram 8s/9
m.+birlik 8s/5
m.+gün 8s/9
m.+kültür 8s/5
m.+olsun 8s/4
m.+ülkü 8s/5, 8s/5
milyon
m. 8s/13
mimar

m. 8s/8, 8s/8
mimarbaşı
m. 8s/8, 8s/8
mimari
m. 8s/3, 8s/3,
8s/3, 8s/3
mimarlık
m. 8s/8, 8s/8
mini mini
m. 8s/7
minibüs
m. 8s/14
minik
m. 8s/13, 8s/13
minnet
m. 8s/4
miras
m. 8s/3, 8s/9
misafir
m. 8s/1
miskin
m. 8s/8
mistik
m. 8s/8, 8s/8
m.+düşünce 8s/8
modern
m. 8s/15, 8s/8

Moğol Akımı
m. 8s/8
mor
m. 8s/11
motif
m. 8s/3
muasır medeniyet
m. 8s/5
Muğla
m. 8s/13
muhabbet
m. 8s/12
m.+kurmak 8s/12
muhtaç
m.+olmak 8s/11
muhtemel
m. 8s/13
mukaddes
m. 8s/10, 8s/10
mukavele
m.+yapmak 8s/16
muntazam
m. 8s/11, 8s/7
m.+çalışmak 8s/7
Musa
m. 8s/8
musiki

m. 8s/9
musluk
m. 8s/17
Mustafa Kemal
m. 8s/4
mutlaka
m. 8s/1, 8s/11
mutlu
m. 8s/18
m.+olmak 8s/11,
8s/15, 8s/15
m.+yaşamak 8s/12
mutluluk
m. 8s/14, 8s/14,
8s/17, 8s/4, 8s/4, 8s/4,
8s/4, 8s/4, 8s/4
m.+getirmek
8s/14
mutsuz
m. 8s/12
muvaffak
m.+kılmak 8s/5
m.+olmak 8s/16,
8s/16, 8s/5
muvaffakiyet
m. 8s/5, 8s/5, 8s/6
Muzaffer Tayyip Uslu
m. 8s/12

mücadele
m. 8s/16

mücavir
m. 8s/13

müddet
m. 8s/17

müjde
m. 8s/17, 8s/17

mükemmel
m. 8s/8

mümkün
m. 8s/13

münci
m. 8s/4

mürşit
m. 8s/6, 8s/6,
8s/6, 8s/6

müspet
m. 8s/5

müsterih
m. 8s/17

müşteri
m. 8s/16

müteessir
m.+etmek 8s/16

mütemadiyen
m. 8s/5

nahare
n. 8s/9

namus
n. 8s/16

nane
n.+limon+kaynat
mak 8s/11

nar
n. 8s/3

nasıl
n. 8s/11, 8s/11,
8s/17, 8s/17, 8s/18, 8s/7,
8s/9

nazik
n. 8s/17

nazlanmak
n. 8s/17

nazmeden
n. 8s/15

ne
n. 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/12, 8s/12, 8s/12,
8s/12, 8s/14, 8s/15, 8s/15,
8s/15, 8s/16, 8s/17, 8s/18,
8s/18, 8s/7, 8s/7

n.+güzel 8s/15

n.+kadar 8s/13,
8s/13, 8s/4, 8s/4

n.+mutlu+türküm
+diyene 8s/5

n.+var+ki 8s/11

n.+yap+yap 8s/4

n.+yapsa 8s/1

n.+zaman 8s/12,
8s/12

nedin
n. 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/13, 8s/18, 8s/18,
8s/18, 8s/18, 8s/18, 8s/18,
8s/18, 8s/18, 8s/9

n.+ol 8s/11

n.+olmak 8s/11

nedir
n. 8s/6

nefes
n.+alıp.vermek
8s/13

n.+almak 8s/13,
8s/17

nefis
n. 8s/1

neme lazım
n. 8s/7

nerde
n. 8s/17

nerde
n. 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/13,
8s/13

nerede
n. 8s/17

nerede
n. 8s/14

nesilden+ esile
n. 8s/1

nesli
n.+tükenen 8s/13,
8s/13
n.+tükenmek
8s/13, 8s/13

nesne
n. 8s/15, 8s/15

nevi
n. 8s/9

nevruz
n. 8s/9, 8s/9, 8s/9,
8s/9, 8s/9, 8s/9, 8s/9, 8s/9,
8s/9, 8s/9, 8s/9, 8s/9, 8s/9,
8s/9

Nevruz Bayramı
n. 8s/9

nevruziyye
n. 8s/9, 8s/9

New York

n. 8s/16

neyi
n. 8s/8

neyime
n. 8s/14

neyse
n. 8s/11

nezaket
n. 8s/7

nice
n. 8s/10, 8s/10

niçin
n. 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/17

nihayet
n. 8s/17

nimet
n. 8s/9

ninni
n.+söylemek 8s/2

nisan
n. 8s/13, 8s/8

nispet
n. 8s/5

nitelik
n. 8s/4

niye

n. 8s/8

niyet
n. 8s/12, 8s/17,
8s/8, 8s/8

noksan
n. 8s/17
n.+kalmak 8s/7

noksansız
n. 8s/6

noter
n. 8s/16

numara
n. 8s/13, 8s/13,
8s/13, 8s/13, 8s/13

nutuk
n. 8s/4, 8s/4

nüfus
n. 8s/13

o
o. 8s/10, 8s/10,
8s/10, 8s/10, 8s/10, 8s/10,
8s/10, 8s/10, 8s/10, 8s/10,
8s/10, 8s/10, 8s/10, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/12, 8s/13, 8s/14,
8s/14, 8s/14, 8s/15, 8s/15,
8s/15, 8s/15, 8s/15, 8s/15,
8s/16, 8s/16, 8s/16, 8s/18,
8s/18, 8s/18, 8s/4, 8s/4,

8s/4, 8s/5, 8s/7, 8s/7, 8s/7,
8s/7, 8s/7, 8s/8

o.+gün 8s/11,
8s/11, 8s/16

o.+zaman 8s/11

ocak (ateş yakılan yer)

o. 8s/16, 8s/7

ocak (ev)

o. 8s/17

oda

o. 8s/1, 8s/1,
8s/11, 8s/3, 8s/3, 8s/3,
8s/3

odun

o. 8s/10

odur

o. 8s/10, 8s/8

of

o.+diye+gelmek
8s/14

oflaya puflaya

o. 8s/14

oğul

o. 8s/10, 8s/10,
8s/17

okşama-

o. 8s/11

oku

o.+ötmek 8s/10

oku-

o. 8s/11, 8s/12,
8s/16, 8s/8, 8s/9, 8s/9

okul

o. 8s/11, 8s/6,
8s/6, 8s/8

okuma

o. 8s/8

okuyabil-

o. 8s/17

okyanus

o. 8s/18

ol

o.+duktan sonra
8s/16

ol-

o. 8s/1, 8s/10,
8s/10, 8s/10, 8s/10, 8s/10,
8s/10, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/12, 8s/12, 8s/12,
8s/12, 8s/12, 8s/12, 8s/13,
8s/13, 8s/13, 8s/13, 8s/14,
8s/14, 8s/14, 8s/14, 8s/14,
8s/14, 8s/15, 8s/15, 8s/15,
8s/15, 8s/15, 8s/15, 8s/15,
8s/15, 8s/16, 8s/17, 8s/17,
8s/17, 8s/17, 8s/17, 8s/17,

8s/17, 8s/17, 8s/18, 8s/18,
8s/18, 8s/18, 8s/18, 8s/18,
8s/3, 8s/4, 8s/4, 8s/4, 8s/5,
8s/6, 8s/6, 8s/6, 8s/6, 8s/6,
8s/6, 8s/7, 8s/7, 8s/7, 8s/8,
8s/8, 8s/8, 8s/9, 8s/9, 8s/9,
8s/9

olabil-

o. 8s/18

olağanüstü

o. 8s/15, 8s/18,
8s/6

olamaz

o. 8s/11

olan

o. 8s/11, 8s/13,
8s/13, 8s/13, 8s/15, 8s/15,
8s/15, 8s/17, 8s/17, 8s/18,
8s/5, 8s/5, 8s/6, 8s/6, 8s/6,
8s/8, 8s/8

olarak

o. 8s/12, 8s/13,
8s/13, 8s/13, 8s/13, 8s/16,
8s/3, 8s/3, 8s/3, 8s/4, 8s/4,
8s/6, 8s/6, 8s/8, 8s/8

olay

o. 8s/16

olmak

o. 8s/11, 8s/11

olmaz

o. 8s/11, 8s/11,
8s/14
olumlu
o. 8s/13
olumsuz
o. 8s/17, 8s/17
olursa
o.+olsun 8s/4
oluş-
o. 8s/6, 8s/6
oluver-
o. 8s/14
omuz
o. 8s/14
on
o. 8s/18, 8s/5, 8s/7
o.+beş+yıl 8s/5
o.+dokuz 8s/1,
8s/1
o.+gün 8s/10,
8s/10
o.+iki 8s/8
o.+kez 8s/18
o.+kilo 8s/16
o.+lira 8s/17,
8s/17, 8s/17, 8s/17, 8s/17
o.+liralık 8s/17
o.+saniye 8s/18

o.+sene 8s/16
o.+yıl 8s/5, 8s/8
ona
o. 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/15, 8s/16,
8s/16, 8s/4, 8s/8, 8s/8,
8s/8, 8s/8
onarım
o. 8s/17
o.+görmek 8s/17
onarınmak
o. 8s/8
onayla-
o. 8s/11
onca
o. 8s/11
onda
o. 8s/18
ondan
o. 8s/10
onlar
o. 8s/14, 8s/14,
8s/15, 8s/15, 8s/15, 8s/16,
8s/18, 8s/18, 8s/18, 8s/18,
8s/4
onu
o. 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/15,
8s/16, 8s/17, 8s/17, 8s/17,

8s/18, 8s/5, 8s/7, 8s/7,
8s/8
onun
o. 8s/1, 8s/1,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/15, 8s/15, 8s/15, 8s/17,
8s/17, 8s/18, 8s/4, 8s/4,
8s/4, 8s/5, 8s/8, 8s/8, 8s/8
onuncu
o.+yıl+dönümü
8s/14
Onuncu Yıl Nutku
o. 8s/5
onur
o.+una+dokunma
k 8s/16
onursuzluk
o. 8s/18
ora
o. 8s/1, 8s/1, 8s/1,
8s/12, 8s/12, 8s/12, 8s/16,
8s/18, 8s/4, 8s/7, 8s/8,
8s/9, 8s/9
oran
o. 8s/12
ordu
o. 8s/5, 8s/6
organ
o. 8s/4, 8s/4

orijinal

o.+bir+fikir 8s/16

Orman Bakanlığı

o. 8s/13

orta

o. 8s/1, 8s/12

o.+ya+çıkarmak

8s/1

o.+ya+çıkma

8s/11

o.+ya+çıkma

8s/7

o.+ya+koymak

8s/13

ortak

o. 8s/13, 8s/13,

8s/13

ortalık

o. 8s/12

ortam

o. 8s/13, 8s/13,

8s/3

Osman

o. 8s/14

Osman Atilla

o. 8s/14

Osmanlı

o. 8s/8, 8s/9

Osmanlıca

o. 8s/6

ot

o. 8s/10, 8s/11,

8s/11

otobüs

o. 8s/14

otur-

o. 8s/10, 8s/11,

8s/11, 8s/17, 8s/17, 8s/17,

8s/2, 8s/7

oturan

o. 8s/17, 8s/8

oturma

o. 8s/3

oturt-

o. 8s/1

oturtan

o. 8s/15

oturup

o. 8s/10

otuz

o.+metre 8s/18

ov-

o. 8s/11

oy

o. 8s/8

oymacılık

o. 8s/8

oyna-

o. 8s/15, 8s/15,

8s/3, 8s/9

oysa

o. 8s/11, 8s/17,

8s/6

oyun

o. 8s/15, 8s/15,

8s/15, 8s/15, 8s/3, 8s/9

ozan

o. 8s/8, 8s/8

öç

ö.+almak 8s/10,

8s/10

öde-

ö. 8s/16

ödenmek

ö.+üzere 8s/16

ödeş-

ö. 8s/17

öge

ö. 8s/6

öğren-

ö. 8s/11, 8s/14,

8s/15, 8s/15, 8s/17, 8s/18,

8s/18, 8s/18, 8s/18, 8s/18,

8s/18, 8s/18, 8s/8, 8s/8

öğrenci

ö. 8s/18, 8s/18

öğrenme

ö. 8s/1, 8s/18,
8s/18

öğret-

ö. 8s/11

öğretim

ö. 8s/13

öğütle-

ö. 8s/6

öküz

ö. 8s/10

öl-

ö. 8s/1, 8s/10,
8s/10, 8s/10, 8s/11, 8s/11,
8s/18, 8s/18, 8s/18, 8s/8,
8s/8, 8s/8

ölçme

ö. 8s/18

ölçü

ö. 8s/11, 8s/5

ölçülü

ö. 8s/15

öldür-

ö. 8s/7

ölüm

ö. 8s/1, 8s/18

ölüver-

ö. 8s/17

ön

ö. 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/12, 8s/12,
8s/13, 8s/17, 8s/18, 8s/3,
8s/3, 8s/7

ö.+üne+geçmek
8s/13

önce

ö. 8s/10, 8s/11,
8s/11, 8s/13, 8s/15, 8s/16,
8s/17, 8s/17, 8s/18, 8s/18,
8s/18, 8s/4, 8s/8, 8s/8,
8s/8, 8s/8, 8s/8

öne

ö.+sürmek 8s/8

önem

ö. 8s/6

ö.+verme 8s/13

ö.+vermek 8s/9

önemli

ö. 8s/11, 8s/11,
8s/13, 8s/3, 8s/6

ö.+olan 8s/18,
8s/18

ö.+olmak 8s/13

örmek

ö. 8s/14, 8s/14

örnek

ö. 8s/11, 8s/6,
8s/8, 8s/8

ö.+almak 8s/6

ö.+olmayan 8s/4

örs

ö. 8s/10

ört-

ö. 8s/17

örtü

ö. 8s/15

örtün-

ö. 8s/15

örümcek

ö. 8s/14

öte

ö. 8s/18, 8s/7

ö.+gitmek 8s/12

ö.+yandan 8s/17

öteden

ö.+beri 8s/7

öteki

ö. 8s/16

övgü

ö. 8s/15

öykü

ö. 8s/14

öyle

ö. 8s/10, 8s/10,
8s/10, 8s/11, 8s/11, 8s/15,
8s/15, 8s/16, 8s/17, 8s/17,
8s/17, 8s/7, 8s/8, 8s/8

ö.+olmak 8s/11

öylece

ö. 8s/11

özdeş

ö. 8s/8

özel

ö. 8s/13, 8s/13

özellik

ö. 8s/11, 8s/11,
8s/13, 8s/13, 8s/18, 8s/3,
8s/3, 8s/3, 8s/3, 8s/3, 8s/6,
8s/6

ö.+olmak 8s/3

özelliikle

ö. 8s/3

özen

ö. 8s/7

ö.+göstermek 8s/6

özgünleş-

ö. 8s/6

özgürlük

ö. 8s/6

özle-

ö. 8s/12

özlem

ö. 8s/12, 8s/12,
8s/14, 8s/14, 8s/14, 8s/14,
8s/14

öztürk

ö. 8s/13, 8s/13

padişah

p. 8s/10

paket

p.+yapmak 8s/16

Paltor

p. 8s/17

Pamukkale Üniversitesi

p. 8s/13

pantolon

p. 8s/16

papatya

p. 8s/11

para

p. 8s/12, 8s/16,
8s/16, 8s/16, 8s/16, 8s/7,
8s/7, 8s/7, 8s/7, 8s/7, 8s/7

p.+kazanmak

8s/16

parça

p. 8s/10, 8s/12,

8s/7

parça parça

p.+ol 8s/10

parılda-

p. 8s/18

park

p. 8s/13, 8s/13

parla-

p. 8s/18

parlaklık

p. 8s/15

parmak

p. 8s/11, 8s/4

p.+basmış+olmak

8s/6

parmaklık

p. 8s/17

paşa

p. 8s/14, 8s/14,

8s/8

pay

p. 8s/6

paylaş-

p. 8s/12, 8s/12,

8s/12, 8s/15, 8s/15

pek

p.+çok 8s/1,

8s/13, 8s/13, 8s/7, 8s/8

p.+uzak 8s/18

peki

p. 8s/11, 8s/17
pelikan
p. 8s/18
pencere
p. 8s/12, 8s/17,
8s/17, 8s/3
pencereli
p. 8s/3
perde
p. 8s/17
perdeli
p. 8s/18
pervaz
p. 8s/17
peşinde
p.+yürümek 8s/6
peşine
p.+gitmek 8s/2
p.+takılmak 8s/8
pırıl pırıl
p. 8s/11
p.+olmak 8s/17
pike
p. 8s/18, 8s/18
pilav
p. 8s/9
pir

p. 8s/7
pişir-
p. 8s/9
plan
p. 8s/3, 8s/3, 8s/3
p.+hazırlamak
8s/1
planla-
p. 8s/13
plastik
p. 8s/11
polis
p. 8s/16
politika
p. 8s/14
post
p. 8s/7
posta
p. 8s/16
Prof.Dr.Bayram Öztürk
p. 8s/13
program
p. 8s/15, 8s/8, 8s/8
proje
p. 8s/13, 8s/13,
8s/13, 8s/13, 8s/13
p.+hazırlayan
8s/13

puf
p.+diye+gitmek
8s/14
püf
p.+noktası 8s/18
radyo
r. 8s/8
rağmen
r. 8s/15
rahat
r. 8s/3, 8s/7
rahat rahat
r. 8s/17
rahatça
r. 8s/17
rahatlık
r. 8s/11, 8s/13
rahatsız
r. 8s/17
rahatsızlık
r. 8s/4
r.+yaratmak 8s/17
razı
r.+olmak 8s/16,
8s/16, 8s/17
refah
r. 8s/14, 8s/4,
8s/5, 8s/5

rekor
r.+kırmak 8s/18

renk
r. 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/3, 8s/3

renk renk
r. 8s/11

renkli
r. 8s/9

resmi
r.+bayram 8s/9

restore
r.+etmek 8s/3

reze
r. 8s/7

rızık
r. 8s/17, 8s/8

rica
r. 8s/4
r.+etmek 8s/16

rol
r.+oynamak 8s/3,
8s/3

romatizma
r. 8s/11, 8s/11,
8s/11

ruh
r. 8s/14, 8s/8, 8s/8

ruhlu
r. 8s/17

Rusya
r. 8s/13

rutubet
r. 8s/17

rüya
r. 8s/17, 8s/4

rüzgar
r. 8s/11, 8s/15,
8s/17, 8s/18, 8s/2

saadet
s. 8s/5

saat
s. 8s/10, 8s/18,
8s/18, 8s/18, 8s/18, 8s/18,
8s/18, 8s/4, 8s/4

saatlerce
s. 8s/12

sabah
s. 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/18, 8s/7

saçak
s. 8s/3

saçma
s. 8s/11

sadece

s. 8s/13, 8s/16,
8s/4

sadeleş-
s. 8s/6

safha
s. 8s/6

sağ
s.+a+dönmek
8s/18
s.+kanat 8s/18
s.+olsun 8s/14

sağla-
s. 8s/11, 8s/13,
8s/13, 8s/3, 8s/3, 8s/3,
8s/3

sağlam
s. 8s/16

sağlama
s. 8s/13

sağlık
s. 8s/13, 8s/13,
8s/13, 8s/13, 8s/13

sağlık ocağı
s. 8s/11

sahi
s. 8s/8

sahiden
s. 8s/11

sahil

s. 8s/1

sahip

s. 8s/16, 8s/17,
8s/17, 8s/17, 8s/17, 8s/17,
8s/17, 8s/17, 8s/17, 8s/17,
8s/17, 8s/17, 8s/17, 8s/17,
8s/17, 8s/17, 8s/17, 8s/17,
8s/17, 8s/17, 8s/3, 8s/3,
8s/9

s.+çıkılmak 8s/8

s.+kılmak 8s/5

s.+olmak 8s/15,
8s/16, 8s/17, 8s/7

sahiplenilen

s. 8s/13

sahipli

s. 8s/13

sahipsiz

s. 8s/13, 8s/13

Sakarya Nehri

s. 8s/13

sakat

s. 8s/17

sakin

s. 8s/11, 8s/11

sakin

s. 8s/18

saklambaç

s.+oynamak 8s/11

saksı

s. 8s/11

saldırgan

s. 8s/13

salıncak

s.+olmak 8s/2

salıp

s. 8s/10

salıver-

s. 8s/15, 8s/15,
8s/15

Salih Hamurcu

s. 8s/13

salla-

s. 8s/18

salyangoz

s. 8s/17

samimi

s. 8s/4

samsun

s. 8s/14

san-

s. 8s/11, 8s/11,
8s/15, 8s/17, 8s/17, 8s/2

sanat

s. 8s/7, 8s/7, 8s/7,
8s/7, 8s/7, 8s/7, 8s/7, 8s/7,
8s/8, 8s/8

s.+aşkı 8s/7

s.+işlemek 8s/7

sanı-

s. 8s/15

sanki

s. 8s/11, 8s/17,
8s/17, 8s/18, 8s/18

Sapanca

s. 8s/13

sapsarı

s. 8s/11

saray

s. 8s/8, 8s/8, 8s/8,
8s/9

sarı

s. 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/18, 8s/3

sarı-

s. 8s/17, 8s/9

sarışın

s. 8s/14

sars-

s. 8s/5

savaş

s. 8s/10, 8s/10,
8s/6, 8s/8

savaşçı

s. 8s/4

savrul-

s. 8s/11

savruluş

s. 8s/18

savunma

s. 8s/3

say-

s. 8s/11, 8s/14,
8s/4, 8s/4

saydam

s. 8s/8

saye

s. 8s/13, 8s/13,
8s/13, 8s/13, 8s/14, 8s/16

sayfa

s. 8s/14, 8s/14

saygı

s. 8s/3, 8s/4, 8s/4,
8s/8

saygısızlık

s. 8s/7

Saygun

s. 8s/8

sayı

s. 8s/9

sayıl-

s. 8s/17

sayın

s.+dinleyiciler

8s/16

sebeb

s. 8s/10, 8s/17,
8s/3, 8s/3, 8s/9

s.+olmak 8s/1

sedir

s. 8s/11, 8s/11,
8s/3

sefer

s. 8s/16, 8s/17,
8s/8

seher

s. 8s/8

seki

s. 8s/14

sel

s. 8s/6

selam

s. 8s/9

s.+verip 8s/12

s.+vermek 8s/12,

8s/12

selamlaşılan

s. 8s/12

Selçuklu

s. 8s/8

Selçuklu İmparatorluğu

s. 8s/8

Selimiye Camii

s. 8s/8

sembol

s. 8s/9

seminer

s. 8s/8

semini helvası

s. 8s/9

sempozyum

s. 8s/8

semt

s. 8s/12, 8s/12

sen

s. 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/14, 8s/14, 8s/18,
8s/7, 8s/7, 8s/8, 8s/8, 8s/8,
8s/8, 8s/8

sence

s. 8s/11

sendele-

s. 8s/18

sene

s. 8s/5
sepet
s. 8s/1, 8s/1, 8s/1,
8s/1
serçe
s. 8s/11
sergi
s. 8s/8
serin
s. 8s/2
serpil-
s. 8s/14
sert
s. 8s/11
ses
s. 8s/11, 8s/12,
8s/12, 8s/12, 8s/12, 8s/14,
8s/14, 8s/15, 8s/18, 8s/7,
8s/8
s.+yükselmek 8s/8
sesle-
s. 8s/17
seslen-
s. 8s/14
sessizlik
s. 8s/7
sev-

s. 8s/1, 8s/11,
8s/11, 8s/12, 8s/12, 8s/12,
8s/14, 8s/15, 8s/18, 8s/4,
8s/5, 8s/8, 8s/8
sevdiren
s. 8s/12
seven
s. 8s/1, 8s/8
sevgi
s. 8s/4, 8s/4, 8s/4,
8s/4, 8s/4, 8s/5, 8s/8, 8s/8,
8s/8, 8s/8, 8s/8, 8s/8, 8s/9
s.+yılı+olarak 8s/8
sevgili
s. 8s/14, 8s/15,
8s/15
sevgisiz
s. 8s/15
sevi (sevgi)
s. 8s/8
sevin-
s. 8s/11, 8s/17,
8s/17
sevinç
s. 8s/12, 8s/12,
8s/12, 8s/17, 8s/17, 8s/5
sevinçli
s. 8s/17
seviye

s.+üstüne.çıkılmak
8s/5
s.+ye+çıkılmak
8s/5
sevk
s. 8s/6
s.+etmek 8s/4
sevme-
s. 8s/4
seyahat
s.+etmek 8s/13
sıcak
s. 8s/15, 8s/2, 8s/8
sıçrayabil-
s. 8s/11
sığın-
s. 8s/11
sığmak
s. 8s/10
sık
s.+gelmek 8s/11
sık sık
s. 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/14, 8s/17, 8s/17
sıkı sıkı
s. 8s/11
sıkıca
s.+yapışmak 8s/18

sıklık	s. 8s/14, 8s/16, 8s/17, 8s/17	s. 8s/11 s.+etmek 8s/11
s. 8s/13		
sına-	sırtına	Sivas
s. 8s/11	s.+geçirmek 8s/11	s. 8s/14, 8s/14, 8s/14, 8s/8
sınai (sanayi)	sızıldama	siyah
s. 8s/6	s. 8s/11	s. 8s/11
sınır	Silifke	siyasi
s. 8s/13, 8s/18, 8s/8	s. 8s/1	s. 8s/6
sınırlı	Sinan	siz
s. 8s/12	s. 8s/8, 8s/8, 8s/8, 8s/8, 8s/8, 8s/8, 8s/8, 8s/8, 8s/8	s. 8s/13, 8s/15, 8s/15, 8s/16, 8s/16, 8s/17, 8s/4, 8s/4, 8s/4, 8s/4, 8s/4
sınırsız	Sinan Oğan	soba
s. 8s/15, 8s/15, 8s/6	s. 8s/9	s. 8s/17
sır	sindir-	sofa
s. 8s/6, 8s/8	s. 8s/8	s. 8s/3
s.+olarak+kalmak 8s/11	sinek	soğan
sıra (zaman)	s. 8s/2	s. 8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11
s. 8s/11, 8s/4, 8s/6	sinsi	soğuk
sıradan	s. 8s/17	s. 8s/15, 8s/17
s. 8s/18	siper	sohbet
sıralan-	s.+etmek 8s/4	s. 8s/12, 8s/14 s.+eden 8s/3
s. 8s/11	sirkeci	sokabil-
sırnaşık	s. 8s/14	s. 8s/17
s. 8s/17	sistem	sokak
sırt	s. 8s/13, 8s/13, 8s/13, 8s/13, 8s/13, 8s/6	
	sitem	

s. 8s/12, 8s/12,
8s/12, 8s/12, 8s/12, 8s/12,
8s/12, 8s/12, 8s/12, 8s/12,
8s/12, 8s/13, 8s/13, 8s/13,
8s/15, 8s/16, 8s/17, 8s/3,
8s/3, 8s/3

s.+boyunca 8s/12

sokak sokak

s.+dolaşırken
8s/17

sokmak (ısırmak)

s. 8s/1

sokul-

s. 8s/1, 8s/17

sol

s. 8s/18, 8s/18

solgunlaş-

s. 8s/11

soluk

s. 8s/14, 8s/18

solunum

s. 8s/13

son

s. 8s/1, 8s/11,
8s/16, 8s/17, 8s/18, 8s/18,
8s/18, 8s/4, 8s/8

s.+a+ermek 8s/18,
8s/6

s.+derece 8s/16

sonra

s. 8s/1, 8s/1,
8s/10, 8s/10, 8s/10, 8s/10,
8s/10, 8s/10, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/13, 8s/13, 8s/13,
8s/13, 8s/14, 8s/14, 8s/14,
8s/15, 8s/15, 8s/16, 8s/16,
8s/17, 8s/17, 8s/18, 8s/18,
8s/18, 8s/18, 8s/18, 8s/18,
8s/18, 8s/4, 8s/4, 8s/4,
8s/5, 8s/7, 8s/8, 8s/8, 8s/8,
8s/8, 8s/9

sonsuz

s. 8s/4

sonuç

s. 8s/11, 8s/13

sor-

s. 8s/11, 8s/14,
8s/18, 8s/8

sorun

s. 8s/13, 8s/13,
8s/6

soy

s. 8s/10, 8s/17

söğüt

s. 8s/2, 8s/9, 8s/9

sök-

s. 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/7

sökül-

s. 8s/11

söküp

s. 8s/11

s.+atmak 8s/11,
8s/11, 8s/11

sön-

s. 8s/17, 8s/8

söndür-

s. 8s/7

sönmez

s. 8s/4

söyle-

s. 8s/1, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/13, 8s/13,
8s/13, 8s/13, 8s/15, 8s/15,
8s/16, 8s/16, 8s/16, 8s/18,
8s/4, 8s/5, 8s/6, 8s/6, 8s/7,
8s/8

söylen-

s. 8s/11

söyleyebil-

s. 8s/15

söyleyen

s. 8s/13

söyleyip

s.+durmak 8s/11

söz

s. 8s/10, 8s/10,
8s/11, 8s/12, 8s/13, 8s/14,
8s/14, 8s/15, 8s/16, 8s/17,
8s/17, 8s/17, 8s/17, 8s/5,
8s/6, 8s/6, 8s/7, 8s/7

s.+e+karişma
8s/11

s.+etmek 8s/15

s.+iştir+mek 8s/5

s.+verme 8s/4

sözcük

s. 8s/6, 8s/6, 8s/6

sözde

s. 8s/15

su

s. 8s/1, 8s/11,
8s/13, 8s/13, 8s/14, 8s/15,
8s/18, 8s/18, 8s/18, 8s/18,
8s/18, 8s/18, 8s/2, 8s/2,
8s/9

s.+yolu 8s/8

suçlu

s. 8s/17

sula-

s. 8s/11

sun-

s. 8s/8, 8s/8

sunan

s. 8s/8

sunma

s. 8s/9

sunul-

s. 8s/7

sur

s. 8s/3, 8s/3

suretiyle (yol tarz)

s. 8s/1

sükun

s. 8s/4

Süleymaniye

s. 8s/8

Süleymaniye Camii

s. 8s/8

sür-

s. 8s/11

sürat

s. 8s/5

sürdür-

s. 8s/11, 8s/18

süre

s. 8s/13, 8s/18,
8s/8, 8s/8

sürekli

s. 8s/18

sürü

s. 8s/10, 8s/10,
8s/10, 8s/18, 8s/18, 8s/18,
8s/18

s.+halinde 8s/18

sürükleyen

s. 8s/12

sürüp

s.+git 8s/10

s.+gitmek 8s/17

süsleme

s. 8s/3, 8s/3

süslü

s. 8s/7

süt

s. 8s/10, 8s/12

sütün

s. 8s/12

süz-

s. 8s/11, 8s/4

süzgeç

s. 8s/13

süzül-

s. 8s/18, 8s/18,
8s/18

süzülme

s. 8s/18, 8s/18

şahsi

ş.+olsun 8s/4

şair

ş. 8s/14, 8s/15,
8s/4, 8s/8, 8s/8, 8s/9

şakalaş-

ş. 8s/12, 8s/16

şans

ş. 8s/16, 8s/16,
8s/16, 8s/16

şanslı

ş. 8s/12

şarkı

ş. 8s/15, 8s/15

şart

ş. 8s/13, 8s/6,
8s/6, 8s/6

şasıır-

ş. 8s/11

şaşkın

ş. 8s/15

şaşkınlık

ş. 8s/15

şaşma-

ş.-lazım 8s/4

şebeke

ş. 8s/14

şeffaflaş-

ş. 8s/18

şeffaflaşma

ş. 8s/18

şeffaflık

ş. 8s/3

şehd ü şeker

ş.+ol 8s/8

şehir

ş. 8s/12, 8s/12,
8s/12, 8s/12, 8s/12, 8s/12,
8s/13, 8s/16

şehirli

ş. 8s/12, 8s/12

şehit

ş. 8s/4, 8s/4

şehriyar

ş. 8s/9

şeker

ş. 8s/9

şekil

ş. 8s/10, 8s/3,
8s/3, 8s/6, 8s/6, 8s/7

şemsiye

ş. 8s/11, 8s/11

şenlen

ş. 8s/14

şerbet

ş. 8s/9

şeref

ş. 8s/1, 8s/5

şey

ş. 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/18,
8s/18, 8s/4, 8s/7, 8s/7,
8s/8, 8s/8, 8s/9

şiddet

ş. 8s/18

şiddetli

ş. 8s/11

şifa

ş. 8s/11

şifacı

ş. 8s/11

şifalı

ş. 8s/11, 8s/11

ş.+ot 8s/11

şifalık

ş. 8s/11

şiir

ş. 8s/12, 8s/12,
8s/15, 8s/8, 8s/8, 8s/8,
8s/8, 8s/8, 8s/9

şikayet

ş.+etmek 8s/13

şimdi

ş. 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/14, 8s/14,
8s/17

şimdilik

ş. 8s/15
şimşek
ş. 8s/11
şirin
ş. 8s/1
şiriniyat
ş. 8s/9
şöyle
ş. 8s/1, 8s/14,
8s/17, 8s/6, 8s/6, 8s/6
ş.+demek 8s/11
şu
ş. 8s/10, 8s/11,
8s/4, 8s/9
ş.+an 8s/17
şubat
ş. 8s/14
şube
ş. 8s/16, 8s/16
şunu
ş. 8s/4, 8s/5
şükür
ş.+kılmak 8s/10
şüphe
ş. 8s/15, 8s/5,
8s/5, 8s/7, 8s/7, 8s/7
ş.+etmemek+lazı
m 8s/16

ş.+götür+mez 8s/6
tabak
t. 8s/3
taban
t. 8s/17
tabiat
t. 8s/15, 8s/15,
8s/15, 8s/15, 8s/3
tabii
t. 8s/11, 8s/6
tahmin
t.+edilen 8s/13
t.+etmek 8s/8
tak-
t. 8s/13, 8s/13,
8s/7, 8s/7, 8s/7, 8s/7, 8s/7,
8s/7, 8s/7
takdir
t. 8s/4
t.+etmek 8s/4
takıl-
t. 8s/13, 8s/13
takılan
t. 8s/13
takılı
t.+kalan 8s/13
takıver-
t. 8s/7

takip
t. 8s/13, 8s/13,
8s/13, 8s/13, 8s/13
t.+etmek 8s/13,
8s/13, 8s/13, 8s/13, 8s/13
t.+eylemek 8s/6
takvim
t. 8s/17
tam
t. 8s/1, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/12, 8s/16, 8s/16,
8s/4, 8s/5, 8s/8
t.+metin 8s/6
tamam
t. 8s/1
tan
t.+ağarmak 8s/10
tanı-
t. 8s/14, 8s/14,
8s/14, 8s/14, 8s/15, 8s/5,
8s/8, 8s/8
tanıdık
t. 8s/12
tanık
t.+olmak 8s/15
tanıklık
t.+etmek 8s/6
tanım

t. 8s/4
tanıma
t. 8s/15
tanınma
t. 8s/13
tanış-
t. 8s/18, 8s/18,
8s/9
tanıtılma
t. 8s/3
tanrı
t. 8s/10, 8s/17,
8s/8, 8s/8
tanrılaştır-
t. 8s/15
taraf
t. 8s/1, 8s/10,
8s/11, 8s/13, 8s/7, 8s/7,
8s/7, 8s/9
t.+olmak 8s/16
tarih
t. 8s/3, 8s/5
tarihi
t. 8s/3, 8s/3, 8s/8
tarla
t. 8s/2, 8s/2
tartış-
t. 8s/11

tartışma
t. 8s/11
tartma-
t. 8s/4
tasavvuf
t. 8s/8, 8s/8
tasdik
t.+ettirmek 8s/16
tasvir
t. 8s/15
taş
t. 8s/8
taşı-
t. 8s/13, 8s/14,
8s/14, 8s/17, 8s/17, 8s/17,
8s/9
taşıyabil-
t. 8s/11
taşla-
t. 8s/11, 8s/11
tat
t. 8s/12, 8s/4
tath
t. 8s/17, 8s/9
tatmadan
t. 8s/15
Tatvan

t. 8s/14
tavan
t. 8s/17, 8s/3
tavsiye
t. 8s/8
t.+etmek 8s/4
taze
t. 8s/12
TC Kültür Bakanlığı
t. 8s/8
tebarüz
t.+etmek 8s/5
Tebriz
t. 8s/8
tecrübe
t. 8s/6
tedarik
t.+etmek 8s/16
tedavi
t. 8s/11, 8s/11,
8s/13
t.+etmek 8s/13
tedbir
t. 8s/5
tehdit
t.+etmek 8s/13
tek

t. 8s/17, 8s/18,
8s/18
t.+başına 8s/17,
8s/18
t.+başına+olmak
8s/17
tekamül
t. 8s/6
teker
t. 8s/2
teklif
t. 8s/16, 8s/16
tekne
t. 8s/13, 8s/18,
8s/18, 8s/18, 8s/18
teknoloji
t. 8s/13, 8s/15,
8s/15
tekrar
t. 8s/18, 8s/7
tekrarla-
t. 8s/6
telefon
t. 8s/13
temas
t.+etmek 8s/4
tembel
t. 8s/16

t.+olmak 8s/16
tembih
t. 8s/11
tembihle-
t. 8s/11
temel (esas)
t. 8s/5, 8s/6, 8s/6,
8s/6, 8s/6, 8s/9
temin
t. 8s/4, 8s/5
temiz
t. 8s/17
temizlenme
t. 8s/16
temizlik
t. 8s/11
teneke
t. 8s/7
tenha
t. 8s/2
tepe
t. 8s/17, 8s/17
ter
t. 8s/17
terakki
t. 8s/5
terakkiyat

t. 8s/6
terim
t. 8s/6, 8s/8
terk
t.+etmek 8s/13
ters
t.+düşmeyen 8s/6
tertemiz
t. 8s/17
tertip
t.+etmek 8s/1
tesadüf
t. 8s/16
teslim
t.+etmek 8s/17
tespit
t.+etmek 8s/13
testere
t. 8s/17
teşekkür
t.+etmek 8s/17
teşhis
t.+koymak 8s/11
tıpkı
t. 8s/4
tırman-
t. 8s/18

tırnak	t. 8s/6	t. 8s/13, 8s/3
t. 8s/11, 8s/11,	toplumsal	tut-
tip	t. 8s/6, 8s/8	t. 8s/13, 8s/15,
t. 8s/3	toprak	8s/17, 8s/18, 8s/5, 8s/7,
titrek	t. 8s/10, 8s/11,	8s/8
t. 8s/2	8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,	tutku
titreyen	8s/2, 8s/4, 8s/4, 8s/4	t. 8s/4
t. 8s/18	torun	tutukla-
tohum	t. 8s/11	t. 8s/16
t. 8s/11, 8s/11,	tören	tutum
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11	t. 8s/13, 8s/8, 8s/9	t. 8s/17
tok	Transatlantik	tutumluluk
t. 8s/17	t. 8s/16	t. 8s/3
tokmaklı	tren	tutup
t. 8s/3	t. 8s/14, 8s/14,	t. 8s/10
tomurcuklan-	8s/14, 8s/14, 8s/14, 8s/14,	tüccar
t. 8s/17	8s/14, 8s/14	t. 8s/16
topla-	tuğla	tüket-
t. 8s/10, 8s/11,	t. 8s/3	t. 8s/18
8s/9	tuhaf	tüm
toplama	t. 8s/11	t. 8s/14, 8s/14,
t. 8s/13, 8s/13	t.+bulmak 8s/11	8s/8, 8s/8
toplانیp	tukuz	tünel
t. 8s/10	t. 8s/10, 8s/10,	t. 8s/14
toplayıp	8s/10, 8s/10	tür
t. 8s/18, 8s/4	Tur Dağı	t. 8s/11, 8s/11,
toplum	t. 8s/8	8s/18
	turizm	türbe

t. 8s/8, 8s/9

Türk

t. 8s/10, 8s/10,
8s/10, 8s/3, 8s/3, 8s/5,
8s/6, 8s/8, 8s/9

t.+dünya+tarihi
8s/9

t.+dünyası 8s/9,
8s/9, 8s/9

t.+edebiyatı 8s/9

t.+ili 8s/10

t.+kültürü 8s/5

t.+milleti 8s/14,
8s/5, 8s/5, 8s/5, 8s/5, 8s/5,
8s/5, 8s/5, 8s/5, 8s/5, 8s/5,
8s/5, 8s/5, 8s/5, 8s/6

t.+ozanı 8s/8

t.+sanatı 8s/6

t.+şiiri 8s/6

Türkçe

t. 8s/6, 8s/8

Türkiye

t. 8s/13, 8s/13,
8s/8, 8s/8

Türkiye Cumhuriyeti

t. 8s/5

Türklük

t. 8s/5

türkü

t. 8s/14, 8s/9

t.+söylemek 8s/12

türlü

t. 8s/10, 8s/10,
8s/10, 8s/3, 8s/5, 8s/7

türülken

t. 8s/10

tüy

t. 8s/17, 8s/18,
8s/18

tv

t.+programı 8s/8

ucuz

u.+vermek 8s/17

uç

u.+up+gitmek

8s/2

uç-

u. 8s/18, 8s/18,
8s/18, 8s/18, 8s/18, 8s/18,
8s/18, 8s/18, 8s/18, 8s/18,
8s/18, 8s/18, 8s/4

uçak

u. 8s/14

uçma

u. 8s/18, 8s/18,
8s/18

uçurum

u. 8s/8

uçuş

u. 8s/18, 8s/18,
8s/18

ufacık

u. 8s/7

ufak

u. 8s/17, 8s/17,
8s/7, 8s/7, 8s/7

u.+tefek 8s/17,
8s/17

u.+tefek+şey 8s/7

ufku

u. 8s/5

uğra-

u. 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/14

uğrama-

u. 8s/5

uğraş

u. 8s/18, 8s/7

uğraş-

u. 8s/11

uğrayıver-

u. 8s/17

uğur

u.+lar+olsun 8s/12

uğurlu

u. 8s/17, 8s/17

uğursuz

u. 8s/11, 8s/11

u.+olmak 8s/11

uğursuzluk

u. 8s/11, 8s/11

u.+getirmek

8s/11, 8s/11

ulaş-

u. 8s/13, 8s/14,

8s/14, 8s/14, 8s/14, 8s/18,

8s/18, 8s/18, 8s/6, 8s/6

ulaşabil-

u. 8s/11, 8s/13

ulaşılabil-

u. 8s/13, 8s/13

ulaşılacak

u.+nokta 8s/3

ulaştır-

u. 8s/6

ulus (millet)

u. 8s/6, 8s/8, 8s/8,

8s/8

uluslararası

u. 8s/13, 8s/13,

8s/8

umut

u. 8s/14, 8s/17

u.+taşı 8s/14

UNESCO

u. 8s/8

unut-

u. 8s/11, 8s/18,

8s/5

unuttur-

u. 8s/12

unutuver-

u. 8s/17

upuzun

u. 8s/14

usta

u. 8s/7, 8s/7, 8s/7,

8s/7, 8s/7, 8s/8

ustalık

u. 8s/8

usul

u. 8s/7, 8s/7

uşak

u. 8s/14

utan-

u. 8s/17

utanç

u. 8s/18

utanma

u. 8s/18

uy-

u. 8s/1

uyan-

u. 8s/11

uyar-

u. 8s/11

uyararak

u. 8s/13

uydu

u. 8s/13, 8s/13,

8s/13

uydur-

u. 8s/17

uygarlık

u. 8s/6, 8s/6, 8s/6,

8s/6, 8s/6

uygulama

u. 8s/13, 8s/13,

8s/13, 8s/13, 8s/13, 8s/4

uygulan-

u. 8s/13

uygun

u.+bulmak 8s/17

uygunluk

u. 8s/3

uyku

u. 8s/13, 8s/17,

8s/4

uyu-

u. 8s/14, 8s/2, 8s/4

uyum

u. 8s/3

uyuşmazlık

u. 8s/8

uzak

u. 8s/1, 8s/1,
8s/12, 8s/14, 8s/15, 8s/18,
8s/18, 8s/4, 8s/4

u.+kalmak 8s/6

u.+lardan+gelen
8s/14

uzaklaştır-

u. 8s/18

uzaklaştırma

u. 8s/15

uzan-

u. 8s/11

uzanan

u. 8s/3, 8s/8

uzat-

u. 8s/11, 8s/7

uzayıp

u. 8s/10

uzlaş-

u. 8s/17

uzlaşma

u. 8s/8

uzun

u. 8s/11, 8s/14,
8s/14, 8s/14, 8s/14, 8s/17,
8s/18, 8s/18, 8s/2, 8s/2,
8s/8

u.+eşek 8s/3

uzunluk

u. 8s/18

üç

ü. 8s/16, 8s/16,
8s/18, 8s/3, 8s/7, 8s/7,
8s/7

ü.+buçuk 8s/6

ü.+dört+gün+için
de 8s/16

ü.+katlı 8s/3

ü.+kıta 8s/8

ü.+tane 8s/11

ü.+yaş 8s/11

ü.+yüz+metre
8s/18, 8s/18

ü.+yüzdolar 8s/16,
8s/16

üçüncü

ü.+sınıf 8s/16

ülke

ü. 8s/13, 8s/13,
8s/13, 8s/13, 8s/8, 8s/8

ülkü

ü. 8s/5, 8s/6, 8s/6

ü.+üzerinde 8s/8

ümit

ü. 8s/9

ü.+kesmek 8s/16

ümitlen-

ü. 8s/17

ümitsizlik

ü. 8s/9

ümmi

ü.+olmak 8s/8

üniversite

ü. 8s/13, 8s/6

üretilen

ü. 8s/13, 8s/13

üretim

ü. 8s/13

ürper-

ü. 8s/12, 8s/14

ürün

ü. 8s/13, 8s/15,
8s/15

Üsküdar

ü. 8s/8

üst

ü. 8s/10, 8s/11,
8s/3, 8s/3

ü.+kat 8s/3, 8s/3
üstad
ü. 8s/7
üstelik
ü. 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/17
üstesinden
ü.+gelmek 8s/9
üstün
ü.+den+aştı 8s/14
ü.+den+gelmek
8s/10
üstünlük
ü. 8s/8
üşüt-
ü. 8s/11
üye
ü. 8s/13
üzeri
ü.+ne+çeken 8s/1
ü.+ne+gelmek
8s/11
ü.+ne+yürümek
8s/11
üzerinde
ü. 8s/18
üzerine
ü.+takmak 8s/13

üzme
ü. 8s/11
üzül-
ü. 8s/11
üzülen
ü. 8s/1
üzüm
ü. 8s/1, 8s/1, 8s/1,
8s/1
üzüntü
ü. 8s/12, 8s/17
vaat
v.+etmek 8s/5
vadeli
v. 8s/17
vakıf
v. 8s/7
vakit
v. 8s/16, 8s/17
v.+erişmiş 8s/2
vaktiyle
v. 8s/1
Van Gölü
v. 8s/14
vapur
v. 8s/16, 8s/16
var

v. 8s/1, 8s/10,
8s/10, 8s/10, 8s/10, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/12,
8s/12, 8s/13, 8s/13, 8s/14,
8s/14, 8s/14, 8s/14, 8s/14,
8s/14, 8s/16, 8s/17, 8s/17,
8s/18, 8s/3, 8s/4, 8s/4,
8s/6, 8s/7, 8s/7, 8s/7, 8s/7,
8s/7, 8s/7, 8s/8, 8s/8, 8s/8
var-
v. 8s/1, 8s/10,
8s/10, 8s/11, 8s/18
var git
v. 8s/11
varıp
v. 8s/10, 8s/10
varken
v. 8s/18
varlık
v. 8s/11, 8s/11,
8s/4, 8s/4, 8s/8
vasıf
v. 8s/5, 8s/5
vasıta
v. 8s/5, 8s/5
vatan

v. 8s/4
vatandaş
v. 8s/13, 8s/14
vatanseverlik
v. 8s/4
vazgeç-
v. 8s/17, 8s/17
vazife
v.+yapmak 8s/5
vazo
v. 8s/3
vb
v. 8s/3
ve
v. 8s/1, 8s/1, 8s/1,
8s/1, 8s/10, 8s/10, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/12, 8s/12, 8s/12, 8s/12,
8s/12, 8s/12, 8s/12, 8s/12,
8s/12, 8s/12, 8s/12, 8s/12,
8s/12, 8s/13, 8s/13, 8s/13,
8s/13, 8s/13, 8s/13, 8s/13,
8s/13, 8s/13, 8s/13, 8s/13,
8s/13, 8s/13, 8s/13, 8s/13,
8s/14, 8s/14, 8s/14, 8s/14,
8s/14, 8s/15, 8s/15, 8s/15,
8s/15, 8s/15, 8s/15, 8s/15,
8s/15, 8s/15, 8s/15, 8s/15,
8s/15, 8s/16, 8s/16, 8s/16,
8s/16, 8s/16, 8s/16, 8s/16,

8s/16, 8s/16, 8s/16, 8s/16,
8s/16, 8s/17, 8s/17, 8s/17,
8s/17, 8s/18, 8s/18, 8s/18,
8s/18, 8s/18, 8s/18, 8s/18,
8s/18, 8s/18, 8s/18, 8s/18,
8s/18, 8s/18, 8s/18, 8s/18,
8s/18, 8s/18, 8s/18, 8s/18,
8s/18, 8s/18, 8s/18, 8s/18,
8s/18, 8s/18, 8s/2, 8s/2,
8s/2, 8s/3, 8s/3, 8s/3, 8s/3,
8s/3, 8s/3, 8s/3, 8s/3, 8s/3,
8s/3, 8s/3, 8s/3, 8s/3, 8s/3,
8s/3, 8s/3, 8s/3, 8s/3, 8s/4,
8s/4, 8s/4, 8s/4, 8s/4, 8s/4,
8s/4, 8s/4, 8s/4, 8s/4, 8s/4,
8s/4, 8s/4, 8s/4, 8s/4, 8s/4,
8s/4, 8s/4, 8s/4, 8s/4, 8s/4,
8s/4, 8s/4, 8s/5, 8s/5, 8s/5,
8s/5, 8s/5, 8s/5, 8s/5, 8s/5,
8s/5, 8s/5, 8s/5, 8s/5, 8s/5,
8s/5, 8s/5, 8s/6, 8s/6, 8s/6,
8s/6, 8s/6, 8s/6, 8s/6, 8s/6,
8s/6, 8s/6, 8s/6, 8s/6, 8s/6,
8s/6, 8s/6, 8s/6, 8s/6, 8s/6,
8s/6, 8s/6, 8s/6, 8s/6, 8s/6,
8s/6, 8s/6, 8s/7, 8s/7, 8s/8,
8s/8, 8s/8, 8s/8, 8s/8, 8s/8,
8s/8, 8s/8, 8s/8, 8s/8, 8s/8,
8s/8, 8s/8, 8s/8, 8s/8, 8s/8,
8s/8, 8s/8, 8s/8, 8s/8, 8s/8,
8s/8, 8s/8, 8s/9, 8s/9, 8s/9,

8s/9, 8s/9, 8s/9, 8s/9, 8s/9,
8s/9, 8s/9
vefasız
v. 8s/11
ver-
v. 8s/13, 8s/14,
8s/15, 8s/16, 8s/17, 8s/17,
8s/17, 8s/17, 8s/18, 8s/4,
8s/6, 8s/7, 8s/8, 8s/8
veri
v.+tabanı 8s/13,
8s/13, 8s/13
v.+tabanına 8s/13
verilen
v. 8s/6
verirken
v. 8s/17
vesile
v. 8s/6
veteriner
v.+müdür 8s/13,
8s/13, 8s/13, 8s/13, 8s/13,
8s/13
veya
v. 8s/18, 8s/3, 8s/3
vezir
v. 8s/8
vicdan
v.+azabı 8s/17

vida

v. 8s/16

vur-

v. 8s/2

vurgula-

v. 8s/13, 8s/6, 8s/6

vurgulama

v. 8s/6

vuruş-

v. 8s/10, 8s/10,
8s/10

vuruşma

v. 8s/10

vücut

v. 8s/13, 8s/13,
8s/4, 8s/4

vücutlü

v. 8s/16

yabancı

y. 8s/12, 8s/12,
8s/12, 8s/12, 8s/4

yağ-

y. 8s/4

yağlanma

y. 8s/16

yağmur

y. 8s/11, 8s/11,
8s/13, 8s/17

yahut

y. 8s/6

yaka

y.+larına+yapışma
k 8s/17

yakalamp

y. 8s/13

yakın

y. 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/13, 8s/14, 8s/14,
8s/17, 8s/6

Yakup Kaska

y. 8s/13

yahn

y. 8s/8

y.+kat 8s/10

yalnız

y. 8s/11, 8s/11,
8s/14, 8s/15, 8s/16, 8s/16,
8s/16, 8s/4, 8s/6

y.+kalan 8s/8

yalnızca

y. 8s/11, 8s/12,
8s/18, 8s/18, 8s/18

yalnızlık

y. 8s/12, 8s/12,
8s/15, 8s/15

yaman

y. 8s/10

yan

y. 8s/10, 8s/10,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/14, 8s/7, 8s/8, 8s/8

y.+ına.almak

8s/16

y.+ına+almak 8s/8

y.+ına+oturmak

8s/17

y.+taraf 8s/7

yan yana

y. 8s/4

yani

y. 8s/11, 8s/18,
8s/6, 8s/8

yanlış

y. 8s/10

yansıma

y. 8s/9

yap-

y. 8s/10, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/13, 8s/14,
8s/16, 8s/18, 8s/18, 8s/18,
8s/18, 8s/18, 8s/18, 8s/18,
8s/18, 8s/2, 8s/2, 8s/3,
8s/5, 8s/6, 8s/6, 8s/7, 8s/7,
8s/7, 8s/7, 8s/7, 8s/7, 8s/8,
8s/8, 8s/8, 8s/8, 8s/8, 8s/8,
8s/8

yaparak

y. 8s/4
yapayalnız
y. 8s/15
yapı
y. 8s/8, 8s/8, 8s/8
yapıcılık
y. 8s/8
yapıl-
y. 8s/11, 8s/12,
8s/13
yapılan
y. 8s/13, 8s/3,
8s/3, 8s/6, 8s/8, 8s/8, 8s/9
yapılı
y. 8s/16
yapılma-
y. 8s/1
yapılması
y. 8s/13
yapım
y. 8s/11
yapıp
y. 8s/11, 8s/18
yapıştır-
y. 8s/11
yapma
y. 8s/11, 8s/16,
8s/18, 8s/8

yaprak
y. 8s/11, 8s/11,
8s/11
yaptır-
y. 8s/1
yaptırma
y. 8s/17
yar
y.+olmak 8s/8
yara
y. 8s/14
yarar
y. 8s/13
yararlanma
y. 8s/13
yararlı
y. 8s/11
yaraşmak
y. 8s/5
yarat-
y. 8s/8
yaratıcı
y.+olmak 8s/4
yaratık
y. 8s/15, 8s/15
yaratıl-
y. 8s/3

yardım
y. 8s/13, 8s/13,
8s/16, 8s/16, 8s/8
y.+beklemek
8s/16
yarenlik
y.+etmek 8s/12,
8s/12
yargı
y. 8s/17
yarı
y. 8s/18
y.+yarıya 8s/12
yarın
y. 8s/11, 8s/9
yarışma
y. 8s/6
yasa
y. 8s/13, 8s/13
yasaklanan
y. 8s/13
yaş
y. 8s/1, 8s/1, 8s/8,
8s/8, 8s/8
yaşa-
y. 8s/10, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/12, 8s/12, 8s/12, 8s/14,
8s/18, 8s/6, 8s/8

yaşam

y. 8s/11, 8s/11,
8s/12, 8s/12, 8s/12, 8s/12,
8s/14, 8s/6, 8s/6, 8s/6,
8s/8

yaşama

y. 8s/9

yaşar-

y. 8s/12

yaşartan

y. 8s/14

yaşatılma

y. 8s/3

yaşatma

y. 8s/9

yaşayan

y. 8s/12, 8s/13,
8s/18, 8s/3

yaşayarak

y. 8s/17

yaşlan-

y. 8s/11

yaşlı

y. 8s/14, 8s/18,
8s/18, 8s/18

yat

y. 8s/8

yat-

y. 8s/11, 8s/11,
8s/11

yatırım

y. 8s/13

yatma

y. 8s/3

yavaş

y. 8s/15, 8s/15,
8s/18, 8s/18

yavaş yavaş

y. 8s/17

yavaşla-

y. 8s/18, 8s/18

yay-

y. 8s/13

yaya

y. 8s/4

yaygın

y. 8s/13, 8s/3, 8s/6

y.+olarak 8s/13

yaygınlaş-

y. 8s/6

yayıl-

y. 8s/10

yayıldıkça

y. 8s/14

yayınlanan

y. 8s/8

yayla

y. 8s/17

yaz

y. 8s/10, 8s/14,
8s/3

yaz-

y. 8s/8

yazar

y. 8s/14, 8s/4

yazı

y. 8s/15, 8s/9

yazık

y. 8s/15

y.+olmak 8s/7

yazlık

y. 8s/3

yedi

y. 8s/11, 8s/11

y.+kök 8s/11

y.+tane 8s/11,
8s/11

y.+yıl 8s/11,
8s/11, 8s/11

y.+yüzyıl 8s/8

yeğen

y. 8s/10

yel	y. 8s/18	yeri
y. 8s/9	y.+denemek 8s/18	y. 8s/8
	yenile-	yerine
	y. 8s/17	y. 8s/18
	yenilenme	yerini
yemek	y. 8s/9	y.+kapatmak 8s/16
y. 8s/18	yenme-	yerleş-
yemek (karın doyurma)	y. 8s/5	y. 8s/1, 8s/8
y. 8s/1	yer	yerleşim
yen-	y. 8s/1, 8s/10,	y.+yeri+olma 8s/3
y. 8s/10	8s/10, 8s/10, 8s/10, 8s/10,	yerleştir-
yeni	8s/10, 8s/10, 8s/10, 8s/10,	y. 8s/16
y. 8s/11, 8s/13,	8s/10, 8s/11, 8s/11, 8s/12,	yerleştiril-
8s/14, 8s/15, 8s/17, 8s/17,	8s/13, 8s/14, 8s/14, 8s/14,	y. 8s/13, 8s/13,
8s/17, 8s/17, 8s/17, 8s/17,	8s/15, 8s/15, 8s/16, 8s/17,	8s/13
8s/17, 8s/18, 8s/5, 8s/9,	8s/17, 8s/3, 8s/6, 8s/6,	yersiz
8s/9	8s/7, 8s/7, 8s/8, 8s/8, 8s/8,	y. 8s/17
y.+gün 8s/9, 8s/9	8s/8, 8s/8, 8s/8, 8s/8, 8s/9	yeryüzü
y.+yıl 8s/9	y.+almak 8s/3,	y. 8s/18, 8s/8
yeni yeni	8s/6	yeşer-
y. 8s/11	y.+e+basmak	y. 8s/11, 8s/11
Yeni Zelanda	8s/17	yeşeren
y. 8s/4	y.+e+düşmek	y. 8s/9
yeniçeri	8s/11	yeşerip
y. 8s/8, 8s/8	y.+e+varmak	y. 8s/11
Yeniçeri Ocağı	8s/10	yeşil
y. 8s/8	y.+vermek 8s/9	y. 8s/3, 8s/8
yeniden	yerel	
	y.+yönetim 8s/13	

yeşillik

y. 8s/11, 8s/11,
8s/11

yet-

y. 8s/10

yetenek

y. 8s/18, 8s/6

yetenekli

y.+olmak 8s/8

yeteri

y.+kadar 8s/18

yetiş-

y. 8s/10

yetişkin

y. 8s/17

yetiştir-

y. 8s/13

yetkili

y. 8s/13

yetmek

y. 8s/11

yetmiş

y. 8s/10

y.+mil 8s/18,
8s/18

yığın

y. 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/18

yıkanmak

y.+üzere 8s/16

yıkılan

y. 8s/17

yıkıntı

y.+ya+uğramak
8s/8

yıl

y. 8s/1, 8s/10,
8s/10, 8s/11, 8s/13, 8s/5,
8s/6, 8s/7, 8s/7, 8s/8, 8s/8,
8s/8, 8s/8, 8s/8, 8s/8, 8s/8,
8s/9

y.+dönümü 8s/8

yıl-

y. 8s/11

yılan

y. 8s/1, 8s/1, 8s/1,
8s/1

yıldırım

y. 8s/11, 8s/11,
8s/11

y.+düşmek 8s/11

yine

y. 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/14, 8s/18, 8s/18, 8s/3,
8s/4, 8s/6

yirmi

y.+dördüncü 8s/17

y.+lira 8s/17

yitir-

y. 8s/14, 8s/17

yiyecek

y. 8s/1, 8s/18,
8s/18, 8s/18

yoğrul-

y. 8s/8

yoğun

y. 8s/18, 8s/3

yok

y. 8s/10, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11,
8s/15, 8s/15, 8s/16, 8s/17,
8s/17, 8s/4, 8s/5, 8s/5,
8s/8, 8s/8

y.+etmek 8s/3

yol

y. 8s/10, 8s/10,
8s/10, 8s/10, 8s/10, 8s/10,
8s/10, 8s/11, 8s/11, 8s/14,
8s/14, 8s/14, 8s/14, 8s/14,
8s/14, 8s/14, 8s/14, 8s/14,
8s/16, 8s/17, 8s/4, 8s/4,
8s/5, 8s/5, 8s/6, 8s/7

y.+alan 8s/14

y.+gösterici 8s/6,
8s/6

y.+gösterici+olma
k 8s/6, 8s/6

y.+u+olmayan
8s/10

y.+una+gitmek
8s/13

y.+üzerinde 8s/6

yola

y.+çıkılmak 8s/11

yolculuk

y. 8s/14

yolla-

y. 8s/11, 8s/8

yor-

y. 8s/12

yorgun

y. 8s/11

yorul-

y. 8s/15, 8s/5

yön

y. 8s/11, 8s/6

yöntem

y. 8s/13, 8s/13,
8s/6

yöre

y. 8s/8

Yörük

y.+bayramı 8s/9

yudumlarken

y. 8s/14

yukarı

y. 8s/17, 8s/6

y.+kat 8s/17

yumurta

y. 8s/12, 8s/13

yumuşa-

y. 8s/12

yumuşaklık

y. 8s/12

Yunus

y. 8s/8, 8s/8, 8s/8,
8s/8, 8s/8, 8s/8, 8s/8, 8s/8,
8s/9

Yunus Emre

y. 8s/8, 8s/8, 8s/8,
8s/8, 8s/8, 8s/8, 8s/8

y.+oratoryo 8s/8

y.+yılı 8s/8

yurt

y. 8s/1, 8s/10,
8s/10, 8s/10, 8s/14, 8s/14,
8s/14, 8s/18, 8s/5, 8s/6

yurtdışı

y. 8s/13, 8s/13

yurttaş

y. 8s/5

Yusuf Ağa

y. 8s/8, 8s/8

yuvarlan-

y. 8s/18

yuvası

y.+olmak 8s/17

yük

y. 8s/10, 8s/13,
8s/15, 8s/17

yüklenerek

y. 8s/13

yüklü

y. 8s/10, 8s/14

yüklük

y. 8s/3

yüksek

y. 8s/18, 8s/18,
8s/18, 8s/18, 8s/5, 8s/5,
8s/5, 8s/5, 8s/5, 8s/8

yükseklik

y. 8s/18, 8s/18,
8s/18

yüksel-

y. 8s/11, 8s/14,
8s/5

yükselt-

y. 8s/15

yüreğine

y.+inmek 8s/17
yürek
y. 8s/14
yürü-
y. 8s/10, 8s/10,
8s/12, 8s/17, 8s/2, 8s/5,
8s/5, 8s/5, 8s/6
yürünme-
y. 8s/6
yürürken
y. 8s/12
yürüt-
y. 8s/17
yürüyerek
y. 8s/8
yürüyüş
y. 8s/12
yüz (çehre)
y. 8s/12, 8s/14,
8s/15
yüz (suda yüzmek)
y. 8s/16
yüz (sayı)
y. 8s/1
yüzden
y. 8s/11, 8s/13,
8s/14
yüzey

y. 8s/13, 8s/18,
8s/18
yüzlerce
y.+defa 8s/18
yüzlü
y. 8s/7
yüzme
y. 8s/13
yüzük
y.+atma 8s/9
yüzünden
y. 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/17
yüzyıl
y. 8s/10, 8s/3, 8s/8
zafer
z. 8s/16, 8s/6
zakkum
z. 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/11
zaman
z. 8s/1, 8s/10,
8s/10, 8s/11, 8s/11, 8s/12,
8s/15, 8s/15, 8s/15, 8s/15,
8s/15, 8s/15, 8s/17, 8s/17,
8s/18, 8s/4, 8s/5, 8s/5,
8s/5, 8s/6, 8s/7, 8s/7, 8s/8,
8s/8, 8s/8, 8s/9

z.+içerisinde
8s/18
z.+kazandır 8s/15
zaman zaman
z. 8s/11, 8s/11
zamk
z. 8s/3
zannet
z. 8s/4
zarar
z.+a+sokmak
8s/16
z.+ı+dokunmak
8s/17
zarif
z. 8s/4
zaten
z. 8s/11, 8s/9
zavallı
z. 8s/11, 8s/11,
8s/11, 8s/17
zayıflamak
z. 8s/16
zehirlen-
z. 8s/11
zehirli
z. 8s/11
z.+olmak 8s/11

zeka	z. 8s/14	z. 8s/18
z. 8s/15, 8s/5	zihniyet	zorluk
zeki	z. 8s/5	z. 8s/9
z. 8s/5	zincir	zorunlu
zengin	z. 8s/7, 8s/7, 8s/7	z. 8s/13
z. 8s/10, 8s/3, 8s/3	zor	zorunluluk
zeval	z. 8s/11, 8s/18, 8s/18, 8s/18, 8s/18, 8s/4	z. 8s/6
z.+e.ermiş 8s/2	z.+olmak 8s/16	
zevk	z.+unda+kalmak 8s/3	Toplam kelime: 9526
z. 8s/12, 8s/15, 8s/15, 8s/15, 8s/4	zorlamak	Geçerli kelime: 9526
zihin		

4.1.2. 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabındaki Metinlerin Sıklık Dizini

bir	326	martı	28	olan	17
ve	235	zaman	28	önce	17
bu	216	başla-	27	sen	17
ol-	86	bahçe	26	üç	17
ev	83	gör-	25	baba	16
da	77	millet	25	bilgisayar	16
de	76	Anadolu	24	demir	16
için	67	Atatürk	24	hemen	16
insan	63	böyle	24	su	16
o	54	de-	24	ya	16
daha	53	hayvan	24	ad	15
her	52	kadar	24	çalış-	15
var	52	iç	23	çiğdem	15
hala (babanın kız kardeşi)	51	iki	23	kara	15
gibi	47	kiracı	22	kız	15
ben	46	söz	22	neden	15
yer	46	adam	21	olarak	15
bütün	45	Jonathan	21	onu	15
sonra	45	on	21	öyle	15
büyük	44	sokak	21	alt	14
biz	42	yok	21	az	14
çok	42	bak-	20	baş	14
kendi	40	çık-	20	birak-	14
ne	40	çocuk	20	biri	14
ile	37	güzel	20	genç	14
bil-	35	iste-	20	gerek-	14
Türk	34	küçük	20	hayat	14
yap-	34	söyle-	20	karşı	14
yol	34	gerçek	19	nevruz	14
dünya	33	göz	19	öğren-	14
en	32	onun	19	sevgi	14
gel-	32	artık (zaman)	18	tam	14
ama	31	bul-	18	ver-	14
çiçek	31	iyi	18	yan	14
git-	31	yeni	18	çip	13
bilim	30	yıl	18	dağ	13
değil	30	al-	17	duy-	13
ki	30	ara	17	düşün-	13
gün	29	başka	17	el	13
sahip	29	bura	17	ora	13
iş	28	geç-	17	ön	13
		hepsi	17	özellik	13

sev-	13
şey	13
uç-	13
yaşa-	13
bilgi	12
birlik	12
el (organ)	12
fakat	12
hava	12
kal-	12
ona	12
öl-	12
para	12
sanat	12
ses	12
son	12
uzun	12
yine	12
eski	11
göre	11
hiç	11
işte	11
kasaba	11
makine	11
onlar	11
siz	11
takip	11
uzak	11
yaşam	11
ağaç	10
anla-	10
anlat-	10
ateş	10
ayak	10
bugün	10
çünkü	10
diğer	10
diye	10
dön-	10
dükkan	10
Göktürk	10
güç	10
haber	10
hem	10
hız	10
kanat	10

mutluluk	10
toprak	10
ulaş-	10
yalnız	10
yurt	10
yüksek	10
Ankara	9
bit-	9
bulun-	9
deniz	9
dört	9
düşman	9
fen	9
geniş	9
huzur	9
kale	9
kapı	9
kendisi	9
kırmızı	9
konu	9
saat	9
Sinan	9
şir	9
tak-	9
taraf	9
yedi	9
yunus	9
Yunus Emre	9
yürü-	9
açık	8
akıl	8
anne	8
aynı	8
balık	8
bey	8
biçim	8
birkaç	8
çevre	8
der	8
dış	8
düş-	8
gece	8
getir-	8
gurbet	8
gül	8
güneş	8

ise	8
kadın	8
komşu	8
konuşma	8
koy-	8
kuş	8
milli	8
otur-	8
önemli	8
sürü	8
şehir	8
şüphe	8
tanı-	8
tren	8
ufak	8
yakın	8
zor	8
abla	7
ahşap	7
anlam	7
birçok	7
boş	7
çıkan	7
dede	7
derin	7
dil	7
doğ-	7
duvar	7
Ergenekon	7
fazla	7
gönül	7
götür-	7
hak	7
halka	7
hamam	7
hastalık	7
hatta	7
hep	7
hiçbir	7
horozibiği	7
ilim	7
kıyı	7
kim	7
kira	7
nasıl	7
nerede	7

oda	7
özlem	7
sağla-	7
şimdi	7
şöyle	7
taşı-	7
tut-	7
yapılan	7
arkadaş	6
aşk	6
at-	6
bahar	6
balıkçı	6
batı	6
bayram	6
can	6
çalışma	6
ekmek	6
evvel	6
gelen	6
geri	6
gir-	6
güzüğüdemi	6
halk	6
henüz	6
ilk	6
kaplumbağa	6
kış	6
kimse	6
konuş-	6
kötü	6
kültür	6
oku-	6
orta	6
oyun	6
örnek	6
pek	6
proje	6
san-	6
saye	6
sebep	6
sevinç	6
sık sık	6
sistem	6
şair	6
şekil	6

tek	6
temel (esas)	6
tohum	6
türlü	6
usta	6
uygulama	6
ülke	6
üst	6
veteriner	6
yardım	6
yüzünden	6
zakkum	6
alan	5
ara-	5
asla	5
ay	5
bağlılık	5
barış-	5
bazı	5
belki	5
birleş-	5
bocala-	5
boya-	5
büyükşehir	5
çaba	5
çek-	5
çoğal-	5
değnek	5
deyip	5
dikkat	5
dinle-	5
dost	5
dur-	5
durum	5
evlat	5
geç	5
hareket	5
herkes	5
ilgili	5
kedi	5
kimi	5
kök	5
köle	5
köpek	5
köy	5
medeni	5

medeniyet	5
memleket	5
mersinbalığı	5
mikroçip	5
mutlu	5
niçin	5
numara	5
paylaş-	5
renk	5
rüzgar	5
sabah	5
sağlık	5
sanki	5
sarı	5
sök-	5
şu	5
tabiat	5
tekne	5
uygarlık	5
üstelik	5
var-	5
varlık	5
yabancı	5
yalnızca	5
yaş	5
zevk	5
acı	4
ağ	4
akşam	4
Allah	4
arka	4
arsız	4
aşına	4
at	4
ayrı	4
ayrıca	4
Ayşe	4
bağlı	4
başarı	4
başiboş	4
bekle-	4
benze-	4
beş	4
bin (sayı)	4
biraz	4
birbiri	4

bitki	4
boya	4
caretta	4
civar	4
Cumhuriyet	4
çağır-	4
çalışkan	4
çilingir	4
çoğu	4
değer (kıymet)	4
demirci	4
deneme	4
dert	4
din	4
diz	4
dokun-	4
dol-	4
dolaş-	4
doldur-	4
duygu	4
düşünce	4
eğer	4
eğim	4
el (yabancı)	4
evet	4
geliş-	4
genel	4
giy-	4
gökyüzü	4
göster-	4
gül-	4
güzellik	4
hakiki	4
hatırla-	4
heyecan	4
ışık	4
içeri	4
ifade	4
ihtiyar	4
il	4
ilaç	4
ilişki	4
ilişkin	4
İstanbul	4
kaban	4
kabul	4

kalın	4
kan	4
Karadeniz	4
kılavuz	4
manevi	4
mimari	4
muvaffak	4
mürşit	4
nesli	4
niyet	4
okul	4
oyna-	4
öte	4
pencere	4
plan	4
refah	4
saray	4
savaş	4
say-	4
saygı	4
selam	4
sepet	4
sırt	4
Sivas	4
soğan	4
sor-	4
söküp	4
süre	4
şans	4
şart	4
tanrı	4
tedavi	4
tukuz	4
tüm	4
Türkiye	4
uğra-	4
uğursuzluk	4
ulus (millet)	4
ülkü	4
üzüm	4
veri	4
vücut	4
yağmur	4
yalnızlık	4
yani	4
yapma	4

yaşayan	4
yaşlı	4
yavaş	4
yaygın	4
yığın	4
yılan	4
yıldırım	4
yiyecek	4
yük	4
zavallı	4
adamcağız	3
ağır	3
ağrı	3
alet	3
anlayış	3
asır	3
aş-	3
aşağı	3
atkı	3
av	3
ayrıl-	3
başarılı	3
başkası	3
bencillik	3
benimse-	3
benzer	3
beyaz	3
bildir-	3
bin	3
bin-	3
birlikte	3
boyunca	3
böylece	3
camı	3
chiang	3
cümle	3
çadır	3
çağ	3
çağrı	3
çeşitli	3
çoban	3
daima	3
dayan-	3
deri	3
deve	3
dışarı	3

dikkatli	3
düzgün	3
eğlence	3
ek-	3
ekim	3
elden	3
elma	3
emin	3
etraf	3
evlen-	3
evrensel	3
fark	3
fikir	3
filan	3
fiyat	3
Fletcher	3
gayet	3
gazete	3
gelecek	3
gelenek	3
gelip	3
giden	3
giriş	3
göç-	3
güçlük	3
gürültü	3
hadise	3
hafif	3
hafta	3
hareketsiz	3
harikulade	3
hasret	3
hayal	3
hayranlık	3
hedef	3
hediye	3
hele	3
hiçbiri	3
hikaye	3
ihtiyaç	3
ikinci	3
iklim	3
ilan	3
ilhan	3
imkan	3
inan-	3

inanç	3
insanlık	3
inşallah	3
internet	3
işaret	3
izle-	3
jon	3
kaç	3
kaç-	3
kanaat	3
karar	3
karış-	3
kat (ev)	3
kavga	3
kayan	3
kaynaşma	3
kayseri	3
kelime	3
kervansaray	3
Kız Kalesi	3
kız-	3
kimlik	3
kişi	3
kitap	3
kolay	3
kontrol	3
köşe	3
kullan-	3
kundura	3
kur-	3
kutla-	3
kutlama	3
Livingston	3
mal	3
Malatya	3
marifet	3
mart	3
meraklı	3
Mevla	3
meyve	3
mistik	3
muntazam	3
muvaffakiyet	3
nefes	3
oğul	3
olağanüstü	3

olmaz	3
ortak	3
ortam	3
ot	3
oysa	3
öğrenme	3
önem	3
parça	3
parmak	3
paşa	3
program	3
razı	3
romatizma	3
ruh	3
sadece	3
sağ	3
saliver-	3
sedir	3
sefer	3
sevgili	3
sevin-	3
sıcak	3
sınır	3
sınırsız	3
sır	3
sıra (zaman)	3
sohbet	3
sorun	3
söğüt	3
sözcük	3
süzül-	3
şifalı	3
tanış-	3
tarihi	3
teknoloji	3
tırnak	3
topla-	3
tören	3
tür	3
türkü	3
tüy	3
uçma	3
uçuş	3
uğursuz	3
uluslararası	3
umut	3

unut-	3
uydu	3
uyku	3
uyu-	3
ürün	3
üzeri	3
vakit	3
veya	3
vurgula-	3
vuruş-	3
yapı	3
yapıl-	3
yaprak	3
yat-	3
yaz	3
yerleştiril-	3
yeşillik	3
yetmiş	3
yöntem	3
yukarı	3
yükseklik	3
yüksel-	3
yüz (çehre)	3
yüzden	3
yüzey	3
yüzyıl	3
zengin	3
zincir	3
100	2
12	2
1924	2
1991	2
21	2
250	2
ablam	2
aç	2
aç-	2
açıklama	2
açıklık	2
açıl-	2
açısından	2
adet (alışkanlık)	2
adım	2
ağlamak	2
ağustos	2
ahlak	2

Ahmet Haşim	2
aile	2
ait	2
aktar-	2
al	2
alçaktan	2
aldır-	2
alın	2
almak	2
altı	2
altın	2
amaçlı	2
an-	2
anahtar	2
ancak	2
anıl-	2
Ankara Kalesi	2
anlaşmazlık	2
anlatırken	2
araç	2
aradan (zaman)	2
Arapça	2
araştırma	2
arttır-	2
asıl	2
asil	2
asude	2
aşık	2
ata	2
ata-	2
ateşçi	2
ateşçilik	2
atık	2
Avrupa Birliği	2
avun-	2
ayaküstü	2
ayır-	2
azal-	2
azim	2
bağ (üzüm bahçesi)	2
bağlanmak	2
bağrına	2
bak	2
bakan	2
bakkal	2

bas-	2
başar-	2
başkent	2
başta	2
baştan	2
bazen	2
bazıları	2
belediye	2
belirt-	2
bence	2
beraber	2
bereket	2
bıçak	2
bilgisizlik	2
bilimsel	2
bilinen	2
bina	2
birdenbire	2
birer	2
biriktir-	2
boyun	2
bölüm	2
bucak	2
bulabil-	2
bulaş-	2
çağdaş	2
çal-	2
Çanakkale	2
çarşı	2
çeşit	2
çevir-	2
çevril-	2
çıkıp	2
çıkma	2
çıktı	2
çırak	2
çift	2
çipli	2
dağıt-	2
dal (ağacın kolu)	2
dalga	2
dalış	2
damat	2
damla-	2
davran-	2
dayanışma	2

delikanlı	2
dene-	2
denge	2
dertleş-	2
devlet	2
dik	2
dimdik	2
dinamizm	2
dize	2
doksan	2
donan-	2
dök-	2
dua	2
durgun	2
durmadan	2
duvarlı	2
düzenlenen	2
edip	2
Edirne	2
efsanevi	2
eğitim	2
ekle-	2
ekonomi	2
el	2
elbise	2
eldiven	2
elektrik	2
elli	2
epeyce	2
Ergenekon	2
Destanı	2
Erzurum	2
esas	2
eser	2
etki	2
etkinlik	2
evrensellik	2
evsiz	2
faaliyet	2
farklı	2
farsça	2
fena	2
fert	2
firma	2
gaflet	2
gaga	2

gazi	2
geçerli	2
geçim	2
geçip	2
geçir-	2
geçmiş	2
gelir	2
gelişme	2
ger-	2
gerektir-	2
gezen	2
gitgide	2
gitmez	2
gizli	2
gizlice	2
görev	2
görül-	2
görün-	2
görünce	2
görüþ-	2
grup	2
güçlü	2
günah	2
hafıza	2
hal (tavır)	2
hal hatır	2
han	2
hasta	2
havuz	2
hayır	2
hazır	2
hazırlan-	2
hemen hemen	2
hendek	2
hey	2
hile	2
hissetmek	2
hizmet	2
hoş	2
ısrar	2
iç-	2
içi	2
idare	2
iddia	2
iğne	2
ilahi	2

ilçe	2
ileri	2
ilginç	2
ilke	2
iman	2
imren-	2
inaniş	2
ince	2
incele-	2
incelik	2
indir-	2
inkar	2
inkışaf	2
insanoğlu	2
iskarpın	2
İslam	2
itboğan	2
iyice	2
iz	2
İzmir	2
kabiliyet	2
kağnı	2
kahin	2
kahraman	2
kaldır-	2
kaldırıl-	2
kalıcı	2
kalp	2
Kanuni Sultan	2
Süleyman	2
karakter	2
karanlık	2
kardeş	2
karı	2
karın	2
karşılaş-	2
kavuş-	2
kavuşturan	2
kaya	2
kayıt	2
kazanma	2
kel	2
kent	2
kervan	2
kesin	2
kır	2

kırk	2
kısa	2
kısım (bölüm)	2
kısmet	2
kıyafet	2
kin	2
kiremit	2
Koca Sinan	2
koku	2
kolaylaştıran	2
Kolombiya Üniversitesi	2
kork-	2
korkunç	2
koruma	2
korun-	2
kömür	2
körük	2
köylü	2
kucak	2
kullanıl-	2
kullanma	2
kural	2
kurtar-	2
kutlu	2
kuzu	2
Küçük Sinan	2
maden	2
mahkum	2
mahrum	2
makas	2
makinist	2
mani	2
mantıklı	2
matematik	2
meftun	2
Mehmetçik	2
merak	2
merdiven	2
mevlit	2
mimar	2
mimarbaşı	2
mimarlık	2
minik	2
miras	2
modern	2

muhabbet	2
mukaddes	2
mutlaka	2
mü	2
müjde	2
nesne	2
nevruziyye	2
nice	2
nisan	2
noksan	2
nutuk	2
ocak (ateş yakılan yer)	2
odur	2
olmak	2
olumsuz	2
oluş-	2
onarım	2
ordu	2
organ	2
osmanlı	2
oturan	2
ozan	2
öç	2
öğrenci	2
ölçü	2
ölüm	2
örmek	2
özel	2
özen	2
öztürk	2
park	2
peki	2
peşine	2
pırıl pırıl	2
pike	2
rahat	2
rahatlık	2
rahatsızlık	2
rızık	2
rica	2
rol	2
rüya	2
sahipsiz	2
sakın	2
sarıl-	2

sayfa	2
semt	2
seven	2
seviye	2
sevk	2
sitem	2
soğuk	2
sokul-	2
sol	2
soluk	2
sonuç	2
soy	2
sön-	2
sun-	2
sur	2
sürdür-	2
sürüp	2
süsleme	2
süt	2
süz-	2
süzülme	2
şakalaş-	2
şarkı	2
şehirli	2
şehit	2
şemsiye	2
şeref	2
şube	2
şunu	2
tabii	2
tahmin	2
takdir	2
takıl-	2
tarih	2
tarla	2
tasavvuf	2
taşla-	2
tat	2
tatlı	2
tavan	2
tavsiye	2
teklif	2
tekrar	2
tembel	2
temin	2
tepe	2

terim	2
toplama	2
toplayıp	2
toplumsal	2
tuhaf	2
turizm	2
türbe	2
türkçe	2
uğraş	2
uğurlu	2
ulaşabil-	2
ulaşılabil-	2
usul	2
uzanan	2
uzat-	2
ümit	2
üniversite	2
üretilen	2
ürper-	2
üstün	2
üzüntü	2
vapur	2
varıp	2
vasıf	2
vasıta	2
vatandaş	2
vazgeç-	2
yalın	2
yapıp	2
yaratık	2
yarenlik	2
yarı	2
yarın	2
yasa	2
yavaşla-	2
yazar	2
yazı	2
yazık	2
yeniçeri	2
yeniden	2
yerleş-	2
yeryüzü	2
yeşer-	2
yeşil	2
yetenek	2
yirmi	2

yitir-	2
yoğun	2
yolla-	2
yorul-	2
yön	2
yumurta	2
yurtdışı	2
Yusuf Ağa	2
yüklü	2
zafer	2
zaman zaman	2
zarar	2
zaten	2
zehirli	2
zeka	2
1241	1
13	1
1490	1
15	1
1588	1
16	1
17	1
1922	1
1931	1
1933	1
1989	1
1993	1
2	1
20	1
2001	1
22	1
27	1
29	1
3	1
30	1
32	1
33	1
35	1
62	1
8	1
81	1
9	1
abi	1
acaba	1
acemioğlan	1
acı-	1

acıçığdem	1
acıma	1
açıkça	1
açıkgöz	1
açıklama-	1
açıklan-	1
açıktan	1
açılan	1
açıp	1
ada	1
adalet	1
adamakıllı	1
adeta	1
adlandır-	1
adlı	1
affetmek	1
afyon	1
ağa	1
ağabeyi	1
ağırlıklı	1
Ağırnas	1
ağız	1
ağu	1
ağyar	1
ah	1
ahenk	1
ahiret	1
Ahmet Yesevi	1
ak	1
ak-	1
akar+su	1
akciğer	1
Akdeniz	1
akıllı	1
akıver-	1
akla	1
akraba	1
akrabalık	1
aksi	1
aksilik	1
aktarılan	1
aktarıma	1
aktarma	1
alabildiğine	1
alabilen	1
alabilmek	1

alabora	1
alakadar	1
alay	1
albatros	1
alçak	1
aldat-	1
alem	1
alın-	1
alinteri	1
alıntı	1
alış-	1
alıştır-	1
alıştırıl-	1
alışveriş	1
Almanya	1
almaz	1
aman	1
Amerika	1
ana	1
anayurt	1
anı	1
anıt	1
ani	1
Ankara	1
Büyükşehir Belediyesi	
anamlı	1
anlamsız	1
anlaşıl-	1
anlaşılan	1
anlaşılmaz	1
anlat	1
anlatan	1
anlatı	1
anlatıl-	1
anmak	1
ansiklopedi	1
apartman	1
aralarında	1
aramızda	1
arasında	1
arasından	1
araştırıl-	1
arayıp	1
arazi	1
ardımca	1

armut	1
art-	1
artık	1
artık (zaman)	1
artır-	1
artırabil-	1
arzula-	1
as-	1
asa (sopa)	1
asılı	1
asilleştir-	1
askerlik	1
aslı	1
astronomi	1
aşağı yukarı	1
aşama	1
aşı	1
aşığı	1
aşıklı	1
aşinasız	1
aşiret	1
aşma-	1
atbaşı	1
ateşleyip	1
ati	1
Atilla	1
atla-	1
atlanıp	1
avcı	1
avlama	1
avlanma	1
avlayan	1
avlu	1
Avustralya	1
ayağını	1
ayakucu	1
ayarla-	1
aydın	1
aydınlata-	1
aydınlık	1
ay	1
aykırılık	1
aylarca	1
aylık	1
aynen	1
ayrılık	1

azimkarane	1
bağ (ilişki)	1
bağ u bahar	1
bağdaş	1
Bağdat	1
bağımsızlık	1
bağır-	1
bağışlat-	1
bağla-	1
bağlantısız	1
bahane	1
bahse	1
bahtı	1
bahtiyar	1
bahtlı	1
bakanlık	1
bakım	1
bakır	1
bakış-	1
baklava	1
bal	1
ballandıra	1
balmumu	1
balon	1
banyo	1
bardağı	1
barındır-	1
barışıklık	1
bari	1
bariz	1
barkod	1
basabil-	1
basbayağı	1
basın	1
basit	1
baskı	1
basmahane	1
Baş (yüksek nokta)	1
baş (ilk)	1
başkaca	1
başkanlık	1
başkumandan	1
başlangıç	1
başlıca	1
başmakinist	1

batılılaşma	1
bayıl-	1
bayındır	1
bayır	1
baykuş	1
bayrak	1
becerikli	1
bedel	1
beğen	1
beğenip	1
bela	1
belde	1
belgesel	1
belirleyici	1
belirleyip	1
bellemek	1
belli	1
benzeri	1
benzet-	1
beraberlik	1
bereketlendiren	1
besbelli	1
besin	1
besinsiz	1
besle-	1
beslenme	1
beşeriyet	1
beyin	1
bırak	1
bırakılma	1
biç-	1
biçare	1
biçimlenme	1
biçimsiz	1
bile	1
bilet	1
bilgili	1
bilimsiz	1
bilinmeyen	1
bilmeyen	1
birden	1
birgün	1
birim	1
birleşim	1
birtakım	1
bisiklet	1

bitişik	1
bitiver-	1
bitmez	1
boğa	1
boğaz	1
boğulma	1
borç	1
borçlu	1
boru	1
boşalt-	1
boşluk	1
boy	1
boyacılık	1
Bozkurt Destanı	1
bozmak	1
bozuk	1
bozulan	1
böcek	1
bölge	1
börte çene	1
budur	1
bugünkü	1
buğday	1
buhran	1
bulaşma	1
bulut	1
bursa	1
bük-	1
bükümlü	1
bülbül	1
büsbütün	1
bütünlük	1
büyü	1
büyü-	1
büyükçe	1
büyülü	1
büyüme	1
büyütüp	1
cam	1
canavar	1
candan	1
canlı	1
cehalet	1
cemiyet	1
cemre	1
cennet	1

ceviz	1
Chiang çiang	1
çiğir	1
Cihannüma	1
cihaz	1
cik cik	1
cila	1
coşku	1
coşkulu	1
coşup	1
cumba	1
cüzdân	1
çabala-	1
çabucak	1
çak-	1
çakıl-	1
çalı+çırpı	1
çalışan	1
çalışkanlık	1
çalıştı	1
çalkalan-	1
çam	1
çamur	1
çarçabuk	1
çardak	1
çare	1
çaresiz	1
çarpık	1
çarpmak	1
çatı	1
çatışma	1
çekerek	1
çekiç	1
çekilip	1
çekilmez	1
çelen	1
çelik	1
çerçeve	1
çeşme	1
çığlık	1
çığlık çığlık	1
çıkamaz	1
çıkar-	1
çıkartılan	1
çıkarmak	1
çıkarttır-	1

çıkıntı	1
çıkıver-	1
çıkırık	1
çılgın	1
çılgınca	1
çınla-	1
çırçıplak	1
çırıl	1
çırp-	1
çıta	1
çiçeklenme	1
çifte	1
çiğne-	1
çile	1
çini	1
çinicilik	1
çizgi	1
çocukluk	1
çokça	1
çokluk	1
çorba	1
çöküp	1
çömelmek	1
çörek	1
çözüm	1
çözüp	1
dahil	1
daire	1
dakika	1
dal-	1
dalalet	1
dalaman	1
dalgınlık	1
dam (ev)	1
damar	1
dar	1
daracık	1
dargın	1
dava	1
davet	1
dayanmayan	1
dayat	1
dedi	1
değerlendiril-	1
değerli	1
değersiz	1

değın-	1
değırmen	1
değışıklık	1
değışım	1
değıştirme	1
değıştirmek	1
dehşet	1
dek	1
dekan	1
delişmen	1
demededen	1
demeli	1
demet	1
denen	1
denetle-	1
deney	1
denilebilir	1
denilen	1
depo	1
derece	1
dergi	1
ders	1
dertleşen	1
dertleşerek	1
desek	1
destan	1
destek	1
devam	1
devingenlik	1
devir	1
devran	1
devre	1
deyiver-	1
didinen	1
dik-	1
dikine	1
dikip	1
dikiver-	1
dile-	1
dilek (istek)	1
dinamik	1
dindar	1
dindir-	1
dinlenme	1
dinmek	1
dipdiri	1

direktör	1
diren-	1
divan	1
diyar	1
Diyarbakır	1
diyebil-	1
diyen	1
diyor	1
Doç.Dr.Yakup	1
Kaska	
doğa	1
doğar	1
doğruca (hiçbir yöne sapmadan)	1
doğu	1
doktor	1
dolayı	1
domates	1
don	1
don-	1
dopdolu	1
dostluk	1
doy-	1
doyum	1
doyur-	1
dökül	1
dökül-	1
döllen-	1
dönem	1
döner	1
dördüncü	1
döşemek	1
dul	1
dumlupınar	1
durak	1
durak	1
durdur-	1
duru	1
durulup	1
dut	1
duygulu	1
düdük	1
düğme	1
dülgerlik	1
dürt-	1
dürüst	1

düşmanlık	1
düşündür-	1
düşünü-	1
düşünürken	1
düşünüş	1
düzen	1
düzenle	1
düzensizlik	1
düzine	1
ebediyet	1
eczacı	1
edebiyat	1
eden	1
edevat	1
Edip Cansever	1
efendi	1
efendilik	1
efendim	1
eğleş-	1
ehemmiyet	1
ehliyet (ustalık)	1
ekin	1
ekip	1
eklen-	1
ekleyip	1
eksik	1
elçi	1
eldivenli	1
elektronik	1
elverişli	1
emanet	1
emekli	1
Emir Sultan	1
endüstri	1
enine	1
erik	1
eriyip	1
ertesi	1
Ertuğrul Gazi	1
Erzincan	1
esmer	1
estetik	1
eş (hanım)	1
eşek	1
eşsiz	1
eşya	1

et-	1
etkile-	1
etkili	1
evcil	1
evvela	1
ey	1
eylül	1
eyvallah	1
Eyyüb Sultan	1
fakir	1
farklılaş-	1
fayda	1
faydalanma	1
fazlalık	1
felsefe	1
fen+fakültesi	1
fındık+festivali	1
fırça	1
fırlat-	1
fırsat	1
fısıltı	1
fitri	1
fide	1
filizlen-	1
film	1
fizik	1
fon	1
form	1
fotin	1
galip	1
garip	1
gariplik	1
geçen	1
geçimsiz	1
geçiren	1
geçirme	1
geçiş	1
geçtikçe	1
gelgelelim	1
gelin	1
gelince	1
gelincik	1
gelişen	1
gelişim	1
geliştirici	1
genellikle	1

genişle-	1
genişletilmek	1
geometrik	1
gerçekleşme	1
gerçi	1
gereğince	1
gerekli	1
gereksinim	1
geril-	1
getiren	1
getirilme	1
getirt-	1
gevşet-	1
gezerken	1
gezgin	1
gezi	1
gezme	1
gidişat	1
gir	1
girdi	1
girişilen	1
girişim	1
giyilip	1
gizlen-	1
gizlenen	1
göbek	1
göçebe	1
göğüs	1
Gök Tanrı	1
Göktürk Han	1
gölge	1
gömlek	1
gömme	1
gömül-	1
gömüp	1
gönder-	1
gönderen	1
gönül mimarı	1
gör	1
görme	1
görmez	1
görüntülenebil-	1
görünüm	1
görünüş	1
görüş	1
görüşme	1

gösterebil-	1
gövde	1
gözle-	1
gözlem	1
gözlü	1
gözlük	1
gözyaşı	1
gurbetlik	1
gül baba	1
güle güle	1
gülen	1
gülümse-	1
gülümseyen	1
gülüp	1
gümbür gümbür	1
gümrük	1
gündüz	1
günlerce	1
günümüz	1
gür	1
gürleş-	1
güzelleş-	1
güzelleştir-	1
habersiz	1
habersizlik	1
haçlı seferi	1
hafifleten	1
hafiflik	1
haftalarca	1
hakim	1
hakkında	1
halde	1
hali	1
halife	1
halini	1
halledebilme-	1
hamsi	1
hangi	1
harcamak	1
hareketli	1
harici	1
harika	1
harp	1
hassa	1
hatır	1
hatırlatan	1

hatsız	1
havadar	1
Haydar Babaya	1
Haydarpaşa	1
hayırlı	1
haykır-	1
hayli	1
hayvanseverlik	1
haz	1
hazırla-	1
hazırlayıp	1
Hazreti Adem	1
hemşeri	1
herhalde	1
herhangi	1
hesap	1
heybe	1
heybetli	1
hızlı	1
hibe	1
himaye	1
hitap	1
homurtulu	1
hoşgörülü	1
huzurlu	1
hükümet	1
hümanizma	1
hürriyet	1
ısı	1
ısıt-	1
ıslanıp	1
ışığı	1
iade	1
ibadet	1
İbrahim Paşa	1
Konağı	1
icat	1
İçel	1
içerle-	1
içermek	1
içlen-	1
ideal	1
idrak	1
iğrenç	1
ihtiyarla-	1
ikna	1

ilerleme	1
ilgilen-	1
ilham	1
ilkbahar	1
imansız	1
imparatorluk	1
imza	1
inanılmaz	1
inanma	1
inat	1
inatçı	1
incel-	1
inceleme	1
İngiltere	1
inik	1
insancıl	1
insanüstü	1
irade	1
İranlı	1
iri	1
İsa	1
isabet	1
isabetsizlik	1
isim	1
iskele	1
ispat	1
İstanbul	1
Üniversitesi	1
istekli	1
istifade	1
işçi	1
işit	1
işle-	1
işlem	1
işlet-	1
işleyen	1
itaatle	1
itimad	1
iyileş-	1
iyileşme	1
iyileştir-	1
iyilik	1
iyimserleş-	1
izin	1
izlenim	1
izleyip	1

Jean j Rousseau	1
jest	1
Jonathan	1
kabir	1
kaçıp	1
kaçır-	1
kader (yazgı)	1
kadifemsi	1
kafa	1
kafi	1
kahramanlık	1
kahvaltı	1
kahvehaneye	1
kalabalık	1
kalabil-	1
kaldırıp	1
kalem	1
kalıcılık	1
kalıntı	1
kalıp	1
kalıver-	1
kalk git	1
kalkışma	1
kalma	1
kamu	1
kancaru	1
kandır-	1
kanepe	1
kanıtlayabilen	1
kapa-	1
kapan	1
kapatıp	1
kapayıver-	1
kapışıp	1
kapsam	1
kapsamlı	1
kapsayan	1
kar	1
karakeçili	1
Karakoyun	1
karanfil	1
Karatay	1
karınca	1
karışma	1
karıştırılan	1
Kars	1

karşıla-	1
karşılık	1
karşılıksız	1
karşın	1
kartal	1
kas-	1
kasap	1
kase	1
kasım	1
katılan	1
katır	1
katiyet	1
kavim	1
kavra-	1
kavram	1
kavuşma	1
kavuşturul-	1
kayarak	1
kaybedilemez	1
kaygılan-	1
kaynak	1
kaynayıp	1
kazan	1
kazan-	1
kazanç	1
kazandırıl-	1
kazanılan	1
kazı-	1
kemer	1
kendimce	1
kendine	1
kendini	1
kentleşme	1
keramet	1
kerpiç	1
kes-	1
kese	1
kesebil-	1
keser	1
kesici	1
kesik+kesik	1
kesinlik	1
kesmek	1
kestirip	1
kestirmek	1
keşfet-	1

keşke	1
keyif	1
kılavuzluk	1
kılıçtan	1
kırıcı	1
kırintı	1
kırmızı kırmızı	1
kırtasiyeci	1
kısaca	1
kısacası	1
kısaltıl-	1
kısaltıver-	1
kısırlaştırıl	1
kıskaç	1
kıt	1
kıvrak	1
kıy-	1
kıymet	1
kızart	1
kızcağız	1
kızıl	1
kilit	1
kimsesiz	1
kimya	1
kiralananabil-	1
kiraya	1
kirli	1
kişisel	1
kocaman	1
kokulu	1
kolu	1
kompozisyon	1
komşuluk	1
konak	1
konan	1
konferans	1
konser	1
konum	1
konup	1
konuşan	1
konuşup	1
Konya	1
kork	1
korka korka	1
korku	1
korunma	1

koruyabil-	1
koş-	1
koşa+koşa	1
koşulan	1
koşup	1
koşuşturma	1
kovala-	1
kovul-	1
koyulaşan	1
koyun	1
koyun koyuna	1
koyunpazarı	1
kökleyip	1
kölelik	1
köprü	1
körükle-	1
köşe kapmaca	1
köynek	1
kredi	1
krem	1
kucaklaşma	1
kudret	1
kul	1
kulak	1
kullan	1
kullanıcı	1
kullanılan	1
kullanılış	1
kullanım	1
kum	1
kumpanya	1
kumral	1
kurnazca	1
kurtarıcı	1
kurtul-	1
kurtulma	1
Kurtuluş Savaşı	1
kuru	1
kuru-	1
kurul	1
kurul-	1
kusur	1
kuşluk (vakit)	1
kutsal	1
kutsama	1
kutu	1

kuyruk	1
kuytu	1
küçücük	1
küçül-	1
küf	1
kükrek	1
kükreyip	1
küs-	1
küserek	1
küskün	1
Kütahya	1
laflanan	1
lakın	1
lazım	1
lira	1
lise	1
Londra	1
loş	1
lütfü	1
macera	1
macun	1
madde	1
maddiyat	1
madem	1
mağlup	1
mağrur	1
mahalli	1
maharet	1
mahirane	1
mahzen	1
mai	1
makale	1
makam	1
makinistlik	1
maksat	1
maliyet	1
malzeme	1
mamur	1
manav	1
maneviyat	1
mantık	1
manzara	1
marangoz	1
Marangoz Selim	1
masa	1
masmavi	1

masraflı	1
mavi	1
mayo	1
mecbur	1
mecburiyet	1
meçhul	1
medrese	1
mefhum	1
mekan	1
mekansız	1
mektup	1
mele-	1
meleyen	1
mendebur	1
menekşe	1
mensup	1
menteşe	1
merhaba	1
merhum	1
mersin	1
meşale	1
meşgul	1
meşhur	1
meşru	1
metre	1
mevkii	1
Mevlana	1
meyveli	1
mezar	1
meziyet	1
mezun	1
mırıl mırıl	1
mısra	1
mihrak	1
milletlerarası	1
milyon	1
mini mini	1
minibüs	1
minnet	1
misafir	1
miskin	1
Moğol Akını	1
mor	1
motif	1
muasır medeniyet	1
Muğla	1

muhtaç	1
muhtemel	1
mukavele	1
Musa	1
musiki	1
musluk	1
Mustafa Kemal	1
mutsuz	1
Muzaffer Tayyip Uslu	1
mücadele	1
mücavir	1
müddet	1
mükemmel	1
mümkün	1
münci	1
müspet	1
müsterih	1
müşteri	1
müteessir	1
mütemadiyen	1
nahare	1
namus	1
nane	1
nar	1
nazik	1
nazlanmak	1
nazmeden	1
nedir	1
nefis	1
neme lazım	1
nerde	1
neredeyse	1
nereye	1
nesilden nesile	1
nevi	1
Nevruz Bayramı	1
New York	1
neyi	1
neyime	1
neyse	1
nezaket	1
nihayet	1
nimet	1
ninni	1
nispet	1

nitelik	1
niye	1
noksansız	1
noter	1
nüfus	1
ocak (ev)	1
odun	1
of	1
oflaya puflaya	1
okşama-	1
oku	1
okuma	1
okuyabil-	1
okyanus	1
ol	1
olabil-	1
olamaz	1
olay	1
olumlu	1
olursa	1
oluver-	1
omuz	1
onarmak	1
onayla-	1
onca	1
onda	1
ondan	1
onuncu	1
Onuncu Yıl	1
Nutku	1
onur	1
onursuzluk	1
oran	1
orijinal	1
Orman Bakanlığı	1
ortalık	1
Osman	1
Osman Atilla	1
Osmanlıca	1
otobüs	1
oturma	1
oturt-	1
oturtan	1
oturup	1
otuz	1
ov-	1

oy	1
oymacılık	1
öde-	1
ödenmek	1
ödeş-	1
öge	1
öğret-	1
öğretim	1
öğütle-	1
öküz	1
ölçme	1
ölçülü	1
öldür-	1
ölüver-	1
öne	1
örs	1
ört-	1
örtü	1
örtün-	1
örümcek	1
öteden	1
öteki	1
övgü	1
öykü	1
öylece	1
özdeş	1
özellekle	1
özgünleş-	1
özgürlük	1
özle-	1
padişah	1
paket	1
Paltor	1
Pamukkale Üniversitesi	1
pantolon	1
papatya	1
parça+parça	1
parıl-da-	1
parla-	1
parlaklık	1
parmaklık	1
pay	1
pelikan	1
pencereli	1
perde	1

perdeli	1
pervaz	1
peşinde	1
pilav	1
pir	1
pişir-	1
planla-	1
plastik	1
polis	1
politika	1
post	1
posta	1
Prof.Dr Bayram Öztürk	1
puf	1
püf	1
radyo	1
rağmen	1
rahat rahat	1
rahatça	1
rahatsız	1
rekor	1
renk renk	1
renkli	1
resmi	1
restore	1
reze	1
ruhlu	1
Rusya	1
rutubet	1
saadet	1
saatlerce	1
saçak	1
saçma	1
sadeleş-	1
safha	1
sağlam	1
sağlama	1
Sağlık Ocağı	1
sahi	1
sahiden	1
sahil	1
sahiplenilen	1
sahipli	1
Sakarya Nehri	1
sakat	1

sakin	1
saklambaç	1
saksı	1
saldırgan	1
salıncak	1
salıp	1
Salih Hamurcu	1
salla-	1
salyangoz	1
samimi	1
samsun	1
sanıl-	1
sapanca	1
sapsarı	1
sarışın	1
sars-	1
savaşçı	1
savrul-	1
savruluş	1
savunma	1
saydam	1
saygısızlık	1
Saygun	1
sayı	1
sayıl-	1
sayın	1
seher	1
seki	1
sel	1
selamlaşılın	1
Selçuklu	1
Selçuklu	1
İmparatorluğu	
Selimiye Camii	1
sembol	1
seminer	1
semini helvası	1
sempozyum	1
sence	1
sendele-	1
sene	1
serçe	1
sergi	1
serin	1
serpil-	1
sert	1

sesle-	1
seslen-	1
sessizlik	1
sevdiiren	1
sevgisiz	1
sevi (sevgi)	1
sevinçli	1
sevme-	1
seyahat	1
sıçrayabil-	1
sığın-	1
sığmak	1
sık	1
sıkı sıkı	1
sıkıca	1
sıklık	1
sına-	1
sınai (sanayi)	1
sınırlı	1
sıradan	1
sıralan-	1
sırnaşık	1
sırtına	1
sızıldama	1
Silifke	1
Sinan Oğan	1
sindir-	1
sinek	1
sinsi	1
siper	1
sirkeci	1
Sivas	1
siyah	1
siyasi	1
soba	1
sofa	1
sokabil-	1
sokak sokak	1
sokmak (ısırmak)	1
solgunlaş-	1
solunum	1
sonsuz	1
sökül-	1
söndür-	1
sönmez	1
söylen-	1

söyleyebil-	1
söyleyen	1
söyleyip	1
sözde	1
suçlu	1
sula-	1
sunan	1
sunma	1
sunul-	1
suretiyle (yol tarz)	1
sükun	1
Süleymaniye	1
Süleymaniye Camii	1
sür-	1
sürat	1
sürekli	1
sürükleyen	1
süslü	1
sütün	1
süzgeç	1
şahsi	1
şanslı	1
şaşır-	1
şaşkın	1
şaşkınlık	1
şaşma-	1
şebeke	1
şeffaflaş-	1
şeffaflaşma	1
şeffaflık	1
Şehd ü şeker	1
şehriyar	1
şeker	1
şenlen	1
şerbet	1
şiddet	1
şiddetli	1
şifa	1
şifacı	1
şifalık	1
şikayet	1
şimdilik	1
şimşek	1
şirin	1

şiriniyat	1
şubat	1
şükür	1
tabak	1
taban	1
takılan	1
takılı	1
takiver-	1
takvim	1
tamam	1
tan	1
tanıdık	1
tanık	1
tanıklık	1
tanım	1
tanıma	1
tanınma	1
tanıtılma	1
tanrılaştır-	1
tartış-	1
tartışma	1
tartma-	1
tasdik	1
tasvir	1
taş	1
taşıyabil-	1
tatmadan	1
Tatvan	1
taze	1
TC Kültür Bakanlığı	1
tebarüz	1
Tebriz	1
tecrübe	1
tedarik	1
tedbir	1
tehdit	1
tekamül	1
teker	1
tekrarla-	1
telefon	1
temas	1
tembih	1
tembihle-	1
temiz	1
temizlenme	1

temizlik	1
teneke	1
tenha	1
ter	1
terakki	1
terakkiyat	1
terk	1
ters	1
tertemiz	1
tertip	1
tesadüf	1
teslim	1
tespit	1
testere	1
teşekkür	1
teşhis	1
tıpkı	1
tırman-	1
tip	1
titrek	1
titreyen	1
tok	1
tokmaklı	1
tomurcuklan-	1
toplanıp	1
toplum	1
torun	1
transatlantik	1
tuğla	1
Tur Dağı	1
tutku	1
tutukla-	1
tutum	1
tutululuk	1
tutup	1
tüccar	1
tüket-	1
tünel	1
Türkiye Cumhuriyeti	1
Türklük	1
türülken	1
ucuz	1
uç	1
uçak	1
uçurum	1

ufacık	1
ufku	1
uğrama-	1
uğraş-	1
uğrayıver-	1
uğur	1
ulaşılacak	1
ulaştır-	1
unesco	1
unuttur-	1
unutuver-	1
upuzun	1
ustalık	1
uşak	1
utan-	1
utanç	1
utanma	1
uy-	1
uyan-	1
uyar-	1
uyararak	1
uydur-	1
uygulan-	1
uygun	1
uygunluk	1
uyum	1
uyuşmazlık	1
uzaklaştır-	1
uzaklaştırma	1
uzan-	1
uzayıp	1
uzlaş-	1
uzlaşma	1
uzun uzun	1
uzunluk	1
üçüncü	1
ümitlen-	1
ümitsizlik	1
ümme	1
üretim	1
Üsküdar	1
üstad	1
üstesinden	1
üstünlük	1
üşüt-	1
üye	1

üzerinde	1
üzerine	1
üzme	1
üzül-	1
üzülen	1
vaat	1
vadeli	1
vakıf	1
vaktiyle	1
Van Gölü	1
vargit	1
varken	1
vatan	1
vatanseverlik	1
vazife	1
vazo	1
vb	1
vefasız	1
verilen	1
verirken	1
vesile	1
vezir	1
vicdan	1
vida	1
vur-	1
vurgulama	1
vuruşma	1
vücutlu	1
yağ-	1
yağlanma	1
yahut	1
yaka	1
yakalanıp	1
Yakup Kaska	1
yaman	1
yan yana	1
yansıma	1
yaparak	1
yapayalnız	1
yapıcılık	1
yapılı	1
yapılma-	1
yapılması	1
yapım	1
yapıştır-	1
yaptır-	1

yaptırma	1
yar	1
yara	1
yarar	1
yararlanma	1
yararlı	1
yaraşmak	1
yarat-	1
yaratıcı	1
yaratıl-	1
yargı	1
yarışma	1
yasaklanan	1
yaşama	1
yaşar-	1
yaşartan	1
yaşatılma	1
yaşatma	1
yaşayarak	1
yaşlan-	1
yat	1
yatırım	1
yatma	1
yavaş yavaş	1
yay-	1
yaya	1
yaygınlaş-	1
yayıl-	1
yayıldıkça	1
yayınlanan	1
yayla	1
yaz-	1
yazlık	1
yeğen	1
yel	1
yemek	1
Yemek (karın doyurma)	1
yen-	1
yeni yeni	1
Yeni Zelanda	1
Yeniçeri Ocağı	1
yenile-	1
yenilenme	1
myenme-	1
yerel	1

yeri	1
yerine	1
yerini	1
yerleşim	1
yerleştir-	1
yersiz	1
yeşeren	1
yeşerip	1
yet-	1
yetenekli	1
yeteri	1
yetiş-	1
yetişkin	1
yetiştir-	1
yetkili	1
yetmek	1
yikanmak	1
yıkılan	1
yıkıntı	1
yıl-	1
yoğrul-	1
yola	1

yolculuk	1
yor-	1
yorgun	1
yöre	1
yörük	1
yudumlarken	1
yumuşa-	1
yumuşaklık	1
yurttaş	1
yuvarlan-	1
yuvası	1
yüklenerek	1
yüklük	1
yükselt-	1
yüreğine	1
yürek	1
yürünme-	1
yürürken	1
yürüt-	1
yürüyerek	1
yürüyüş	1
yüz (suda yüzmek)	1

yüz (sayı)	1
yüzlerce	1
yüzlü	1
yüzme	1
yüzük	1
zank	1
zannet	1
zarif	1
zayıflamak	1
zehirlen-	1
zeki	1
zeval	1
zihin	1
zihniyet	1
zorlamak	1
zorluk	1
zorunlu	1
zorunluluk	1

4.1.3. 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabındaki Metinlerin İçerdiği Öğeler

4.1.3.1. Metinlerde geçen deyimler

Tablo 4. Metinlerde geçen deyimler

Sıra	Deyim	Sınıf / Metin No
1.	Acı çekmek	8/s15
2.	Acı vermek	8s/15
3.	Açıklama getirmek	8s/11
4.	Açık seçik	8s/6
5.	Açıktan açığa	8s/4
6.	Ad koymak	8s/10,8s/10
7.	Ad vermek	8s/11
8.	Ad takmak	8s/11
9.	Adam dolandırmak	8s/16
10.	Adam etmek	8s/17
11.	Adım başı	8s/12
12.	Ağ gibi örmek	8s/14
13.	Ait olmak	8s/13
14.	Akla gelmek	8s/17
15.	Alabora olmak	8s/18
16.	Alakadar olmak	8s/4
17.	Alay etmek	8s/11
18.	Alçaktan uçmak	8s/18
19.	Alınteri dökmek	8s/16
20.	Allah korusun	8s/11

21.	Anlatıla gelmek	8s/1
22.	Arayıp sormak	8s/17
23.	Arkadaş edinmek	8s/15
24.	Aşağı kalmak	8s/15
25.	Aşına olmak	8s/12
26.	Atbaşı yürümek	8s/6
27.	Av avlamak	8s/10
28.	Aydınlık olmak	8s/11
29.	Az bulmak	8s/8
30.	Az çalışmak	8s/15
31.	Az olmak	8s/10
32.	Bağlı bulunmak	8s/12
33.	Bağlılık göstermek	8s/11
34.	Bağrına basmak	8s4/,8s/8
35.	Bahse girmek	8s/16
36.	Bahtı açık	8s/14
37.	Bakmadan arkasına	8s/2
38.	Ballandıra ballandıra anlatmak	8s/15
39.	Bardağı taşımak	8s/17
40.	Baskılara uğramak	8s/10
41.	Baş başa geçirmek	8s/12
42.	Baş tacı etmek	8s/8
43.	Baş sallamak	8s/11
44.	Baş vermek	8s/9
45.	Baştan aşağı değiştirmek	8s/17

46.	Baştan çıkarmak	8s/15
47.	Beraber olmak	8s/5
48.	Bereket versin	8s/17
49.	Bırakıp gitmek	8s/16
50.	Bilgi vermek	8s/13
51.	Bir araya gelmek	8s/12
52.	Bir tüy bir kemik kalmak	8s/18
53.	Bir birinden ayırmak	8s/14
54.	Boş zaman kazanmak	8s/15
55.	Boş durmayan	8s/16
56.	Boşlukta yürümek	8s/17
57.	Bölgeye hakim olan	8s/1
58.	Cana gelmek	8s/14
59.	Can vermek	8s/4
60.	Cümle alem	8s/8
61.	�are bulmak	8s/17
62.	Çekiç dövmek	8s/17
63.	�ekilmez olmak	8s/17
64.	�ok olmak	8s/10
65.	Dağa çıkmak	8s/11
66.	Dağ taş �ınlamak	8s/2
67.	Dargın olmak	8s/11
68.	Davet etmek	8s/1
69.	Denge sağlamak	8s/18
70.	Dengesini yitirmek	8s/18

71.	Derin derin düşünmek	8s/1.8s/11
72.	Ders vermek	8s/18
73.	Devranı dönmek	8s/2
74.	Dile getirmek	8s/13
75.	Dillere destan olmak	8s/5
76.	Dizlerine kara su inmek	8s/17
77.	Donup kalmak	8s/18
78.	Dost kazanmak	8s/12
79.	Dört gözle beklemek	8s/17
80.	Düşmanlık beslemek	8s/11
81.	El ayak çekmek	8s/15
82.	Ele almak	8s/11
83.	Ele vermek	8s/9
84.	Eli gözü kulağı olmak	8s/15
85.	Eli sıkı olmak	8s/17
86.	Elinden düşmemek	8s/17
87.	Elinden geleni yapmak	8s/11
88.	Elinden tutmak	8s/2
89.	El tutmak	8s/11,8s/11
90.	Elden geçirmek	8s/16
91.	Emin olmak	8s/7
92.	Etki yapmak	8s/8
93.	Etrafına dizilmek	8s/3
94.	Enine boyuna soruşturmak	8s/17
95.	Fark etmek	8s/11,8s/12

96.	Fayda etmemek	8s/11
97.	Gerekli saymak	8s/16
98.	Gereksinim duymak	8s/11
99.	Geri bırakmak	8s/6
100.	Geri dönmek	8s/10
101.	Gönül almak	8s/9,8s/11
102.	Görev vermek	8s/18
103.	Göz açıp kapayıncaya kadar	8s/14
104.	Göz alıcı	8s/6
105.	Göz kırpmak	8s/11
106.	Gözü gönü doymak	8s/17,8s/14
107.	Gözünde günden güne yüceltmek	8s/17
108.	Göz yaşlarını tutamamak	8s/17
109.	Gözüne ilişmek	8s/7
110.	Gözü yaşarmak	8s/4
111.	Güle güle oturmak	8s/17
112.	Gün görmek	8s/11
113.	Günah işlemek	8s/15
114.	Güçlük doğurmak	8s/6
115.	Haber vermek	8s/17
116.	Haber yapmak	8s/4
117.	Haber yollamak	8s/11
118.	Hafife almak	8s/15
119.	Hakim olmak	8s/3
120.	Hal hatır sormak	8s/12,8s12

121. Hayatı kazanmak	8s/16
122. Hazır olmak	8s/7
123. İç dökmek	8s/12
124. İçeri girmek	8s/11
125. İçin için kızmak	8s/17
126. İdare etmek	8s/4
127. İdrak etmek	8s/6
128. İfade etmek	8s/9
129. İhtiyaç duymak	8s/6
130. İlan etmek	8s/15,8s/8
131. İleri atılmak	8s/18
132. İlham vermek	8s/8
133. İlişki kurmak	8s/6
134. İnkâr etmek	8s7,8s7,8s/7
135. İnkişaf etmek	8s/5
136. İstifade etmek	8s/1
137. İş başarmak	8s/5
138. İşe yaramak	8s/11
139. İş tutmak	8s/15
140. İz bırakmak	8s/18
141. Kâfi görmek	8s/5
142. Kaleme almak	8s/13
143. Kan dökmek	8s/4,8s/4
144. Karın doyurmak	8s/18
145. Karşı çıkmak	8s/11

146. Karşı gelmek	8s/8
147. Kendini atmak	8s/16
148. Kendini adamak	8s/8
149. Kestirip atmak	8s11
150. Keyif kaçırmak	8s/17
151. Kılıçtan geçirmek	8s/10
152. Kıt kanaat geçinmek	8s17
153. Kıymet vermek	8s/4
154. Kin tutmak	8s/8
155. Kolayı başına gelmek	8s/13
156. Kontrol altına almak	8s/13
157. Kontrolden çıkmak	8s/18
158. Kontrolü kaybetmek	8s/18
159. Korktuğu başına gelmek	8s/17
160. Koruma altına almak	8s/13
161. Kölesi olmak	8s/15
162. Kucak açmak	8s/8
163. Kulak asmak	8s/9
164. Kuş uçmaz kervan geçmez bölge	8s/14
165. Neden olmak	8s/11
166. Oflaya puflaya	8s/14
167. Ortaya çıkarmak	8s/1
168. Öç almak	8s/10,8s/10
169. Öne sürmek	8s/8
170. Örnek olmak	8s/6

171. Özen göstermek	8s/6
172. Parmak basmış olmak	8s/6
173. Peşinde yürümek	8s/6
174. Peşine takılmak	8s/8
175. Rahatsızlık yaratmak	8s/16
176. Rız olmak	8s/16,8s/16,8s/17
177. Rekor kırmak	8s/18
178. Rica etmek	8s/16
179. Rol oynamak	8s/3,8s/3
180. Sağ olsun	8s/14
181. Sahip olmak	8s/15, 8s/16, 8s/17, 8s/7
182. Sanatını işlemek	8s/7
183. Selam vermek	8s/12,8s/12
184. Sevk etmek	8s/4
185. Sitem etmek	8s/4
186. Sona ermek	8s/18,8s/6
187. Söküp atmak	8s/11,8s/11,8s/11
188. Söz etmek	8s/15
189. Söz işitmek	8s/5
190. Söz vermek	8s/4
191. Sürüp gitmek	8s/17
192. Şüphe etmek	8s/15, 8s/5, 8s/5, 8s/7, 8s/7, 8s/7
193. Ters düşmek	8s/6
194. Uygun bulmak	8s/17

195. Uzak kalmak	8s/6
196. Üstesinden gelmek	8s/9
197. Üstünden aşmak	8s/14
198. Üzerine yürümek	8s/11
199. Vaat etmek	8s/5
200. Vicdan azabı çekmek	8s/17
201. Yakalarına yapışmak	8s/17
202. Yanına almak	8s/16
203. Yar olmak	8s/8
204. Yere basmak	8s/17
205. Yer almak	8s3,8s/6
206. Yıkıntıya uğramak	8s/8
207. Yol göstermek	8s/6,8s/6
208. Yüreğine inmek	8s/17
209. Zaman kazanmak	8s/15
210. Zapt etme	8s/7
211. Zararı dokunmak	8s/17
212. Zevale ermek	8s/2

4.1.3.2. Metinlerde geçen ikilemeler

Tablo 5. Metinde geçen ikilemeler

Sıra	İkilemeler	Sınıf No/ Metin Sıra No:
1.	Aşağı yukarı	8s/17
2.	Bütün bütün	8s/15
3.	Cık cik	8s/2
4.	Çığlık çığlık	8s/2
5.	Derin derin	8s/1,8s/11
6.	Gelip gitmek	8s/11,8s/13
7.	Girip çıkmak	8s/16
8.	Güle güle	8s/17
9.	Hemen hemen	8s/1,8s/11
10.	Kendi kendisi	8s/4
11.	Kesik kesik	8s/14
12.	Kırmızı kırmızı	8s/11
13.	Korka korka	8s/17
14.	Koşa koşa	8s/11
15.	Koyun koyuna	8s/4
16.	Mırıl mırıl	8s/17
17.	Mini mini	8s/7
18.	Yap yap	8s/4
19.	Nesilden nesile	8s/1
20.	Olursa olsun	8s/4
21.	Parça parça	8s/10
22.	Pırıl pırıl	8s/17
23.	Renk renk	8s/11
24.	Sık sık	8s/11, 8s/11, 8s/11, 8s/14,
25.	Sıkı sıkı	8s/11
26.	Sokak sokak	8s/17
27.	Uzun uzun	8s/11
28.	Yan yana	8s/4
29.	Yavaş yavaş	8s/17
30.	Yeni yeni	8s/11
31.	Zaman zaman	8s/11,8s/11

4.1.3.3. Metinlerde geçen önemli vecizeler ve atasözleri

Tablo 6. Metinlerde geçen önemli vecizeler ve atasözleri

	Metinlerde geçen önemli vecizeler ve atasözleri	Söyleyen	Sınıf no/Metin no
1	<i>"Ama Çanakkale'de yalnız bizim şehitlerimiz yok. Bu topraklar üzerinde kanlarını döken insanları da, o kahraman düşman savaşçıları da saygı ile anacaksın."</i>	Atatürk	8s/4
2	<i>"Bu memlekette kanlarını döken kahramanlar! Burada bir dost vatanın toprağında-sınız. Huzur içinde uyuyunuz. Sizler Mehmetçiklerle yan yana, koyun koyunasınız. Uzak diyarlardan evlatlarını harbe gönderen analar, gözyaşlarınızı dindiriniz. Onlar bu toprakta canlarını verdikten sonra artık bizim evlatlarımız olmuşlardır."</i>	Atatürk	8s/4
3	<i>"Yurdumuzun en bayındır, en göz alıcı, en güzel yerlerini üç buçuk yıl kirli ayaklarıyla çiğneyen düşmanı mağlup eden zaferin sırrı nedir, bilir misiniz? Orduların sevk ve idaresinde bilim ve fen ilkelerinin kılavuz edinilmesindedir. Milletimizin siyasi ve toplumsal hayatı ile ulusumuzun eğitiminde de yol göstericimiz bilim ve fen olacaktır. Türk milleti, Türk sanatı, Türk ekonomisi, Türk şiiri ile edebiyatı okul ve okulun vereceği bilim ve fen sayesinde bütün olağanüstü incelikleri ve güzellikleriyle oluşup gelişecektir."</i>	Atatürk	8s/6
4	<i>"Yaşamının şartı uygarlık yolunda yürümek ve başarıya ulaşmaktır. Bu yol üzerinde ilerlemeyi değil de geriye bağlılığı benimseyenler, böyle bir bilgisizlik ve gaflette bulunanlar, evrensel uygarlığın coşup gelen seli altında bir gün boğulmaya mahkûmdurlar."</i>	Atatürk	8s/6
5	<i>"Dünyada her şey için, maddiyat için, maneviyat için, muvaffakiyet için, en hakiki mürşit ilimdir, fendir; ilim ve fennin haricinde mürşit aramak gaflettir, cehalettir, dalalettir. Yalnız, ilim ve fennin yaşadığımız her dakikadaki safhalarının tekâmülünü idrak etmek ve terakkiyatını zamanında takip eylemek şarttır."</i>	Atatürk	8s/6
6	<i>"Demir yolları, Türk milletinin refah ve medeniyet yollarıdır."</i>	Atatürk	8s/14
7	<i>"Tanrı insanı dünyada mekansız, ahrette imansız bırakmasın"</i>	Atasözü	8s/17

4.1.3.4. Metinlerde geçen konuşma diline ait kullanımlar ve ünlemler

Tablo 7. Metinlerde geçen konuşma diline ait kullanımlar ve ünlemler

Sıra	Konuşma Diline Ait Kullanımlar ve Ünlemler	Sınıf No/Metin Sıra No
1.	Allah aşkına	8s/11
2.	Aynen	8s/6
3.	Aman	8s/11
4.	Bari	8s/11
5.	Basbayağı	8s/17
6.	Bu ne?	8s/11
7.	Demek oluyor ki!	8s/6
8.	Diyor ki!	8s/8
9.	İnşallah, inşallah....	8s/17
10.	Evet efendim!	8s/4
11.	Evvel zaman içinde	8s/2
12.	Evet!	8s/4
13.	Hey de hey	8s/12
14.	Türk Milleti!	8s/5
15.	Neme lazım	8s/8
16.	Puf	8s/14
17.	Püf	8s/18
18.	Rahat rahat	8s/17
19.	Sayın dinleyiciler,	8s/16
20.	Yurttaşlarım!	8s/5

4.1.3.5. Metinde kullanılan kısaltmalar

Tablo 8. Metinlerde kullanılan kısaltmalar

Kısaltmalar	Sınıf No / Metin Sıra No
1. İÜ (İstanbul Üniversitesi)	8s/13
2. T.C(Türkiye cumhuriyeti)	8s/8
3. UNESCO (Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kuruluşu)	8s/8
4. TV (Televizyon)	8s/8
5. Prof (Profesör)	8s/13
6. Dr (Doktor)	8s/13
7. AB (Avrupa Birliği)	8s/13
8. Doç (Doçent)	8s/13

4.1.3.6. Metinlerde geçen özel isimler

Tablo 9. Metinlerde geçen özel isimler

Özel İsimler:	Sınıf No/ Metin Sıra No
1. Ağırnas Köyü	8s/8
2. Ahmet Haşim	8s/15, 8s/15
3. Ahmet Yesevi	8s/9
4. Amerika	8s/16
5. Ankara	8s/14, 8s/14, 8s/3, 8s/3, 8s/3, 8s/3, 8s/3, 8s/3, 8s/3, 8s/5
6. Ankara Büyükşehir Belediyesi	8s/13
7. Ankara Kalesi	8s/3, 8s/3

8.	Atatürk	8s/14, 8s/14, 8s/14, 8s/14, 8s/14, 8s/14, 8s/14, 8s/4, 8s/4, 8s/4, 8s/4, 8s/4, 8s/6, 8s/6, 8s/6, 8s/6, 8s/6, 8s/6, 8s/6, 8s/6, 8s/6, 8s/6, 8s/6, 8s/6, 8s/6,
9.	Ayşe	8s/11,8s/11,8s/11,8s/11
10.	Atilla	8s/14
11.	Avrupa Birliği	8s/13,8s/13
12.	Avustralya	8s/13
13.	Bozkurt Destanı	8s/10
14.	Börte Çene	8s/10
15.	Büyük Gazi	8s/4, 8s/4, 8s/4, 8s/4,
16.	Chiang	8s/18, 8s/18, 8s/18, 8s/18
17.	Cihannüma	8s/3
18.	Cumhuriyet	8s/14, 8s/14, 8s/14, 8s/5,
19.	Çanakkale	8s/4, 8s/4
20.	Çevre Koruma Projesi	8s/3
21.	Diyarbakır	8s/14
22.	Doç. Dr. Yakup Kaska	8s/13
23.	Edip Cansever	8s/12
24.	Edirne	8s/14,8s/9
25.	Emir Sultan	8s/9
26.	Ergenekon	8s/10,8s/10,8s/10,8s/10,8s/10,8s/10,8s/10, ,8s/10
27.	Ergenekon Destanı	8s/10,8s/10
28.	Ertuğrul Gazi	8s/9
29.	Erzincan	8s/5
30.	Erzurum	8s/14,8s/8
31.	Eyüp Sultan	8s/9
32.	Farsça	8s/9,8s/8

33. Geçmiş Zaman Şiirleri	8s/2
34. Gök Tanrı	8s/10
35. Göktürk	8s/10, 8s/10, 8s/10, 8s/10, 8s/10, 8s/10, 8s/10, 8s/10, 8s/10, 8s/10
36. Göktürk Han	8s/10
37. Hak Tanrı	8s/8
38. Haydar Baba	8s/9
39. Haydar Paşa	8s/14
40. Hazreti Adem	8s/16
41. İbrahim Paşa Konağı	8s/8
42. İlhan Bey	8s/10
43. İstanbul Üniversitesi	8s/13
44. İÜ Su Ürünleri Fakültesi	8s/13
45. Kanuni Sultan Süleyman	8s/8,8s/8
46. Karadeniz	8s/13, 8s/13, 8s/13, 8s/13
47. Karakeçili	8s/9
48. Karakoyun	8s/2
49. Karatay	8s/8
50. Kız Kalesi	8s/1,8s/1,8s/1
51. Koca Sinan	8s/8,8s/8
52. Kolombiya Üniversitesi	8s16,8s/16
53. Kurtuluş Savaşı	8s/5
54. Küçük Sinan	8s/8,8s/8
55. Kütahya	8s/14
56. Lütfü	8s/8

57.	Malatya	8s/14, 8s/14, 8s/14
58.	Marangoz Selim	8s/11
59.	Mevlana	8s/9
60.	Muğla	8s/13
61.	Musa	8s/8
62.	Mustafa Kemal	8s/4
63.	Muzaffer Tayip Uslu	8s/12
64.	Nevruz Bayramı	8s/9
65.	New York	8s/16
66.	Nutuk	8s/13
67.	Onuncu Yıl Nutku	8s/5
68.	Orman Bakanlığı	8s/13
69.	Osman	8s/14
70.	Osman Atilla	8s/14
71.	Osmanlı	8s/9,8s/8
72.	Osmanlıca	8s/6
73.	Paltor	8s/17
74.	Pamukkale Üniversitesi	8s/13
75.	Prof. Dr. Bayram Öztürk	8s/13
76.	Rusya	8s/13
77.	Sakarya Nehri	8s/13
78.	Salih Hamurcu	8s/13
79.	Samsun	8s/14
80.	Sapanca	8s/13

81. Selçuklu İmparatorluğu	8s/8
82. Selimiye Camii	8s/8
83. Silifke	8s/1
84. Sinan Oğan	8s/9
85. Sirkeci	8s/14
86. Sivas	8s/14, 8s/14, 8s/14, 8s/8
87. Süleymaniye Camii	8s/8
88. T.C Kültür Bakanlığı	8s/8
89. Tebriz	8s/8
90. Transatlantik	8s/16
91. Tur Dağı	8s/8
92. Türkçe	8s/6,8s/8
93. Türkiye	8s/13, 8s/13, 8s/8, 8s/8
94. Türkiye Cumhuriyeti	8s/5
95. Uşak	8s/14
96. Üsküdar	8s/8
97. Van Gölü	8s/14
98. Yakup Kaska	8s/14
99. Yeni Zelanda	8s/4
100. Yeniçeri Ocağı	8s/8
101. Yunus Emre	8s/8, 8s/8, 8s/8, 8s/8, 8s/8, 8s/8, 8s/8
102. Yusuf Ağa	8s/8,8s/8

4.1.3.7. Metinlerde geçen yabancı sözcükler

Tablo 10. Metinlerde geçen yabancı sözcükler

Sıra	Yabancı Sözcükler	Sınıf No/Metin No
1.	Albartus	8s/8
2.	Asude	8s/12
3.	Chiang	8s/18, 8s/18, 8s/18, 8s/18
4.	Cihannüma	8s/3
5.	Fletcher	8s18,8s/18,8s/18
6.	fotin	8s/16
7.	Jean J Rousseau (Jan J Russo)	8s/15
8.	Jonathan	8s/18, 8s/18
9.	Jest	8s/15
10.	Jon	8s/18, 8s/18, 8s/18
11.	Kancaru	8s/8
12.	Livingston	8s/18, 8s/18, 8s/18
13.	Londra	8s/16
14.	Mahzen	8s/8
15.	Mai	8s/15
16.	Meftun	8s15,8s/15
17.	Mihrak	8s/4
18.	Mikroçip	8s/13, 8s/13, 8s/13, 8s/13, 8s/13
19.	Muasır	8s/5

20. Muvaffak	8s/5
21. Muvaffakiyet	8s/5, 8s/5, 8s/6
22. Mücavir	8s/13
23. Münci	8s/4
24. Mütemadiyen	8s/5
25. Nahare	8s/9
26. Nazmeden	8s/15
27. Orijinal	8s/16
28. Paltor	8s/17
29. Pike	8s/18,8s/18
30. Sempozyum	8s/18
31. Şehd ü Şeker	8s//8
32. Şehriyar	8s/9
33. Şiriniyat	8s/9
34. Tebarüz Etmek	8s/5
35. Tukuz	8s/10, 8s/10, 8s/10, 8s/10
36. Türülken	8s/10
37. Tekâmül	8s/6
38. Terakki	8s/5
39. Terakkiyat	8s/6

4.1.3.8. Metinlerde geçen sayılar ve tarihler

Tablo 11. Metinlerde geçen sayılar

Sıra	Sayılar	Sınıf No/ Metin Sıra No:
1.	100	8s/13, 8s/13
2.	12	8s/14, 8s/8
3.	1241 (Tarih)	8s/8
4.	13	8s/14
5.	1490 (Tarih)	8s/11
6.	15	8s/5
7.	1588 (Tarih)	8s/8
8.	16	8s/8
9.	17	8s/3
10.	1922 (Tarih)	8s/6
11.	1924 (Tarih)	8s/14, 8s/6
12.	1931 (Tarih)	8s/14
13.	1933 (Tarih)	8s/5
14.	1989 (Tarih)	8s/8
15.	1991 (Tarih)	8s/8, 8s/8
16.	1993 (Tarih)	8s/9
17.	2	8s/13
18.	20	8s/13
19.	2001 (Tarih)	8s/13
20.	21	8s/9, 8s/9
21.	22	8s/8
22.	250	8s/13, 8s/13
23.	27	8s/6
24.	29	8s/5
25.	3	8s/13
26.	30	8s/6
27.	32	8s/8
28.	33	8s/8
29.	35	8s/13
30.	62	8s/8
31.	750 (Tarih)	8s/8, 8s/8,8s/8
32.	8	8s/8
33.	81	8s/8
34.	9	8s/8

4.1.3.9. Metinlerin kelime servetlerinin sayısal bulguları

Tablo 12. 8 sınıf Türkçe ders kitabındaki kelimelerin sayısal bulguları

Toplam sözcük sayısı	9526
Çeşit sözcük sayısı*	2799
Çeşit fiil sayısı*	612
Olmak yardımcı fiili ile yapılan birleşik fiillerin sayısı	53
Etmek yardımcı fiili ile yapılan birleşik fiillerin sayısı	56
Deyimlerin sayısı	212
İkilemelerin sayısı	31
Önemli vecizelerin ve atasözlerinin sayısı	7
Tekerlemelerin sayısı	0
Konuşma diline ait kullanımlar ve ünlemlerin sayısı	20
Kısaltmaların sayısı	8
Özel isimlerin sayısı	102
Yabancı sözcüklerin sayısı	39
Sayıları miktarı	34

* Çeşit söz sayısı; metinde kaç defa geçtiğine bakılmaksızın, farklı her kelime ya da kelime grubunu ifade eder.

** Çeşit fiil sayısı; metinde kaç defa geçtiğine bakılmaksızın, farklı her fiil türünü ifade eder.

4.1.3.10. Metinlerde kelime servetiyle ilgili oranlar

Tablo 13. 8.sınıf Türkçe ders kitabındaki sözcüklerin oranları

Çeşit söz sayısı / Toplam sözcük sayısı	% 29,3
Çeşit fiil sayısı / Çeşit söz sayısı	% 21,8
Olmak Yardımcı fiili ile yapılan birleşik fiillerin sayısı / Çeşit söz sayısı	% 1,8
Olmak Yardımcı fiili ile yapılan birleşik fiillerin sayısı / Çeşit fiil sayısı	% 8,6
Etmek Yardımcı fiili ile yapılan birleşik fiillerin sayısı / Çeşit söz sayısı	% 2,0
Etmek Yardımcı fiili ile yapılan birleşik fiillerin sayısı / Çeşit fiil sayısı	% 9,1
Deyimlerin sayısı / Çeşit söz sayısı	% 7,7
İkilemelerin sayısı / Çeşit söz sayısı	% 1,1
Önemli vecizelerin ve atasözlerinin sayısı / Çeşit söz sayısı	% 0,2
Tekerlemelerin sayısı / Çeşit söz sayısı	0
Konuşma diline ait kullanımlar ve ünlemlerin sayısı / Çeşit söz sayısı	% 0,7
Kısaltmaların sayısı / Çeşit söz sayısı	0,2
Özel isimlerin sayısı / Çeşit söz sayısı	% 3,6
Yabancı sözcüklerin sayısı / Çeşit söz sayısı	% 1,3
Sayıların miktarı / Çeşit söz sayısı	% 1,2

4.1.3.11. Metinlerde sözcüklerin kullanım sıklığı

Tablo 14. 8.sınıf Türkçe ders kitabındaki sözcüklerin metinlerde kullanılma sıklığı

Sözcüklerin Metinlerde Kullanılma Sıklığı		Toplam Sözcük Sayısına Oranı
300 den fazla	1	0,01
200-300 arası	2	0,02
100-200 arası	0	0
50-100 arası	11	0,11
25-50 arası	33	0,34
15-25 arası	5	0,5
10-15 arası	76	0,79
5-10 arası	205	2,1
4 defa	123	1,2
3 defa	203	2,1
2 defa	442	4,6
1 defa	1698	17,8

4.2. Değerlendirme

Araştırmamızda, MEB ilköğretim 8. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan 18 metin kelime serveti açısından incelenmiştir.

❖ İncelediğimiz 8. sınıf Türkçe ders kitabında toplam 18 metnin yer aldığı, bu metinlerin çoğunun farklı türleri ele aldığı görülmektedir. Kitapta 3 hikâye, 1 anı, 1 efsane, 1 roman, 1 destan, 2 deneme, 1 söylev, 1 gezi yazısı, 1 makale, 1 biyografi, 1 fıkra, 1 haber, 1 konferans, 1 söyleşi, 1 şiir türüne örnek verilmiştir. Tiyatro türüne ise kitapta yer verilmemiştir. Öğrencilerin farklı türleri tanımalarını amaçlanmıştır.

Buradan anlaşılacağı üzere, Türkçe ders kitabında yer alan metinler, farklı yazın türlerini içermekte ve genellikle belli türler üzerinde daha çok örneklere yer verilmektedir. Sekizinci sınıftaki metinlerin türlerinin ise daha fazla çeşitlilik gösterdiği gözlenmiştir.

- ❖ Metinlerin seçiminde klasik ve çağdaş edebiyattan örnekler azdır.
- ❖ Çalışmamızda, yeni program 8. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan metinler incelendiğinde toplam sözcük sayısı 9526 olarak bulunmuştur.
- ❖ Bu kelimelerden 2799 tanesi çeşit kelime sayısını oluşturmaktadır. Çeşit kelime sayısının toplam kelime sayısının oranı, % 29,3'tür.
- ❖ Batılı ülkeler, 7-12 yaş grubundaki çocuklarına en az 5000 kelime öğretmeyi hedeflemektedirler. Buna göre, çeşit kelime sayısı bakımından değerlendirildiğinde ders kitabındaki metinlerin kelime serveti bakımından zayıf olduğu görülmektedir.
- ❖ Çeşit fiil sayısı 612 tanedir.
- ❖ 'Olmak' yardımcı fiili ile yapılan birleşik fiillerin sayısı 53 iken, 'etmek' yardımcı fiili ile yapılan birleşik fiil sayısı 56 'dır. Bu yardımcı fiillerin, çeşit fiil sayısına oranları ise sırasıyla, %8,6 ve % 9,1'dir. Buradan da anlaşılacağı üzere, metinlerde 'olmak' yardımcı fiili ile yapılan birleşik fiillerin, 'etmek' yardımcı fiili ile yapılan birleşik fiillerden daha çok olduğu görülmektedir.
- ❖ Metinlerde, fiil türündeki çeşit sözlerin ancak % 21,8'lik bir yer kapladığı görülmektedir.
- ❖ Metinlerde tekerleme bulunmamıştır.
- ❖ Metinlerde atasözü ve vecizelerin toplam sayısı 7'dir. Bu sayı çok yetersizdir.
- ❖ Metinlerde deyimlerden bolca yararlanılmıştır metinlerde kullanılan deyimlerin sayısı 212'dir. Deyimlerin çeşit sözcük sayısına oranı % 7,7'dir. Buda metin içindeki deyimlerin önemli bir yer kapladığını göstermektedir.
- ❖ Metinlerde yer alan ikilemelerin sayısı deyimlerden azdır.
- ❖ Metinlerde yer alan herkesçe bilinen vecizeler çeşitlilik göstermemekle birlikte sayıları da azdır.

- ❖ Metinlerde, özel isimler çeşit söz toplam sayısı içerisinde ancak % 3,6'lük yer kaplamaktadır.
- ❖ Metinlerde kısaltma ve sayının az olduğu görülmektedir.
- ❖ Metinlerde, çeşit söz toplam sayısına oranla, konuşma diline ait kullanımların ve ünlemlerin sayısının % 0,7 olduğu görülmektedir.
- ❖ Metinlerde en fazla yer alan 5 kelime aşağıda verilmiştir:
bir: 326 defa
ve: 235 defa
bu: 216 defa
ol-: 86 defa
ev: 83 defa
- ❖ Metinlerde bir kez kullanılan sözcüklerin sayısı, toplam sözcükler arasında birinci sıradadır. Kullanılma sayısı arttıkça, bu sıralama da gerilemektedir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuçlar

Bu çalışmada elde edilen bulgular neticesinde, aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

- ❖ Kitabın tamamında 9526 sözcük 2799 çeşit sözcük bulunmuştur.
- ❖ Metin başına ortalama 529,222 sözcük ve 155,5 çeşit sözcük düştüğü belirlenmiştir. Kitaptaki çeşit sözcük sayısı dikkate alınarak değerlendirme yapıldığında metinlerin söz varlığı bakımından yetersiz olduğu görülmektedir. Çünkü TÖMER (Türkçe Öğretim Merkezi)'in yaptığı bir araştırmaya göre Amerika'da ortaöğretim ders kitaplarında kullanılan sözcük sayısı 70.400, Almanya ve Japonya'da 44.224, İtalya okullarında 31.762, Fransa'da 30.193, Suudi Arabistan okullarında 13.579 sözcük ve terim kullanılmaktadır
- ❖ Metinlerde öğrencilere aşamalı olarak söz varlığı sunulmamıştır. Çalışmamızda sunduğumuz metinlerin dizini incelendiğinde metinler arasında sözcük sayısı ve çeşit sözcük sayısı bakımından büyük farklılıkların olduğu görülmektedir.
- ❖ Metinlerde tekrar edilmeyen sözcüklerin sayısı 1698'dir. En fazla tekrar edilen kelimenin sayısı ise 326'dır. Orantısal olarak arada büyük bir fark vardır. Bu da gösteriyor ki kelime öğretimi konusunda ve hangi kelimelerin öğretileceği noktasında 8.sınıf Türkçe ders kitabında belli bir planlama yapılmamıştır. Tekrar edilmeyen sözcüklerin öğrenimi ve kalıcı olması güçtür.
- ❖ 2005 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda her yaş grubuna veya okuduğu sınıfa göre ne kadar sözcük öğretileceğinin ve bu sözcüklerin neler olacağı belirtilmemesi, sözcük öğretiminde bilimsel teknik ve metotların kullanılmaması büyük bir eksikliktir.
- ❖ Öğrencilerin içinde buldukları sosyo-ekonomik durum onların kişisel söz varlığını etkilemektedir. Oysa insanların okuduklarını ve dinlediklerini tam ve doğru anlayabilmesi onların sahip olduğu söz varlığına bağlıdır. Bu nedenle hedef kitlenin içinde bulunduğu yaş grubu, eğitim düzeyi, sosyo-ekonomik durum dikkate alınarak

temel söz varlığı tespit edilmeli ve Türkçe ders kitapları bu hedeflere göre hazırlanmalıdır.

- ❖ Kelime servetinin kazandırılmasında Türkçe derslerinin önemli bir payı vardır.
- ❖ Türkçe öğretiminde, Türkçe ders kitaplarında yer alan metinler önemli yer tutmaktadır.

5.2. Öneriler

- ❖ Öğrencilerin kişisel kelime servetinin geliştirilmesi için öğretmenlere önemli görevler düşmektedir. Derslerde öğrencilere öğretilmesi planlanan her yeni kelimeyi en doğru biçimde kullanan, öğrencisine model olan, nitelikli öğretmenler yetiştirilmesine daha çok özen gösterilmelidir.
- ❖ Öğretmen, derslerinde ders kitabı dışındaki basılı materyallerden gazete, dergi, hikâye, roman vb. kullanmalı, buralarda geçen kelimelerin öğretimine ve öğrencilerin kelime hazinelerini geliştirmelerine özen gösterilmelidir.
- ❖ Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin sözcük sayısı, yeni kazandırılan sözcükler ve genel olarak kitabın tamamında kazandırılması hedeflenen sözcük listesi öğretmen kılavuz kitabında belirtilmelidir. Böylece öğretmen, öğrencilerin söz dağarcığını geliştirmek amacıyla bu sözcüklere daha çok yer verecektir.
- ❖ Öğretmen, öğrencilere okuma alışkanlığı kazandırmak amacıyla seviyeye uygun kitapların bulunduğu bir sınıf kitaplığı kurulmasına gayret etmelidir. Ayrıca Türkçe ders saatlerinden birini serbest okumaya ayırmalıdır. Bu derste öğrencilere yeni çıkan kitapları tanıtmaya çalışmalıdır.
- ❖ Öğrencilerin söz dağarcığını geliştirmek sadece Türkçe öğretmenlerinden beklenmemelidir. Öğrenciler her derste, her konuda kişisel söz varlıklarında olmayan sözcüklerle karşılaşmaktadır. Bu sebeple bütün öğretmenler öğrencilerin söz varlığının gelişmesinden sorumlu olduğunu bilmelidir. Öğrencilerin söz varlığını geliştirmek için konunun uzmanlarınca çeşitli metot ve teknikler geliştirilmeli; düzenlenen kurslar vasıtasıyla bu metot ve teknikler öğretmenlere öğretilmelidir.

- ❖ Türkçe öğretiminde bilinçli, açık ve net hedeflerin belirlenebilmesi için önce ciddi, planlı ve kapsamlı çalışmalarla her bölgede dilin kullanım düzeyi belirlenerek sorun açık bir biçimde ortaya konmalıdır. Millî Eğitim Bakanlığı bu konuda üniversitelerle işbirliği yapmalıdır. Bu proje çerçevesinde her üniversite kendi bölgesinde öğretmenlerle birlikte çalışmalı ve en kısa zamanda kendi bölgesine ait "dil kullanım haritası" çıkarmalıdır. Türkçe öğretim programları yapılırken dil kullanım haritasında ortaya konan veriler ölçüt alınmalıdır.
- ❖ Öğrencilerin kişisel söz varlığını istenilen düzeye ulaştırmak için ders kitabındaki metinler önemli birer materyaldir. Bu metinler konunun uzmanlarınca oluşturulacak bir komisyona seçtirilmelidir. Gerekliyorsa amaçlara uygun metinler yazdırılmalıdır. Bu metinlerdeki sözcükler periyodik bir artış göstermeli; her okunan yeni metinde yeni yeni sözcüklerle karşılaşılmalıdır. Ders kitaplarında böyle bir yöntem uygulanmasıyla daha çok sözcük ile konuşup yazan bir nesil yetişecektir.
- ❖ İlköğretim öğrencileri için hazırlanan sözlüklerde sözcüklerin eş, zıt, terim, mecaz anlamlarına ve sözcüklerin doğru kullanıldığı örnek cümlelere yer verilmelidir
- ❖ Öğrencilerin söz dağarcığını geliştirmek için seviyeye uygun sözcükler aşamalı olarak öğretilmeli; öğretilen sözcüğün birden fazla anlamı olabileceği göz önünde bulundurulmalıdır. Bunun için sözcükler mutlaka cümle içinde öğretilmelidir.
- ❖ Türkçe ders kitaplarında öğrenciler için seçilen metinler onların dünyasından seçilmeli; onların iç ve dış benliklerini, çelişkilerini, çatışmalarını sevgilerini yansıtmalıdır.
- ❖ Türkçe ders kitaplarına alınacak metinler farklı edebî türlerden, klasik ve çağdaş, Türk ve dünya edebiyatından seçilmelidir. Böylece öğrencilere bu metinler vasıtasıyla daha fazla kavram sunulacaktır. Oysa ders kitaplarını incelediğimizde öğrencilerin düzeylerine göre hazırlanmış yeterli okuma materyalinin bulunmadığı göze çarpmaktadır. Edebiyat ve kültür dünyamızın önemli eserleri, Köktürk Yazıtları, Dede Korkut Hikâyeleri, Kutadgu Bilig gibi eserler kısaltılarak, sadeleştirilerek temel eğitimin her düzeyinde Türkçe ders kitaplarında yerini almalıdır.

KAYNAKÇA

1. Ağca, H., 2001, "Sözlü ve Yazılı Anlatımda Türkçenin Kullanılması", Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara.
2. Aksan, D., 1996, "Türkçenin Söz Varlığı", Engin Yayınları, Ankara.
3. Aksan, D., 1998, "Her Yönüyle Dil", Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
4. Aksan, D., 2000, "Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim", TDK Yayınları, Ankara.
5. Aksoy, Ö., 1997, "Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü", İnkılap Kitabevi, İstanbul.
6. Aksoy, Ö., A., 1975, "Gelişen ve Özleşen Dilimiz", TDK Yayınları, Ankara.
7. Akyol, H., 2005, "Türkçe İlkokuma Yazma Öğretimi", PegemA Yayıncılık, Ankara.
8. Altan, A. Arhan, S., Başar, S., Öztürker, G., Yılmaz, D. (2009). 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabı, Ankara: MEB Yayınları, Ankara.
9. Arı, G., 2003, "İlköğretim Altıncı Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Kelimeler ve Bu Kelimelerin Kullanılabilirliği (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi)", İstanbul Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
10. Aytaş, G., 2001, "Türkçe Ders Kitaplarının Yazımında Metin Seçimi ve Metin Altı Sorularının Hazırlanmasında Dikkat Edilmesi Gereken Bazı Hususlar", Türk Yurdu Dergisi.
11. Baldan, N., 2009, "Yeni Program 6.Sınıf Türkçe Ders Kitabındaki metinlerin Kelime Serveti Açısından İncelenmesi ve Güçlük Seviyesi (Yayınlanmış yüksek lisans tezi)" Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa.
12. Baraz, T. ve Özdemir, E., 1991, "Türk Dili ve Edebiyatı Yazın Türleri", Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Ders Kitapları, Yayın No:1 04/YT, Eskişehir.
13. Batur, Z., 2006, "İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Türkçe 6. ve 7. Sınıf Ders Kitaplarında Geçen Bilinmeyen Kelimeleri Kazanım Düzeylerine İlişkin Bir Araştırma (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi)", Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.

14. Baysal, A. D., 2007, "İlköğretim 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabının Kelime Serveti Bakımından Değerlendirilmesi (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi)", Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
15. Baytekin, Ç., 1992, "Yurtdışında Öğretim Gören Öğrencilere Uygulanan Türk Dili Öğretimi", Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınları, Ankara.
16. Beyreli, L., Çetindağ, Z. ve Celepoğlu, A., 2005, "Yazılı ve Sözlü Anlatım", Ankara, PegemA Yayıncılık.
17. Bilgen, N., 1988, "Kelime Hazinesi Konusunda Bir Araştırma", Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, (Yayınlanmamış Araştırma Raporu), Ankara.
18. Boratav, P., N., 2000, "Tekerleme Türk Halk Masalının Tipolojik ve Stilistik İncelemesine Katkı", Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul.
19. Cesur, O., 2005, "Pansiyonlu İlköğretim Okulu Öğrencileri Üzerinde Kelime Serveti Araştırması (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi)", Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
20. Çakır, F., 1997, "İlkokul Türkçe Ders Kitaplarının Eğitim Öğretime Uygunluğunun Değerlendirilmesi (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi)", Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
21. Çeçen, M. A. ve Çiftçi, Ö., 2007, "İlköğretim 6. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Metinlerin Tür ve Tema Açısından İncelenmesi", Milli Eğitim Dergisi.
22. Çıplak, M., 2005, "Uşak Merkez İlköğretim 5.,8. ve 11. Sınıfların Yazılı Kelime Hazinesinin Belirlenmesi (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi)", Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
23. Çiftçi, M., 1991, "Bir Grup Yükseköğrenim Öğrencisi Üzerinde Kelime Serveti Araştırması (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi)", Gazi Üniversitesi, Ankara.
24. Davaslıgil, Ü., 1985, "Farklı Sosyo Ekonomik ve Kültürel Çevreden Gelen Birinci Sınıf Çocuklarının Dil Gelişimine Okulun Etkisi", İstanbul Üni. Ed.Fak. Yayınları, İstanbul.

25. Demir, C., 2006, "Türkçe/ Edebiyat Eğitimi ve Kişisel Kelime Serveti" Milli Eğitim Dergisi.
26. Ediskun, H., 2004, "Türk Dil Bilgisi", Remzi Kitabevi, İstanbul.
27. Ergin, M., 1986, "Türk Dil Bilgisi", Boğaziçi Yayınları, İstanbul.
28. Ergin, M., 2003, "Türk Dil Bilgisi", Bayrak Yayınları, İstanbul.
29. Erkul, R., 2003, "Cümle ve Metin Bilgisi", Anı Yayıncılık, Ankara.
30. Gencan, T., N., 2001, "Dilbilgisi", Ayraç Yayınları, Ankara.
31. Göğüş, B., 1978, "Orta Dereceli Okullarımızda Türkçe ve Yazın Eğitimi", Gül Yayınları, Ankara.
32. Güleriyüz, H., 2001, "Türkçe Programlanmış İlkokuma Yazma Öğretimi", Ankara, PegemA Yayıncılık.
33. Güneyli, A., 2003, "Metin Türlerine Göre Okuduğunu Anlama Becerisi (Türkiye-Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetleri Üniversiteleri Üzerine Bir Araştırma) (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi)", Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
34. Harit, Ö., 1971, "Samsun ve Ankara İllerinin 6-7 Yaş Çocuklarında Kelime Hazinesi Araştırması", MEB Plânlama Araştırma ve Koordinasyon Dairesi Bşk. Yayını, Ankara.
35. Hatipoğlu, V., 1981, "Türk Dilinde İkileme", Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları.
36. Hesapçioğlu, M., 1994, "Öğretim İlke ve Yöntemleri Eğitim Programları ve Öğretim", Beta Basım Yayım, Ankara.
37. İnce, H. G., 2006, "Türkçede Kelime Öğretimi (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi)", Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
38. İpekçi, A., 2005, "İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin Kelime Serveti Üzerine Bir Araştırma (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi)", Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
39. İzgören, M., K., 2003, "Oyunlarla Dil Öğretimi", Academyplus Yayınevi, Ankara.

40. Karakuş, İ., 2000, "Türkçe- Türk Dili ve Edebiyatı Öğretimi", Sistem Ofset Yayınları, Ankara.
41. Karakuş, İ., 1997, "Çocukta Dil Gelişimi", Türk Dili, Ankara.
42. Karatay, H., 2007, "Kelime Öğretimi", Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi.
43. Karatay, H., 2007, "Türkçe Dersi Kitaplarında Kelime Çalışmaları", Milli Eğitim Dergisi.
44. Kavcar, C.ve Oğuzkan, F., 1999, "Örnek Edebi Metinlerle Yazılı ve Sözlü Anlatım", Anı Yayıncılık, Ankara.
45. Kırca, N., 1992, "İlkokulun Dört ve Beşinci Sınıflarında Türkçe Eğitimi ve Öğretimi Üzerine Araştırmalar-I Türkçe Ders Kitapları (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi)", Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
46. Koşar, E., 2001, "İlköğretim Okulu Türkçe Dersi Programı, Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu", Türkçe 1-8, Nobel Yayınları, Ankara.
47. Kurudayıoğlu, M. ve Karadağ, Ö., 2005, "Kelime Hazinesi Çalışmaları Açısından Kelime Kavramı Üzerine Bir Değerlendirme", Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi.
48. Kutlu, H., 2006, "MEB İlköğretim 6. 7. ve 8. sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Metinlerin Söz Varlığı Açısından Değerlendirilmesi (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi)", Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, İstanbul.
49. Küken, G., 1996, "Felsefe Açısından Eğitim", Alfa Yayınları, İstanbul.
50. Millî Eğitim Bakanlığı (2005). İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (6, 7, 8. Sınıflar), Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
51. Özbay, M., 2002, "İlköğretim Okulları Türkçe Ders Kitaplarındaki Anlama Sorularının Öğrencinin Düşünme Becerilerine Katkısı", Türk Dili, 609. Özbay, M., 2006, "Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri II", Öncü Kitap Basımevi, Ankara.
52. Özdemir, E., 1981, "Yazı ve Yazınsal Türler", Karacan Yayınları, Ankara.
53. Özdemir, E., 1983, "Okuma Sanatı", Varlık Yayınları, İstanbul.

54. Özer, M., 2005, "İlköğretim 6. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarının Kelime Serveti Bakımından Değerlendirilmesi (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi)", Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
55. Sağır, M., 2002, "Türkçe Dilbilgisi Öğretimi", Nobel Yayınları, Ankara,
56. Sertel, A., 2006, "Tecrübenin Dili Konu Konu Atasözleri", İstanbul, Pozitif Yayınları.
57. Sever, S., 2004, "Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme", Anı Yayıncılık, Ankara.
58. Sever, S., 2003, "Çocuk ve Edebiyat", Kök Yayıncılık, Ankara.
59. Sever, S., 2000, "Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme", Anı Yayıncılık, Ankara.
60. Sever, S., Kaya, Z. ve Aslan, C., 2006, "Etkinliklerle Türkçe Öğretimi", Morpa Kültür Yayınları, Yayıncılık Matbaası, İstanbul.
61. Şahin, T., 1998, "Amerika'da İlkokullar 5. Sınıflarda Okutulan İlkokul Ders Kitabının Değerlendirilmesi", Dünyada ve Türkiye'de Anadili Eğitimi, Sempozyum Bildirileri, Ankara Üniversitesi Tömer Yayınları, Ankara.
62. Şahin, T., ve Yıldırım, S., 1999, "Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme", Anı Yayıncılık, Ankara
63. Topaloğlu, A., 1989, "Dilbilgisi Terimleri Sözlüğü", Ötüken Yayınları, İstanbul.
64. Tosunoğlu, M., 1998, "İlköğretim Okullarına Başlayan Öğrencilerin Okuma Yazmayı Öğrenmeden Önceki Kelime Serveti Üzerine Bir Araştırma (Yayınlanmamış doktora tezi)", Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
65. Tosunoğlu, M., 1999, "Kelime Servetinin Eğitim ve Öğretimdeki Yeri ve Önemi", Millî Eğitim Dergisi.
66. Türk Dil Kurumu, Türkçe Sözlük, 2005, Ankara.
67. Uzun, N.E., 2004, "Dilbilgisinin Temel Kavramları", Türk Dilleri Araştırmaları Dizisi, İstanbul.
68. Ünalın, Ş., 2004, "Dil ve Kültür", Nobel Yayınları, Ankara.

69. Ünsal, H., 2005, "İlköğretim 5. ve 8. Sınıflar ile Ortaöğretim 11. Sınıfların Sözlü Anlatımdaki Kelime Hazinesi (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi)", Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
70. Yalçın, S. K., 2005, "İlköğretim 1. ve 5. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Söz Varlığı Unsurlarının Eğitsel Açıdan Değerlendirilmesi (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi)", Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
71. Yıldız, C., Okur, A., Arı G., ve Yılmaz, Y., Ekim 2006, "Yeni Öğretim Programına Göre Kuramdan Uygulamaya Türkçe Öğretimi", Pegem Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara.

EKLER

EK 1: Kız Kalesi

Yurdumuzda pek çok Kız Kalesi vardır. Bunların hepsinin, hemen hemen birbirini hatırlatan hikâyeleri halk arasında nesilden nesile anlatıla gelmektedir. Bunlardan biri de Silifke sahillerinde, kıyıdan birkaç yüz metre uzaktadır. Uzaktan bakıldığı zaman deniz içindeki heybetli duruşu ile dikkatleri üzerine çeken bu Kale'nin şöyle bir hikâyesi anlatılır.

Vaktiyle bugünkü İçel ilimizin bulunduğu bölgede hâkim olan bir Bey varmış. Bu Bey'in bir kızı olur. Baba da devrin âdetine uyarak kızını bir kâhine götürür ve onun geleceği hakkında bilgi edinmek ister. Kâhin, kızın on dokuz yaşına girince bir yılın tarafından sokulmak suretiyle öleceğini söyler. Buna çok üzülen baba derin derin düşünmeye başlar. Ne yapsa da kızını bu kötü gelecekte kurtarsa.

Bey'in aklına güzel bir fikir gelir. Denizin ortasına bir kale yaptıracaktır. Kızını da oraya yerleştirecektir. Yılan sudan geçemeyeceğine göre de kızı kurtulacaktır. Hemen bu fikrin gerçekleşmesi için planlar hazırlar ve bugünkü Kız Kalesi'nin bulunduğu yerde binanın yapılmasına başlanır. Aradan günler, aylar, yıllar geçer; sonunda Bey'in istediği kale ortaya çıkar. Artık kızını daima orada oturtmakta, karşı tarafa hiç geçirtmemektedir.

Bey'in kızı on dokuz yaşını tamamlar, onun şerefine kalede eğlenceler tertip edilir. Bu eğlencelere davet edilen bir köylü kadın da hediye olmak üzere bağındaki nefis üzümlerinden bir sepet dolusu getirir. Fakat kader bu ya kadın üzümleri doldururken dalgınlığından istifade ederek sepetin içine gizlenen yılanı görmez. Üzümlü çok seven Bey'in kızı da bu sepeti doğruca odasına çıkarttırır. Gece geç vakit herkes gittikten sonra yiyecektir.

Misafirler gittikten, eğlenceler bittikten sonra odasına çıkan genç kız çok sevdiği üzümlerden yemeye başlar. Fakat tam bu sırada sepetin içinden çıkan yılan, kızcağızı sokar ve ölümüne sebep olur.

Bugün Akdeniz'in bu şirin köşesinden geçenler Kale'yi mutlaka görürler ve hikâyesini öğrenmeden oradan ayrılmazlar. Fakat ayrılırlarken de Bey'in kızına acımadan edemezler.

SAİM SAKAOĞLU

EK 2: Geçmiş Zaman Şiirleri

Evvel zaman içinde
Ağustosta, sıcakta
Bir tarlada doğmuşum
Elimden tutmuş güneş
Rüzgâr salıncak olmuş
Avunmuşum

Arsız bir kara sinek
Uzun ve titrek
Ninniler söylemiş
Kağnıların serin gölgesinde
Uyumuşum

Bakıp dururken karıncalara
Zevale ermiş güneş
Ekinler biçilmiş tarlalar تنها
Değirmenler dönmüş
Devran dönmüş
Vakt erişmiş
Yürümüşüm

Düşmüşüm bir kuşun peşine
O gitmiş ben gitmişim
Kuş beni çoban sanmış
Aldatıp kandıracak
Konup bir kayanın başına
Cik demiş kuş
Cik cik demiş
Daha bu çocuk demiş
Birden uçup gitmiş
Bakmadan arkasına

Ve cemreler düşünce suya, toprağa
Bir düdük yapmışım söğüt dalından
Çınlamış el oba
Dağ taş çınlamış
Ardımca melemiş kuzular
Karakoyunu suya indirmişim
Uzun ince havalarla
Konaklar yapmışım çalı çırpıdan
Camlarına vurmuş kuşluk güneşi!
Ve çamurdan kağnılar
Tekerleri kocaman
Kısmet olmamış oturmak
Binmek kısmet olmamış
Çabucak büyümüşüm

Bayram Bilge TOKEL

EK 3: Eski Ankara Evleri

Kale kapısından giriyoruz. İki üç katlı, tokmaklı ve ahşap kapılı evler, daracık sokaklar etrafına dizilmiş. Bahçelerde, kapı önünde sohbet eden kadınlar var. Bu, henüz komşuluk ilişkilerinin bitmediğini gösteriyor. Çocuklar sokaklarda, artık gördüğümüzde hatırladığımız oyunlardan birdir birler, uzun eşekler ve köşe kapmacalar oynuyor.

Dik yamaçlar üzerinde bir kartal yuvası izlenimi bırakan Ankara Kalesi'nin savunmaya elverişli özelliği, tarihî gelişimi boyunca yerleşim yeri olmasını sağlamıştır.

Tarihleri 17. yüzyıla kadar uzanan eski Ankara evleri sur duvarları ile çevrilmiş dar ve dik bir alanda gelişmek zorunda kalmıştır. Bu sebeple planlarında az yerden çok faydalanma ilkesi hâkimdir.

Bunlar iki veya üç katlı, ahşap, kerpiç ve tuğladan yapılmış evlerdir. Alt kat planları, arazinin bozukluğu sebebiyle düzgün değildir. Fakat bu düzensizlik, üst katlar için geçerli olmamıştır. Çünkü sokağa doğru cumba tipindeki çıkıntılarla bu bölümler düzgün bir plana kavuşturulmuştur.

Ankara'nın iklim özelliği de evlerin biçimlenmesinde önemli rol oynamıştır. Isı değişimine göre kullanım farklılaşmıştır. Kalın duvarlı, küçük pencereci alt katlar genellikle kışın; ince duvarlı, havadar üst katlar ise yazın kullanılmıştır. Yine iklime bağlı olarak gelişen geniş saçaklar ve cihannüma denilen yazlık odalar da Ankara evleri için belirleyici özellik olmuştur.

Evlere giriş, avlu veya bahçeden sağlanır. Alt katlardan üst katlara geçişte ahşap merdivenler kullanılır. Bütün Türk evlerinde olduğu gibi Ankara evlerinin de bariz özelliği sofaya açılan odalardır. İçinde yaşayanların her türlü ihtiyacını karşılayacak şekilde düzenlenen bu odalar, ev içinde ev gibidir. Duvarlarda gömme dolaplar, yüklük ve banyolar, pencere önlerinde hem yatma hem de oturma imkânı sağlayan sedirlerle, oda içinde fazlalıklar kaldırılmış, rahat ve huzur dolu bir ortam yaratılmıştır.

Malzeme olarak kullanılan ağaç, süslemede rol oynamıştır. Özellikle tavanlarda ahşap çıtalarla geometrik kompozisyonlar oluşturulmuştur. Baklava dilimi şeklindeki göbekler ise en zengin süslemenin yer aldığı bölümler olarak göze çarpar. Ahşap üstüne yapılan boyamalarda sarı, kiremit kırmızısı, yeşil ve krem rengi yoğun olarak kullanılmıştır. Boyanın içine karıştırılan balmumu, zambak ve bal gibi maddelerle renklerde şeffaflık ve kalıcılık sağlanmıştır. Ankara evlerinde, elma, nar, armut vb. meyveler, vazodan çıkan gül ve karanfil gibi çiçek demetleri, tabaklar içinde meyveler ve ağaç motifleri yaygındır.

Eski Türk evleri, çağdaş mimarinin gerektirdiği bütün özelliklere sahiptir. Tabiata uygunluk, tutumluluk, iç ve dış mimarinin uyumu, çevreye ve insana saygı günümüz mimarisinin bile ulaşamadığı noktalardadır. Bu zengin kültür mirasımızın korunması, yaşatılması, tanıtılması ve gelecek nesillere aktarılması için yapılan çalışmalara Ankara Kalesi de eklenmiştir. "Kale ve Çevresini Koruma, Geliştirme Projesi" çerçevesinde kalenin sur ve duvarları, mahallî özelliğe sahip evlerle birlikte korunacak, restore edilecek ve turizme kazandırılacaktır.

Dileğimiz; mimari estetikten yoksun çarpık kentleşmenin tarihî değerlerimizi yok etmesine daha fazla izin verilmemesi.

Pınar YETİMOĞLU

EK 4: Atatürk'ten Anılar

Her Şeyden Evvel Millet

O, milletini bağına basmış ve bütün aşkını ona vermiş bir baba idi. Dinlenme saatlerinin hemen hepsini bu aşkı açıklamanın ve milleti sevmeye alıştırmamanın tadı ile doldururdu. Uyku saatlerini de o büyük aşk ile rüyalandırıldığına eminim. Kendisine henüz "Atatürk" diye hitap etmediğimiz, sadece "Büyük Gazi" dediğimiz sıralarda bir gün yine böyle bir konu üzerindeydik. Ve "Gazi" kelimesinin bu anlamdaki değerini tartmaya çalışıyorduk; bana söz verdi:

-- "Büyük Gazi" dedim. "Sizi bugünün yazarları ve şairleri, edipleri kalplerinin en samimi köşesinden kaynayıp çıkan sevgi ve takdir ifadeleri, kelimeler ve cümlelerle anarlar. Kimi Gazi der, kimi Münci, kimi Kurtarıcı der, kimi de milletin en büyüğü olarak anlatır. Bunların hepsi, gerçeği anlatan nitelikler olmakla beraber, benim anladığım Büyük Gazi'nin tam kendisini anlatamazlar. Bence siz, her fert gibi kullanmasını istediği ve hak bildiği bütün zevklerini, hazlarını ve tutkularını önce vatanseverlik mihrakında toplayıp süzdükten sonra uygulama alanına yayan bir insansınız. Sizde, her şeyden evvel millet sevgisi vardır."

Büyük adamın gözleri yaşardı. Ve gönüllerimizi, hareketlerine sonsuz olarak bağladığı zarif jestini yaparak bağırdı:

- Evet! Mustafa Kemal'in gerçek tanımı budur. Ve sönmez bir heyecanla ekledi:
- Her şeyden evvel millet ve daima millet.

Hasan Reşat TANKUT

İşte Onun Evrensellik Anlayışı

"İnsan, mensup olduğu milletin varlığını ve mutluluğunu düşündüğü kadar bütün dünya milletlerinin huzur ve refahını düşünmeli ve kendi milletin mutluluğuna ne kadar kıymet veriyorsa bütün dünya milletlerinin mutluluğuna da hizmet etmeye, elinden geldiği kadar çalışmalıdır. Bütün akıllı adamlar takdir ederler ki bu yolda çalışmakla hiçbir şey kaybedilemez. Çünkü dünya milletlerinin mutluluğuna çalışmak, diğer bir yoldan kendi huzur ve mutluluğunu temine çalışmak demektir. Dünyada ve dünya milletleri arasında sükûn, açıklık ve iyi geçim olmazsa bir millet kendi kendisi için ne yaparsa yapsın, huzurdan mahrumdur. Onun için ben sevdiğime şunu tavsiye ederim:

Milletleri sevk ve idare eden adamlar, tabii evvela kendi milletin varlığının ve mutluluğunun yaratıcısı olmak isterler. Fakat aynı zamanda bütün milletler için aynı şeyi istemek lazımdır. Bütün dünya hadiseleri bunu açıktan açığa ispat eder. En uzakta zannettiğimiz bir hadisenin bize bir gün temas edeceğini bilmeliyiz. Bunun için insanlığın hepsini bir vücut ve bir milleti bunun bir organı saymak gerekir. Bir vücudun parmağının ucundaki acıdan diğer bütün organları etkilenir.

Dünyanın herhangi bir yerinde bir rahatsızlık varsa tıpkı kendi aramızda olmuş gibi onunla alakadar olmalıyız. Hadise ne kadar zor olursa olsun, bu esastan şaşmamak lazımdır. İşte bu düşünüş insanları, milletleri ve hükümetleri bencillikten kurtarır. Bencillik şahsi olsun, millî olsun daima fena sayılmalıdır." Ya Atatürk'ün evrensel sevgi ve saygı anlayışı!

İşte bir gün Çanakkale'ye giden bakanlardan birine: "Orada Mehmetçik anıtının başında şehitleri anacaksın. Siz olmasaydınız, siz göğüslerinizi çelik kalelere karşı siper etmeseydiniz, boğaz elden gider, İstanbul elden giderdi diyeceksin."

"Evet efendim"

"Ama Çanakkale'de yalnız bizim şehitlerimiz yok. Bu topraklar üzerinde kanlarını döken insanları da, o kahraman düşman savaşçıları da saygı ile anacaksın."

Bakanın ricası üzerine bu son söylenecekleri Atatürk'ün kendisi kaleme alır. Nutuk şudur:

"Bu memlekette kanlarını döken kahramanlar! Burada bir dost vatanın toprağındasınız. Huzur içinde uyuyunuz. Sizler Mehmetçiklerle yan yana, koyun koyunasınız. Uzak diyarlardan evlatlarını harbe gönderen analar, gözyaşlarınızı dindiriniz. Onlar bu toprakta canlarını verdikten sonra artık bizim evlatlarımız olmuşlardır."

İşte dünyada başka bir örneği olmayan sevginin evrensel dili. Bu nutku yabancı gazeteler haber yaptıktan sonra haftalarca, aylarca Avustralya'dan, Yeni Zelanda'dan sevgi ve minnet mektupları yağmıştır.

İlknur Güntürkün KALIPÇI

EK 5: Onuncu Yıl Nutku

Türk Milleti!

Kurtuluş Savaş'ına başladığımızın 15'inci yılındayız. Bugün cumhuriyetimizin onuncu yılını doldurduğu en büyük bayramdır.

Kutlu olsun!

Bu anda büyük Türk milletinin bir ferdi olarak bu kutlu güne kavuşmanın en derin sevinci ve heyecanı içindeyim. Yurttaşlarım!

Az zamanda çok ve büyük işler yaptık. Bu işlerin en büyüğü, temeli, Türk kahramanlığı ve yüksek Türk kültürü olan Türkiye Cumhuriyeti'dir. Bundaki muvaffakiyeti Türk milletinin ve onun değerli ordusunun bir ve beraber olarak azimkârane yürümesine borçluyuz. Fakat yaptıklarımızı asla kâfi göremeyiz. Çünkü daha çok ve daha büyük işler yapmak mecburiyetinde ve azmindeyiz. Yurdumuzu dünyanın en mamur ve en medeni memleketleri seviyesine çıkaracağız. Milletimizi en geniş refah, vasıta ve kaynaklarına sahip kılacağız. Millî kültürümüzü muasır medeniyet seviyesinin üstüne çıkaracağız. Bunun için, bizce zaman ölçüsü geçmiş asırların gevşetici zihniyetine göre değil, asrımızın sürat ve hareket mefhumuna göre düşünülmelidir. Geçen zamana nispetle, daha çok çalışacağız. Daha az zamanda, daha büyük işler başaracağız. Bunda da muvaffak olacağımıza şüphem yoktur. Çünkü Türk milletinin karakteri yüksektir. Türk milleti çalışkandır. Türk milleti zekidir. Çünkü Türk milleti millî birlik ve beraberlikle güçlükleri yenmesini bilmiştir ve çünkü Türk milletinin yürümekte olduğu terakki ve medeniyet yolunda, elinde ve kafasında tuttuğu meşale, müspet ilimdir.

Şunu da ehemmiyetle tebarüz ettirmeliyim ki yüksek bir insan cemiyeti olan Türk milletinin tarihî bir vasfı da, güzel sanatları sevmek ve onda yükselmektir. Bunun içindir ki milletimizin yüksek karakterini, yorulmaz çalışkanlığını, fitri zekâsını, ilme bağlılığını, güzel sanatlara sevgisini, millî birlik duygusunu mütemadiyen ve her türlü vasıta ve tedbirlerle besleyerek inkişaf ettirmek millî ülkümüzdür. Türk milletine çok yaraşan bu ülkü, onu, bütün beşeriye hakiki huzurun temini yolunda, kendine düşen medeni vazifeyi yapmakta, muvaffak kılacaktır. Büyük Türk milleti, On beş yıldan beri giriştiğimiz işlerde muvaffakiyet vaat eden çok sözlerimi işittin. Bahtiyarım ki bu sözlerimin hiçbirinde, milletimin hakkımdaki itimadını sarsacak bir isabetsizliğe uğramadım. Bugün, aynı iman ve katiyetle söylüyorum ki millî ülküye, tam bir bütünlükle yürümekte olan Türk milletinin büyük millet olduğunu, bütün medeni âlem, az zamanda bir kere daha tanıyacaktır. Asla şüphem yoktur ki Türklüğün unutulmuş büyük medeni vasfı ve büyük medeni kabiliyeti, bundan sonraki inkişafıyla, atının yüksek medeniyet ufkunda yeni bir güneş gibi doğacaktır.

Türk Milleti!

Ebediyete akıp giden her on senede, bu büyük millet bayramını daha büyük şerefle, saadetle huzur ve refah içinde kutlamayı gönülden dilerim.

Ne mutlu Türk'üm diyene!

Ankara, 29 Ekim 1933

Mustafa Kemal ATATÜRK

EK 6: Atatürk ve Bilim

Atatürk, bilimin insan yaşamındaki önemli yerini özgürlük savaşımızın sona ermesi sıralarından başlayarak hemen her vesile ile tekrarlamış, vurgulamıştır. 27 Ekim 1922'de Bursa'da yaptığı bir konuşmada Atatürk, Türkçesi biraz sadeleştirilmiş şekliyle şöyle demiştir:

Yurdumuzun en bayındır, en göz alıcı, en güzel yerlerini üç buçuk yıl kirli ayaklarıyla çiğneyen düşmanı mağlup eden zaferin sırrı nedir, bilir misiniz? Orduların sevk ve idaresinde bilim ve fen ilkelerinin kılavuz edinilmesindedir. Milletimizin siyasi ve toplumsal hayatı ile ulusumuzun eğitiminde de yol göstericimiz bilim ve fen olacaktır. Türk milleti, Türk sanatı, Türk ekonomisi, Türk şiiri ile edebiyatı okul ve okulun vereceği bilim ve fen sayesinde bütün olağanüstü incelikleri ve güzellikleriyle oluşup gelişecektir.

30 Ağustos 1924 günü Atatürk Dumlupınar'da yaptığı başka konuşmada da şöyle diyor:

Yaşamın şartı uygarlık yolunda yürümek ve başarıya ulaşmaktır. Bu yol üzerinde ilerlemeyi değil de geriye bağlılığı benimseyenler, böyle bir bilgisizlik ve gaflette bulunanlar, evrensel uygarlığın coşup gelen seli altında bir gün boğulmaya mahkûmdurlar.

Atatürk'ün "Hayatta en hakiki mürşit ilimdir." kısaltılmış şekliyle yaygınca bilinen sözünün tam metni ise aynen şöyledir:

Dünyada her şey için, maddiyat için, maneviyat için, muvaffakiyet için, en hakiki mürşit ilimdir, fendir; ilim ve fennin haricinde mürşit aramak gaflettir, cehalettir, dalalettir. Yalnız, ilim ve fennin yaşadığımız her dakikadaki safhalarının tekâmülünü idrak etmek ve terakkiyatını zamanında takip eylemek şarttır.

Bilindiği üzere "ilim" sözcüğünün anlamı, gayet geniştir. Hatta aslı Arapça olan bu sözcüğün, Osmanlıcadaki kullanılışıyla, günümüzde artık yaygınlaşmış olan bilim sözcüğünden daha geniş anlamı olduğunu söyleyebiliriz. Fen ise temel bilimler, yani matematik, astronomi, fizik, kimya ve tabii bilimler anlamına gelir. Liselerimize ilişkin olarak "fen kolu" ve üniversitelerimize ilişkin olarak "fen fakültesi" terimlerimiz bunu açıkça gösteriyor. Demek ki kılavuzluğunda yürünmesini Atatürk'ün öğütlediği bilim, geniş kapsamlı bir bilimdir.

Topluma ve insana ilişkin her türlü sistemi ve bilimsel çalışmayı içermek durumundadır. Fakat, ayrıca, bilimler arasında temel bilimlere, matematiğe ve doğaya ilişkin bilimlere, burada özellikle işaret edilmektedir.

Bilimin insan yaşamındaki en gerçek yol gösterici olduğuna dikkatimizi çektiğine göre demek ki Atatürk bilimden başka gerçek yol göstericilerimizin de bulunduğunu kabul etmiş olmaktadır. Oysa bu cümlesinin hemen arkasından, bilim ile fennin dışında mürşit aramanın, bunları dışta bırakan kılavuzlar peşinde yürümenin, dünyadan habersizlik, bilgisizlik demek olacağını vurgulamaktadır

Demek oluyor ki Atatürk, burada, bilim dışında kılavuzlarımız olsa da bunların bilimle bağdaşabilen, bilim anlayışına ters düşmeyen, yol göstericiler olmaları gerektiğine kesin bir dille işaret etmek ihtiyacını duymuştur. Başka bir ifade ile Atatürk, en başta kesinlikle bilim gelmek şartıyla, diğer birtakım gerçek kılavuzlarımızın da bulunduğunu, fakat bunların bilim yöntem ve kurallarından pay alabilen ve bilim kadar

olmasa da, yine de az çok dizgelileşmiş, özgünleşmiş durumda bulunan bilgi ve gözlemlerimiz olduğuna, yahut da bunların, örneğin aklımız ve tecrübemiz gibi bilimi oluşturan temel öğeler arasında yer almaları gerektiğine isabetle parmak basmış oluyor.

Yukarıda aktarılan sözlerinin, kendisinden yapılan alıntılarının, hepsinde Atatürk'ün bilim ve uygarlık arasında yakın ilişki kurduğuna ve her ikisini de dinamik yönleriyle vurgulamaya özen gösterdiğine tanıklık ediliyor. Batılılaşma girişimimizde en büyük güçlüğü doğuran sorun, örnek alınmış olan Batı'nın büyük dinamizmini, kendi kendini geride bırakma ve aşma özelliği idi. Atatürk uygarlığın temeline bilimi koymakta ve Batı uygarlığının dinamizmini, devingenliğini, esas itibariyle bilimden ve bilimin sınırsız gelişme yeteneğinden aldığına inanmaktadır.

Bilimsiz endüstrinin, sınai faaliyetin ve daha genel olarak bilime dayanmayan uygarlığın Batı ile yarışmada etkili olamayacağı, Batı'ya ayak uydurma çabalarını başarıya ulaştırmaktan uzak kalacağı, şüphe götürmez bir gerçektir. Bu gerçeğin açık seçik bir biçimde kavranması aşamasına biz de Atatürk'le ulaştığımızı söyleyebiliriz. Bunun için ise bilimsel araştırma faaliyetinin Batı dünyasıyla atbaşı yürütülmesi idealinin noksansız biçimde benimsenmesine ihtiyaç vardır. İşte, bilime genel anlamda verilen büyük önem yanında, böyle bir ülküyü ve böyle bir ülkeye bağlanma zorunluluğu fikrini Atatürk'te açık ve kesin bir biçimde görmekteyiz.

Ord. Prof. Aydın SAYILI

EK 7: İhtiyar Çilingir

Koyunpazarı'nda bir ufacık dükkân; bir küçük ocak yanıyor, bir ufak çocuk körük çekiyor. İhtiyarlamış, küçülmüş, ak sakallı, küçük yüzlü bir adam, gözünde çifte gözlük, mini mini halkaları ateşte ısıtıp zincir bağlıyordu.

Ne hoş manzara, gözüm ilişti. Dükkânın önünde kaldım. Bir çilingir dükkânı. Ufak kilitler, eski zaman kapı halkaları, rezeler, menteşeler, hayvan zincirleri. Böyle ufak tefek şeyler yapıyor. Bunlardan pek çok da yapmış, dükkânın ötesine berisine asmış.

- Kolay gelsin, usta.

- Kolayı başına gelsin!

Bir tarafa dayanıp durdum. Adamcağız, benimle hiç meşgul olmuyor göründü. Birer tarafı açık, ufak halkalar hazırlamış, bir halka takıp açık tarafını ateşe tutuyor, o hazır oluncaya kadar bir başkasını ateşten çekip ucunu, büyük bir dikkatle kapıyor, bir parça büküyor, onu tekrar ateşe verinceye kadar, evvelki hazır oluyor, böylece muntazam çalışıyordu. Emin olunuz ki gayet dürüst ve muntazam bir zincir ortaya çıkıyor, bir cilası noksan kalıyordu.

Şüphesiz, eski binalarda gördüğümüz o süslü edevat, böyle dükkânlarda, bu nezaketle, bu özenle, bu kanaatle işlenir, yapılırdı. Sanata böyle dindarca bir bağlılık vardı. Her şeyi inkâr eden bu devre gelmemiş olsaydı, şüphesiz bu güzel şeyler sönüp gitmeyecekti. -Yazıklar olsun o zamana ki bütün kutsal değerleri inkâr ettirmiş, kanaatleri öldürmüş, huzur ve rahatı söndürmüş, demiri kaldırmış, yerine tenekeyi doldürmüştür.-

Ben oradayken gençten bir adam geldi. Elinde bir değnek vardı. Demirciye uzattı. Bu değneğin ucuna beş on halka geçirilecek. Bu genç adam, onunla, her sabah akşam bağa giderken eşeği dürtecek.

Demirci anladı, ses çıkarmadı, duvardan üç beş halka aldı, sanatına vakıf bir adam sessizliğiyle değneğe taktı. Lakin, genç adam, demircinin aksine değneğin yan tarafına bir halka daha taktırmak istiyordu. Çilingirle aralarında bir konuşma başladı. Çilingir. "Olmaz, bunun usulü böyledir." dedi.

Delikanlı usulü bozmakta ısrar ediyordu.

- Canım sen tak. Nene lazım...

- Takılmaz evladım... Ben kırk yıldır bu sanatı işlerim.

- Canım, parasıyla değil mi? Sen takıver, ötesine karışma!

İhtiyar, belki ısrar etmeyip takacaktı; ancak "parasıyla" sözüne fena hâlde içerledi, daha fazla bir şey demeyerek değneği genç adamın elinden aldı, eski taktıklarını da sökerek iade ettikten sonra,

- Biz para âşıklısı değiliz, var başka yerde yaptır, dedi.

Düşündüm kaldım. Para için çalışmadığımı iddia eden bu fakir ihtiyar, şüphesiz, sanatının âşığıydı. "Fılan usta gitti, bu sanatı da götürdü." diyecekler diye, bu dükkânı bekliyordu. Onun gözünde filan şey filan şekilde yapılır, başka türlü sanata saygısızlık olurdu. Bunu yıllarca, belki asırlarca ustalar böyle yapmışlar; öyle ya, onun

arkasında bu yolda gelmiş geçmiş ustalar, pirlere vardı. Dükkânlarını Allah'a ibadet eder gibi açıp kapamışlardı. Sanat, onlara sunulmuş bir kerametti.

Evet, bu adam para âşıklısı değildi. O, ustalarının postunda oturur bir sanat halifesiydi. O nasıl derse desin uğraştığı sanatın kendisine emanet olduğunu söyleyen üstadları vardı. Sanatta söz sahibi olmayan bir adamın, parayla, onu değiştirmeye ne hakkı vardı!..

Memduh Şevket ESENDAL

EK 8: Gönül Mimarlarımız

Aşk Elçisi: Yunus Emre

750 yıl önce doğmuş olan Yunus Emre'den çağımıza sevgi ve barış çağrıları...

"Ben gelmedim dava için

Benim işim sevi için"

Yedi yüzyıldan uzun süre önce, on yıllarca savaşla, bu arada Haçlı Seferleri ve Moğol akınlarıyla yıkıntılara uğramış olan Anadolu'da, hem duygulu hem güçlü bir ses yükselmişti. Bu tasavvuf ozanı Yunus Emre'nin sesiydi. Selçuklu İmparatorluğu'nun güneşi sönerken Yunus köyleri, kasabaları dolaşarak yalın ama derin sevgi ve ahlak şiirlerini okuyordu. Gerek şiirleri gerek ilahileri, önce Osmanlılara, sonra modern Türkiye'ye ilham verdi, kültür etkileri yaptı. Saydam ve kıvrak güzelliklerini gönümüze sindirdiğimiz bu eserler, sevgi ve barışın üstünlüğü, hümanizma ve evrensellik ruhu, Tanrı ile insanların birliği, toplumsal adalet ile yoğrulmuştur.

Şairimizin büyüklü anlatılarla sunduğu bu ülküler üzerinde duran UNESCO (Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kuruluşu), 1989 Kasımında, Genel Kurulu'nun oy birliği ile aldığı kararla 1991'i "Uluslararası Yunus Emre Yılı" ilan etti. T.C. Kültür Bakanlığı da, yılı "Milletlerarası Yunus Emre Sevgi Yılı" olarak adlandırdı.

Yunus Emre'nin tam 750 yıl önce, 1241'de doğmuş olduğu tahmin edilmektedir. 1991'de yapılan törenler ve kültür etkinlikleri, bu tarihî yıl dönümünü kutlamak içindir. Türkiye'de ve düzinelerle ülkede, geniş bir program sunularak (konserler, konferanslar, sergiler, seminerler, şiir programları, sempozyumlar, radyo-TV programları, belgesel filmler, birçok dilde yayınlanan kitaplar, A.A. Saygun'un "Yunus Emre Oratoryosu" gibi etkinliklerle) büyük Türk ozanı anılmaktadır.

Yunus Emre'nin yaşamı konusunda pek az bilgimiz vardır. Anadolu'nun dört bucağına giderek halkı şiirleriyle, ilahileriyle büyülediğini biliyoruz. Gerçi bazı mısraları, okumamış, ümmi olduğunu söylüyor ama, İslam felsefesini ve tasavvufun manevi kültürünü mükemmel bildiği, Farsça ve Arapça terimleri doğru ve güzel kullandığı görülüyor. En sevilen şiirleri, duru ve kolay anlaşılabilir Türkçesinin güçlü örnekleri arasındadır. Çoğu bugün, yazdıklarından yüzyıllarca sonra bile, dipdiri...

Anadolu halkı, Yunus'a öyle derin bir saygı ve sevgi duymuştur ki en az on iki köy ve kasaba onun mezarına sahip çıkmaktadır.

Yunus'un hoşgörülü mistik düşüncesinde, Tanrı'yla insanın özdeşliği ve dinlerin birliği, dayanışması, kaynaşması gibi kavramlar ağır basar:

"Dağlar ile taşlar ile

Çağırayım Mevlâ'm seni

Seherlerde kuşlar ile

Çağırayım Mevlâ'm seni

Gökyüzünde İsa ile

Tur Dağı'nda Musa ile

Elimdeki asa ile
Çağırayım Mevlâ'm seni"

Herkese uzanan, tüm insanlığı kapsayan sevgisiyle, iyi niyetiyle Yunus diyor ki:

"Hakk'ı gerçek sevenlere
Cümle âlem kardeş gelir"

Yunus'un manevi ikliminde, hiçbir din, başka dinlerle çatışmaz, bu iklimde aykırılık yoktur; gerçek aşk, bütün inançlar birleşince doğar.

Uluslar ve dinler arasında uçurum ve uyuşmazlık tanımayan mistik sevgi, uzlaşmanın ve barışıklığın üzerinde durur. Yunus, kendisine karşı gelenlere bile, iyi dilekler sunmuştur:

"Her kim bana ağyar ise
Hak Tanrı yâr olsun ona
Her kancaru varır ise
Bağ u bahar olsun ona.
Bana ağı sunan kişi
Şehd ü şeker olsun aşı."

750 yıl önce doğan büyük ozanımız, denebilir ki İslam edebiyatı tarihindeki en önemli halk ozanıdır. Yunus, barışa ve uluslar arasında ahenge kendini adanmış bir mistik düşüncenin gür sesiydi, bugün de öyle... Sanatla yüksek ahlaktan benzeri az bulunur bir birleşim yaratmış, insan ruhunun asil duygularını baş tacı etmişti. Ona göre insan neyi severse gerçek imanı odur. Yunus tüm insanlığa kucak açmıştı: "Dünya benim rızkımdır / Halkı benim halkımdır." Yaşadığı çağda, birçokları yeryüzünde insan varlığının değersiz olduğu görüşünü öne sürüyordu, ama bizim insancıl şairimiz dünyayı eşsiz güzelliklerinin hepsiyle bağrına basıyordu:

"Bu dünya bir gelindir yeşil kızıl donanmış
İnsan böyle geline bakar bakar doyamaz"

Coşkulu şiirlerinin birinde "Severim ben seni candan içeri" diyen Yunus Emre, bütün insanlara gösterdiği iyi niyetle, dinler ve uluslar arasında barış ve dayanışma uğrındaki çağrılarıyla da her zaman anılacaktır:

"Adımız miskindir bizim
Düşmanımız kindir bizim
Biz kimseye kin tutmayız
Kamu âlem birdir bize"

Koca Sinan

Sıcak bir yaz günü küçük Sinan, dedesiyle birlikte Karatay Kervansarayına gitti. Selçuklulardan kalma bu güzel eser, Kayseri yöresindeydi. Dedesi marangoz Yusuf Ağa, bu yapının ahşap kısımlarını onarmak için gelmişti buraya. Sinan da kendisine yardım edecekti.

Burası, kervanlara durak yeri olarak yapılan, dışı kale gibi duvarlarla çevrilmiş büyükçe bir saraydı. İçinde cami, hamam, yatılacak yerler, büyük depolar vardı. Çocuk, kervansarayı büyük bir hayranlıkla inceliyor, her yere ayrı ayrı bakıyordu.

Küçük Sinan, dedesiyle her gittiği yeri böyle inceler, ona bazı şeyler sorardı.

Bir gün camiyi gezerken dedi ki:

- Dedeciğim, acaba biz de böyle büyük yapılar yapamaz mıyız? Dedesi gülümsedi:

- Ben artık yaşlandım evlat! Ama sen yaparsın.

- Sahi yapar mıyım dede?

- Niye yapmayacakmışsın? Hem daha güzelini yaparsın. İnsan aklının, insan gücünün yapamayacağı şey yoktur.

1490 yılında Kayseri'nin Ağırnas köyünde doğan Sinan, çocukluk yaşından beri dedesiyle birlikte gurbette dolaşır, onun yanında birçok şey de öğrenmek istiyordu. Akıldan hesap yapmadaki ustalığı, bütün köyde dillere destan olmuştu.

Bir süre sonra dedesi Yusuf Ağa öldü. Yalnız kalan Sinan, köyünde kalmak istemedi. İstanbul'a giden bir kervanın peşine takılıp günlerce atlar ve katırlar arasında yürüyerek İstanbul'a geldi. Üsküdar'da bir hana yerleşti. Hemen kendine bir iş aramaya başladı. Ama daha küçük diye ona kimse iş vermiyordu.

Sonunda bir kahvehaneye çırak olarak girdi. Aradan birkaç ay geçmişti ki orada oturan bir yeniçeri ağası onunla ilgilendi. Çocuğun kimsesiz ve becerikli olduğunu görünce yanına alıp At Meydanı'ndaki İbrahim Paşa Konoğu'nun Acemioğlanlar Okuluna verdi. Sinan, yeniçeri ocağının geleneklerine göre eğitim görüyor, askerliğe ve yeniçeri düzenine alıştırılıyordu.

Bu arada Sinan'ın dülgerliğe ve yapı işlerine yetenekli olduğu görülünce onu saray mimarlarının yanına çırak olarak yolladılar.

Delikanlı, orada yıllarca çalıştı, mimarlığın bütün inceliklerini öğrendi, sonra usta oldu.

Kanunî Sultan Süleyman zamanıydı. İmparatorluk sınırlarının üç kıtada alabildiğine genişlediği yıllardaki seferlerde Sinan, ülkenin pek çok yerini görmüş; Konya, Sivas, Erzurum, Tebriz, Bağdat gibi büyük kentleri tanımıştı. Her gittiği yerde mimarlık yapılarını inceliyor, bilgisini arttırıyordu.

Bu sırada devletin mimarbaşısı ölmüş. Onun yerine kimi getirelim, diye düşünülürken Lütfü Paşa adında bir vezir, Sinan'ı tavsiye ederek:

- Ölenin yerini ancak o tutabilir, dedi. Bunun üzerine Kanunî Sultan Süleyman, Sinan'ı hassa mimarbaşı yani devletin en büyük mimarı olarak atadı.

Sinan, 9 Nisan 1588'de doksan sekiz yaşındayken İstanbul'da öldü. Süleymaniye Camii'nin bitişiğindeki evinin bahçesine gömüldü.

Koca Sinan, Süleymaniye ve Edirne'deki Selimiye Camii'nden başka 81 cami, 62 medrese, 22 türbe, 8 köprü, 16 kervansaray, 33 saray, 32 hamam, 12 mahzen ile birçok su yolu ve kemerler yapmıştır.

Türk yapıcılık, çinicilik ve oymacılık sanatları onun zamanında en güzel örneklerini vermiştir.

EK 9: Nevruz ve Birlik

Türk Dünyası'nın önem verdiği ve bağımsızlığa kavuşulduktan sonra daha bir heyecanla kutladığı bu millî bayramın (Nevruz'un) bundan böyle bizde de resmî bayram olarak kutlanması Türk dünyası arasındaki bağları daha da güçlendirecektir.

Türk Dünyası Tarih Dergisi'nin Mart 1993 sayısında yer alan Sinan Oğan'ın "Türklerde Yeni Yıl" makalesinde ifade edildiğine göre İranlılar bize imrenerek bu bayramı kabul etmişler ve "Yeni Gün"e Farsça Nevruz demişler. Nevruz'da yeni elbiseler giyilir, "Semini helvası" pişirilir, küskünler barışır, asla kavga edilmez. Dostlara tanışlara gidilir, kabir ziyaretleri yapılır, mevlidler okunur, Nevruz gülleri toplanır. Gelenlere şeker dağıtılır, hastaların gönlü alınır, ihtiyaçlara "şiriniyat" yani tatlı ve çörek nevinden şeyler götürülür. Bunlardan başka çocuklar ve gençler Kulak Asma, İğne İğne, Suya Yüzük Atma gibi oyunlar oynarlar. Bütün bunlar bizim renkli geleneklerimizin bahara, kırlara yansımalarıdır.

Bence Nevruz bir dua, bir bereket başlangıcı, birlik ve sevgi sembolü, kaynaşma hareketidir. Allah'ın dünyaya nimetler ve güzellikler sunmasıdır. Yeşeren buğdaydır, meleyen kuzudur, baş veren kır çiçeğidir. Baharı kutlama coşkusundan neden mahrum olalım? Zaten etrafa baktığımızda karanlık, ümitsizlik diz boyu...

Nevruz'u her yıl Türk illeriyle kutlamakla Ahmet Yesevilerin dünyası, Yunusların dünyasıyla el ele verecek, oradan Mevlâna'yı, oradan Emir Sultanları, Eyyüb Sultanları, Gül Babaları kucaklayacaktır. Bu bir bakıma kültür mirasımızı da yaşatma ve yarınlara aktarma çabasıdır.

Geleneklere sahip çıkma günü... Yeni Gün, yenilenme, yaşama ümidine sarılma, zorlukların üstesinden gelmek için de yeni bir güç kazanma anlamını taşır. Şu güzel mânideki gibi güllerle gülen bir bayram...

"Nevruz Nevruz bahara
Güller güller nahare
Bahçamızda gül olsun
Gül olsun bülbül olsun."

Bakın bir zamanlar Söğüt'te Karakeçili aşireti tarafından Ertuğrul Gazi'nin türbesinde 21 Mart Nevruz günü bir tören düzenlenirmiş... Mevlidler okunur, halka pilav dağıtılmış. Söğüt'te ve çevresinde eylülde yapılan "Yörük Bayramı"nın temelinde Nevruz kalıntıları bulunabilir. Osmanlı sarayında da 21 Mart Nevruz Bayramı'nda macunlar, şerbetler ve çeşitli hediyeler dağıtıldığı, bu hediyelere Nevruziyye ismi verildiği ifade ediliyor. Türk edebiyatında Nevruz sebebiyle "Nevruziyye"ler yazıldığı bilenen bir gerçek... Musiki'de birçok Nevruz makamlarının olduğu da...

"Haydar Baba'ya Selam" şiirinin büyük şairi merhum Şehriyar, Türk Dünyası'nın bu güzel millî gününe bakın nasıl yer vermiş.

"Bayram yeli çardakları yihanda
Nevruz gülü, kar çiçeği çıkanda
Ağ bulutlar köyneklere sıhanda
Bizden de bir yâd eyliyen sağ olsun."

Bütün Türk illerine Nevruz selamlarıyla...

Sevinç ÇOKUM

EK 10: Ergenekon Destanı

Bozkurt Destanı'nın daha zengin bir şekli Ergenekon Destanı'dır. Destana göre Ergenekon, Türklerin yüzyıllarca çift sürerek, av avlayarak, maden işleyerek yaşayıp çoğaldıkları; etrafı aşılmaz dağlarla çevrili, mukaddes bir toprağın adıdır.

Türk illerinde Göktürk oku ötmeyen, Göktürk kolu yetmeyen bir yer yoktu. Bütün kavimler birleşerek Göktürklerden öğ almaya yürüdüler. Türkler, çadırlarını, sürülerini bir yere topladılar; çevresine hendek kazdılar, beklediler. Düşman geldi, vuruş başladı. On gün vuruştular. Göktürkler üstün geldi.

Bir gün bütün illerin hanları ve beyleri av yerinde konuştular. "Göktürlere hile yapmazsak işimiz yaman olur." dediler. Tan ağarınca baskına uğramış çeri gibi ağır yüklerini, kötü mallarını bırakıp kaçtılar.

Türkler, "Bunların vuruşma güçleri bitti, kaçıyorlar." deyip arkalarından varıp yetiştiler.

Düşmanlar Göktürkleri görünce birden geri döndüler. İkisi vuruştular. Düşmanlar galip geldi. Göktürkleri öldüre öldüre çadırlarına geldiler. Çadırlarını, mallarını öyle aldılar ki bir ev kurtulmadı. Büyüklerin hepsini kılıçtan geçirdiler. Küçükleri kul edip herkes birini alıp gitti. Göktürk Hanı İlhan'ın oğulları çoktu. Savaşta hepsi öldü. Kayan adlı küçük bir oğlu vardı. O yıl evlendirmişti. İlhan'ın Tukuz adlı bir de yeğeni vardı. Bu ikisi bir yerdeki kişilerin eline düşmüşlerdi. On gün olduktan sonra bir gece ikisi kadınlarıyla birlikte atlanıp kaçtılar. Yurda geldiler. Düşmandan kaçıp gelen dört maldan deve, at, öküz, koyun çok buldular.

Eğer, ile varalım desek; dört taraftaki illerin hepsi bize düşman. İyisi odur ki dağların içinde insan yolu düşmez bir yer izleyip oturalım deyip dağa doğru sürülerini sürüp gittiler.

Geldikleri yoldan başka yolu olmayan bir yere vardılar. O da öyle bir yoldu ki bir deve, bir at bin güçlkle yürürdü, eğer ayağını yanlış bassa parça parça olurdu.

Vardıkları yerde akar sular, çeşmeler, türlü otlar, meyveli ağaçlar, türlü türlü avlar vardı. O yeri görünce Tanrı'ya şükürler kıldılar. Hayvanlarının kışın etini yediler. Yazın sütünü içtiler, derisini giydiler.

O yere Ergenekon adını koydular.

Burada bu ikisinin çocukları çoğaldı. Kayan'ın evladı çok oldu. Tukuz'un ki ondan daha az oldu. Kayan çocuklarına Kayat dediler. Tukuz çocuklarına iki ad koydular. Bir nicesine Tukuzlar dediler; bir nicesine Türülken dediler. Çok yıllar bu iki kişinin çocukları Ergenekon'da kaldılar. Enine boyuna uzayıp yayıldılar.

Dört yüz yıl sonra Ergenekon'da kendileri ve sürüleri o kadar çoğaldılar ki sığmadılar. Bu sebepten bir yere toplanıp oturup konuştular. Dediler ki: "Atalarımızdan işittik. Ergenekon'un dışında geniş yerler, güzel yurtlar olurmuş. Bizim yurdumuz eskiden o yerlerde imiş... Dağların arasından yol izleyip bulalım. Göçüp çıkalım. Her kim bize dostum derse onunla görüşelim."

Hepsi bu sözü beğenip çıkmaya yol izlediler, bulamadılar.

O zaman bir demirci dedi ki; " Burada bir demir madeni var. Yalın kata benziyor. Şunun demirini eritsek bir yol olurdu." Varıp o yeri gördüler. Bu sözü de beğendiler. Dağın geniş yerine bir kat odun, bir kat kömür dizdiler. Dağın üstünü, arka yanını, beri yanını böylece doldurduktan sonra yetmiş deriden körük yapıp yetmiş yerde kurdular. Ateşleyip körüklediler

Tanrı'nın gücü ile ateş kızdıktan sonra demir dağ eriyip akıverdi. Yüklü deve çıkacak kadar yol oldu. O günü, o ayı, o saati belirleyip çıktılar. O günden beri Göktürklerde âdet olmuştur. O günü bayram sayarlar ve bir parça demiri ateşe salıp kızartırlar. Önce han, bunu kıskaçla tutup örse koyar, çekiçle döver. Ondan sonra beyler de öyle yapar. Bu günü mukaddes bilirler.

Ergenekon'dan çıktıkları zaman Göktürklerin padişahı Kayan soyundan Börte Çene idi. Bu genç, bütün illere elçi gönderip Ergenekon'dan çıkıp geldiklerini bildirdi. Bunu bazıları iyi gördüler, bazıları kötü gördüler.

Göktürkler eski düşmanlarıyla savaştılar. Yendiler. Böylece dört yüz yıl sonra kanlarının öcünü aldılar

Anonim

EK 11: Çiğdem Der Ki...

Bir sabah uyandığında evimizin önünde iki kucak dolusu horozibiği yığınıyla karşılaştım. Bahçede bir kökçük olsun horozibiği kalmamış, hepsi sökülmüş. Kırmızıdan mora doğru koyulaşan o güzelim kadifemsi çiçeklere kim kıymıştı anlayamamıştım. Bunu neden yapmışlar ki, diye düşünürken her şey anlaşıldı.

Halam yine iş başındaydı. Nereden duymuşsa horozibiği çiçeğinin uğursuzluk getirdiğini söyleyip duruyordu. Söktüğü çiçekler yetmemiş gibi hâlâ bahçede dolaşıyor, küçük fideleri de kökleyip atıyordu yığınım üzerine. Bir yandan da söyleniyor:

"Hepsini söktüm bu uğursuz çiçeklerin ama tohumları dökülüyor durmadan. Yakında yine çıkıverecek kökü kuruyasicalar..."

Sökülmüş horozibiği çiçeklerinden birini elime alıp okşamaya başladım. Halama çok kızmıştım ama belli edemiyordum.

"Hala, bahçe bunlarla daha güzeldi, kel kel görünüyor şimdi gözüme. Ben bu çiçekleri çok severdim bilmiyor musun?"

Halam üzerime yürümeye başladı. Babamın siyah eldiveni vardı ellerinde. Elimdeki çiçeği iğrenç bir şeymiş gibi eldivenli elleriyle tutup çekti, yığına fırlattı yine. "Dokunma bu mendebur şeye! Senin dünyadan haberin yok. Ben boşuna mı eldiven giydim sanıyorsun. Bu kasabadan kimin bahçesinde bu çiçekten varsa evlerinde ne rahatlık var ne de huzur. Marangoz Selim'i biliyorsun değil mi? Geçen gün saksıya dikip dükkânın önüne koymuştu, onu uyardım ama beni dinlemedi. İki gün sonra ne oldu bil bakalım? ^Nereden bileceksin... Serçe parmağını kesti. Hep bu uğursuz çiçek yüzünden, çiçek demeye dilim pek varmıyor aslında, ot demeli buna. Şuna baksana ne biçimsiz... Öyle de arsız ki neredeyse toprağa döktüğü bütün tohumlar hemen yeşeriyor."

Zavallı horozibikleri!.. Halamın söylediklerinden habersiz, gittikçe solgunlaşarak öylece yatıyorlar yerde. Bu kadar belaya, uğursuzluklara neden olabilecek nesi vardı ki bu çiçeğin? Köklerini toprağa yapıştırmak için didinen bir bitkiydi yalnızca. İnsanlara karşı niçin düşmanlık beslesindi? Hem böyle duygular taşıyabilir miydi? Arsız olmasına arsızdı yani yere düşen tohumları fazla suya, güneşe, bakıma gereksinme duymadan filizlenirdi hemen. Bu da onun yaşama bağlılığını gösterirdi. Dünyayı seviyordu ve var olmak için elinden geleni yapıyordu.

Ben halamın bu yönünü hiç anlayamıyordum. Aynı kasabada yaşıyorduk; o yalnız yaşadığı için sık sık bize gelirdi, çoğu geceler bizde kalırdı. Geceleri tırnak kestirmez; merdiven altından kendisi geçmediği gibi bizi de geçirmez; arada bir evimizin önündeki ceviz ağacına konan baykuşu taşlar ya da bize taşlatır; ona, alması için uzattığımız bıçağı ya da makası elimizden almaz, bir yere bıraktırırdı ondan sonra alırdı.

Babam da halama bu inanışları yüzünden sitem eder ama kendisinden büyük olduğu için işine fazla karışmak istemizdi. Yine de zaman zaman tartıştıklarını duyardım.

"Abla, boş inanç bunlar boş!"

"Bazı şeyleri kestirip atmadan önce düşünmelisin Yılmaz. Onca yıldır insanların denediği, gözlediği, doğru bellediği şeyleri birdenbire boş inanç deyip atamazsın."

Gece tırnak kesmenin niçin uğursuzluk getirdiğini düşününce mantıklı bir sonuca ulaşabiliyordum. Çevreye sıçrayabilir ve iyi aydınlatılmamış bir odada o tırnağın nereye savrulduğunu görmeyebiliriz. Temizlik açısından önemli bu; hele geçmişte elektriğin sağladığı pırıl pırıl aydınlık olmayınca bu iş daha da zor oluyordu sanırım.

Bıçak, makas gibi kesici aletlerin elden alınmayışı da mantıklı olabilir. Dikkatli olmazsak elimizi kesebiliriz. Bütün bunlara açıklama getirebiliyordum ama bazen de anlaşılmaz, garip hatta saçma inanışlarla karşılaşılıyordu. Yağmurun çok şiddetli olduğu bir gün ekmek almak için bakkala gitmem gerekiyordu.

Halam da bizdeydi. Ben hemen kırmızı kabanımı sırtıma geçirip şemsiyemi aramaya başlamıştım ki halam çılgık çılgığa durdurdu beni.

"Bu ne?.. böyle mi çıkacaksın dışarıya? Nasıl şimşekler çakıyor, hava gümbür gümbür duymuyor musun?" Şaşırmıştım. Görünüşümde bir gariplik yoktu.

"Niçin çıkamazmışım hala? Islanıp üşütmem merak etme, kabanım çok kalın, hem şemsiye de alıyorum yanıma."

"Kabanın kalın olmasına kalın ama rengi kırmızı. Allah aşkına annen, baban sana bir şey öğretmiyor mu? Hiç böyle havada kırmızı giyilip çıkılır mı dışarıya? Allah korusun, yıldırım üstüne çeker bu renk."

İşte bunu ilk kez duymuştum. Üstelik akılla, mantıkla açıklanabilir bir yanı yoktu.

"Hala sen yıldırım boğa mı sandın? kırmızıyı görünce kükreyip üzerime gelecek ha!.. "

"Sen alay et, geçen yıl zavallı bir çoban bu yüzden ölmüş. Onu bulduklarında boynunda kırmızı bir atkı varmış. Zavalıcık yağmurdan korunmak için ağaç altına sığınmış ama yıldırım onu ağacın altında bile bulmuş. Hep o kırmızı atkısı yüzünden."

"Hayır hala, kırmızı atkı yüzünden ölmüş olamaz, ağacın altına oturduğu için olmuştur. Bir hendeğin içine yatmış olsaydı bir şey olmazdı. Senin dediğin gibi olsa bütün okullara yıldırım düşerdi çünkü hepsinde kırmızı kırmızı bayraklar asılı. Üstelik giyeceğim başka renkte bir kabanım da yok."

Halamı ikna edememiştım, dedim ya çok inatçı bir insan. Babam da çok kızdı halama. Sert bir tartışma geçti aralarında, halam yine küserek evine döndü.

Benim bir de küçük halam var, babamdan üç yaş küçük olduğu için ona "küçük hala" diyorum. Yeni evlendiği için bize eskisi gibi sık gelemiyor. Özellikle büyük halam bizdeyse hiç gelmiyor zaten. Küçük halam, büyük halamın bize küsmesinden iki gün sonra evimize geldi. Olanları duymuş.

"Ne olacak ablamın bu hâli?" deyip babamla dertleşiyor, bir çözüm yolu bulmaya çalışıyorlardı. Onlar konuşurlarken ben de dışarı çıktım. Bahçeyi sulasam iyi olacaktı. Toprağa düşen horozibiği tohumları çarçabuk yeşerirdi o zaman.

Zakkumların kök kısmında sarı bir ışıltı görür gibi oldum. Dallar gürleşmiş olduğundan iyice göremiyordum. Yaprakları kaldırıp yakından baktım; tam yedi tane sapsarı, sanki plastikten yapılmış gibi muntazam çiçekler... O güne dek görmediğim bir çiçek türü. Hemen halamı çağırdım.

"Hala bak burada ne var?"

Hemen geldi. Zakkumların altına saklambaç oynar gibi gizlenmiş olan sarı çiçekleri gösterdim. Dondu kaldı, hiçbir şey söylemedi. Oysa böyle bir çiçek bizim bahçede ilk kez ortaya çıkmıştı. Halam, ilk çiçeğini veren bitkileri görünce çok mutlu olur, sevinirdi ama bu kez öyle olmadı. Diz çöküp yakından bakmaya başladı, çiçekleri inceledi. Derin derin düşünmeye başladı. Dayanamadım artık.

"Hala bu çiçeğin adı ne?"

"Çiğdem... Güzçiğdemi. Ama bazıları başka adlarla da anarlar. Örneğin ablam hiç çiğdem demez."

"Ne der peki?"

"Kalkgit, vargit, acıçiğdem hatta bazen itboğan dediğini de duydum."

"Ne biçim ad bunlar, hepsi de çok kötü. Böyle güzel bir çiçeğe daha güzel adlar verilmeli. Çiğdem ne güzel! Niçin kötü adları da var hala?"

"Bu çiğdem ilkbaharda çıkanlardan daha farklıdır, zehirli olduğu için de öyle adlar takmışlar işte."

"Sahiden zehirli mi?"

"Evet, ansiklopedide de okumuştum senin gibi merak ettiğim için. İlaç yapımında kullanılıyormuş."

Küçük halam hâlâ anlayamadığı bir şeyler varmış gibi uzun uzun süzüyordu sarı güzçiğdemlerini.

"Ne oldu hala? Ne düşünüyorsun?"

"Biliyor musun, bu çiğdemden soğanlarını ben ekmişim buraya, tam yedi yıl önce. Gizlice kazıdım zakkumun kökünü, çiğdem soğanlarını gömüp üzerini hemen kapayıvermişim."

"Neden gizlice yaptın bu işi?"

"Ablam yüzünden çünkü o çiğdemlerin de uğursuz olduğunu söylüyordu. Ben de kendimce sınamak istedim bunu. Bakayım dedim, uğursuzluk getirecek mi başımıza?"

"Yedi yıl boyunca kötü bir şey yaşamadık değil mi?"

"Yaşamadık tabii. Ama ben başka bir şey düşünüyorum şimdi. Neden yedi yıl boyunca açmadı da şimdi açtı bu çiçek? Üstelik tam yedi çiçeği var baksana. Yaprakları da saydım, tam yedi yaprak, tohumları da yedi tane. Sence de tuhaf değil mi?"

"Aman hala, sakın sen de ona benzeme! Yoksa söküp atacak mısın bunları?"

"Yok canım, o kadar da değil. Yalnızca tuhaf buldum o kadar ama bir açıklaması mutlaka vardır. Belki de toprağa alışması biraz zaman almıştır. Ya da zakkum, topraktaki besinlerin çoğunu alınca bizim güzçiğdemleri besinsiz kalıp gün ışığına çıkamamışlardır."

O gün bahçe, bitkiler ve böceklerle ilgili epeyce konuştuk. Benim için dopdolu yaşanmış bir gün oldu. Güzçiğdemi aramızda bir sır olarak kaldı, yine zakkumların dalları arasında gizlice varlığını sürdürecekti. Özellikle büyük halamın görmesi, güzçiğdeminin sonu olurdu.

Büyük halam iki hafta gelmedi bize. Annemle babam artık gidip gönlünü alalım, diye konuşuyorlardı kendi aralarında. Bu konuşmaların yaşandığı sırada halamın komşusu uğradı bize. Büyük halam çok hastaymış ama bize dargın olduğu için haber yollamıyormuş. Komşusu anlatıyordu:

"Gitseniz iyi olacak. Ben sabah akşam uğruyorum, durumunda hiçbir iyileşme yok, ateşi de var. Çorba yaptım, nane limon kaynattım ama fayda etmedi. Üstelik canı çok sıkkin. Kimsem kalmadı, komşuların eline bakar oldum, deyip ağlıyordu."

Hemen hazırlandık, ben koşa koşa gidip küçük halama da haber verdim. O da gelince hep birlikte büyük halamın evine doğru yola çıktık.

Kasabadaki birçok ev gibi onun evinin önünde de bir bahçe vardı. Her çiçeğe bir kusur bulduğu için onun bahçesinde hemen hemen hiç çiçek olmazdı. Zaman zaman rüzgârın getirdiği birkaç tohum yeşerip çiçeklenmeye

çalışsa da halam onu fark edince hemen söküp yola atardı. Üç tane meyve ağacı vardı bahçesinde. Elma, erik ve dut ağacı... Onların yeşilliği dışında başkaca bir yeşillik göremezdik.

Bahçeden geçip evin kapısını çaldık. İçeriden halamın yorgun sesi geldi.

"Kapı açık... "

İçeri girdik, sedir dediğimiz bir çeşit kanepede uzanmış! yatıyordu. Bizi görünce başını duvar tarafına çevirdi.

"Abla nasılsın?" diyerek elini tuttu babam. Sonra ateşini anlamak için elini alınma götürdü. Biz de sedirin çevresine sıralandık.

Halam ağlamaya benzer bir sızıldamayla konuşmaya başladı.

"Yeni yeni aklınıza geldim değil mi? Ne vefasızmışsınız! İnsan bir düşünür, benim bir ablam vardı, ne oldu, gelip gitmiyor, der.

Annem de söze karıştı.

"Neyse abla, şimdi buradayız ya, üzme artık kendini. Bak ateşin de var, üzülürsen daha da yükselir."

Halam epeyce sitem ettikten sonra hastalığını anlatmaya başladı. Kasabadaki sağlık ocağına gitmiş. Doktor romatizma teşhisi koymuş. Hemen iyileşecek türden bir tedavi değilmiş, uzun sürecek bir tedavi gerektiriyormuş.

Halam hastalığını anlatırken bize haber getiren halamın komşusu da geldi eve. Halamın ayakucuna oturdu. Bir yandan ayağını ovuyor, bir yandan anlatıyordu.

"Komşum sana iyi bir haberim var. Bugün Şifacı Ayşe Kadın'a uğradım. Bilirsin, bilgili kadındır; onun ataları da şifalı otlardan ilaçlar yaparlarmış. Romatizma ağrıları için en iyisi çiğdemdir, dedi. Ama elinde bir çiğdem kalmadığı için sana ilaç yapıp yollayamadı. Artık birçok otu bulamıyormuş. Dağlara gitmek gerek, diyor; artık çok yaşlandığı için kendisi gidip toplayamıyormuş."

Halamın komşusu anlatırken biz küçük halamla bakıştık. Göz kırptı bana. Herhalde şöyle demek istiyordu:

"Gördün mü bak 'itboğan' diyerek söküp söküp attığı çiçeğe muhtaç oldu."

Büyük halam çaresiz gözlerle dinliyordu komşusunu.

Küçük halam, artık bahçedeki çiğdemden söz etmenin zamanıdır diyerek konuşmaya başladı.

"Kimsenin dağa çıkmasına gerek yok. Ağabeyimin bahçesindeki zakkumun altında tam yedi kök çiğdem var, hem de tam şifalık güzçiğdemi. Söküp atmasın diye ablamdan gizli ekmişim onları. İyi ki ekmişim değil mi abla?"

Büyük halam artık hiçbir şeye karşı çıkamıyordu. Başını sallayıp onayladı.

"Madem böyle şifalıymış, benim bahçeme de birkaç çiğdem soğanı dikiverin bari."

Halamın komşusu:

"Yarın sabah Ayşe Kadın'a gidip sorun, kaç çiğdem gerekiyorsa neresini kullanacaksa ona göre sökersiniz. Bana sıkı sıkı tembihledi, sakın kendi başınıza ilaç yapmaya kalkışmayın, zehirlenirsiniz dedi. Ölçüsünü, eczacı torunuyla birlikte kendisi ayarlayacakmış."

O günden sonra büyük halam Şifacı Ayşe Kadın'la sık sık görüştü. Her görüşmeden sonra halamın bahçesinin yeşilliği çoğaldı. Kasabadaki avcılara, çobanlara sık sık tembihliyor, dağlardan çiğdem soğanları getiriyor, onları bahçesine kendi elleriyle dikiyordu. Renk renk hatmiler, menekşeler, papatyalar, gelincikler bahçeyi iyice güzelleştirmişti. Ayşe Kadın'ın şifalı bir yanı yok dediği horozibiği çiçekleri bile artık vardı bahçesinde.

Bahçe güzelliştikçe halamın romatizma ağrıları azalıyordu. Ya gerçekten bu bitkiler iyileştiriyordu onu ya da bahçeyle uğraşmak ağrılarını unutmasına neden oluyordu. Hangisi işe yarıyordu bilmiyorum ama öğrendiğim bir şey vardı. Küçük halamın dediği gibi hayata katılan her canlı dünya için bizler için önemli ve bir biçimde yararlı varlıklardı.

Miyase SERTBARUT

EK 12: Aşinasız

Bize mekânları da, şehirleri de sevdiren, oranın insanlarına duyduğumuz bağlılıktır. Sevdiğimiz insanlar çekilip gitsin yaşadığımız yerlerden, yabancı bir gezgin gibi kalırız ortalıkta. Bin yerinden bağlı bulunduğumuz sokaklar, semtler ve şehir, merhaba demez olur yüzümüze.

Doğrusu bu ya, bugünün şehirlileri, sokağa çıktığında selam verip ayaküstü eğleşecek, hâl hatır sorup yârenlik edecek aşınalar bulmakta pek şanslı değildir. Hep göçebe ve hep bir şehrin yabancıları olarak yaşamak, ne aşınalar ne de kalıcı dostlar kazandırır onlara. Şehirlilerin çoğu, birer mutsuz yabancıdır.

Ne zamandır, bir kasaba yaşamını özleyorum biliyor musunuz? Herkesin birbirini tanıdığı; sokaklarında, çarşılarında yürürken adım başı selamlaşılın, her dükkânın önünde durulup laflanan; yürüyüşlerin; alışverişlerin koşuşturmayla değil, asude ve hakiki bir zevkle yapıldığı küçük şehir ve kasaba yaşamına hayranlığım ve özlemim her gün biraz daha artıyor.

Aynı şehri, aynı semti, sokağı ve hatta aynı apartmanı paylaştığınız insanlarla büsbütün "bağlantısız" yaşamak, adamakıllı yoruyor insanı. Bir sokak boyunca kimseye selam vermeden yürüdüğünüzü fark ediyor ve ürperiyorsunuz. Bakkalla, manavla, kasapla, kırtasiyeciyile bütün ilişkiniz, "Hayırlı işler." ve "İyi günler." den öteye gitmiyor. Ne korkunç! Bu iyi niyet sözleriniz bile çoğu zaman karşılıksız kalıyor. Aldığınız ekmeğin, sütün, elmanın, domatesin, gazetenin hatırı kadar olsun bir muhabbet kurulmuyor aranızda. İlişkiniz, yalnızca paranın el değiştirmesiyle sınırlı kalıyor.

Sokakta biri selam verip hâlinizi hatırlarını sorsun istiyorsunuz. Biriyle şakalaşmak, birinin kapısının önünde çömelmek, birisiyle hayatı paylaşmak... Olmuyor bütün bunlar. Yalnızlığınızla baş! başa geçiyorsunuz sokakları; o kişisel cennetinize, eve atıyorsunuz kendinizi. Orada, uzak ve meçhul bir adada yaşar gibi kendi maceranızı yaşıyorsunuz.

Muzaffer Tayyip Uslu'nun dizeleri tam da içimin türküsünü söylüyor. Ne zaman okudum bu şiiri, bilmiyorum. Fakat hafızamın kuytusunda tazecik duruyor:

"Ben seviyorum insanları
Bana benziyor birisi
Saatlerce
Kim bilir kime benzetmiş beni
Ve akşam karanlığında
Dönerken evime
Uğurlar olsun diyor bir ses
Eyvallah diyorum hemşerim."

Küçük bir şehir, bir kasaba özlemi git gide büyüyor içimde. Oralarda insanların, sokakta dertleşerek -bu "dertleşmek" kelimesine bayılıyorum- içlerini dökerek daha mutlu yaşadıklarına inanıyorum. Aşınaların, dertleri yarı yarıya unutturduğuna inanıyorum. Konuşan ve dertleşen insan, sokaklar boyu yalnızlığını sürükleyen insandan daha huzurlu olmalıdır. Orada, sokaktan gelen sesler de, gürültüler de yabancı

değildir insana. Onlar da yumuşar ve sevdirebilir kendini ve yaşama sevincinin bir parçası olur ne varsa.

Edip Cansever'in şiiri, aşınalar içinde yaşayan bir "adam"ı anlatıyor olmalıdır:

"Adam yaşama sevinci içinde
Masaya anahtarlarını koydu
Bakır kâseye çiçekleri koydu
Sütünü yumurtasını koydu
Pencereden gelen ışığı koydu
Bisiklet sesini, çığırık sesini
Ekmeğin havanın yumuşaklığını koydu."

Bahar geldi ya, insanın her zaman, her yerde, herkesle konuşup yârenlik edesi geliyor. Sevincini de, üzüntüsünü de, memleketin gidişatını da konuşmak, paylaşmak istiyor biriyle. Hele sokakta, dükkânda, çarşı ortasında... Sokaktaki adamlarla, ayaküstü girilen sohbetlerin tadına doyum olmuyor. Hey de hey! Onlar asude zamanlardı ki çokça muhabbet vardı...

EK 13: Basından Teknoloji Haberleri

Başıboş hayvanlar vücutlarına yerleştirilecek çiple takip edilecek

Büyük şehirlerin başlıca sorunlarından olan başıboş kedi ve köpekler, vücutlarına yerleştirilecek çip yardımıyla İnternet ortamından takip edilecek.

Konuyla ilgili olarak bir proje hazırlayan Ankara Büyükşehir Belediyesi, başıboş hayvanlardan sonra, evlerdeki hayvanların da aynı projeye dâhil edilmesini hedefliyor. Uluslararası bir barkod sistemi olma özelliğini de taşıyacak olan yöntem sayesinde, hayvanların kimlik bilgilerine rahatlıkla ulaşılabilecek.

Hayvanlardan insana geçen 250 civarında hastalığın bulunması insan yararı için hayvan sağlığının ne kadar önemli olduğunu ortaya koyuyor. Her gün parklarda, bahçelerde başıboş gezen hayvanlardan bu ortamlara bırakılan atıklardan insanlara, özellikle de çocuklara bulaşması muhtemel hastalıkların önüne geçilmesi yerel yönetimlerin önemli görevlerinden. Yeni çıkarılan Büyükşehir Yasası ile bu konuda ağırlıklı yük büyükşehir belediyelerine bırakılmış durumdadır. Mücavir olan sınırları genişletilmeden önce başkent sokaklarında 35 bin civarında olduğu tahmin edilen sahipsiz hayvanları (kedi-köpek) kontrol altına almayı planlayan Büyükşehir Belediyesi, sahipli hayvanları da ortak bir sistemde toplamaya hazırlanıyor. Bu sistem sayesinde yakalanıp kısırlaştırılan ve varsa hastalığı tedavi edildikten sonra (saldırgan değilse) yasa nedeniyle şehrin sokaklarına geri bırakılan hayvanların deri altına bir çip yerleştirilecek.

Bu çipe hayvanın uluslararası formda kimlik ve sağlık bilgileri yüklenerek İnternet ortamından takip etme imkânı sağlanacak. Proje çalışması ile ilgili bilgi veren Büyükşehir Belediyesi Veteriner Müdürü, bu konuda karşılarna çıkacak en büyük sorunun maliyet olduğunu söyledi. Hayvan sağlığına önem vermenin hayvanseverlik olarak değerlendirilmemesi gerektiğine işaret eden veteriner müdür, hayvanlardan insanlara 250 civarında hastalık bulaştığını, bu yüzden insan sağlığı açısından da düşünülerek yatırımların yapılması gerektiğini bildirdi. Sahipsiz kedi ve köpeklerin park, bahçe demeden dolaştığını ve buralarda bıraktıkları atıkların insan sağlığını tehdit ettiğini aktaran veteriner müdür, hastalık bulaştıktan sonra tedavisinin çok daha masraflı olduğunu belirtti. Avrupa Birliği'nde (AB) bu işler için ayrılmış fonlar bulunduğunu kaydeden veteriner müdür, bir proje hazırlayıp hibe krediden yararlanma yoluna gideceklerini vurguladı. Bu çip sayesinde başkentteki bütün hayvanları takip etme imkânı bulabileceklerini dile getiren veteriner müdür, belediyeler, bazı bakanlıklar ve gümrüklere kurulacak sistemle İnternet'ten hayvanın numarası girilerek her türlü bilgiye ulaşılabileceğini söyledi. Veteriner müdür, bu sistemin, sahiplenilen hayvanların sokağa terk edilmesinin de önüne geçeceğini sözlerine ekledi.

Özcan YAĞMUR

Nesli tükenen balıklara çipli takip

İstanbul Üniversitesi (İÜ) Su Ürünleri Fakültesi İşsu Ürünleri Üretimi Araştırma ve Uygulama Birimi tarafından üretilen 100 mersinbalığı, Sakarya Nehri ağzından Karadeniz'e bırakıldı.

Nesli tükenen bu balıkların bilimsel takibinin yapılması için kuyruklarında bulunan süzgeçlere özel bir cihazla çip takıldı. 20. Kültür Turizm ve Fındık Festivali kapsamında Sapanca ilçesinde üretilen mersinbalıklarının Karadeniz'e bırakılması için

düzenlenen törende İÜ Su Ürünleri Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Bayram Öztürk, balıkçıları bu balıkları avlamamaları konusunda uyararak vatandaşlardan balıkları avlayanları şikâyet etmelerini istedi. Daha sonra 100 civarında mersinbalığı teknelerle Karadeniz'e bırakıldı. Karadeniz'de 2 milyon yıldır yaşayan ve dünyada nesli tükenmekte olduğu için koruma altına alınarak avlanması yasaklanan mersinbalıklarının Türkiye'de neslinin tükendiğini söyleyen Öztürk, 2001'de Rusya'dan döllenmiş yumurta getirdiklerini anlattı. Öztürk, "Havuzlarımızda yetiştirdiğimiz mersinbalıklarının üzerine taktığımız çiplerde üniversitemizin telefon numarası var. Balıkçılar bu numaradan bize ulaşabilecek. Çipler sayesinde bu balıkların göç, büyüme ve beslenme alanlarını takip edeceğiz." dedi.

Salih HAMURCU

Dünyada yaygın

Yurtdışında pek çok evcil hayvanlar için şart koşulan mikroçip uygulaması, minik bir çip yardımı ile kalıcı bir kimlik sağlamayı ve hayvana ait bilgileri ortak bir veri tabanında toplamayı hedefliyor. Kedi ve köpeklere takılan bu minik çipler, sadece o hayvana özel bir numara barındırıyor ve mikroçip ortak veri tabanına kayıt edilen kedi ya da köpeğin her yerde tanınmasını sağlıyor. Kısacası bu mikroçip dostunuzun size ait olduğunu dünyanın her yerinde kanıtlayabilen bir elektronik nüfus cüzdanı olarak çalışıyor. Hayvanla ilgili her türlü bilgiye bu numarayla ulaşmak mümkün. Ülkemizde mikroçip hizmetini bir firma veriyor. Firma yetkilisi bu yöntemin dünyadaki pek çok ülkede yaygın olarak uygulandığını ve Avrupa Birliği'nde hayvanlarının ülkeler arasında seyahat edebilmesi için mikroçip takılmasının zorunlu tutulduğunu söylüyor: "Türkiye'de yapılan bu uygulama yurtdışında da geçerli oluyor. Ayrıca farklı ülkelerin kendi içlerinde kurdukları veri tabanlarının bir araya getirilmesi amaçlı bir proje başlatıldı. Biz de bu projenin içerisindeyiz. Yakında bu veri tabanlarının hepsi birleşecek ve dünyanın neresine giderse gitsin hayvan görüntülenebilecek."

Carettalara uydudan çipli takip

Muğla'nın Dalaman ilçesinde, Çevre ve Orman Bakanlığının desteğiyle "Caretta Caretta"ları koruma çalışmalarına başkanlık eden Doç. Dr. Yakup Kaska, uydudan kaplumbağa takibine başladıklarını söyledi.

Pamukkale Üniversitesi Öğretim Üyesi Yakup Kaska, deneme amaçlı olarak bir kaplumbağaya çip taktıklarını ve başarılı olduklarını, bu uygulamayı diğer kaplumbağalara yayacaklarını belirtti. İlk çip geçtiğimiz nisan ayında akciğer solumunu yaptığından dolayı su yüzeyine çıkan bir caretta'ya takıldı. Kaplumbağada 3 ay takılı kalan bu çiple kaplumbağanın nerelere gelip gittiği, ne kadar sürede nefes alıp verdiği tespit edildi. Ayrıca hızlı yüzme, uyku, gezme ve nefes alma sıklığı araştırıldı.

Uygulamadan olumlu sonuç alan Kaska ve ekibi, uydudan takip sistemini kullanmaya devam edecek.

Mehmet YATKIN

EK 14: Anadolu'nun Bahtı Açık Kara Treni

Cumhuriyet döneminde, demir yolları Anadolu'ya damar gibi Anadolu'ya yayıldıkça Anadolu'nun yüzüne kan, yüreğine can geliyordu. Kara tren, dağların altından girdi, bayırların üstünden aştı. Kuş uçmaz, kervan geçmez bölgelere kara tren ulaştı. Anadolu insanı Anadolu'yu tanıyordu kara trenle. Aydınlar tanıyordu, yazarlar tanıyorlardı o güne dek gereğince bilinmeyen Anadolu'yu. Sivas'ıyla, Erzurum'uyla, Diyarbakır'ı, Malatya'sıyla Anadolu sayfa sayfa açılıyor, kara trenin uzun bir yolculuktan sonra oflaya pufloya girdiği her köşe bucak şenleniyordu. Kara tren umut taşıyor, mutluluk getiriyordu. Götürdüğü de oluyordu. Sevenleri birbirinden ayırıyor, gurbete götürüyordu. Aslında gurbet her zaman vardı Anadolu için. Çile vardı, özlem vardı, dert hiç bitmezdi. Şair Osman Atillâ içlenirde bu yüzden:

"Hep tren yollarında serpilirler:

Esmeri, kumralı ve sarışını,
Öğrendim yurdumun her karışını,
Sayenizde bütün ey sevgililer...

Gülse Anadolu, âh Anadolu,

Gitmez başımızdan gurbetlik gitmez.

Uzundur, çok uzundur tren yolu,

Yol bitmez, özlem bitmez, dert bitmez."

Bittiği de olurdu özlemlerin. Biter ki kara trene "hasret kavuşturan" da derlerdi. Ayıran ve kavuşturan. İnsanoğlunun alın çizgisinde yaşamının öyküsü buydu. Anadolu insanına yaşadığını duyuruyordu; gözünü, gönlünü doyuruyordu kara tren. "Ver bir bilet! Bindin mi kara trene soluğu Tatvan'da alırsın, Van Gölü'nü de geçersin ya da Kars'a, Edirne'ye, İzmir'e, Samsun'a gidersin. Yakın uzak neyime, kara tren sağ olsun!" der Anadolu insanı...

Cumhuriyet'in ilanından bir yıl sonrasıydı, "Ulaşamadığın yer senin değildir." sözündeki gerçeği bilen Atatürk, Anadolu'yu ağ gibi örecek bir demir yolu politikası izlemektedir. O günlerin birinde, 12 Ekim 1924 günü Sivas'tadır ve Sivas'a demir yolu döşenmektedir. Atatürk, demir yolunda çalışan yaşlı bir köylüye sorar:

- Ne yapıyorsun baba?

- Demir döşüyorum Paşa'm. Tren gelecek...

- Sen hiç tren gördün mü?

- Görmedim, görenlerden duydum Paşa'm. Sırtında demirden kırk heybesiyle ekmeğe taşımış, su taşımış. Yaz kış demeden of diye gelirmiş, puf diye gidermiş.

Atatürk gülmüş. Çevresindekilere:

- Demir yolları bu memlekete yalnız vatandaşın arzuladığı ekmeği değil, medeniyeti de getirecek, dermiş.

Ve Cumhuriyet'in onuncu yıl dönümünde tüm memleketten kükrek bir ses yükseliyordu:

"Başta bütün dünyanın saydığı Başkumandan
Demir ağlarla ördük Anayurdu dört baştan"

Atatürk'ün yurt içi gezilerinde kara tren, "beyaz tren" oluyor, beyaz tren uğradığı her kasabaya, her şehre mutluluk getiriyordu. Atatürk'ü görmek, Atatürk'le olmak mutluluğu. 13 Şubat 1931 günü beyaz treni ile yeni açılmış demir yolunda, Mersin'den Malatya'ya gelen Atatürk, Malatya'da şöyle sesleniyordu: "Demir yolları, Türk milletinin refah ve medeniyet yollarıdır."

Bugün Anadolu'muzda, demir yollarının ulaşamadığı yerlere kara yolları ulaşıyor. Köyleriyle, kasabasıyla, kentiyile, Anadolu örümcek ağı gibi bir yol şebekesiyle örüldükçe insanların yüzü gülüyor, Anadolu Anadolu'yu keşfediyor, Anadolu'yu tanıyor. "Bindin mi kara trene gidersen istediğin yere, o da olmadı mı, otobüs var, minibüs var gece gündüz yol alan. Daha olmazsa atla uçağa göz açıp kapayıncaya kadar ya Doğu'dasın ya Batı'da." diyor Anadolu insanı.

Gurbet de, özlem de etkisini yitiriyor çağımızda. Gurbet şimdi Anadolu'dan çıktı da yurt dışına göçtü diyorlar. Almanya'da çalışan işçilerimizin omuzlarında. Şimdi onlar gurbet türküleriyle gurbeti yudumlarırken bir bakıyorsunuz, onlar da yolları kısaltıvermiş, gurbeti bir yana atmış, sık sık özlemini çektikleriyle yakın oluveriyor,

tüm ayrılık gün olup bitiveriyor.

Kara tren üstüne bir sohbet kuralım dedik, söz nereye vardı? Biz yine Osman Atillâ'dan dinleyelim:

"Tren sesidir uzaklardan gelen
Sivas'tan geliyor besbelli uzun.
Gözümü yaşartan zihnimi çelen,
Ürpermesi gecede ruhumuzun.
Kesik kesik, acı acı geceyle,
Kayarak bize doğru homurtulu.
Yüklü umutlarla bin bilmeceyle,
Geçip tünelleri, bularak yolu.
Erzincan, Kayseri, ille Ankara!
Haydarpaşa, deniz sonra Sirkeci.
Her biri ayrı dert, bir ayrı yara,
Uyumazlar makinistle ateşçi.
Böylece, upuzun Ankara-Afyon,
Kütahya'nın çinisinde içimiz
Uşak sekisinden İzmir'e en son
Basmahane'de "dur" der masmavi deniz."

Mehmet ÖNDER

EK 15: Bilgisayar Yalnızlığı

Bilgisayar meraklılarının konuşmalarına hiç tanık oldunuz mu bilmem. Programlardan, oynadıkları oyunlardan, bilgisayar dünyasındaki yeni gelişmelerden öyle heyecanla söz ederler; bunları öyle ballandıra ballandıra anlatırlar ki siz, bilgisayar denen nesnenin harikulade, efsanevi bir yaratık olduğuna inanmaya başlarsınız. Çok geçmeden, karşınızdaki adamın, elindeki makinenin âşığı, mahkûmu ve mecburu olduğunu anlarsınız. Övgüleri ve tasvirlerinin parlaklığı, sevgilisinin meziyetlerini nazmeden divan şairinin marifetlerinden pek aşağı kalası değildir. Anlayacağınız, bilgisayar onlar için mağrur bir sevgilidir.

Meraklılarının meftunu oldukları bu "medeniyet harikası"nı hafife aldığımız sanılmasın. O, insanoğlunun işini kolaylaştıran, zamanını bereketlendiren ve hafızasının yükünü hafifleten hatırı sayılır bir "yardımcı"dır. Artık "modern" insanın ikinci eli, gözü, kulağı olmuştur bilgisayar. Ama bütün marifetlerine rağmen bir makinedir o. Makine ise olsa olsa kölesi olur insanın. Ahmet Haşim, bir yazısında "Zamanımızın kölesi makinedir." der. "İnsan, daha az çalışmak, daha az yorulmak ve manevi zevklere de hasretmek üzere daha çok boş zaman kazanmak için makineyi icat etmiştir."

Bilgisayar âşıkları, ellerinin altındaki aleti, işlerini kolaylaştıran bir "köle" olarak görmüyor gibi geliyor bana. Marifetlerinin çokluğu, bu "alet"i bir teknoloji ürünü olmaktan çıkarıp meraklılarının gözünde "olağanüstü güçlerle donanmış harikulade yaratık" mevkiine yükseltmiş âdeta. Denilebilir ki makine "efsanevi"leştikten sonra insan, yavaş yavaş onun kölesi olmaya durur. Hayranlık bir çeşit "kutsama"ya dönüşür. "Manevi zevklere hasretmek için boş zaman kazandıracak olan araç", zamanı bütün bütün tüketen bir canavar olur. Gönlünü, hayallerini ve zamanını makinesine hasreden bilgisayar meftunu, sınırsız işlem kabiliyetleri karşısında şaşkına döner. Bu şaşkınlık ona, "bütün işlerini tuşlara dokunarak halledebilme" gücüne sahip olduğu havasını verir, işte burası, onun insanlar arasından el ayak çekip kendi dünyasının duvarları arasında kapandığı yerdir. Bilgisayarı ve o... Haşim'in "O Belde" şiirindeki meşhur dize de ne güzel gider buraya: "Bir sen, bir ben, bir de o mai deniz... "

Teknolojinin ürünü olan araçlar, insanı insandan uzaklaştırmaya başladığı anda efendiliğini ilan etmiş olur. Ne yazık ki onların insana dokunan elleri, gülümseyen yüzleri ve sıcak kalp atışları yoktur.

Aklı başında bilgisayar kullanıcılarına hatta bu makineye "ölçülü" bir aşkla bağlı olanlara sözümüz olamaz. Fakat bilgisayarı "insanüstü" bir nesne konumuna çıkarıp bütün zamanını onun başında geçirenlerin, eşyanın soğuk ve derin yalnızlığına düştüklerini; hayallerini işletmek yerine, çağdaş bir köleliği benimsediklerini söyleyebiliriz.

Hele çocuklar! Bir yaşa kadar çocuklar bilgisayardan uzak tutulmalıdır kanaatimce... Daha sokak oyunlarının o baştan çıkarıcı zevkini tatmadan, tabiatın harikulade dilini çözüp kuşların, balıkların ve çiçeklerin adını bile bellemeden; arkadaş edinmeyi, sevmeyi, paylaşmayı, şarkı söylemeyi öğrenmeden günlerini loş odalarda, sözde zekâ geliştirici bilgisayar oyunları ile geçirmemeli çocuklar. Hayalleri gelişmeli önce, tabiatı ve insanı tanımalıdır. Koşup oynamayı, acı çekmeyi, mutlu olmayı öğrenmeli; sınırsız gökyüzü mavisini görmeli, çiçeklerin kokularını, suyun ve rüzgârın sesini hissetmelidir...

Çocuklarına iyilik yaptıklarını sanarak dünyayı henüz tanımaya başladıklarında, onları bilgisayar karşısına oturtan anne babalar ne büyük bir günah işlemiş olurlar! Şüphe yok ki bir zaman sonra sevgisiz, geçimsiz; paylaşmayı, affetmeyi, gülüp mutlu olmayı bilmeyen çocuklar bulurlar evlerinde. Yalnız, yapayalnız çocuklar...

Jean J. Rousseau (Jan J. Russo) ne güzel söyler: "Salıverin çocuğu tabiata!" Bilgisayarların örtüsünü örtün siz de. Salıverin çocukları gün ışıklarına, salıverin oyunlara, şarkılara ve kalabalıklara. Bilgisayar? Tanrılaştırmayın onu, zamanı gelince bir "köle" olarak kullansın çocuklar. Şimdilik tabiatla, kitaplarla, insanlarla doldursunlar dünyalarını...

Ali ÇOLAK

EK 16: Hayatta Başarımın Yolları

Sayın Dinleyicilerim,

Hayatta yalnız kendi çalışması, kendi ehliyeti, kendi bilgisi ile alınteri dökerek kazanılan ve başkasını zarara sokmayan başarı meşrudur. Para çalmak, hile yapmak, adam dolandırmak, birinin ayağını kaydırıp yerini kapmaktan, kundura boyacılığı yaparak namusu ile hayatını kazanmak daha iyidir. Hayatta başarılı olmak için himayenin, paranın ve şansın yardımını gerekli sayanlar vardır. Hatta, sadece şans olduktan sonra hepsi olur diyenler vardır.

İnsanları, bir kısmı gayet çalışkan, bir kısmı da son derece tembel olmak üzere iki zümreye ayırsak şansın, çalışkanlar tarafından olacağına şüphe etmemek lazımdır. Birkaç tembelin tesadüfün yardımı ile hayatta genel olarak başarılı olanlar, para değil, azim ve çaba sahibi olanlardır.

Bundan on sene evvel okuduğum, Amerika'da geçen bir olay beni çok düşündürmüştü. Size de anlatayım:

Kolombiya Üniversitesinin Makine Mühendisi şubesini henüz bitirmiş dört arkadaş, yıkanmak üzere şehrin hamamlarından birine giderler. Hamamın havuzunda yüzüp şakalaşırken içlerinden biri:

- Benim aklıma bir şey geldi. Çok orijinal bir fikir, bakınız söyleyeyim. İçimizden biri, kim kendine güvenirse burada çıplak kalsın ve hayat mücadelesine öyle başlasın. Eğer bundan bir sene sonra hayatını kazanmaya ve üç yüz dolar da ekonomi yapmaya muvaffak olursa diğer üç arkadaş ona bin dolar versin! Bu teklif karşısında ötekiler biraz düşündüler, sonra içlerinden en genç olanı haykırdı:

Ben bu teklifi kabul ediyorum, hemen mukaveleyi yapınız! Notere tasdik ettirin, bana da getirin, imza atayım, der.

Üç arkadaş biçarenin elbisesini bir paket yaparak onu orada Hazreti Âdem kıyafetinde bırakıp giderler.

Genç, bir müddet düşünür. Bu kıyafetle sokağa çıksa polis tutuklar. Ne yapsın? Hamam sahibine işi anlatır. Böyle iddiaya giriştiğini söyler ve kendisine bir ay zarfında parası ödenmek üzere bir mayo, bir kutu boya, iki fırça tedarik etmesini rica eder ve hemen o gün hamama girip çıkanların kunduralarını boyamaya başlar. O kadar güzel, o kadar mahirane boyar ki yalnız müşteriler değil, bütün hamamda çalışanlar, fotinlerini, iskarpinlerini ona boyatırlar.

Bir ay zarfında hem borcunu öder hem sırtına bir gömlek, ayağına bir pantolon ve bir çift iskarpin almaya muvaffak olur. Oradan transatlantik kumpanyasına koşar.

Kolombiya Üniversitesinin Makine Mühendisi Şubesinden mezun olduğunu ve İngiltere'ye işleyen vapurlarda bir makinistlik istediğini, yoksa üçüncü sınıf ateşçiliğe bile razı olduğunu söyler. Sağlam vücutlu, iri yapılı gencin sözleri direktörü müteessir ederse de ateşçilikten başka yer olmadığını, o işin de çok zor olduğunu, her seferde büyük kazanların karşısında en az on kilo zayıflayacağını öncesinden haber verir. Genç razı olur. New-York'tan büyük vapura kendini atar. Üç dört gün içinde kömürü maharetle ocağa atması sayesinde ateşin gayet iyi tavlınması baş ateşçinin dikkatini çeker. Bir dakika boş durmayan genç vakit buldukça makine dairesine gider, yağlanması, temizlenmesi gereken boruları, vidaları, elden geçirir. Londra'dan dönüşte başmakinist bu çalışkan genci yanına alır ve dördüncü sefere ikinci makinist olarak bir tüccar postasına yerleştirir.

Selim Sırrı TARCAN

EK 17: İki İyi İnsan

Ev sahibiyile aralarına anlaşmazlık girince alt katta oturan kiracıya evden çıkmak düştü. Ev sahibi kadının maksadı kirayı arttırmaktı. Çeşitli bahanelerle akla gelmedik rahatsızlık yaratıyordu. Kiracı, hâlden anlar, söz dinler soyundan "efendi" bir adamdı; kirayı belki bir miktar artırabilirdi. Gelgelelim kadının böylesine olumsuz tutumu, bardağı taşırmıştı, artık burada oturamazdı.

Kışla baharın birleştiği günlerdeydi. Takvim bahar günlerini müjdeliyorsa da paltolar henüz çıkarılmamış, sobalar henüz kaldırılmamıştı. Bir yandan tomurcuklanan ağaçlar gözü gönü oyalarken öte yandan sinsi soğuklar, delişmen rüzgârlar, sırnaşık yağmurlar bir türlü dinmek bilmiyordu. Kısacası kış sürüp gidiyordu.

Gidiyordu ama bizim kiracı da daire dönüşlerinde ev aramaktan vazgeçmiyordu. Yetişkin kızıyla karısı, her akşam onun yolunu dört gözle bekliyorlardı. Nasıl beklemesinlerdi ki yukarı kattan tepelerine yıkılan gürültü, artık çekilmez olmuştu.

Atalarımız: "Tanrı insanı dünyada mekansız, âhirette imansız bırakmasın." demişlerdi. Kiracı bu sözün taşıdığı gerçek anlamı hiçbir zaman şu andaki kadar yaşayarak duymamıştı. "Ev sahibinin bir evi, kiracının bin evi var." sözü, evsizlerin uydurduğu kuru bir avunma idi. Gerçekten insanın, başını rahatça sokabileceği, "benim" diyebileceği bir yuvası olmalıydı. Sanki ayağı yere basmıyor, kendini boşlukta yürüyor sanıyordu. Oysa insanın korkmadan basabileceği bir tabanı, başını örten bir tavanı olması, az mutluluk değildi. Bu düşünce ile evlerini sırtlarında taşıyan kaplumbağalarla salyangozlara imrendiği oluyordu

Gönlüne göre bir şey bulamadan eve döndüğü akşamlar, bütün ailenin sevinci balon gibi sönyordu. Ertesi güne bağlı ufak bir umutla dönünce de basbayağı iyimserleşiyordu.

Bir yandan kendisinin, öte yandan karısı ile kızının durmadan arayıp sormalarıyla bir ev bulabildiler; hem peşini yoktu hem de kendi başına bir evdi. Haftalardan beri zavallı ailenin dizlerine inen karasular, ter damlaları gibi dökülüp gitmişti. Çok sevinçliyidiler. Fakat bu sefer de yeni bir aksilik yakalarına yapışmıştı: Yeni ev sahibi olan adamla fiyatta bir türlü uzlaşamıyorlardı. Bütün anlaşmazlık on liraya dayanıyordu.

Kazancı yerinde olsa on liradan kaçır mıydı? Bununla birlikte bu evi kaçırmak niyetinde değildi. Boşaltacağı evde çektiklerini, sokak sokak dolaşırken beyninin ve ayaklarının geçirdiği buhranları bu çatı altında bir iki günde unutuvereceğine emindi. Bütün evin yükünü tek başına sırtında taşıyacak kadar hafif hissediyordu kendini.

Yeni ev sahibinin de gözü onu tutmuştu. Belki bir iki gün nazlandıktan sonra "Peki", deyiverecekti. Çünkü adamcağız yeni kiracısı hakkında enine boyuna bir soruşturma yapmıştı.

Bu evi bulduğu günden beri kiracının uykusu kaçtı. Adam, evi kendisine vermekten vazgeçebilir, başka bir açığız kendisinden önce davranabilirdi. Her sabah işine giderken evin önünden geçiyor, pencerelerine korku ile bakıyor, perde görmeyince rahat bir nefes alıyor, seviniyor, ümitleniyordu. On lira için direnen ev sahibine de için için kızıyor, kiraya verilecek ikinci bir eve sahip olan bu bahtlı insanın, bu derece eli sıkı oluşunu bir türlü anlamıyordu.

İçindekilerin çıktığı fiyattan aşağı veremezmiş. Bu ne korkunç bencillik.

İşte korktuğu başına gelmişti. Hafta içinde evi gezenler birdenbire çoğaldılar. Bereket versin hiçbiri kendisinin verdiği fiyattan daha yukarı çıkmıyordu. Hatta daha az verenler de oluyordu. Üstelik yeni isteklilerin hiçbiri ilki kadar iyi görünmedi ev sahibine. Ev, uzun zaman onarım görmemiş; boyanmamıştı. Tek başına oluşu da evin değerini pek artırmıyordu.

Nihayet ev sahibi kararını verdi, bir akşam haber vermeden bizim kiracıya uğrayıverdi, gözünü kapatıp evi on lira eksikine vermeye razı olduğunu bildirdi. Bu müjde karşısında kiracı sevincinden nerdeyse ev sahibinin boynuna sarılacak, ellerini öpecekti. Daha önce ev sahibi hakkında yürüttüğü olumsuz yargıları hatırlayıp utandı. Yeni ev sahibi, yeni kiracısına anahtar teslim ederken:

-Ev sizindir, güle güle oturun, dedi.

Ev gerçekten kiracındı. Artık alttakiler rahatsız olmasın diye korka korka, yavaş yavaş yürümüyor; alçak sesle mırıl mırıl konuşuyorlardı. Ayrıca tepesinde çeşitli gürültüler duymadan köşeciğine şöyle kuruluyor, gazetesini, kitabını rahat rahat okuyabiliyordu. Evde hafif bir rutubet ve küf kokusu duyuluyordu. Fakat bu onun keyfini kaçırmıyor, onu sanki çam kokulu bir yayla havası imiş gibi ciğerlerine çekerek:

—Korkmayın; diyordu, bu hava tertemizdir, bu, hürriyet havasıdır!

Gün geçtikçe kiracı ile ev sahibi arasında akrabalıktan ileri bir dostluk başladı. Bu sokulma ve kaynaşmadan sonra kiracı öğrenmişti ki ev sahibi, sandığı gibi hâli vakti yerinde bir adam da değildir; eşi ve küçük oğlu ile dul kızının yanında oturmaktadır. Damadı ufak bir evden başka bir şey bırakmadan ölüverince iki ocak birleşmiş, büyük evi kiraya vermişlerdi.

Aldıkları kira bedeline, kiracının küçük emekli aylığını da ekleyip kıt kanaat geçiniyorlardı. Başka bir gelirleri yoktu. böyle nazik bir durumda olduğu hâlde, tek geçim kaynağı olan evini, benzerlerinden daha ucuza vermesi, ev sahibini kiracı gözünde günden güne yüceltiyor, asilleştiriyordu. Bu iyi ruhlu, tok gözlü adama on lira için nasıl dayattığını hatırladıkça kendini suçluyordu.

Üzüntüsü gitgide vicdan azabı hâlini almaya başladı. Bu işe bir çare bulmak gerekiyordu. Günahını bağışlatmak için evin ufak tefek onarımını kesesinden yaptırmayı uygun buldu. Keser, testere elinden düşmediği gibi, her ay da ufak tefek noksanlar için de birkaç lira harcıyordu. Eski ahşap evin sık sık bozulan musluklarını, elektrik düğmelerini baştan aşağı değiştirdi. Boyattığı sokak kapısı, pencere pervazları, parmaklıklar pırıl pırıl oldu. Damı aktardı, sakat kiremitleri yeniledi. Sözün kısası evi iki yıl içinde adam etti. Ev sahibi bu değişikliği, bu asil çabayı gördükçe kiracısına dualar ediyor:

- İnşallah ev alır da buradan öyle çıkarsınız, benim evim uğurludur, bütün kiracılarım ev alıp öyle çıktılar, diyordu.

Kiracı bu temiz duygulara karşı candan teşekkür ediyor, tatlı bir rüyada gülümser gibi gülüyor:

- İnşallah, inşallah... diye karşılık veriyordu.

Yersiz bir inat yüzünden iki yıldır adamcağıza hayli zararı dokunduğunu kabul eden kiracı, yirmi dördüncü kirayı verirken ay sonuna kadar çıkacağına haber verdi. Bu

ani karar neredeyse ev sahibinin yüreğine inecekti. Niçin çıkıyorlardı? Acaba kira ağır mı gelmişti? Yoksa sık sık gelip gitmesinden rahatsız mı olmuşlardı?

Hayır, bunların hiçbiri evden çıkmasının sebebi değildi. Kiracı kızını evlendiriyordu. Hiç kimsesi olmayan damat, sahibi bulunduğu evde birlikte oturmalarını istiyordu. Kiracı seviniyordu, içinde tüy gibi bir hafiflik vardı; öyle ya ev sahibine evinden daha fazla kira alabilmek için fırsat çıkmıştı. Kendisi oturduğu müddetçe onu her ay on liralık rızkına mâni olmuştu ama evi de bir başkasına aşağı yukarı yirmi lira farkla kiralanabilecek bir hâle getirmişti. Bu geniş vadeli bir ödeme olmuştu. Kiracı artık müsterihtti.

Ev sahibi ise arkadaştan, akrabadan daha yakın bir insanı yitirmiş gibi göz yaşlarını tutamıyor:

Ben demedim mi kardeş, benim evim uğurludur. Siz şimdi iki ev almış sayılırsınız. Her zaman evime beklerim, diyordu.

Enver Naci GÖKŞEN

EK 18: Martı

(Martı Jonathan(Canıtın), durgun bir denizde ve üzerinde güneşin altın gibi parladığı bir kıyıda yaşar.

Martı Jonathan çoğu martının yapamadığı şeyleri yapmaktadır. Çok yükseklere uçmak ve ilginç hareketler yapmak gibi... Jonathan'ın bu özellikleri onu diğer martılardan uzaklaştırmaktadır.

Jonathan hedeflerini büyütüp yüksekere uçmaya başladığında karşısına iki tane martı çıkar. İki martı Jonathan' gökyüzünde bir yere götürür. Jonathan orada Chiang (Çiang) adında yaşlı bir martıyla tanışır. Chiang, Jonathan'a uçuş ile ilgili bilgiler verir. Chiang yaşlı olduğu için birkaç gün sonra ölür. Martıların ölümleri çok ilginçtir, çünkü önce şeffaflaşır daha sonra ölürler. Jonathan, Chiang ölünce kendi yurduna döner. Burada Jonathan, uçmayı bilen ama daha fazlasını öğrenmek isteyen bir martıyla tanışır. Bu martının adı Fletcher (Fileçir)dır. Sürüden kovulan diğer martılarla üç veya dört kişilik grup kurarlar ve bu gruplar Jonathan'ın öğrencileri olur.

Uçuş isteyen martılar Jonathan'ın yanına gider ve Jonathan'a uçmak istediklerini söylerler. Jonathan şeffaflaşmadan önce Fletcher'e kendi görevini verir. Yani Fletcher, Jonathan'ın öğrencilerine ders verecektir.)

Sabahın ilk saatleriydi ve yeni doğan güneş, durgun denizin küçücük dalgaları üzerinde, altın sarısı ışıklarıyla parıltıyordu.

Kıyıda bir mil açıkta, sakin sulardaki, bir balıkçı teknesinin görünümü, martı sürüsü için sanki bir "kahvaltı" çağrısıydı ve binlerce martı, sürü hâlinde, yiyecek kıvrımları için kurnazca kapışıp kavga etmeye geldi. Yoğun ve hareketli bir gün daha başlıyordu.

Bütün bu olanların ötesinde, balıkçı teknesinin ve kıyının çok uzağında Martı Jonathan Livingston, tek başına uçuş denemeleri yapmaktaydı. Gökyüzünde, otuz metre yükseklikte, perdeli ayaklarını indiriyor, gagasını kaldırıyor ve kanatlarının acı veren zor bükümlü eğimini koruyabilmek için geriliyor, kendini kasıyordu. Bu eğim demekti ki eskisinden daha yavaş uçabilecekti. Rüzgâr, yüzünde sanki bir fisıltı gibi kalana kadar, altındaki okyanus hareketsizleşene değin yavaşlıyor, bütün dikkatini toplayıp gözlerini kısıyor, soluğunu tutuyor, zorluyor... tek... bir... santim... daha... eğim... Ve sonra tüyleri birbirine karışmış bir hâlde, bocalayıp düşüyordu.

Bildiğiniz gibi, martılar asla bocalamaz, asla sendelemezler. Havada bocalamak onlar için bir utanç ve onursuzluktur. Ama utanmadan, o titreyen zor eğimle kanatlarını yeniden geren -yavaşlayan, yavaşlayan ve bir daha bocalayan- Martı Jonathan Livingston sıradan bir kuş değildi.

Martıların çoğu, uçuşun en basit gerçeklerinden daha fazlasını öğrenmeye aldırılmazlar. Uçuşun tek gerçeği ve anlamı vardır onlar için: Kıyıda açıklara doğru yiyeceğe ulaşmak ve tekrar kıyıya geri dönmek. Çoğu martı için önemli olan uçmak değil, karın doyurmaktır. Ama Martı Jonathan Livingston için önemli olan, uçmaktı. O, uçmayı her şeyden çok seviyordu.

Onun bulduğu bu düşünce türü, diğer kuşların hoşuna gitmek için değildi. Annesi ve babası bile, Jonathan'ın, bütün günlerini, bir başına alçaktan uçarak yüzlerce defa yaptığı süzülme denemeleriyle geçirmesinden kaygılanıyorlardı.

Martı Jonathan nedenini bilmiyordu ama suyun üzerinde, kanat açıklığının yarısından daha az bir yükseklikte uçtuğunda, az bir çabayla havada daha uzun bir süre kalabiliyordu. Artık Jonathan'ın havada süzülüşleri, her zaman olduğu gibi inik ayaklarla suya çarpmak yerine, ayakları gövdesine sıkıca yapışmış bir biçimde su yüzeyine dokunduğunda, gerisinde uzun ve düzgün bir iz bırakarak sona eriyordu. Kıyıda da benzer süzölmeler yapmaya başlayıp daha sonra da süzöldüğü uzunluğu, kumun üzerinde bıraktığı izi adımlayarak ölçmeye vardırıdığına, annesi ve babası dehşetten donup kaldılar.

"Neden Jon, neden?" diye sordu annesi. "Sürüdeki diğerleri gibi olmak, onlara benzemek senin için neden bu kadar zor Jon? Alçaktan uçmayı neden pelikanlara ve albatroslara bırakmıyorsun? Neden yemiyorsun? Jon, bir tüy bir kemik kaldın!"

"Bir tüy bir kemik kalmaya aldırmiyorum anne. Yalnızca havada neler yapıp neler yapamayacağımı bilmek istiyorum, hepsi bu. Yalnızca bilmek istiyorum."

" Bak Jonathan." dedi babası, kırıcı olmayan bir sesle. "Kış pek uzak değil. Balıkçı tekneleri azalacak ve yüzey balıkları derinlere inecekler. Eğer çalışman gerekiyorsa, bir şeyler öğrenmen gerekiyorsa yiyeceğini nasıl bulacağını öğren. Bütün bu uçma işi iyi, güzel de biliyorsun, süzölmeyi yiyemezsin. Unutma ki uçmanın nedeni karın doyurmaktır."

Jonathan itaatle başını salladı. Sonraki birkaç gün içinde diğer martılar gibi davranmaya çalıştı; gerçekten çabaladı, iskelelerin ve balıkçı teknelerinin çevresinde, sürüyle birlikte çığlıklar attı, onlarla kavgalar etti, balık ve ekmek artıklarına dalışlar yaptı. Ama bu işi sürdüremedi.

"Hepsi o kadar anlamsız ki" diye düşündü, zor kazanılmış bir hamsiyi, kendisini kovalayan yaşlı, aç bir martının önüne bilerek düşürürken. "Bütün bu zamanı uçmayı öğrenerek geçiriyor olabilirdim. Öğrenecek bu kadar şey varken!"

Kısa bir süre sonra Martı Jonathan, yine bir başına uzaklardaydı, açık denizde, aç, mutlu ve yine öğreniyordu. Uğraştığı konu "hız" konusuydu ve bir haftalık denemeden sonra bu konuda, yeryüzünde yaşayan en hızlı martıdan daha çok şey öğrendi.

Üç yüz metre yükseklikten, kanatlarını var gücüyle çırparak dalgalara doğru cılgınca, inanılmaz biçimde dimdik bir dalışa geçti ve martıların neden böyle cılgınca, dikine dalışlar yapmadığını öğrenmişti. Yalnızca altı saniyede hızı saatte yetmiş mile ulaşmıştı. Bu hızda kanatlarını denetleyemiyor, dengesini yitiriyordu

Zaman içerisinde, her seferinde, sürekli böyle oldu. Dikkatli olduğu kadar, yeteneğinin son sınırına kadar çalışmasına karşın, yüksek hızda kontrolünü kaybediyordu.

Üç yüz metreye tırmandı. Önce bütün gücüyle ileri atılıp kanatlarını çırparak dimdik bir pikeye geçti ama her seferinde sol kanadı bocalayıp şiddetle sola yuvarlanıyor, sağ kanadı ile dengesini sağlamaya çalışıyorsa da, sağa dönerek alabora oluyordu.

Bu savruluşta, bir türlü yeteri kadar dikkatli olamıyordu. On kez denedi. Onunda da hızı saatte yetmiş mili aştığında, kontrolden çıkıp çalkalanan bir tüy yığını biçiminde suya çakıldı.

Her yanından sular damlarken sonunda püf noktasını bulmuştu: Yüksek hızlarda kanatlarını hareketsiz tutmalıydı. Hızı saatte elli mile varıncaya değin kanat çırpmalı daha sonra onları hareket ettirmemeliydi.

Altı yüz metreye çıkıp yeniden denedi. Gagasını aşağı dikip denize doğru pikeye geçti. Hızı, saatte elli mili aşınca kanatlarını gerdi ve hareketsiz bıraktı. Bu deney, olağanüstü güç tüketmişti onda. Ama sonunda başarmıştı. On saniye içinde hızı saatte doksan mile ulaşmış, martılar arası dünya hız rekorunu kırmıştı Jonathan.

Richard BACH (Riřart Bah)

